

Ajánlom ezt a tanulmányt a Vígszínház alapítóinak, mindenekelőtt néhai Ditrói Mór színész-rendezőnek, a színház első művészeti igazgatójának, a Bérlőtársaság igazgatóinak, néhai Faludi Gábor deszkakereskedőnek és néhai gróf Keglevich István intendánsnak (Nemzeti Színház, Operaház), valamint a Vígszínház Rt. valamennyi egykori részvényesének, akik 124 éve a város peremén, a semmiből teremtették meg a Vígszínházat.

A KÖZÖSSÉG MŰVÉSZETE

VÍGSZÍNHÁZ PÁLYÁZAT 2020.

1

A pályázat olvasási ideje 1,5 óra.

Csányi János[©]
2020

¹ A pályázat képei illusztrációk.

CSÁNYI JÁNOSRÓL ÍRTÁK²

„Csányi János sors- és színházformáló egyéniség. A Szentivánéji álom (...) diadalútja a biztosíték rá, hogy ez a szelíd képű, minden extravaganciától mentes fiatalember színházat, épületet, bizalmat érdemel. Csányi szokatlanul keményfejű, harcos egyéniség. Bámuljuk, mert menedzseli magát, (...) de nem a részekről, hanem a színház egészéről, az életnek a színház általi újraépíthetőségéről akar mind többet és többet tudni.” (Budai Katalin kritikus, Színház c. lap)

„Amióta rendszeresen járok színházba, s ennek idestova negyven éve, nem találkoztam olyan különleges csodával – legföljebb közönségesekkel, hétköznapiakkal –, mint a Szentivánéji álom (...) Elszántság kell ahhoz, hogy valaki partizán módra csináljon színházat Magyarországon. Csányiban megvan ez az elszántság, (...) nem vegyült el, hogy aztán kiváljon, hanem makacsul, dacosan kívül maradt (...) A Theseusok fajtájából való, ez különbözteti meg másoktól: van képzelete.” (Koltai Tamás, kritikus)

„Hát igen, így kell színházat csinálni: nem egyszerűen a divat hullámaira kapaszkodva, hanem ilyen magától értetődő természetességgel, ilyen csodás sallangtalansággal. Csányi János mai színházi ember: érzékeny és makacs. De ismeri a kor követelményeit is: nem szolgáltatja ki magát a színházi világ belső szorításainak, gyakorta kistílú kényszereinek, nem mindenáron ebből akar megélni. Egyúttal vállalkozó is, egészen más területen. Ez adja az egzisztenciális biztonságát és ami ennél fontosabb: igazi művészi terepén a függetlenségét.” (Törőcsik Mari, színművész)

„Különös dolog történt a debreceni közgyűlésben: egyhangú igen volt egy nagyon fontos szavazás végeredménye. Először maguk a képviselők sem akarták elhinni: a Csokonai Színház új igazgatójának, az ex-bárkás Csányi Jánosnak a kinevezése nem politikai, hanem szakmai alapon történt. Kósa Lajos, a város fideszes polgármestere a közgyűlésben örömdát adott elő Csányi János eddigi munkásságának tiszteletére, mire a Debrecenben ellenzékben lévő szocialisták azzal ríposztottak: a polgármesternek igaza van. (...) Ezt hallva Kósa Lajos majdnem leesett a székről. A kamerák megörökítették, amint a polgármester meglepődik. Aztán az egymással fasírtban lévő Fidesz és az MSZP összefogott, s megválasztotta a színház élére Csányi Jánost. Méghozzá ellenszavazat nélkül, 42 igen vokssal. (...) Angyal repült át a termen.” (Kácsor Zsolt, Népszabadság c. lap)

„A Debreceni Színházi Régió Csányi János gigantikus látomása, amelybe az én, színházról, társulatról, műfajok együttműködéséről, iskoláról, fesztiválról, a magyar színház küldetéséről és lehetőségeiről vallott gondolataim nagyon jól beillenek. Elvitathatatlan tudású, hatalmas tapasztalattal rendelkező színházi embernek tartom. Ezért pályázunk közösen. Azt hiszem, nagyon erős páros lehetünk, remekül ki tudjuk majd egészíteni egymást.” (Vidnyánszky Attila művészeti vezető – Csányi János igazgatói pályázata)

„Miből tevődik össze a Csányi-matéria? Színházból, akarattból és képzetből. Színházról álmodik, közösségi művészetéről. A régmúlt nagy pillanatairól. (...) A színház szentségéről beszél a színi-iparosodás korában, a félművelt féltehetségek lázas tömegtermelése időszakában. (...) Csányi János nem emel magasra semmiféle zászlót. Mégis mellé állnak. Nem épít tézisekből pagodát. A mandarinok mégis magyarázzák. (...) Lehet, hogy Csányi – küldetéses ember. De minden bizonnyal mániákus. És feltétlenül együgyű, a szó karinthys szójátéki értelmében. Egy ügye van: a színházi ügy. Ez az ő álma, akarata, s képzelete.” (Matuz János drámaíró, dramaturg)

„Csányi János a mai magyar színházi élet egyik meghatározó személyisége. 1986 és 1990 között elvégzi a Színház és Filmművészeti Főiskola színész szakát; 1990-ben az első diákelnöknek választják, vezetője lesz a későbbi egyetem oktatási és politikai reformjának; ezután kezdeményezi a soproni Petőfi Színház megalapítását, majd a józsefvárosi Bárka Színház alapító igazgatója lesz. 1996-tól kezdve tíz éven át vezeti a Bárkát, majd 2006 januárjától a debreceni Csokonai Színház igazgatója, a Latinovits Színház tervezésének szakmai vezetője, és a debreceni színházi régió programalkotója. Színész korában játszik Goldoni, Ben Jonson, Bulgakov, Csehov darabjaiban, filmekben szerepel, emellett többek között Shakespeare darabjait rendezzi (...) Csányi János eddig két Shakespeare-fordítást készített el.” (Szele Bálint, irodalomtörténész)

„De ez-e a lényeg? Csányinak talán nem. Hanem az egész: Shakespeare-i ihletésű, szenvedélyesen mai színházköltészet. Mit mondhat erre az angol irodalom történésze, aki történetesen magyar költő is? Hogy szöveget és színházat kell adni ennek a bátor és tehetséges embernek.” (Géher István, egyetemi tanár, költő)

² Csányi János szakmai életrajzát lásd: **7.1. pont**

Vigszínház főbejárat

Minden pályázat alapkérdése, hogy milyen feladat elvégzésére keresik az igazgatót. Azaz, előbb fel kell tennünk a kérdést, **mi a feladat a Vigszínházzal**, mert ebből következik az, hogy ki és mi kell ahhoz, hogy a jövőben a nagy korszakaihoz méltó, sikeres színház legyen.

TARTALOMJEGYZÉK

A tartalomjegyzék egyben a pályázat tartalmi kivonata!

1. BEVEZETŐ.....	11
1.1. ELŐSZÓ.....	11
1.2. A VÍGSZÍNHÁZ JÖVŐJE.....	11
1.2.1. HAGYOMÁNY ÉS ÚJRAKEZDÉS.....	11
1.2.1.1. Egy téves toposz	
1.2.1.2. A Vígszínház arca	
1.2.1.3. Újraértelmezett hagyományok	
1.2.2. A VÍGSZÍNHÁZ ALAPPROBLÉMÁIRÓL RÖVIDEN.....	13
1.2.2.1. Gőzmozdony a XXI. században	
1.2.2.2. Társulat- és szervezetépítési (alap)problémák	
1.2.2.3. Hitelességi deficit	
1.2.2.4. Gazdálkodási hiányosságok (a bevételek visszaesése)	
1.2.2.5. A műsortervezés aránytalanságai	
1.2.2.6. A társulat túlterheltsége	
2. A JÖVŐ SZÍNHÁZA.....	17
2.1. A KÖZÖSSÉG MŰVÉSZETE.....	17
2.1.1. JÖVŐKÉP.....	17
2.1.1.1. Előkép(ek) és színháziidea	
2.1.1.2. A Vígszínház, mint új intézménymodell	
2.1.1.3. Lehet-e a Víggegel sarkon fordulni?	
2.1.2. A KÖZÖSSÉG MŰVÉSZETE.....	19
2.1.2.1. A közönségigény	
2.1.2.2. A népszínház	
2.2. A SZERZŐK SZÍNHÁZA.....	20
2.2.1. ALKOTÓMŰHELY ALAPÍTÁSA A VÍGSZÍNHÁZBAN.....	20
2.2.1.1. Az ősbemutatók színháza	
2.2.1.2. A Vígszínház szerzői	
2.2.1.3. Az Alkotóműhely struktúrája	
2.2.2. MUNKAMÓDSZER ÉS TELJESÍTMÉNY.....	21
2.2.2.1. Ötlettől az előadásig	
2.2.2.2. Szerzők a backstage-ben	
2.2.2.3. Alkotóműhely tervadatok	
2.3. A REPERTOÁRSZÍNHÁZ FEJLESZTÉSE.....	23
2.3.1. A SZÍNHÁZFEJLESZTÉS TÁRSADALMI HÁTTERE.....	23
2.3.2. A SZAKMAI ACULATOK MEGHATÁROZÁSA.....	23
2.3.2.1. Szakmai profiltisztítás	
2.3.2.2. A bemutatószámok emelése	
2.3.2.3. A társművészeti programok bővítése	
2.3.3. A FŐVÁROS NÉPSZÍNHÁZA (VÍGSZÍNHÁZ)	25
2.3.4. HÁZI SZÍNPAD.....	25
2.3.5. A BELVÁROS MŰVÉSSZÍNHÁZA (PESTI SZÍNHÁZ)	26
2.3.6. A PANNÓNIA MŰHELY ALAPÍTÁSA.....	26
2.3.7. A VÍGSZÍNHÁZ ÚJ MŰSORPOLITIKÁJA.....	27

2.3.7.1. Tematikus sorozatok	
2.3.7.2. A következő évadok (lehetséges) bemutatói	
2.3.8. A SZÍNHÁZI MUNKAFOLYAMAT ÁTALAKÍTÁSA.....	31
2.3.8.1. A próbarend átalakítása	
2.3.8.2. „Vígyszínházi stílus” a XXI. században	
2.3.9. A JÖVŐ NEMZEDÉK SZÍNHÁZA.....	33
2.3.9.1. Vígyszínház a családokért és a gyermekekért	
2.3.9.2. Az ifjúsági színház közönségfejlesztési lehetőségei	
2.3.9.3. Színházra nevelés	
2.3.9.4. A Vígyszínház diák programja	
2.3.10. TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS.....	35
2.3.10.1. „3-at fizet, 2-t vihet” – társadalmi felelősségvállalási program	
2.3.10.2. Egy idea	
2.4. A FILM SZÍNHÁZA.....	36
2.4.1. MIT KERES A FILM A (VÍG)SZÍNHÁZBAN?	36
2.4.1.1. Az első magyar filmvállalat 1911-es vígyszínházi alapítása	
2.4.1.2. A TV filmelőállítási nehézségek	
2.4.1.3. A színházi közszolgáltatás hatékonysági kérdései	
2.4.2. A TV FILMELŐÁLLÍTÁS A SZÍNHÁZBAN.....	37
2.4.2.1. A TV filmkészítés integrációjának szakmai előnyei	
2.4.2.2. Együttműködési lehetőségek	
2.4.2.3. Kölcsönös gazdasági előnyök	
2.4.2.4. A TV filmelőállítás szervezeti koncepciója	
2.4.3. MOZGÓKÉP KONCEPCIÓK.....	38
2.4.3.1. TV filmek és kisjátékfilmek	
2.4.3.2. Színházi produkciók és TV játékok rögzítése	
2.4.3.3. Werkfilmek és dokumentumfilmek	
2.5. A TURNÉK SZÍNHÁZA.....	39
2.5.1. TURNÉPROGRAM INDÍTÁSI SZEMPONTOK.....	39
2.5.1.1. Új közönségréteg a Kárpát-medencében	
2.5.1.2. Közszolgáltatás és elkötelezettség (a vidék Magyarországa iránt)	
2.5.1.3. A RAM, mint stratégiai partner	
2.5.2. 7TED7HATÁR TURNÉPROGRAM.....	40
2.5.2.1. A turnéprogram célja és feltételei	
2.5.2.2. A független színházak támogatása	
2.6. A PROGRAMOK SZÍNHÁZA.....	41
2.6.1. VÍGSZÍNHÁZ NYÁR.....	41
2.6.1.1. A pesti orfeum, mint újraéledő hagyomány	
2.6.1.2. A nyári színpad kialakítása	
2.6.1.3. A nézőtér berendezése	
2.6.1.4. Színház és étkezés	
2.6.1.5. A Vígyszínház Nyár programmodellje (2021-től)	
2.6.2. MŰVÉSZETI FESZTIVÁLOK.....	44
2.6.2.1. The Globe Fesztivál	
2.6.2.2. V4 COMET Fesztivál	
2.6.2.3. Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál (Margitsziget)	
2.6.2.4. Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál (Margitsziget)	
2.6.2.5. Vígyszínház Horizont Fesztivál	
2.6.3. A SZÍNHÁZ, MINT KIÁLLÍTÓTÉR.....	45
2.6.4. ZENEI JELENLÉT (LEMEZBEMUTATÓK)	46
2.6.5. TOVÁBBI KIEMELT PROGRAMOK, ESEMÉNYEK.....	46
2.6.5.1. Hunnia Biograph Filmklub	

2.6.5.2. Magyar Mecénás Bál	
2.6.5.3. Vígszínház születésnap, szakmai díjátadások	
2.6.5.4. Pozsonyi Piknik	
2.6.5.5. Színházak éjszakája	
2.6.5.6. Biblia felolvasás	
2.6.6. BÁRKA (SZELLEMI) MŰHELY – JÖVŐKÉP BESZÉLGETÉSEK.....	48
2.7. NEMZETKÖZI JELENLÉT.....	49
2.7.1. V4 COMET NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM.....	49
2.7.1.1. A V4 színházi koncepciója	
2.7.1.2. Közös adatbázisok létrehozása (web-rendszer, kiadványok)	
2.7.1.3. Drámafordítások létrehozása	
2.7.1.4. Konferenciák szervezése, színházi kutatás	
2.7.1.5. Vendégművészek, ösztöndíjak, előadáscserék	
2.7.1.6. Miniévodok, vendégévodok bemutatása	
2.7.1.7. Közös produkció, workshop-ok, mesterkurzusok	
2.7.2. AZ EURÓPAI SZÍNHÁZAK UNIÓJA (UTE) TAGSÁG.....	52
2.8. SZAKOKTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK.....	52
2.8.1. DITRÓI MÓR ÉS A VÍGSZÍNHÁZ ISKOLÁJA.....	52
2.8.2. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÍNHÁZ ÉS FILM INTÉZETTEL (SZFI)	52
2.8.2.1. Az SZFI rövid bemutatása	
2.8.2.2. Inas a mesterek között	
2.8.2.3. Előadó-művészeti szakképzések 2019/2020	
2.8.3. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI EGYETEMMEL.....	54
3. SZERVEZETFEJLESZTÉS.....	55
3.1. A VÍGSZÍNHÁZ KÖZHASZNÚ SZERVEZETE.....	55
3.1.1. A MŰVÉSZETI TÁRSULAT FEJLESZTÉSE.....	55
3.1.1.1. Társulat a XXI. században	
3.1.1.2. A klasszikus színtársulat igénye	
3.1.1.3. Innen és túl a létezésen	
3.1.2. SZAKMAI STRUKTÚRA ÉS -IRÁNYÍTÁS FEJLESZTÉS.....	56
3.1.2.1. A Vígszínház Rt. alapítása 1894-ben	
3.1.2.2. A szakmai fejlesztések optimális struktúrája	
3.1.2.3. Mire jó egy közhasznú Zrt.?	
3.1.2.4. A szakmai szervezet módosított belső arányai	
3.1.2.5. A Zrt. vezetése (vezérigazgató vagy igazgatóság)	
3.2. A SZERVEZET FELÉPÍTÉSE.....	58
3.2.1. SZERVEZETI REND.....	58
3.2.2. IGAZGATÁS.....	58
3.2.3. GAZDASÁGI IGAZGATÁS.....	58
3.2.4. PESTI SZÍNHÁZ IGAZGATÁS.....	59
3.2.5. VÍGSZÍNHÁZ IGAZGATÁS.....	59
3.2.6. MŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY IGAZGATÁS.....	59
3.2.7. PROGRAMIGAZGATÁS.....	59
3.2.8. MOZGÓKÉP ÜGYVEZETÉS (KÜLÖN TÁRSASÁGKÉNT)	59
3.2.9. MŰSZAKI IGAZGATÁS.....	59
3.2.10. (LÉTSZÁM TARTALÉK)	59
3.2.11. SZERVEZETI ÁBRA.....	60
3.2.12. A VÍGSZÍNHÁZ SZEMÉLYI STRUKTÚRÁJA.....	60
3.2.12.1. Vezető jelöltek	

3.2.12.2.A társulatfejlesztés alapelvei	
3.2.12.3.Hősök a backstage-ben – az új generáció	
3.2.13. A TÁRSULAT JÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSAI.....	62
3.2.13.1.A társulat jóléti támogatása	
3.2.13.2.Tihany – a társulat pihenőhelye (kedvezmény támogatással)	
3.3. KÜLSŐ KÖRÖK.....	62
3.3.1. ÁLLANDÓ VENDÉGMŰVÉSZEK.....	62
3.3.2. TÖRZSKÖZÖNSÉG – A BEAVATOTTAK KÖRE (VÍGSZÍNHÁZ TAGKÁRTYA)	63
4. A SZÍNIGAZDASÁG ÚJ STRATÉGIÁJA.....	65
4.1. ÚJ ÜZLETI KONCEPCIÓ.....	65
4.1.1. A KOMPLEX TEVÉKENYSÉG FOKOZATOS FEJLESZTÉSE.....	65
4.1.1.1. A Vígszínház vállalkozási lehetőségei	
4.1.1.2. Hatékonyság a színházi struktúrában	
4.1.2. A KÖZHASZNÚ MŰVÉSZETI VÁLLALKOZÁS.....	66
4.1.2.1. Vegyes – bázis és projekt alapú – gazdálkodás	
4.1.2.2. Kulturális vállalatirányítási rendszer bevezetése	
4.2. ÚJ BEVÉTELI FORRÁSOK.....	68
4.2.1. (KÖZHASZNÚ) BÉRLET ÉS JEGYBEVÉTELEK NÖVELÉSE.....	68
4.2.1.1. Ami eddig üres volt	
4.2.1.2. Átlagjegyár adatok	
4.2.1.3. Az előadásszámok növelése	
4.2.1.4. Nézőtéri befogadóképesség növelés	
4.2.1.5. Jegy- és bérletrendszer fejlesztés	
4.2.2. (KÖZHASZNÚ) PRODUKCIÓS BEVÉTELEK NÖVELÉSE.....	70
4.2.2.1. A koprodukciónak szakmai és gazdasági értelme	
4.2.2.2. A turnéprodukciók és a fesztiválprogramok többletbevétele	
4.2.3. VÁLLALKOZÁSI BEVÉTELEK LÉTREHOZÁSA.....	71
4.2.3.1. A koprodukciónak TV filmgyártás bevételei	
4.2.3.2. Saját vendéglátási tevékenység létrehozása	
4.2.3.3. Üzleti támogatások bevonása	
4.2.4. A VÍGSZÍNHÁZ ÜZLETEI.....	72
4.2.4.1. Színházi kisüzletek a Pannónia utcában	
4.2.4.2. Merchandising fejlesztés	
4.3. ÜZEMELTETÉS OPTIMALIZÁLÁS.....	73
4.3.1. A TÁRSULATI LÉTSZÁMARÁNYOK ÉSSZERŰSÍTÉSE.....	73
4.3.2. ÚJ BÉR- ÉS DÍJFIZETÉSI STRATÉGIA.....	73
4.3.2.1. A 2018-as fizetési adatok	
4.3.2.2. Az új fizetési struktúra alapelvei	
4.3.2.3. A Vígszínház fizetési struktúrája	
4.3.3. MŰSORSZERKEZET-OPTIMALIZÁLÁS.....	75
4.3.3.1. Rövid en suite-ek bevezetése, repertoár ésszerűsítés	
4.3.3.2. A társulati programok műsorterve és programaránya	
4.3.4. TOVÁBBI TEVÉKENYSÉG ÉSSZERŰSÍTÉS.....	76
4.3.4.1. A reklámköltség művészeti költséggé alakítása	
4.3.4.2. Gyártás és szállítás optimalizálás	
4.3.4.3. Takarítás – a színház külső szerződéseinek felülvizsgálata	
4.4. ÜZLETI MODELLTERV.....	77
4.4.1. MEGJEGYZÉSEK AZ ÜZLETI TERV ELŐKÉSZÍTÉSHEZ.....	77

4.4.2.	A MODELLTERV LÉTREHOZÁSA.....	78
4.4.3.	A MODELLTERV 3 ÉVES ÜTEMEZÉSE.....	78
4.4.4.	ÜZLETI MODELLTERV 2018.	78
5.	INFRASTRUKTÚRA ÉS TECHNOLÓGIA FEJLESZTÉS.....	90
5.1.	A VÍGSZÍNHÁZ INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉSE.....	90
5.1.1.	FELÚJÍTÁSI IGÉNY.....	90
5.1.2.	SZÍNPAD- ÉS NÉZŐTÉR FEJLESZTÉS.....	90
5.1.2.1.	A Vígszínház új nyári színpad- és nézőtér struktúrája	
5.1.2.2.	Hiányzó próbatermek megoldása	
5.1.2.3.	Nézőtéri ülőhelyszám növelés (2. emelet)	
5.2.	A PESTI SZÍNHÁZ FEJLESZTÉSE – ÚJJÁÉPÍTÉS.....	91
5.2.1.	A REKONSTRUKCIÓ ÚJRA TERVEZÉSE.....	91
5.2.2.	IDEIGLENES FELÚJÍTÁSOK.....	91
5.3.	HÁTTÉR INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS.....	92
5.3.1.	SAJÁT RAKTÁR- ÉS MŰHELYHÁZ LÉTREHOZÁSA.....	92
5.3.2.	K+F ÉS TECHNOLÓGIA FEJLESZTÉSEK.....	93
5.3.2.1.	Színház és kutatás	
5.3.2.2.	Technika és technológia fejlesztés	
5.3.2.3.	Gpk. park fejlesztés	
6.	PÁRBESZÉD A KÖZÖNSÉGGEL.....	95
6.1.	AZ 'Í' TALPRA ÁLLÍTÁSA.....	95
6.1.1.	A SZÍNHÁZ, MINT KOMMUNIKÁCIÓ.....	95
6.1.1.1.	Vonzáskörök	
6.1.1.2.	Program-kommunikáció	
6.1.1.3.	A szellemi elit bevonása	
6.1.2.	BELSŐ KOMMUNIKÁCIÓ.....	96
6.2.	MOZGÓKÉP-ELŐÁLLÍTÁS, MINT EXTRA PR.....	96
6.2.1.	A SAJÁT TV FILMEK KOMMUNIKÁCIÓS HATÁSA.....	96
6.2.2.	KÉP- ÉS MOZGÓKÉP DOKUMENTÁCIÓ.....	97
6.2.2.1.	Képi dokumentáció	
6.2.2.2.	„Víg Világ” médiaközvetítések	
6.2.2.3.	A Vígszínház TV műsora	
6.2.2.4.	Társulati e-tabló	
6.3.	A SZELLEMI MŰHELY ALAPJAI – LAP- ÉS KÖNYVKIADÁS.....	98
6.3.1.	A BULVÁRON INNEN ÉS TÚL – A VÍG MÉDIA.....	98
6.3.2.	SZAKMAI MAGAZIN.....	98
6.3.2.1.	Vígszínház Magazin (nyomtatott)	
6.3.2.2.	Vígszínház web magazin	
6.3.3.	KÖNYV-, KÉP- ÉS HANGHORDOZÓK KIADÁSA.....	99
6.4.	ÉRTÉKESÍTÉSI STRUKTÚRÁK, KAMPÁNYOK.....	99
6.4.1.	ÉRTÉKESÍTÉSI HÁLÓZATOK.....	99
6.4.2.	KOMMUNIKÁCIÓS KAMPÁNYOK.....	100
6.5.	KÖZÖNSÉGGAPCSOLATOK.....	100

6.5.1.	A MEGSZOKOTT MARKETING ESZKÖZÖK KIVEZETÉSE.....	100
6.5.1.1.	A direkt reklámok alkonya (a PR határai)	
6.5.1.2.	Hírlevelek, online fórumok	
6.5.1.3.	A honlap web-portállá fejlesztése	
6.5.2.	TÖRZSKÖZÖNSÉG ÉPÍTÉS.....	101
6.5.2.1.	Közönségtalálkozók	
6.5.2.2.	Szabadbérlet fejlesztés	
6.5.2.3.	Vígyszínház tagkártya fejlesztés	
6.5.2.4.	Pártoló Klub	
6.5.3.	NÉZŐTÉRI JEGYZETEK – A „HIVATÁSOS NÉZŐ” PROGRAM.....	102
6.6.	KULTURÁLIS VÁLTOZÁSOK.....	103
6.6.1.	KORSZAKHATÁR.....	104
6.6.2.	A NYUGAT VÁLASZÚTJA.....	104
6.6.2.1.	Kultúra és közösség	
6.6.2.2.	Jövőképhiány	
6.6.2.3.	Civilizációs újrakezdés	
6.6.2.4.	A művészeti alkotás fogalomváltozása	
6.6.3.	A KULTURÁLIS EGYSÉG, MINT STRATÉGIAI ELŐNY.....	105
7.	SZEMÉLYES ADATOK.....	107
7.1.	CSÁNYI JÁNOS SZAKMAI ÉLETRAJZ.....	107
7.1.1.	FONTOSABB SZAKMAI ÉS KÖZÉLETI MUNKÁK.....	107
7.1.2.	SZEMÉLYES HÁTTÉR.....	108
7.2.	PÁLYÁZATI DOKUMENTUMOK, NYILATKOZATOK.....	109
7.2.1.	PÁLYÁZATI ALAPDOKUMENTUMOK.....	109
7.2.1.1.	Végzettséget igazoló okiratok	
7.2.1.2.	Szakmai gyakorlat igazolása	
7.2.1.3.	Hatósági erkölcsi bizonyítvány	
7.2.1.4.	Állami kitüntetések, díjak	
7.2.2.	PÁLYÁZATI NYILATKOZATOK.....	110
7.2.2.1.	Nyilatkozatot (Ptk. 2013. évi V. törvény 3:22.§)	
7.2.2.2.	Nyilatkozat (Mt. 211.§ (1)-(2) bek.)	
7.2.2.3.	Nyilatkozat (vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség)	
7.2.2.4.	Hozzájáruló nyilatkozat (elbírálásban részt vevők)	
7.2.2.5.	Nyilatkozat (személyes adatok kezelése)	
7.2.2.6.	Nyilatkozat (dokumentumok hitelessége)	
7.2.2.7.	Nyilatkozat (Fővárosi Közgyűlés nyilvánossága)	
7.2.3.	IGAZGATÓI BÉRIGÉNY.....	110
7.2.4.	JAVASLAT ÁTMENETI IDŐSZAK LÉTREHOZÁSÁRA.....	110
7.2.5.	A PÁLYÁZAT BEJELENTÉSE.....	110
8.	ZÁRÓ GONDOLATOK.....	111
8.1.	SZEMÉLYES INDÍTTATÁS.....	111
8.1.1.	KARRIER ÉS HITELESSÉG.....	111
8.1.1.1.	A színházigazgató és a politika	
8.1.1.2.	Az elmozdulás elve	
8.1.1.3.	Az alapítók idealizmusa	
8.1.2.	CSAK EGY MEGÉRZÉS.....	113
8.2.	BEFEJEZÉSÜL.....	113

9. MELLÉKLETEK.....	115
9.1. ÜZLETI MODELLTERV 2020.07.01.-2025.06.30.....	115
9.2. EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZÁNDÉKNYILATKOZATOK.....	115
9.2.1. PÁLYÁZATI PARTNEREK (AZ ALKOTÓTÁRSÁK KÖZÜL)	115
9.2.2. KOPRODUKCIÓS ÉS TURNÉSZÍNHÁZI PARTNEREK.....	115
9.2.3. V4 COMET – NEMZETKÖZI PARTNEREK.....	115
9.2.4. FESZTIVÁL PARTNER(EK).....	115
9.2.5. SZAKOKTATÁSI PARTNEREK.....	115
9.2.6. SZCENIKAI ESZKÖZGYÁRTÁSI PARTNER(EK).....	115
9.2.7. ÜZLETI PARTNEREK.....	115
9.2.8. SZAKMAI TÁMOGATÓK.....	116
9.2.8.1. Szakmai támogatók listája	
9.2.8.2. Szemelvények a levelekből	
9.3. KÖSZÖNET.....	118

Vígszínház (színpad a 2. emeleti karzatról)

*„Már én magam is úgy érzem, hogy mint valami különös élőlényt, szeretem a Vígszínház épületét.”
(Hunyadi Sándor)*

1. BEVEZETŐ

1.1. ELŐSZÓ

Rendkívül inspiráló volt a Vígszínház fejlesztésén gondolkodni. 25 év igazgatásból s ezen belül 12 év színházigazgatásból, 2 hivatásos színház alapításából, számos szakmai és közéleti szervezet alapításából, 2 vidéki nagyszínház átalakításából/ fejlesztéséből, 2 színházi- és 1 üzleti nagyberuházás vezetéséből, művészetoktatási cégcsoport létrehozásából, 12 egyetemi oktatási program kidolgozásából, írásokból, rendezésekből, filmproduceri munkákból etc. szerzett minden szakmai tapasztalatomat átfogóan vette igénybe ennek a tanulmánynak az elkészítése. Dolgozatomban az egyik legjelentősebb és talán a legnagyobb hagyománnyal rendelkező magyar színház fejlesztési lehetőségeit vizsgáltam, miközben elvonult előttem – kiemelkedő színházművészek sokaságával – szinte a teljes magyar színháztörténet. Inspiráló volt elmélyülni a Vígszínház múltjában, felmérni jelenét és gondolkodni a jövőjén, egyben az intézményes magyar színjátszás jövőjén. Munkámban feldolgoztam a 2017 végén szakmai körökben bemutatott új Bárka tanulmányomat³, és beépítettem szinte valamennyi korábbi szakmai innovációs tapasztalatomat. E dolgozatban ismerttettem terveimet azzal a felelősségérzettel vetettem papírra, amelyet az évi 400 ezer nézőből álló közönségbázis megtartása – sőt, e dolgozat által tervezett jelentős növelése – megkövetelt. Jelen pályázatommal a Vígszínházat Magyarország és a térség legjelentősebb színházává kívánom fejleszteni, olyan komplex művészeti intézménnyé, amely új szervezeti struktúrájával, megnövelt gazdasági potenciáljával és művészeti alkotó erejével más intézmények újra tervezéséhez is mintát adhat. A Vígszínház esetében ennél kevesebből nem is gondolkodhatunk.

1.2. A VÍGSZÍNHÁZ JÖVŐJE

1.2.1. HAGYOMÁNY ÉS ÚJRAKEZDÉS

1.2.1.1. Egy téves toposz

A Vígszínházban 2019. szeptember 12-én Marton László halálával véget ért egy korszak. Egy korszak, ami 1962-ben Várkonyi Zoltán főrendezői kinevezésével vette kezdetét. Van egy (belterjes) vélemény, ami szerint a színház elkerülhetetlen korszerűsítését ismét a társulatából kell megoldani úgy, ahogyan az az elmúlt 66 év alatt 3-4 egymást követő mester-tanítvány nemzedék irányításával történt. Csakhogy a Vígszínház 124 évének története ezt a toposz nem igazolja, ahogy a most lezárult utolsó periódusa sem. A Várkonyi-Horvai-Marton és Eszenyi időszak referencia személyisége, Várkonyi Zoltán⁴ 1945-ben a Művész Színházat alapította, az volt a 'saját gyermeke', amit elvettek tőle és feloszlattak, így lett a Vígszínház utóbbi 66 éves időszakának legjelentősebb vezetője. Tény, hogy szakmai koncepcióját eredetileg a Művész Színházra dolgozta ki, azaz – akárcsak az alapító művészeti

³ Csányi János: A Bárka újra-alapítása /kézikönyv/ 2017.

⁴ Kép: Várkonyi Zoltán

igazgató, Ditrói Mór – kívülről hozott a Vígszínházba új célokat és új eszményeket. Művészszínházi tapasztalatát egy nagy népszínházra adaptálta, bennük a klasszikus társulat felépítésén keresztül a drámaírók bevonásán át a filmgyártással együttműködésig, amivel a Vígszínházban új korszakot teremtett. Várkonyi a '60-as '70-es években átfogóan újjította meg a Vígszínházat. Azóta fél évszázad telt el. Meggyőződésünk, hogy a XXI. század '20-as éveinek kezdetén ugyanerre van szükség. Minden nagy művészeti intézményt korszakonként újra kell tervezni. A Vígszínház Marton László igazgatásának vége óta, azaz immár több mint 10 éve megújulásra vár. Itt az ideje a változásnak.

1.2.1.2. A Vígszínház arca

Jelen sorok írója az elmúlt hetekben (hónapokban) végignézte a Vígszínház és a Pesti Színház repertoáron lévő előadásait. A műsoron tartott előadásokban, ahogy a társulat játékában is estéről estére változó teljesítmény került a közönség elé. Sem a produkciók formavilágában, sem a szakmai igényességben nem volt következetesség. A bemutatók (nagyilelkűen fogalmazva is) vegyes minőségűek voltak. Mintha elveszett volna a Vígszínház arca. Kerestem a híres és egykor oly' sikeres „vígszínházi stílust”, de csak néhány előadásban találtam nyomait. Aztán valamikor a 15-20. megnézett előadás után elkezdtem jobban figyelni a körülöttem lévő közönséget. Sokat ültem már különböző nézőtereken, az általam vezetett színházakban, vendégként más színházak nézőterén, vagy éppen színművész feleségem bemutatóin. De a közönséget sehol sem láttam ennyire karakteresnek. Sok intelligens fiatal arc, jól öltözött középkorú hölgyek, laza fiatal párok, kedves idős hölgyek és egészen sok elegáns megjelenésű öregúr. A középosztály, gondoltam. A Vígszínház Magyarország talán legjelentősebb társadalmi tradíciókkal rendelkező színháza. Kiemelkedő értéke ma is a közönsége, amely 124 év generációkon átívelő színházszeretetével fordul a Vígszínház felé. Ebből kell kiindulni. Ez a polgári közönség jelenti ma a Vígszínház valódi egységét. A közönség, amely egy és negyed évszázada töretlen kíváncsisággal ül be minden este a nézőtérre (legyen bármi a műsoron). Évente 400 ezer bérlet- és jegyvásárló középosztályunk fővárosi keresztmetszete. Belőlük kell meríteni, az ő történeteiket kell megírni és bemutatni, az ő tetszésüket elnyerni. A Vígszínház arca saját hűségese közönsége.

1.2.1.3. Újraértelmezett hagyományok

A Vígszínház XXI. századi korszerűsítése egyben kivételesen innovatív szakmai örökségének újraértelmezését is jelenti. Ha a színház első évtizedeiből pl. az alapító Ditrói Mór igazgatásának szerzőit nézzük, elmondható, hogy a Vígszínházban született meg a XX. századi modern magyar dráma. „A színház bevonta műhelymunkájába fiatal írók egész sorát”⁵. Kiemelkedő szerzői voltak többek között – Jókai Mór mellett – Molnár Ferenc, Heltai Jenő, Herczeg Ferenc, Bródy Sándor, Lengyel Menyhért, Szomory Dezső, Barta Lajos, Szép Ernő, Móricz Zsigmond és Kálmán Imre, nem is beszélve a későbbi korszakok jelentős magyar drámaíróiról, akik az eredeti művek bemutatásának hagyományát állították élénk. Erre az örökségre Alkotóműhelyünk létrehozásával, azaz a forgatókönyv- és drámaírók, zeneszerzők, filmkészítők társulatba integrálásával kívánunk válaszolni. Ha még korábbra, a Vígszínház alapításának történetéhez nyúlunk vissza, jövőbe mutató párhuzamot találunk az 1894-ben részvénytársasági formában megalakított Vígszínház Rt. szervezeti formája, és jelen tanulmányunk szervezeti átalakításra vonatkozó nonprofit közhasznú zártkörű részvénytársasági javaslata között. Továbbá meglepő lehet, de a Vígszínház folytatható példát teremtett számunkra a magyar filmtörténetben játszott kiemelkedő szerepével is, amikor 1911-ben Faludi Miklós, a színház akkori igazgatója – kifejezetten a Vígszínház melléközemágaként – megalapította az első magyar filmvállalatot, a Hunnia Filmgyárat. A több mint figyelemre méltó örökségből televíziós együttműködésünket, a Vígszínház magyar filmgyártásba belépését dolgoztuk ki. A Várkonyi-korszak a klasszikus társulat és (többek között) a társulathoz is erősen kötődő közönségfilmek létrehozásának időszaka volt. A Vígszínház az ország színész-óriásaival a kor legjelentősebb művészeti erőterét

⁵ A száz éves Vígszínház (kiadó: Vígszínház, főszerkesztő: Radnóti Zsuzsa)

képviselte, ami példát adhat nekünk egy kivételes művészekből álló ún. klasszikus színtársulat felépítéséhez. A Marton-éra az új magyar zenés darabok bemutatásával ért el kimagasló közönségsikereket, ami a máig tartó töretlen érdeklődés miatt szakmai lehetőséget nyit számunkra a népszínház klasszikus újra-értelmezése előtt. 1897-ből eredő örökségünk a Vígszínház saját színésziskolájának elindítása, amiből mi az oktatás jelenlegi hiányterületének, a szakmai háttérterületek utánpótlásnevelésének színházhoz kapcsolását hoztuk létre. A Vígszínház minden korszakában a szakmai innovációk bevezetésének, a művészeti munka megújításának – a korszerű játéktípus elterjesztésének, a fiatal (később világhírű) magyar szerzők és a kortárs nyugati drámairodalom honi bemutatásának, az új művészeti ágak (pl. a filmművészet) integrálásának, a saját oktatás kiépítésének etc. – a helyszíne volt. Van-e ennél elevebb örökség színházi életünkben? A XXI. század elején lehet-e annál inspirálóbb feladat, mint széles közönség számára a mára klasszikussá vált sokrétű vígszínházi hagyományok megújítása?

1.2.2. A VÍGSZÍNHÁZ ALAPPROBLÉMÁIRÓL RÖVIDEN

1.2.2.1. Gőzmozdony a XXI. században

Szeretem a gőzmozdonyokat. Még azt a világot hordozzák, amikor emberi léptékkal rendelkeztek és szerethetők voltak a gépek. Egy elektromágnes vasút villámsebessen hasítja ketté a tájat, és persze félelmetesen hatékony, de már személytelen. A kérdés csak az a Vígszínház fejlesztése esetén – ami jelenleg egy gőzmozdony lomha bájával robog –, hogyan lehet a szerethetőséget és az emberi léptéket megőrizni úgy, hogy az ne jelentsen hasonló minőség- és hatékonyságvesztést. Az intézményegyetes korszerűsítését ennek mérlegelésével kellett megterveznünk. A Vígszínház ugyanis – 2011-es nonprofit közhasznú szervezetté alakítása ellenére, sőt, azzal együtt – még mindig a '80-as években kialakított szakmai struktúrájával működik, miközben az elmúlt 30 évben megváltozott körülötte Magyarország teljes társadalmi, gazdasági és kulturális környezete. A mozdony hasonlatnál maradván, abból nem lesz modernizáció, ha a gőzmozdony „ő” betűjéből kiesik a felső szegecs és az „ő” alternatív lendülettel fejreáll. A Vígszínház és intézményeinek XXI. századi művészeti, szervezeti és gazdasági korszerűsítése szükségszerű (ma már kényszerű) feladat, miközben tradicionális szakmai folyamatainak – a társulat és a közönség körében egyaránt meglévő élő hagyományainak – fenntartása szív szerinti kötelezettségünk.

1.2.2.2. Társulat- és szervezetépítési (alap)problémák

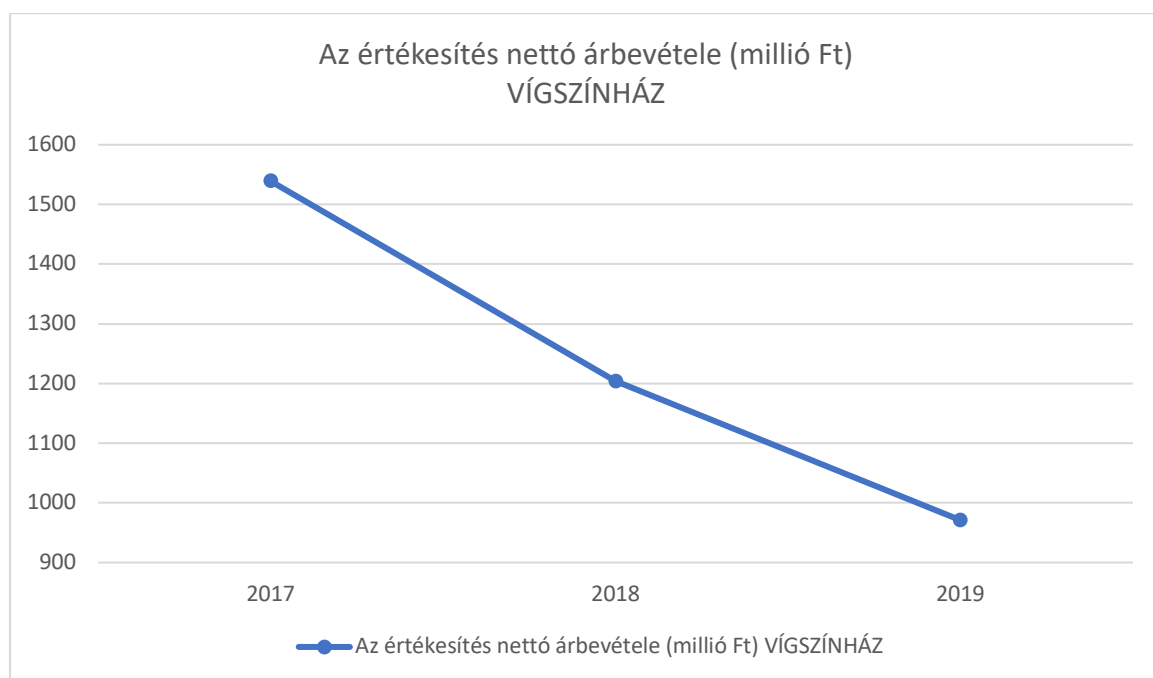
A végignézett repertoár alapján szembetűnők a Vígszínház társulatépítés hiányosságai. A honlap szerint a 2019/2020-as évadban 45 fős színtársulat az ország legnagyobb prózai társulata, ami lehetővé tenné korosztályonként a teljes körű arányos kiépítettséget, a társulat különböző tagjai mégis gyakran azonos szerepekben tűnnek fel, miközben a hiányzó szerepköröket vendégekkel kell pótolni. Ezzel együtt az elmúlt 10 évben újra meg újra felerősödött a társulati fluktuáció. Az elmúlt évtizedben 47 színész távozott a társulattól, ami a teljes színtársulattal megegyező létszám. Ez azt jelenti, hogy két vezetői ciklus sem volt elég a stabil társulat kiépítésére. Álljon itt ennek alátámasztására egy (a színház mellett elkötelezett) színikritikus minapi megfontolandó véleménye. *„A Vígben az utóbbi években elég nagy a jövés-menés; akár csúcsgalamban egy metróállomáson. Az ebben a pillanatban arra járók nem adnak ki egy klasszikus nagyoperettet, és ahogy a példa mutatja, egy nem klasszikust sem. Mégsem esik jól és nem tűnik igazságosnak rájuk terhelni a Mágnes Miska testes kudarcát, amelyből tíz százalékot adnék a díszlet- és jelmeztervezőnek, negyvenet a dramaturgnak, és ötvenet az igazgató-rendezőnek. Ez sem esik jól, de legalább igazságos”. „Súlyos társulati problémák jelzése ez”.⁶*

⁶ Csáki Judit: Szirmai Albert–Bakonyi Károly–Gábor Andor: Mágnes Miska, Vígszínház (Revizor kritikai portál 2019.10.28.)

1.2.2.3. Hitelességi deficit

A társulatépítés problémái mögött konfliktusok feszülnek. Jelen sorok írójának az intézmény lehetőségeinek felmérése és a negatív tendenciák megfordítása a feladata, nem a vezetés szakmai értékelése (különösen nem e dolgozat keretén belül). A „MeToo” mozgalom korában azonban megkerülhetetlen a kérdést, hol a határa és pontosan mi számít a hatalommal való visszaélésnek? Beletartozik a mentális erőszak is? Ehhez nem árt, ha tudjuk, hogy a magyar színházi élet a '80-as évek óta középkori kiskirályságokra van osztva, ami a szocialista időszak öröksége.⁷ Társadalmi életünkben az elmúlt évtizedekben sehol sem jött létre olyan despotikus vezetői attitűd, mint amit apáink nemzedéke (a '68-as „nagy generáció”) ránk hagyott a színházi területen. Igaz ugyanakkor, hogy a színház sosem volt és nem is lesz demokratikus intézmény. A színpadi munka komoly fizikai és idegi megterheléssel és gyakran súlyos konfliktusokkal jár, miközben a társulat kollektív alkotó képességének megőrzése alapvető feltétel. A hivatásos színház hierarchikus művészeti szervezet, amely minden területen a tehetségből és alkalmasságból álló hitelességre épül. Ezért megkerülhetetlen, hogy az elmúlt években a Vígszínház vezetője hitelességi válsággal küzdött a saját társulatán belül,⁸ olyannyira, hogy több alkalommal felmerült a bizalmi szavazás kérdése. Nem tartozik a szakmai szempontok körébe, ha egyes társulati tagok a felettesükkel szembe fordulnak és elmennek a színházról, az azonban igen, ha ez – mint az elmúlt években a Vígszínházban – visszatérő munkahelyi fluktuációt okoz.⁹ A vezetés hitelessége alapvető kritériuma egy művészeti szervezet fejlődésének.

1.2.2.4. Gazdálkodási hiányosságok (a bevétek visszaesése)

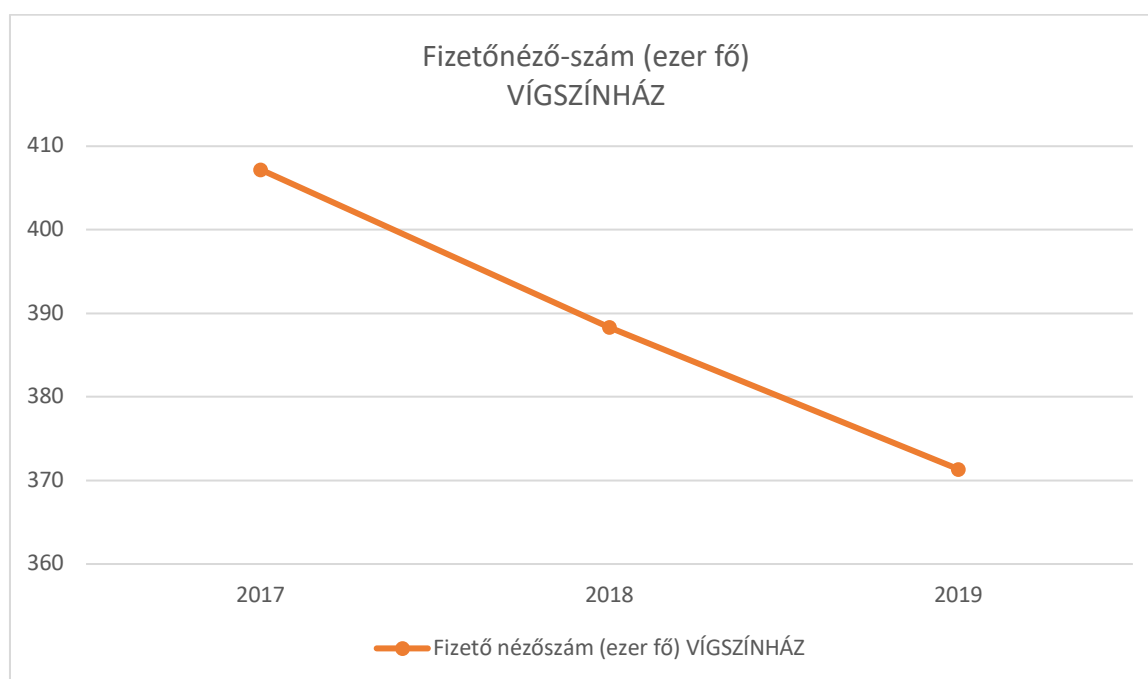

⁷ Harkányi Endre: „Itt most már királynővé avanszált az igazgató asszony” (Origó 2015.11.23.) „Nem gondolom, hogy Eszenyi Enikő rosszindulatból tette, amit tett, csupán tudatlanságból.” (Színház.hu 2017.05.15.)

⁸ Szegedi Erika: „Az igazgatónő hiába remek színésznő..., számomra elfogadhatatlan módon vezeti a színházat: túl sok feladatot akar elvégezni egyszerre, ami miatt, ha nincs kellő önfegyelme, és elragadja a hisztériás hangulat, ok nélkül bánt meg embereket mások szeme láttára. Nagynevű elődje, Várkonyi Zoltán ezt sohasem engedte volna meg magának, bárkivel bármilyen problémája volt, mindig kedvesen és finoman, négy szemközt beszélte meg vele” (Népszava, 2015.11.23.)

⁹ „Lapinformációk szerint egyre többen mondanak fel a Vígszínház társulatából. (...) az évad végével közel 25 munkatárs távozik az Eszenyi Enikő vezette teátrum kötelékéből (...) a sort Stohl András kezdte, őt több színész, köztük Lengyel Tamás, Kerekes József és Bata Éva követte.” (Life.hu 2017.04.29.)

A Vígszínház üzleti beszámolója a szervezet bevételeinek jelentős visszaesését mutatják. Míg az értékesítés nettó árbevétele 2017-ben 1.539 millió Ft, 2018-ban 1.204 millió Ft volt, a 2019-es tervben (pályázati dokumentumok) már csak 971 millió Ft szerepelt. Ha a 2019-es terv bekövetkezik, a színház saját bevételei 3 év alatt 37%-ot esnek (lásd: 1. ábra). A tendencia megegyezik a fizetőnéző-szám csökkenéssel, itt azonban már a tényleges adatokat látjuk. Míg 2017-ben 407.208 néző, 2018-ban 388.306 néző, 2019-ben 371.350 néző váltott bérletet vagy jegyet, azaz az intézmény 3 év alatt 35.858 nézőt – egy kisebb színház teljes közönségét – veszítette el (lásd: 2. ábra). A gazdálkodás áttekintése további alapvető hiányosságokat mutat. A Vígszínháznak alig van (lényegében nincs) saját vállalkozási bevétele. A vezetés kizárólag a jegybevételekre, valamint – az elmúlt 10 év alatt duplájára emelkedett – állami és önkormányzati támogatásokra támaszkodik. A 2011-ben létrehozott nonprofit közhasznú társaság, ami lehetővé tenné saját szakmai vállalkozási bevételek megteremtését, kvázi intézményként működik. Ugyanígy hiányoznak a bevételi oldalról az üzleti típusú támogatások. A Vígszínház a 2018-as év közhasznú jelentése alapján (az előző évről áthozott TAO levonás után) az összesen 3.300 millió Ft éves forgalmából mindössze 0,4 millió Ft volt üzleti támogatás. Továbbá a színház alig használja ki a társadalmi helyzetéből és ismertségéből fakadó koprodukciós együttműködések vagy a tervezhető turnék lehetőségeit, ami szintén a saját szakmai bevételeket erősítené. De ennél is szembetűnőbb az infrastruktúra teljes kapacitásának kihasználatlansága. A Vígszínház nem játszik minden nap, s ami ennél is nagyobb hiányosság, egyáltalán nem játszik a fővárosban nyáron, a turisztikai főszezonban, aminek a következménye összességében a kapacitás mintegy 40%-os(!) kihasználatlansága. Ez a vállalkozási bevételek mellett a jegybevételekben is jelentős kiesést okoz. Az éves üzleti tervekben hiába történik évről évre rendszeresen alul-tervezés, hogy az év végi eredmény javulást mutasson, a színház legfontosabb mutatói a valóságban is jelentős visszaesésben vannak.

1.2.2.5. A műsortervezés aránytalanságai

Arányeltolódásokat mutat a színház műsorrendje és repertoárja is. A Vígszínház mindhárom színpadán lényegében naponta változó műsorrendet követ (napi átdíszítések, szállítások, raktározások mindhárom színpadon), ami pazarlás mind a költségvetés, mind a szakembergárda igénybevétele (és

túlórái), mind az állandó átépítések miatt kiszorult színpadi próbák szempontjából. Ezt a típusú műsorrendet a '80-as évek óta egyetlen színház sem engedheti meg magának, ezért ún. rövid *en suite* (sorozat) repertoárjátszásra álltak át. Ennek a problémának a másik oldala a nagy darabszámú repertoár. A 2019/2020 év fordulóján egyszerre 45 különböző produkció volt a Vígszínház műsorán, ami azt jelentette, hogy egy-egy repertoárprodukciót a színház átlagosan havi 1-2 alkalommal tudott műsorra tűzni. Mivel minden előadás a színészek és a szakmai háttér jelentős erőfeszítését követeli meg, művészeti szempontból a havi 1-2 – ráadásul nem egymás után játszott – előadás a produkciók minőségi szinten tartását lehetetlenné teszi. Jelen sorok írója ezért láthatott olyan régen futó (tehát eredetileg sikeres és nyilván szakmai szempontból is egységes) előadásokat, amelyek a gyenge vidéki hanknik színvonalán futottak.

1.2.2.6. A társulat túlterheltsége

Végül – ha egyelőre nagy vonalakban is – említést kell tennünk a szakmai társulat súlyos túlterheltségéről. Miközben a Vígszínház infrastrukturális és időbeli lehetőségei jelentős mértékben kihasználatlanok, a társulat – a színészek egy része és a műszaki terek – a fentiekből következően végletesen túlterheltek. Ez nem csak többletkiadást okoz, hanem értelmetlenül pazarolja a Vígszínház kivételes alkotó energiáit, a kimerültség pedig felemészti a társulat tagjaiban az egymás iránti bizalmat. Tény, hogy a Vígszínház szakmai értelemben nagyüzem, a kérdés csak az, szükséges-e, hogy 'színházgyár' legyen, ha alapvető mutatói – az éves üzleti forgalma, a társulati létszáma ill. az előadás- és bemutatószáma – kiegyensúlyozottabb működést is lehetővé tenne. Ide tartozik, hogy ezenkívül – az ország legnagyobb prózai társulata mellett – a színház hatalmas vendégművész kört tart fenn, ami a honlap tanúsága szerint a 2018-as évben mintegy 130 vendégművész kifizetési terhét jelentette. Összességében elmondható, hogy a Vígszínház közhasznú önkormányzati társaságként ma messze elmarad a tőle elvárható korszerű szakmai struktúra, hiteles irányítás, hatékony műsorterv és erősödő gazdálkodás, a kiegyensúlyozott szakmai működés követelményeitől.¹⁰ Vezetése igazán hálás lehet a hűségű közönségnek.

Latinovits Zoltán

¹⁰ „Valamit ugyanis jelez ez a túlpörgött fluktuáció, ami a külső szem számára egyrészt a társulati összetétel kiegyensúlyozatlanságát, másrészt nemcsak a távozók szerint a belső feszültséget mutatja.” Csáki Judit: A Főváros sara – Revizor kritikai portál 2020.02.03.)

*„A színház természeti csoda. Az évek nem öregítik meg, csak nemesítik, mint a jó bort. Kívánom, hogy új és új nemzedékek kortyolgathassák a Vígszínház jó ízeit, amelyeket közönségének kínál. Isten éltesen, megfiatalodni mindig képes színházunk...”
(Várkonyi Zoltán)*

2. A JÖVŐ SZÍNHÁZA

2.1. A KÖZÖSSÉG MŰVÉSZETE

2.1.1. JÖVŐKÉP

A színházcsinálás gyakorlati műfaj. Betűje: játszó ember a térben, mondatait dramatikus helyzetekből fűzi össze. Szituációkat ír, és gesztusokból olvas. A színháznak nincs közvetlen kapcsolata múltjával, ahogy nincs a jövőjével sem. Nem vehetjük elő, mint egy régi könyvet és építeni sem tudunk rá. A színház a jelen művészete. Újra meg újra ki kell találni s az adott pillanatra és környezetre értelmezni. Szívszorítóan tünékeny valami, akárcsak az emberi kapcsolatok.

William Shakespeare

2.1.1.1. Előképek és színházidea

Pályázatunk szakmai előképe és egyik forrása a Vígszínház több mint egy évszázaddal ezelőtti alapításának időszaka, melyből művészeti, szervezeti és gazdálkodási összefüggésekben is példát akarunk meríteni. A színház emblematikus hagyományaiból a korszerűsítés XXI. századi stratégiai eszközei lesznek. Dolgozatunk másik forrása jelen sorok írója által 2017/2018-ban komplex népszínházi működésre kidolgozott új Bárka tanulmány volt. Színházi ideánk – mint a '90-es évek közepén¹¹ – az Erzsébet-kori színház, mindenekelőtt William Shakespeare Globe-ja. A kör alakú épület, ami önmagában is jelentéssel bír, ahol a játéktér a közönség hatókörén belül, a nézőtér volt (és nem frontálisan szemben, mint az udvari- ill. később a polgári színházakban), vállalkozási alapra helyezett működése, részvényes színészei és drámaírói, a tanulatlan nagyközönséget és a feltörekvő tanult polgárságot egyaránt megszólító drámái, népszínházának műfaji szabadsága és sokszínűsége, a szórakoztatási szándék művészi zsenialitása, alkotóműhelye, ahol a (gyakran közösen írt) drámai szövegek a színház saját társulatára készültek, nem realista hatás-dramaturgiája, versbeszéd központúsága, a színész – a játzó ember – középpontba helyezése, a játékmód magas szintű stílizáltsága, díszlettelensége és kollektív jelekre alapozott egyszerű scenikája mind-mind inspirációt jelentenek számunkra.

2.1.1.2. A Vígszínház, mint új intézménymodell

A Vígszínház új szakmai koncepciója a német típusú társulati repertoárszínház XXI. századi újraértelmezésére épül, mely a jövő egy lehetséges előadó-művészeti intézménymodelljét teremti meg. Az új színházmodell Európában is egyedülálló szakmai és művészeti innovációt kíván megvalósítani az egyes művészeti ágak – az előadó-művészetek, a mozgókép- és a társzművészetek, valamint a művészeti oktatás – rendszerszerű összekapcsolásával. A XXI. századi Vígszínházat tehát színházművészeti központként értelmeztük, amely – jelenlegi szakmai teljesítményét fenntartva – egy klasszikus népszínház és egy belvárosi művészsínház, továbbá egy nyári programszínház, egy külső projektekre épülő Kárpát-medencei turnészínház, egy társulattal rendelkező klasszikus film-előállító társaság, valamint egy komplex művészeti programhely tevékenységét ötvözi. Az új modell a társzművészeti ágazatok integrációjával az állami és önkormányzati támogatás mellett a saját (szakmai) vállalkozások megerősítését,¹² összességében a színházi közszolgáltatás új lehetőségeit teremti meg. Terveinket az előadó-művészeti törvényben rögzített közfeladatok szélesebb körű ellátása, a közösségi források hatékonyabb felhasználása és a művészeti tevékenység társadalmi hatásának megnövelése érdekében dolgoztuk ki. Az új színházmodell mintát teremthet Budapesten ill. Közép-Európában a színházi struktúra továbbfejlesztésére.

2.1.1.3. Lehet-e a Víggyel sarkon fordulni?

Itt azonban álljunk meg egy pillanatra és válaszoljunk a feltett kérdésre: nem lehet. A Vígszínház – a Magyar Állami Operaház után – az ország 2. ill. 3. legnagyobb előadóművészeti szervezete, több nagy játszóhellyel és sokszázézes nézőszámmal. Nem lehet vele csak úgy ide-oda forogni, mert az súlyos következményekkel járhat. Különösen, ha a jelenlegi volumenénél is nagyobb szakmai teljesítmény létrehozását tervezzük. A társasági forma váltáson kívül, a Vígszínház intézményi korszerűsítését és szakmai innovációit csak a meglévő működés lépésről lépésre történő folyamatos átalakításával végezhetjük el, hogy a szakmai fejlesztések a teljesítményben visszaesés nélkül, fokozatos növekedést eredményezzenek. Jelen tanulmányban ismertetett korszerűsítés – tapasztalataink szerint – mintegy

¹¹ 1990/1991-ben a Soproni Petőfi Színház, majd 1995/1996-ban a Bárka Színház alapításakor.

¹² Budapest és vonzáskörzetének lélekszáma nem teszi lehetővé tisztán üzleti alapon működő színházak létrehozását. Azonban a tisztán üzleti modell (lásd pl. londoni West End) ill. a teljesen állami fenntartás és finanszírozás között rendkívül sok formája van az átmenetnek, amellyel az önkormányzati és állami támogatás mellett a saját bevételek megerősítése és a magánszférával együttműködés széles skálája teremthető meg.

3 év alatt (vagy esetenként ennél is hosszabb átfutással) fokozatosan valósítható meg. Pályázatunk támogatása esetén ennyi időre lesz szükség ahhoz, hogy a színház XXI. századi fejlesztését elvégezzük.¹³

2.1.2. A KÖZÖSSÉG MŰVÉSZE

2.1.2.1. A közönségigény

A színház minden korban a közösséget, annak kollektív tudatát és szellemi struktúráját tükrözte. Eszménye felfogható művészetként, ugyanakkor megközelíthető, mint társadalmi esemény is. A színház iránti fokozott érdeklődés kísérő jelensége a polgárosodásnak. Mióta térségünkben – a '80-as évek színpadairól – a dráma kiszabadult a mindennapok kaotikus forgatagába, nézőink a színháztól felemelő élményeket várnak. Lelkesülni vagy megrendülni, felismerni és jobbbá lenni és – a szó Shakespeare-i értelmében – szórakozni akarnak.¹⁴ A közönség ismét azt szeretné, hogy a színház megértse, amire vágyik. Történeteket meséljen, ha monotóniában telnek napjai és szárnyaló költészettel szolgáljon, ha tárgyiasul minden pillanat. Nevettesen, ha túlhajsoltak és kiüresedettek a hétköznapok és a közös értékekre emlékeztessen, ha gyűlölet és széthúzás uralkodik. Hősöket keres a színpadon, ha kishitűséget és gyávaságot lát maga körül, s ha képmutató korban él, a színháztól vár megváltó élményeket. A színházban adott a lehetőség, hogy tanítson és mintákat mutasson, hogy élő kultúrát teremtsen és lélekben felemeljen, hiszen arra mind rászorulunk. A színház mindig is segített hiányosságaink felismerésében, önmagunk játékos megértésében, a közösség megteremtésében. Emiatt van olyan nagy szükség rá. A színház a közösség művészete.

2.1.2.2. A népszínház

Igazgató munkám kezdetétől arra törekedtem, hogy az általam vezetett színházakban az előadások széles közönségnek szóljanak. Meggyőződésem szerint a színháznak programjai összességével – s ideális esetben egy-egy előadásával is – a teljes közösséget kell megszólítani, függetlenül attól, hogy milyen korú, nemű, műveltségű, vagy melyik társadalmi réteghez (netán politikai oldalhoz) tartozó nézőről van szó. Az érdekel, amikor az előadás elementáris erővel képes megragadni a nézőt, bármiféle megkülönböztetésre tekintet nélkül. Azért fontos ez, mert nem mindegy, kit képzelünk nézőként magunk elé. Ha az ember el akar mondani egy történetet, óhatatlanul látnia kell azt, akinek mesél. Emlékszem a Szentivánéji felkészülési időszakára, amikor az eredeti anyagból kiindulva alapvető rendező elvként olyan értelmezést akartam használni, ami bárki számára megközelíthetővé teszi az előadást. A Szentivánéji számomra igazi népszínház lett. Én ezzel a meghatározással különböztetem meg a Vígszínházat a körülöttünk lévő jelentősebb színházaktól. A népszínház számomra nem a bulvár elleplezésére használt fedőnév, hanem eszmény és idea.

¹³ Megválasztásom esetén ennek részletes ütemterve a 2. negyedévben készülhet el.

¹⁴ Mit akar a XXI. század első felének polgári közönsége Közép-Európában? Mi a (nép)színház társadalmi küldetése? Művészet vagy szórakoztatás? Nos, akkor fordítsuk meg a szórendet, ahogy pl. Shakespeare tette, mert – ha nyilván mindkettőt, de – mindenekelőtt szórakoztatást, hiszen a dráma az utcán, a mindennapjainkban van és a közönség az ebből kiemelkedésre vágyik. Szórakoztatást, mert a tehetséget – az alkotás minőségét – nem lehet célként kitézni. Shakespeare célja sem a direkt politikai véleményformálás, vagy valamiféle művészi szabadság nyilvánítása volt, hanem a királynő, majd a király szolgálata és mindenekelőtt a megrendítő/felemelő élmény megteremtése a nézőtérén. Adni akart a közönségének, s ha képes volt arra, hogy másoknál többet adjon, az a szándékát és a képességét egyszerre dicsérte. Színháza a közösséget szolgálta, amit ki kell mondani Magyarországon. Ki kell mondani, hogy a szocialista-realista színházkultúra (és vele az agitáció) éppen 30 éve halott. Hogy a botrányszínház meddővé vált, senkinek se kell. Hogy a közönség még mindig (többek között) Shakespeare költészetéért rajong. Shakespeare-ért, aki úgy szórakoztatta közönségét, hogy azon évszázadok óta csak ámulunk, míg a nevetéstől fáj az oldalunk és sajog a szívünk. A mesterért, aki képes volt drámáit verses jambusban – gyakran rímekbe szedve, itt-ott szonettekkel díszítve – megírni, s aki több mint 400 éve újra- meg újra tanítja egyszerre szeretni és érteni a körülöttük lévő világot.

2.2. A SZERZŐK SZÍNHÁZA

Molnár Ferenc

2.2.1. ALKOTÓMŰHELY ALAPÍTÁSA A VÍGSZÍNHÁZBAN

2.2.1.1. Az ősbemutatók színháza

Ha nyugati civilizációnk XXI. századi magasából nézünk vissza a XX. század első felének tömegpusztító tragédiáira, talán jobban megértjük, hogy miért jött létre a XX. század második felére a színházművészetben is az interpretáció, azaz az újraértelmezés művészete. Az érthetlent kellett felfogni, újra- és újragondolva azt, ami történt. Az idő elakadt. Eredeti művek alkotása helyett a hangsúly a megkapott örökség értelmezésére helyeződött át. 'Én nem úgy látom (ma), ahogy te színpadra tetted (tegnap), amit Shakespeare 400 éve megírt...' A színházművészetben a szerző és a színész elé rendezők álltak, ahogy a zeneművészetben a zenekarok elé zeneszerzők helyett karmesterek. A közösség önkifejezése és a játék kollektív megélése helyébe az újra fel- és átdolgozás, az individuális interpretáció lépett. Csakhogy a XX. századot globális háborúival és pusztító eszméivel lassan magunk mögött hagyjuk, miközben előttünk egy új kor, sőt, talán egy új korszak ismeretlen világa áll. Ezt a világot már nem értelmezni, hanem megalkotni/megélni szeretnénk, ami a színház struktúrájára lefordítva ismét az eredeti művek létrehozására – és ismét a színész mindig eredeti, mert mindig az adott pillanatban élő játékára – helyezi a hangsúlyt. A rendező visszaülhet a szakma egyébként megbecsült helyére (közvetítő szerepe nélkülözhetetlen). Új művészetre, új szerzőkre, új színpadi művekre, eredeti alkotásokra van szükségünk, amelyhez kivételes tehetségű írók és színészek kellene, akik – a korábbi hagyományokhoz is visszanyúlva – képesek megérezni és újra alkotni a teljes kultúrát s vele a jövőnket. Ez a vígszínházi Alkotóműhely létrehozásának legfőbb indoka.

2.2.1.2. A Vígszínház szerzői

A Vígszínház egy és negyedszázados története nagy korszakaiban – különösen a XIX-XX. század fordulóján, majd az alapítását követő évtizedekben – a magyar színházkultúra legjelesebb szerzőit mutatta be, sokan közülük házi szerzőként dolgoztak a Vígszínház színpadán. A névsor a teljesség igénye nélkül is önmagáért beszél: *Barta Lajos, Bereményi Géza, Békeffi István, Békés Pál, Bródy Sándor, Csurka István, Déry Tibor, Esterházy Péter, Fejes Endre, Gyurkovics Tibor, Hamvai Kornél, Heltai Jenő, Herczeg Ferenc, Jókai Mór, Kálmán Imre, Kárpáti Péter, Kornis Mihály, Krúdy Gyula, Lengyel Menyhért, Mikszáth Kálmán, Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Nádas Péter, Sarkadi Imre, Spiró György, Sütő András, Szakonyi Károly, Székely János, Szép Ernő, Szomory Dezső és Örkény István* művei kerültek a közönség elé. A Vígszínházat alapító művészeti igazgató, Ditrói Mór a magyar művek bemutatási szándékáról így beszélt: *„Érzem, tudom, hogy az én igazi feladatomban a magyar tragédia színpadi stílusának, a magyar színpadi nyelv igazi, valódi páthosának, a nyelv zenei törvényének megalkotása...”*¹⁵ Fesztbaum Béla Ditrói Mórról írt könyvében a törekvést így foglalja össze: *„A magyar ciklust, mint a Ditrói éra egyik csúcsteljesítményét olvashatjuk úgy is, mint Ditrói fanatikus hittelt végigvitt művészi hitvallását, melynek értelmében a magyar színháznak elsősorban magyar darabokra van szüksége, hiszen a magyar írók ismerik elsősorban azt az ábrázolni kívánt valóságot, amelyet a színpadról újra látni kíván a közönség.”*¹⁶ Alkotóműhelyünk erre a kiemelkedő vígszínházi hagyományra épül, visszatérve az alapítás időszakának elveihez, valamint a szerzők társulati jelenlétével a Shakespeare-i színházi ideához.

2.2.1.3. Az Alkotóműhely struktúrája

A hagyományt folytatva – egyszersmind szervezeti egységgé formálva – a Vígszínházat mindenekelőtt szellemi műhellyé kívánjuk fejleszteni. Szakmai programját a terveink szerint mintegy 30 fős Alkotóműhely hozza létre, amely forgatókönyv- és drámaírókból, dramaturgokból, zeneszerzőkből, színház- és filmrendezőkből, látványtervezőkből áll. Az Alkotóműhely napi munkája Dráma- és librettó műhelyében, Forgatókönyv-fejlesztő műhelyében, Zeneszerző műhelyében és Szerkesztőségében folyik. Emellett a tervezők, a színházrendezők és koreográfus(ok), a filmrendezők és operatőrök, valamint a színház igazgatói kapcsolódnak a műhely munkájába. Az Alkotóműhelyben eredeti drámák, filmforgatókönyvek, műfordítások, librettók és zeneművek születnek, továbbá a műhelyek feladata a Víg média, benne egy önálló szakmai magazin, valamint a létrejött alkotások könyv- és zenekiadása, a kiadványok szerkesztése is. Az Alkotóműhely a Főváros legjelentősebb kortárs szellemi műhelye, a Vígszínház pedig – mint történetének alapításkori és későbbi jeles korszakaiban – az ősbemutatók színháza lehet, mellyel a művészeti ágazatra és a társművészetekre is hatást gyakorolhat. Egy szellemi műhely önmagában is kultúra teremtő erővel bír, hatása térben és időben kiterjeszhető, ezért jelentősége túlmutat a színházi előadásokon.

2.2.2. MUNKAMÓDSZER ÉS TELJESÍTMÉNY

2.2.2.1. Ötlettől az előadásig

Szakmai koncepciónk lényege, hogy a kiindulóponttól, tehát egy alapötlettől kezdve egészen a közönséggel való találkozásig egyetlen munkafolyamattá kapcsoljuk össze a színházcsinálás különböző

¹⁵ A mondat folytatása: *„...kifejlesztése lett volna – mert be kell ismerni ugye, hogy az egységes magyar drámai stílus még csak most van kialakulóban.”* (Ditrói Mór) Később, a Magyar Színpadi Szerzők Egyesülete kiáltványában így fogalmaz: *„Mi, akik ezt az írást aláírjuk, megfogadjuk, hogy Ditrói Mór indítványára, férfilelkünk minden erejével azon leszünk, hogy felépítsük a Magyar Színpadi szerzők Színházát, amelyben kezdettől, időtlen időig csakis magyar eredeti színdarab kerülhet előadásra. Becsületszavunkat kötjük le arra, hogy semmiféle nehézség előtt meg nem hátrálunk és eme magasztos célunkat valóra váltjuk. Isten minket úgy segítse!”* (Ditrói Mór)

¹⁶ Fesztbaum Béla: *„Aki Budapestet mulattatja, de Kolozsvárról álmodik...”* c. könyv, Corvina kiadó (2015)

fázisait. Ehhez a kiindulópontához csatlakozik kezdetben az író és a rendező, majd később a színészek, és végül a teljes munkatársi gárda. Aztán a létrejött színházi alkotással találkozik a közönség. E szándékunkból következik, hogy a drámaírók és a zeneszerzők is a színház társulatának szerződött tagjai legyenek. Az első pillanattól csapat dolgozzon a születő anyagon (lásd: Erzsébet- és Jakab-kori angol színházak, vagy pl. a mai forgatókönyv-író stábok). Az egész mögött pedig az a vágy húzódik meg, hogy előadásainkkal közvetlenül reagáljunk a körülöttünk lévő világ jelenségeire. A színháznak olyan történetekkel kell foglalkoznia, melyek ma körülvesznek minket, s amelyekre nincsenek írott darabok, eleve kész válaszok. Nem Shakespeare-t kell meghamisítani, hanem meg kell írni a saját műveinket. Meg kell keresnünk a tartalmi és formai válaszokat a magunk kora és elgondolása szerint. Ez az eredeti és lényegi kiindulópont. Azért fontos hangsúlyozni ezt, mert ebből a koncepcióból a gyakorlatban eltérő alkotói munkafolyamat és más próbarend következik (lásd: 2.3.8.1. pont).

2.2.2.2. Szerzők a backstage-ben

Jelen sorok írója alapította és 1996-tól 2006-ig 10 éven át vezette a Bárka Színház Írói műhelyét. A társulatba szerződöttük Faragó Béla zeneszerzőt, Kárpáti Péter, Kiss Csaba, Háy János, Matuz János, Szilágyi Andor és Tasnádi István drámaírókat, a társulaton kívül dolgoztunk együtt Bereményi Géza, Egressy Zoltán, Spiró György drámaírókkal, valamint dramaturgokkal, műfordítókkal. Csak az első 5 évben (amelyről statisztikai adataim vannak) 20 új dráma, 1 új opera, 4 irodalmi átdolgozás és 7 új műfordítás született. 1999-ben a Színkritikusok legjobb drámaíró díját, a Dramaturgok Céhe legjobb dráma díját, a legjobb dramaturgnak járó Bálint Lajos-gyűrűt kaptuk. Az eredeti idea számos átalakuláson ment keresztül. Először is kiderült, hogy nincs szerző általában, csak a konkrét személyiségek vannak, a maguk egyedi igényeivel és munkamódszereivel. Ezt a próbákra való felkészülésnek is le kellett követni. Volt, aki a próbák alatt a színészeket figyelve is tudott íni, más szerzőnk a színészekre gondolva, de már szinte kész művel érkezett. Tény, hogy a drámaírás, a zeneszerzés, sőt, a filmkészítés beköltözött a színházba és ez megváltoztatott mindent. Az együtt gondolkodás, a témák felvetése és megvitatása visszahatott mindannyiunk gondolkodására. A mű a drámaíró és a színész között szikrázott, mint Tesla nagyfeszültségű elektromos kisülései. A Bárkában szerzett tapasztalatokat Debrecenben a Kortárs Dráma (Deszka) Fesztivál alapításával vittem tovább, ami azóta is az egyetlen éves seregszemléje Magyarországon a kortárs magyar drámairodalomnak. A Vígszínház Alkotóműhely tervének tehát jelentős tapasztalatai és előzményei vannak.

2.2.2.3. Alkotóműhely tervadatok

Terveink alapján tehát a teljes szakmai tevékenység alapját a szerzők társulatba szerződésével az Alkotóműhely teremti meg. Az Emtv¹⁷ 1.§ (1) bek. g) pontja alapján létrehozott művek száma évente mintegy 16 műalkotás és 14 szakmai és/vagy művészeti kiadvány lesz, ezen belül: a Dráma- és librettó műhelyben a létrehozott művek száma évente 2+2 dráma, 1+1 librettó és/vagy műfordítás. A Forgatókönyv-fejlesztő műhelyben a létrehozott művek száma évente 2+2 TV- és/vagy játékfilm-, 1+1 kisjátékfilm- vagy dokumentumfilm forgatókönyv. A Zeneszerző műhelyben a létrehozott zeneművek száma évente 1+1 (pl. musical, népopera) és 2+2 kísérőzene ill. önálló zenemű (színház, film, tánc, koncert). A Víg Média szerkesztőségben a kiadványok száma évente legalább 12 magazin szám (nyomtatott és web formátumban), legalább 2 könyv kiadása, és egyéb kiadványok megjelentetése. Ezt a teljesítmény elsősorban a társulatba szerződött legalább 5 dráma- és/vagy forgatókönyvíró, 2 zeneszerző, 4 dramaturg, valamint 8 színház- és filmrendező, 1 koreográfus, 6 tervező (köztük 1-1 hatásvilágítás- és hatáshang tervezőt) és 2 operatőr hozza létre, amihez évente meghívottként 1-1 dráma- és forgatókönyvíró csatlakozik, amivel a Vígszínház Alkotóműhelye az új magyar drámák, zeneművek és forgatókönyvek létrehozásának meghatározó helyszíne lehet.

¹⁷ Az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló 2008. évi XCIX. törvény (Emtv.),

2.3. A REPERTOÁRSZÍNHÁZ FEJLESZTÉSE

2.3.1. A SZÍNHÁZFEJLESZTÉS TÁRSADALMI HÁTTERE

A magyar színházak fejlesztését a nemzet polgárosodása és az ezzel együtt járó színházi fellendülés, továbbá a szakma fejlesztési igénye egyaránt ösztönzi. Statisztikai tény, hogy az elmúlt évtizedben több mint 50%-kal, 7 millió fölé nőtt az eladott színházjegyek száma Magyarországon¹⁸ és Budapesten az előadások többségére csak hónapokkal korábban lehet jegyet venni. Az EU statisztikai hivatalának felmérése szerint a 28 tagállam közül – a GDP arányában – Magyarország fordítja a legtöbbet: a bruttó hazai termék 2,6%-át kulturális és szabadidős tevékenységre, melyből a magyar közönség európai összehasonításban is kiemelkedő igénye olvasható ki a kultúra iránt. A magyar kultúra – amely alkotó erejével időről időre kiemelkedik az európai népek teljesítményéből – konjunktúra időszakát éljük. A kultúra stratégiai erőforrásunk.

2.3.2. A SZAKMAI ACULATOK MEGHATÁROZÁSA

A technikai civilizáció lassan elfeledteti velünk a művészethez való nyers, közvetlen viszonyt, hogy valamikor a közösség elemei igénye hívta életre a drámai játékokat. Ma újra kell vizsgálni a nézőkkel való kapcsolat lehetőségeit. Vissza kell térnünk az ősi kiindulópontokhoz, amikor az emberek valamiféle halaszthatatlan kifejezési vágygal jelentek meg mások előtt, hogy profán szertartásként együtt éljenek át egy teatrális helyzetet.

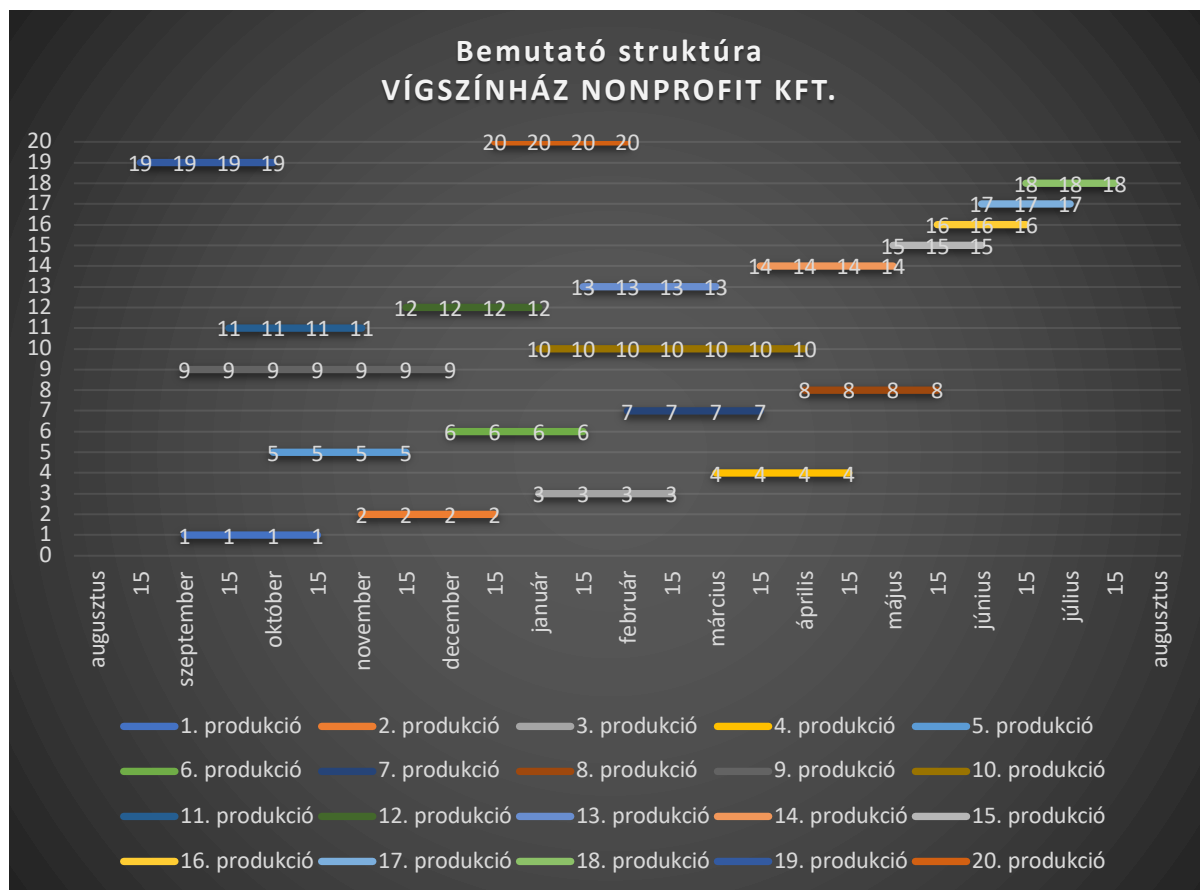
2.3.2.1. Szakmai profiltisztítás

Művészeti egység, ill. szakmai tagoltság. Ezt a kettős feladatot kell a hosszútávú műsortervezés koncepciójával megoldani. A Vígszínháznak ugyanis eltérő szakmai profilt igénylő színpadai vannak. Nem vitás, hogy a Vígszínház épülete – 1025 fős nézőtéri befogadó képessége és hagyományai miatt – népszínházi profilt igényel. A népszínház elsősorban klasszikus művek, valamint az Alkotóműhelyben zenés ősbemutatók, benne új magyar musicalek bemutatásának hagyományára épülhet, miközben alkalmanként rövid sorozatú önálló táncprodukciókra vagy gyermekeknek és családoknak szánt alapművekre is számíthat a közönség. Nyaranta ezt a profilt sok műfajú nyári turisztikai programmal egészítjük ki, a XIX-XX. század fordulóján virágzó színházi orfeumok XXI. századi újraértelmezésével. A Vígszínház épületéhez képest a Pesti Színház, mint belvárosi művészsínház a terveink szerint az Alkotóműhely új magyar drámáinak bemutatásával, valamint kortárs külföldi sikerszerzők, továbbá közismert (magyar) filmek színpadi előadásával kaphat tisztább szakmai profilt, mely mellett ifjúsági színházi előadások is megjelennek a repertoárjában. A Házi Színpad a (kis létszámú) szakmai kuriózumok, a magyar nyelv ügye és az oktatási tevékenység helyszínéül működhet. Az újonnan alapított Pannónia Műhely – elsősorban a Vígszínház fiatal alkotóközössége számára – hosszútávú, repertoáron kívüli szakmai kísérletek, egyedi produkciók bemutatására teremt lehetőséget. A 4 saját színpad mellett meg kell említenünk a Pannónia utca másik végében, együttműködés keretében bevont RAM kapcsolt programját is, ami a fiatal vendégművészekre ill. független színházi együttműködésekre épülő Kárpát-medencei közös turnésorozatok budapesti próba- és bemutató-helyszínéül kapcsolódhat a Vígszínház programjához, széles közönségnek kifejezetten utaztatásra szánt előadásokkal.

¹⁸ A 2016-os statisztikai adatok szerint az elmúlt években folyamatosan emelkedtek a színházi jegyeladások: a 2016-os 7 millió feletti jegyeladás 2008-ban még 4,5 millió volt, 2012-ben pedig alig több mint 5 millió. Ez ugyan részben összefügghet a TAO-val, de 2016-ban bérlet- és jegyvásárlásra is 3 milliárd Ft-tal többet költöttek, mint 2015-ben.

2.3.2.2. A bemutatószámok emelése

A két nagy repertoárszínház működését a színházi évadban (szeptembertől május végéig) változatlan teljesítménymutatókkal terveztük, azaz Vígszínházban és a Pesti Színházban 3-4 + 4 bemutató, a Házi Színpadon 3-4 bemutató, a Pannónia Műhelyben 2 tervezett bemutató kerülhet a repertoárba. Ezt a színházi programot tekintjük szakmai alaptevékenységnek. Emellett a társulat (elsősorban júniustól augusztus végéig, valamint az évad egésze során) 2-3 egész estés TV filmet vagy 1-2 (3-12 részes) TV sorozatot forgat, televíziós együttműködésben, a Vígszínház repertoárjával egyeztetve. Amíg nyáron a társulat filmet forgat, a Vígszínház épületében a nyári program jöhet létre, melynek keretében 4-5 színpadi bemutató (köztük egy angol nyelvű színház), továbbá koprodukciós előadói estek, klasszikus zenei- és VIP klubkoncertek, talk-show-k, stand up comedy-k, gyermek- és családi programok is színre kerülnek. Ezzel párhuzamosan a Vígszínház RAM-mal közös 7ed7határ turnészínházi programja évente mintegy 100 Kárpát-medencei magyar városban 2 + 3 turnéprodukció utaztatását végzi. A bemutatók struktúráját (nem az időpontjait) az alábbi ábra szemlélteti.

2.3.2.3. A társművészeti programok bővítése

A Vígszínház fesztivál- és programszervezése 2 önálló szakmai fesztiválra (Horizont Fesztivál, COMET Fesztivál) és 2 margitszigeti nyári budapesti kulturális fesztiválra (Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál, Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál), valamint a közép-európai COMET és az EU Színházi Unió szakmai programjára, és nagyobb közösségi eseményekre épül (Víg Napok, Magyar Mecénás Bál etc.) Az év során mindkét színházi foyer-ben rendszeres tematikus képzőművészeti kiállítások kapnak helyet. Az új szakmai program továbbra is támogatni kívánja a

Színház- és Filmművészeti Egyetem saját színészosztályainak gyakorlati képzését, valamint a Színház és Film Intézet Pécsi Tudományegyetemmel (is) közös szakoktatási programját. Az Alkotóműhely, az előadó-művészeti- és mozgókép műfajok, valamint a fesztiválok és társművészeti programok állandó jelenléte tehetővé teszik, hogy a megújult Vígszínház intézményegyháza – megnövekedett teljesítmény nagyságrendjével és kiemelt társadalmi szerepével – jelentős hatást gyakoroljon a Főváros kulturális életére.

2.3.3. A FŐVÁROS NÉPSZÍNHÁZA (VÍGSZÍNHÁZ)

A Vígszínház klasszikus népszínházi szerepét szórakoztató színházi-, valamint szerzői hagyományaira építve kívánjuk megerősíteni. Mit jelent számunkra a XXI. században a klasszikus népszínház?¹⁹ A színre vitt daraboknak a lehető legszélesebb közönséget kell szolgálniuk, korra, nemre, hovatartozásra(!) tekintet nélkül. Ehhez újra kell értelmeznünk a népszínházi hagyományt – azaz a Vígszínház nevében is rögzített és az alapítás utáni évtizedeket meghatározó szórakoztató arculatot, valamint a vígszínházi háziszervezők tradícióját figyelembe véve –, és meg kell határoznunk a játszott műfajok arányait. A Vígszínház alapításakor szórakoztató intézménynek épült, de – Ditrói Mórnak köszönhetően – az első pillanattól kezdve ennél jóval többet vállalt. „87 új magyar színdarab bemutatása 15 év alatt a Vígszínház részéről mindenképpen jelzi a színház egyértelmű szándékát a magyar művek színpadra segítése tekintetében.”²⁰ A Vígszínház a klasszikus francia bohózatok, az ún. *pièce bien faite*²¹ darabok, az operettek és az új gyerekdarabok mellett az eredeti magyar drámák bemutatásának helyszíne lett. Kezdetől egyaránt élt a széles közönségnek szóló, de tartalmat közlő kortárs művek és a szórakoztatás, azaz a humor és a zene eszközeivel. Ennél többet a XXI. század elején sem várhatunk egy klasszikus népszínházi programtól, a zenét nem csak műfaji értelemben használva, hiszen a (nép)opera, az operett, a musical, a zenés színmű, a zenés próza, vagy akár a koncertszínház széles spektrumot teremt a zene színházi alkalmazására. Ha mindezt a műsorterv koncepciójára kell lefordítanunk, a klasszikus (alap)művelődés (kötelező olvasmányok, kulturális törzsanyagok), mint tartalom, valamint az Alkotóműhely ősbemutatói mellett folytatni akarjuk az új magyar musicalek bemutatásának sorozatát; új drámák létrehozásával figyelmet akarunk irányítani modern hőseinkre, ábrázolva megrendítő és felemelő történeteiket; emellett kiemelt törekvésünk a Vígszínház történetének művészi feldolgozása, a XIX-XX. század forduló korának és nagy formátumú személyiségeinek bemutatása, amely nem csak a Vígszínház alapításának, hanem a modern Budapest megszületésének és a magyar kultúra történetnek is az egyik legjelentősebb korszaka.

2.3.4. HÁZI SZÍNPAD

A Házi Színpad a Vígszínház értéktára, és így is kell bánni vele. Profilja csak kisebb módosítást igényel. Repertoárjára azok a különleges – kis szereplőszámú – darabok kerülhetnek fel, amelyek kifejezetten intim teret és a közönséggel közvetlen kapcsolatot igényelnek. Emellett kiváló lehetőséget biztosít a társulat kezdeményező tagjai számára monodrámák, önálló estek bemutatására. Ebből emelhető ki megerősíteni kívánt tevékenysége, a magyar nyelv ápolásának ügye. Nagy jelentősége van annak, hogy a Vígszínház művészei egy-egy jeles költőnk verseiből estet készítenek és azt a közönségnek – különösen a fiatal társulati tagok saját korosztályuk közönségnek – rendszeresen bemutatják. Ezt a hagyományt folytatva, olyan sorozat létrehozását tervezzük, amely klasszikus költőinket színházi est, TV- vagy hangfelvétel formájában is hozzáférhetővé, ill. a létrejött produktumokat értékesíthetővé teszi. A terv a repertoár kiegészítő és nem kötelező eleme lesz. Emellett a Házi Színpad időnként a színházi oktatás zárt körű házi bemutatóinak is helyszínt adhat. Ezzel együtt, a Házi Színpad

¹⁹ Az 1862-es Magyar nyelv szótárunk szerint a népszínház szó jelentése: „színház, melyben népies színművek és mutatványok adatnak elé”.

²⁰ Fesztbaum Béla: „Aki Budapestet mulattatja, de Kolozsvárról álmodik...” c. könyv, Corvina kiadó (2015)

²¹ *Pièce bien faite* jelentése: jól megcsinált darab.

bemutatóinak és előadásainak számát az eddigiekhez képest vissza kell fognunk (és részben a Pannónia Műhelybe áthelyeznünk), hogy a színpadot gyakrabban tudjuk használni a Vígszínház próbatermeként.

2.3.5. A BELVÁROS MŰVÉSZSZÍNHÁZA (PESTI SZÍNHÁZ)

Budapesten a belvárosban nincs olyan művészsínház, amely képes az értelmiség egészének megszólítására. Mintha nem lennének a politika társadalmi vetületénél összetettebb történeteink. A kisszínházak egy része – érthetetlen okból – lemondott a közönség (és ezzel a társadalom) egészével folytatott párbeszédéről. Ez hatalmas lehetőség azok számára, akik pl. Shakespeare *The Globe*-jának nézőtér-modelljében gondolkodnak. A Pesti Színház új szakmai profilját a belvárosi művészsínház irányába tervezzük elmozdítani anélkül, hogy ezzel feladnánk a közérthetőséget. A Pesti Színház befogadóképessége 512 fő, ezzel az 6. legnagyobb színháza Budapestnek. Előadásait jelenleg is értelmiségi közönség látogatja. Olyan műveket kívánunk repertoárjára tűzni, amelyek kifejezetten művelt és igényes közönségréteget céloznak meg. Többek között sikeres kortás külföldi drámák első magyarországi színrevitelében, az itthon még ismeretlen, jelentős Közép-európai darabok előadásában és régi magyar filmek színpadi adaptációiban gondolkodunk. Alkotóműhelyünk Pesti Színház számára készült ősbemutatói – pl. a modern hősokeket vagy a magyar királydrámákat – és ezen belül az Árpád-házi királyok történeteit – bemutató sorozatok a magyar történelem rendkívüli alakjainak és történeteinek bemutatásával kelthetik fel az érdeklődést. Emellett a Pesti Színház repertoárjáról a klasszikus drámák (pl. a jelen tanulmányban külön is kiemelt Shakespeare-művek), valamint az oktatási alpművek sem hiányozhatnak, ahogy a 10-16 éves ifjúsági közönség számára készített zenés produkciók sem.

2.3.6. A PANNÓNIA MŰHELY ALAPÍTÁSA

Budapest, XIII. kerület, Pannónia utca

A Vígszínháznak próbateremre van szüksége, méghozzá lehetőség szerint valamelyik színházépületén belül. De ennél többről van szó. A Vígszínház társulatának – különösen fiatal író, rendező, zeneszerző és színész alkotó tagjai számára – szüksége van egy olyan szakmai műhely kialakítására, amely a repertoárelőadások terhe mellett szabad teret biztosít a belső műhelymunkának, a kutatásnak, a szakmai kifejezés útkereséseinek. Ahhoz, hogy egy ilyen méretű színházi nagyüzemben a társulat ép lélekkel dolgozzon, együttműködése és nyitottsága megmaradjon, ill. ahhoz, hogy a fiatal generáció saját kifejezési formáit kidolgozhassa és nagyobb kötöttségek nélkül színre vigye, szükség van a repertoáron kívüli, kis költségvetésű, szabad munkafeltételeket biztosító Műhely létrehozására. A Pannónia utca 4., 8. és 10. szám alatt, közvetlenül a Vígszínház épülete mellett jelenleg is színház új

jegyeladása, asztalosműhelye és kistraktárai kaptak helyet. Az ingatlanrészek a Vígszínház bérletében vannak, a jelenleg asztalosműhelyként használt terem alapterülete 452 m², ami további 28 m², valamint 124 m², 95 m², 189 m² műhely- és raktárterületekkel egészül ki. Ha csak a próbaterem alapvető igényét nézzük, már az is elegendő érvet szolgáltatna a műhelyek és raktárak elhelyezésének átgondolására. A belső szakmai/művészeti műhelymunka azonban ezt az érdeket még erősebbé teszi. Emellett van egy harmadik érv is, ami az eszközkészítő műhelyek fejlesztésére vonatkozik. A női és férfi szabó-, kellék-, kárpitos-, asztalos-, lakatos műhelyeket fejleszteni kell, amihez megfelelő elhelyezéssel saját vagy más intézménnyel közös műhelyházat kell létrehozni (lásd: 5.3.1. pont). Ez a hosszútávú érdek egybeesik a helyiségek funkciójának újragondolásával. A Pannónia Műhely mellett így felszabaduló további helyiségek lehetővé teszik a Vígszínház kisüzleteinek elhelyezését (lásd: 4.2.4.1. pont). (Megjegyzés: ezt a javaslatot a megtekintés, valamint a koncepciótervek kidolgozása nélkül kellett elkészítenünk. Ha nem lenne a teljes program szempontjából nélkülözhetetlen, e kockázatot nem vállaltuk volna. Természetesen a javaslat számos részletkérdése nyitott, így ebben a helyzetben a terv csak felvetésként szolgál.)

2.3.7. A VÍGSZÍNHÁZ ÚJ MŰSORPOLITIKÁJA

2.3.7.1. Tematikus sorozatok

A Vígszínház új műsorpolitikáját tematikus sorozatokra kívánjuk építeni, a témákat azonban nem az egyes évadokon belül, hanem éveken áthúzódó koncepcióként tervezzük kibontani. A tervezés fázisában (jelen dolgozatban) nem lenne célszerű ezeket a programokat leszűkíteni, sőt, inkább arra törekszünk, hogy sokrétű iránymutatást és gazdag kínálatot tartalmazzanak. A tematikát 3 önálló szempontból vizsgáltuk. Eredeti művek létrehozásának szempontjából (Alkotóműhely), a bemutatott műfajok szempontjából, valamint a játszóhelyek profilja szempontjából. Célunk, hogy a Vígszínházban évente legalább 40%-ban eredeti művek (ősbemutatók) kerüljenek színre, továbbá – a zenés produkciók mellett – a próza műfaja legalább 50%-ban továbbra is a repertoár gerince maradjon. Évente 18-20 bemutatót tervezünk az évadon belül és kívül, a különböző helyszíneken, így az 5 éves ciklusban legfeljebb 90-100 produkció kerülhet színre. Tematikus sorozataink egy-egy témájából tehát 3-7 produkciót tudunk műsorra tűzni. A bemutatók játszóhely és műfaj szerinti megoszlását az alábbi táblázat tartalmazza:

VÍGSZÍNHÁZ	
1	ZENÉS NÉPSZÍNHÁZ (népopera, musical, zenés színház) - Magyarországi musical bemutató sorozat (új fordítás) vagy - Új magyar musical sorozat (ősbemutatók) (víg/zenés)
1	PRÓZA - Klasszikusok sorozat (lehet új fordítás) vagy - Modern hősök sorozat (ősbemutatók) (lehet víg/zenés is)
0-1	ZENÉS (TÁNC)SZÍNHÁZ vagy PRÓZA ZENÉVEL - Vígszínházi szerzők sorozat (lehet próza is)
1	PRÓZA ZENÉVEL vagy IFJÚSÁGI SZÍNHÁZ ZENÉVEL (karácsonykor) - Vígszínház története sorozat (ősbemutatók) (lehet próza is) vagy - Budapest anno sorozat (a XIX.-XX. századforduló) (ősbemutatók) (víg/zenés)
HÁZI SZÍNPAD	
1	PRÓZA - (Magyar) filmek színpadon sorozat (lehet új fordítás) (lehet víg/zenés is) - Kortárs külföldi drámák sorozat (új fordítás) vagy
1-2	PRÓZA és VERS sorozat
1	IFJÚSÁGI- vagy GYERMEKELŐADÁS sorozat (lehet víg/zenés is)

	PESTI SZÍNHÁZ
1	PRÓZA - Kortárs külföldi drámák sorozat (új fordítás) vagy - Közép-európai drámák sorozat (új fordítás) vagy - (Magyar) filmek színpadon sorozat (lehet új fordítás)
1	PRÓZA - Modern hősök sorozat (ősbemutatók) (lehet víg/zenés is) - Magyar királydrámák sorozat (ősbemutatók) vagy - Árpádház sorozat (ősbemutató)
1	PRÓZA ZENÉVEL - Klasszikusok sorozat (lehet új fordítás) vagy - Shakespeare-sorozat (lehet új fordítás) vagy - Oktatási alpművek sorozat (lehet új fordítás) (lehet víg/zenés is)
1	ZENÉS IFJÚSÁGI SZÍNHÁZ sorozat (karácsonykor) (víg/zenés)
	PANNÓNIA MŰHELY
1	(ZENÉS) SZÍNHÁZ - Modern hősök sorozat (ősbemutatók) (lehet víg/zenés is)
1	IFJÚSÁGI- vagy GYERMEKELŐADÁS sorozat (lehet víg/zenés is)
	VÍGSZÍNHÁZ NYÁR
1	ZENÉS SZÍNHÁZ (musical, zenés színház) - Magyarországi musical bemutató sorozat (új fordítás) vagy - Új magyar musical sorozat (ősbemutatók) (víg/zenés)
1	PESTI KABARÉ sorozat (víg/zenés)
1	ZENÉS TÁNCSZÍNHÁZ - Vígszínház története sorozat (ősbemutatók) (lehet próza is) vagy - Budapest anno sorozat (a XIX.-XX. századforduló) (ősbemutató)
1	ZENÉS CSALÁDI GYERMEKELŐADÁS sorozat (víg/zenés)
	7ED7HATÁR - PRODUKCIÓS TURNÉSZÍNHÁZ
1	ZENÉS TURNÉPRODUKCIÓ - Vígszínház története sorozat (ősbemutatók) (lehet próza is) vagy - Budapest anno sorozat (a XIX.-XX. századforduló) (ősbemutató)
1	PRÓZA TURNÉ RODUKCIÓ - Klasszikusok sorozat (lehet új fordítás) vagy - Shakespeare-sorozat (lehet új fordítás) vagy - Oktatási alpművek sorozat (lehet új fordítás) (lehet víg/zenés is)

2.3.7.2. A következő évadok (lehetséges) bemutatói, a teljesség igénye nélkül

Az alábbi darabok ill. témák felsorolása a pályázati kiírásnak kíván megfelelni. A döntéshozók számára megfontolásra javasoljuk, hogy abban a versenyhelyzetben, amelyben a magyar színházak Budapesten dolgoznak – és amin belül a következő időszakban a Vígszínháznak trendformáló szerepet kell elérnie –, ellentétben az intézmény érdekeivel, hogy több éves repertoártervet készítsen és – a pályázattal szemben támasztott jogos elvárás alapján – tegyen nyilvánossá. Ez ütközik a Vígszínház elemi szakmai és üzleti érdekeivel. A mi esetünkben még bonyolultabbá teszi a feladatot az Alkotóműhelyben felvethető témák előzetes ismertetése, amikor a szerzőink még nincsenek felkérve. Programtervünk alapján a következő 5 évadban mintegy 80-100 művet kívánunk bemutatni, melynek akár 40%-a is eredeti alkotás lehet. Ezért itt – a szakmai célok, műfajok, értékek fontossági sorrendjét és arányait figyelmen kívül hagyva – a lehetséges produkciók és témák közül példákat fogunk felsorolni.

- 2.3.7.2.1. **Modern hősök** sorozat (ősbemutatók) (lehet víg/zenés is)
- TÉMA
 - Petőfi Sándor, Deák Ferenc, Gróf Esterházy János, Cseh Tamás
 - Jézus (János evangéliuma), Szt. Ferenc, William Shakespeare, Nikola Tesla
- 2.3.7.2.2. **Vígszínház története** sorozat (ősbemutatók) (lehet próza is)
- TÉMA
 - Vígszínház alapítás, Ditrói Mór, Faludi Gábor, Molnár Ferenc, Várkonyi Zoltán, Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán
- 2.3.7.2.3. **Budapest anno** sorozat (a XIX.-XX. századforduló) (ősbemutatók) (víg/zenés)
- TÉMA
 - A Kék Macska, New York Kávéház
 - REGÉNYFELDOLGOZÁS
 - Molnár F.: Az éhes város, Egy pesti leány története; Herczeg F.: Andor és András, Kóbor T.: Budapest;
- 2.3.7.2.4. **Magyar királydrámák** sorozat (ősbemutatók)
- MEGLÉVŐ MŰ
 - Páskándi G.: László szent király, Könyves Kálmán király, Vak Béla király, Szomory D.: II. József Császár, II. Lajos király, Mária Antónia, Herczeg F.: Árva László király, A fekete lovas, Székely J.: Vak Béla király, Ratkó J.: Segítsd a királyt!, Kiss Cs.: Kun László
- 2.3.7.2.5. **Árpádház** sorozat (ősbemutatók)
- TÉMA
 - (I. (Szent) István, Péter és Aba Sámuel, I. András, I. Béla és Salamon, I. Géza, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, II. István, II. (Vak) Béla és II. Géza, III. István, III. Béla, II. András, IV. Béla, IV. (Kun) László, III. András
- 2.3.7.2.6. **Klasszikusok** sorozat (lehet új fordítás)
- MAGYAR
 - Vörösmarty M.: Csongor és Tünde, Petőfi S.: Tigris és hiéna, Herczeg F.: Bizánc, Heltai J.: Tündérlaki lányok, Füst M.: IV. Henrik király, Márai S.: A kassai polgárok, Németh L.: Széchenyi, Szabó M.: Az a szép fényes nap, Hágy Gy.: Isten, császár, paraszt, Hubay M.: Nero játszik, Illyés Gy.: Fáklyaláng, Örkény I.: Tóték, Kulcskeresők, Sütő A.: Csillag a máglyán, Egy lócsiszár virágvasárnapja, Páskándi G.: Vendégség, Nyíró J.: Jézusfaragó ember, Görgey G.: Galopp a vérmezőn, Spiró Gy.: Az imposztor
 - KÜLFÖLDI
 - Szophoklész: Antigóné, J.B. Molière: Tartuffe, B. Jonson: Volpone, H. E. A. de Musset: Lorenzaccio, Rostand: Cyrano, Ibsen: Kis Eyolf, G. Hauptmann: A takácsok, Magányos emberek, A.P. Csehov: Sirály + Kiss Cs.: Nappalok és éjszakák, E. Brontë: Üvöltő szelek, F.M. Dosztojevszkij: A játékos, Ördögök, A kamasz, M.A. Bulgakov: A képmutatók celszövése, T.S. Eliot: Gyilkosság a székesegyházban, G. Hauptmann: Naplemente előtt, C. Zuckmayer: A köpenicki kapitány, F. Dürrenmatt: A vak
- 2.3.7.2.7. **Shakespeare**-sorozat (lehet új fordítás)
- KOMÉDIA
 - A vihar, A windsori víg nők, Sok hűhó semmiért, Szentivánéji álom, Vízkereszt, vagy amit akartok, Ahogy tetszik
 - TRAGÉDIA
 - Titus Andronicus, Rómeó és Júlia, Macbeth, Julius Caesar, Lear király, Othello
 - KIRÁLYDRÁMA

- János király, III. Richard, VIII. Henrik
- 2.3.7.2.8. **Oktatási alaplívek sorozat** (lehet új fordítás) (lehet víg/zenés is)
- NAT²²
 - Fazekas M.: Lúdas Matyi, Gárdonyi G.: Egri csillagok, A bor, Jókai M.: Az aranyember, Egy magyar nábob, A kőszívű ember fiai, Szophoklész: Antigoné, M. de Cervantes: Don Quijote, Babits M.: Jónás könyve, Mikszáth K.: A beszélő köntös, A Noszty fiú esete Tóth Marival, Különös házasság, Tamási Á.: Ábel, Móra F.: Hannibál tanár úr, Kosztolányi D.: Aranyárákány, Nero, a véres költő
- 2.3.7.2.9. **Vígshíházi szerzők sorozat** (lehet próza is)
- Molnár F.: Az ördög, Úri divat, A hattyú, Az üvegcipő, A vörös malom, Józsi és egyéb kis komédiák, Bródy S. A Tanítónő, Herczeg F.: Kék róka, Majomszínház, Ocskay brigadéros, A Gyurkovics lányok, Lengyel M.: Taifun, Antónia, A waterloo-i csata, Szomoró D.: Bella, Bródy S.: A medikus, Gábor A.: Ciklámen, Móríc Zs.: Úri muri
 - RÉGI VÍGSZÍNHÁZI SIKER
 - A. Bisson: Az államtitkár úr, A hálókocsi ellenőre; P. du-Maurier Potter: Trilby,
- 2.3.7.2.10. **Magyarországi musical bemutató sorozat** (új fordítás)
- B. Lurhmann-C. pearce-C. Armstrong: Moulin Rogue, J. Bicks-B. Condon-J. Debney-B.Pasek-J. Paul-J. Trapanase: The Greatest Showman, B. Condon-H. Mason Jr.-D. Thomas-H. Kriegler: Dreamgirls, D. Chazelle-J. Hurwitz: Kaliforniai álom, D. McGarth-Variou Artists: Beautiful – The Carol King Musical, J. Nelson-S. Bareilles: The Waitress, T. Meehan-C. Strouse: Annie, J. Demy-M. Legrand: Cherbourgi esernyők, T. McNally-S. Flaherty: Anastasia, D. Kelly-T. Minchin: Matilda, W. Holzman-S. Schwartz: Wicked, G. Marshall-B. Adams-J. Vallance: Pretty Woman: The Musical
 - BEMUTATOTT
 - J. Gay-C. Pepusch: Ős-Koldusopera, J. Strauss: A denevér, Egy éj velencében, A cigánybáró, T. Rice-A.L. Webber: Jézus Krisztus Szupersztár
- 2.3.7.2.11. **Új magyar musical sorozat** (ősbemutatók) (víg/zenés)
- ŐSBEMUTATÓ
 - Kellér A.-Deres P.-Hajós A.-Szócs A.-Dinyés D.: A rulettkirály, Geszti P.-Dés L.-Tasnádi I.-Deres P.: Ezeregyéjszaka, Csányi J.: Az óriások
 - REGÉNYADAPTÁCIÓ
 - Jókai M.: A jövő század regénye, Óceánia, Egész az északi pólusig, Gárdonyi G.: A láthatatlan ember, Móra F.: Utazás a föld alatti Magyarországon
 - MEGLÉVŐ MŰ
 - Huszka J.: Bob herceg, Lili bárónő, Kálmán I.: Csárdáskirálynő, Lehár F.: Víg özvegy, A mosoly országa, Ábrahám P.: Bál a Savoyban, Farkas F.: Csínom Palkó, Vasary J.: 3:1 a szerelem javára, Fényes Sz.: Maya, Békeffi I.-Lajtai L.: A régi nyár, Tolcsy L.-Stendhal: Vörös és fekete, Gombrowicz-Faragó B.: Operett, Demény A.: Parafarm
- 2.3.7.2.12. **Kortárs külföldi drámák sorozat** (új fordítás)
- ÚJ MŰFORDÍTÁS
 - T. Letts: Killer Joe P. Quilter: The Actress; Curtain Up!, B. Norris: Clybourne Park, J. Butterworth: The Ferryman, Jerusalem, G. Burke: Black Watch, L. Norén: Personkrets 3.1., L. Kirkwood: The Children, J. Logan: Red, N. Stafford: War Horse, P. Marber: Don Juan in Soho

²² A kötelező olvasmányok listája (NAT)

- G. Brant: Grounded, S. Berg: Menschen mit Problemen I-III.
- LEFORDÍTOTT, BE NEM MUTATOTT
- S. Gößner: Nyomik, L. Hübner: Creeps, T. Staffel: Next Level Parzival, T. Müller: Török arany, J. Zeh: Good morning, boys and girls!, L. Hübner: Becsületbeli ügy, W. Manzi: A tökéletes bűntény

2.3.7.2.13. **Közép-európai drámák** sorozat (új fordítás)

- V. Havel, B. Hrabal, S. Mrožek, P. Zelenka, T. Słobodzianek, D. Masłowska és mások művei

2.3.7.2.14. **(Magyar) filmek színpadon** sorozat (lehet új fordítás) (lehet víg/zenés is)

- MAGYAR FILMEK
- Fábri Z.-Gyenes I.-Szász P.: Hannibál tanár úr, Bereményi G.: Hídember, Tímár P.-Márton B.: Csinibaba
- KÜLFÖLDI FILM ÚJ ADAPTÁCIÓ
- F. Fellini: Ginger és Fred, Casanova, O. Welles: Az aranypolgár, G. de Maupassant: Egy asszony élete, F. Capra: Az élet csodaszép, J.P. Jeunet-G. Laurant: Amélie csodálatos élete, van Dormael: Mr. Senki, Dayton-Faris: A család kicsi kincse, G. Tornatore: Cinema Paradiso, D. Aronofsky-H. Selby jr.: Rekviem egy álomért, J.L. Mankiewicz: Mindent Éváról, T. Tykwer: Parfüm, R. Scott: Thelma és Louise
- ADAPTÁLT KÜLFÖLDI FILM
- L. Buñuel: A burzsoázia diszkrét bája, P. Highsmith: A tehetséges Mr. Ripley, T. Capote: Álom luxuskivitelben, R. Goold: Judy, P. Almodóvar: Asszonyok a teljes idegösszeomlás szélén,
- M. Norman-T. Stoppard: Szerelmes Shakespeare, J. Menzel-B. Hrabal: Szigorúan ellenőrzött vonatok, Hóvirágünnep, M. Forman-I. Passer-J. Papousek: Tűz van, babám

2.3.7.2.15. **Zenés ifjúsági színház** sorozat (karácsonykor) (víg/zenés)

- TÉMA
- Matuz J.-Faragó B.: Piecengrad-story, A. A. Milne: Micimackó (meseopera)
- MŰVEK
- E. John-T. Rice: Oroszlánkirály, R. Lopez-K. Anderson: Hókirálynő, C. Dickens: Karácsonyi ének, V. Hugo: Nyomorultak, M. Twain-Zalán T.: Koldus és királyfi, D. Defoe: Robinson, J. Verne: Nyolcvan nap alatt a Föld körül, Deres P.-Szócs A.-Máthé Zs.: Robin Hood

2.3.8. A SZÍNHÁZI MUNKAFOLYAMAT ÁTALAKÍTÁSA

2.3.8.1. A próbarend átalakítása

A Vígszínház Alkotóműhelyének létrehozása (valamint a film-előállítás) módosíthatja a megszokott színházi munkafolyamatokat és a próbarendet. A szakmai munka a kiindulóponttól, tehát egy alapötlettől kezdve egészen a közönséggel való találkozásig egyetlen összefüggő folyamatá kapcsolja össze a színházcsinálás korábban különálló fázisait. Terveink szerint néhány év alatt a Vígszínházban (különösen a Pesti Színházban) az ősbemutatók a bemutatott produkciók 40%-át is elérhetik. A kiindulópont ilyenkor nem egy kész mű, amit a rendező javasol, hanem egy történet vagy szándék, amit a szerző felvet. Az első fázis így a mű létrehozása lesz. Azaz a munka legalább 1 évvel korábban kezdődik, mint ahogy hozzászoktunk. Az Alkotóműhely tagjai ebben a szakaszban a kreatív támogatást biztosítják. *„Molnár Ferenc minden témáját elmondta széleskörű hallgatóságának és pedig különféle kávéházakban, s leste a hatást. Ha a kávéházban sikere volt megírta a művet, ha nem tetszett,*

*félretette.*²³ Az Alkotóműhely lehetővé teszi a drámai anyag előkészítését. Ez a kreatív együtt gondolkodástól egészen a közösen írt színdarabig terjedhet. A színházi ember sajátja az együtt gondolkodás képessége.²⁴ Ez a mű létrehozására is vonatkozik (lásd a kollektív szerzői műhelyeket működtető Erzsébet- és Jakab-kori angol színházat, vagy ma a filmkészítést). Tapasztalatom szerint²⁵ a szerző(k) alkatán múlik, hogy az első vázlatoktól kezdve, vagy csak a kidolgozás utolsó fázisában mutatják meg a munkáikat. Ez előre hozza az alkotótársak bevonását is. A zeneszerző, a rendező, a tervezők és a főbb szereplők már ennek a fázisnak az elején/közepén kijelölhetők, ami megváltoztatja a munkafolyamatot. Nem csak azért, mert közreműködésük hozzájárulhat a mű végleges változatához, hanem azért, mert a munka számukra is legalább 1 évvel korábban kezdődik. Felkészülésüknek teljesen más az átfutása, így más minőségi szintre tudnak eljutni a próbák kezdetéig. Az, hogy a rendező az íróval együtt készül, hogy a színész felépíthet egy szerepet, mielőtt az véglegesen papírra kerülne, vagy hogy egy tervező a próbák indítását megelőző évadban elkészül a terveivel, a közönség elé kerülés – tehát a végeredmény minősége – szempontjából meghatározó változás. A mű kollektív el(ő)készítése lehetővé teszi a 2. fázisnak, a próbafolyamatnak a sűrítését. Nem kell magyarázni az összefüggéseket, a teljes alkotó csoport készen áll, hogy a munka színpadra kerüljön. Tapasztalat íratja velem, hogy a koncentrált próbafolyamat jól tesz a próbáknak. Itt ki kell térnünk egy egyszerűnek látszó, de valójában jelentős problémára. Mennyi az optimális napi próbaidő? Magyarországon 10-től 14 óráig, majd (ha nincs esti előadás) 18-tól 22 óráig tartanak a próbák.²⁶ Ám a 4 óra nem optimális periódus. 3 óra intenzív színpadi munka után szünetet kell tartani (valószínűleg azért, mert 1,5 órás etapokban működünk ébren is). Másrészt a 10 órás kezdés nehézséget okoz a színház munkaszervezése szempontjából. A XX. század első felében a próbák 9 órakor kezdődtek, ami a színházi munkafolyamatoknak sokkal inkább megfelelt. Ha intenzívebbé akarjuk tenni a próbákat és koncentrálni a munkafolyamatot, 9:00 órától 12:00 óráig színpadon, majd szünet után 12:30-tól 15:30-ig színpadon vagy próbateremben próbálhatunk, összesen 4 helyett 6 órát. (Ehhez az esti 19:00 órától 22 óráig tartó időszak a próbateremben tartalékban még rendelkezésre áll.) Ezt a próbarend módosítást azonban nem lehet a társulat nélkül eldönteni. Tény, hogyha a filmgyártás megtanulta összefogott munkával napi 12 órába sűríteni a forgatási napot, akkor egy elmozdulást nekünk is érdemes megtennünk a színházi próbarenddel. Nem mellékesen, a film-előállítással összehangolás érdekében. Ezáltal előrehozott felkészüléssel és rövidebb, intenzívebb próbafolyamattal tudjuk a közönség elé vinni a szándékot, amelyből a szerző és a társulat kiindult s az előadás megszületett.

2.3.8.2. „Vígshíni stílus” a XXI. században

A Vígshíni játékstílust Fesztbaum Béla Ditrói Mórról írt könyvében²⁷ így jellemzi: *„Természetes hangvétel, saját hangon való megszólalás. Ditrói legfontosabb híni újítása; a belülről fakadó játék, a helyzetek, a jellem igazságának megfelelő híni létezés.”* A XIX. és XX. század fordulóján a természetes játékmodd revelációt jelentett a kor deklamáló stílusával szemben. Ez a célkitűzés erősen emlékeztet arra a szakmai törekvésre, amint egy évszázaddal később farce-stílusnak²⁸ neveztem el (lásd: Szentivánéji álom)²⁹. A farce itt az improvizáció munkafolyamatba történő beépítését jelentette.

²³ „De volt rá eset, hogy az Abbázia kávéházban megbukott a témával, viszont a New Yorkban sikere volt, s akkor egy ideig nem tudta hozzáfogjon-e, míg végre a Japán kávéházi törzsasztalnál kiderült, hogy szép esélye lesz vele, tehát megírta a darabot...” (Lengyel Menyhért)

²⁴ Együtt többre jutunk. A híni kiténő társadalomszervezési modell. A híni elme összekapcsolódó szellemi teljesítményekből áll (jobb, mint az Internet hálózat, minden előnyével és nyűgével együtt).

²⁵ Az Írói Műhelyt 10 évig vezettem. A társulatban olyan kiváló drámaírókkal dolgoztunk együtt, mint Kárpáti Péter, Kiss Csaba, Háy János, Matuz János, Szilágyi Andor, Tasnádi István, a társulaton kívül pedig, mint Bereményi Géza, Egressy Zoltán, Spiró György.

²⁶ Ezzel szemben pl. Angliában sokkal intenzívebben napi 8 órát próbálnak, de csak 1 hónapon keresztül.

²⁷ Fesztbaum Béla: *„Aki Budapestet mulattatja, de Kolozsvárról álmodik...”* c. könyv, Corvina kiadó (2015)

²⁸ Csányi János, Bárka tanulmány 2001.

²⁹ Szentivánéji álom c. előadás, fordította, (a mesterember jeleneteket írta), rendezte, a díszletet tervezte és a produkciót vezette: Csányi János. (1994)

³⁰ Ha a drámai anyag a próbák során születik meg, az nem csak a szerzőt hozza új helyzetbe, hanem a színészt is alkotóvá, az író és a rendező alkotótársává teszi. A színész hatással lehet a rögzített végeredményre. Ehhez alkalmaznia kell az improvizációt, hogy a próbák során fizikai jelenlétével kösse össze a meglévő dramaturgiai csomópontok közt a hiányzó részeket. Ez a farce technika. A darabot a

próbákon saját jelenlétével a színész (is) írja. Ahhoz, hogy ezt eredményesen tegye, a szerepre fordítottan kell felkészülnie. A hivatásos színházak a próbák során arra törekednek, hogy a színészek a rendező irányításával beállítsák és rögzítsék a – történet egészéből a mű által – kiragadott mozaik pillanatok. A színész ezt próbálja be, majd ismétli meg estéről estére a közönség előtt. A farce technikára épülő munka során a színésznek előbb készen kell lennie a karakterrel, hogy bármikor, bármilyen helyzetben át tudjon lépni a karakter személyiségébe. Ehhez az íróval és a rendezővel együtt, de még a befejezett mű nélkül a teljes alakot fel kell építenie – a szerep történetét, személyiségét, mozgását, gesztusait, jellegzetes megnyilvánulásait, azonosulva a karakterrel – és ezzel a készséggel kell részt vennie a próbákon. Ez esetben a próbáknak nem egy-egy jelenet beállítása a célja, hanem a mű kollektív létrehozása, amelyben a színész is alkotótárs. Az ilyen munkafolyamat végeredménye, a farce technikával született előadás másként hat a közönségre, illetve a közönség másként hat vissza az előadásra. A közönség a végeredményből is azt érzi, mintha a színész „élesben” játszana, mintha ott abban a pillanatban születne meg a jelenet. A színész magában hordozza – mert a próbák során a szerepben szabadságot szerezve rögzítette – azt a nyitott állapotot, ami lehetővé teszi számára bármelyik pillanatban a változtatást (még ha ez általában nem is következik be). Tapasztalatom szerint ez revelatív változás. Mivel a színész az előadásokon is a mű kidolgozott vázlatpontjai között halad s (részben) saját alkotását viszi színre, így szabadsága teljesebb, ezáltal a közönséggel való kapcsolata is sokkal elevenebbé válik. Ez tehát a módszer – az író bevonásán és a színész improvizációs technikájának a professzionális munkafolyamatba építésén keresztül –, mely a közönség és az előadás között új kapcsolatot eredményezhet. A XXI. században a farce technika képviseli azt a szakmai célkitűzést, amit a XX. század elején az ún. „vígszínházi stílus” megteremtett.

2.3.9. A JÖVŐ NEMZEDÉK SZÍNHÁZA

2.3.9.1. Vígszínház a családokért és a gyermekekért

A Vígszínház alapítása óta külön figyelmet fordít a gyermekeknek és családoknak szóló előadások létrehozására.³¹ Ezt a hagyományt ősbemutatókkal teremtette meg. Szeretnénk ebben (is) az alapítás időszakához visszatérni. Alkotóműhelyünk programjában évente legalább egy családi- és gyerekdarab létrehozását tervezzük. Emellett azokat a klasszikus alapműveket kívánjuk bemutatni, amelyek a közoktatás és az alapműveltség meghatározó pillérei. A gyermekeknek és családoknak készült előadásokat váltakozva valamennyi színpad repertoárjára beterveztük, így minden esetben az adott téma által igényelt színpadtérnek és színpadra állítási feltételeknek megfelelő helyen kerülhetnek a közönség elé. Az új program így az eddigiekhez képest összességében valamivel több gyermek-,

³⁰ Kép: Ditrói Mór

³¹ Fesztsbaum Béla: „Aki Budapestet mulattatja, de Kolozsvárról álmodik...” c. könyv, Corvina kiadó (2015)

valamint ifjúsági előadást fog tartalmazni. Fontos számunkra, hogy folytassuk a 124 éves, generációkon átívelő tradíciót, hogy a színházra nevelés – gyermekkortól kezdve, a kamasz korosztály figyelmének megtartásán keresztül a felnőttkorig – a Vígszínházhoz kapcsolja új és új közönségét.

2.3.9.2. Az ifjúsági színház közönségfejlesztési lehetőségei

Budapesten a gyermekek és a felnőttek számára készült produkciók között a kamasz korosztály – melynek számára a színházzal, azaz a kultúrával és közösséggel való találkozás a legfogékonyabb életkor meghatározó élménye lehet – kiemelt figyelmet igényel. Jelen sorok írója által alapított Bárka Színház 24 évvel ezelőtt – számos szakmai innovációja mellett – vitorlát bontott az ifjúsági színház kamasz (és felnőtt) színészekkel elindítása érdekében is.³² Az új kezdeményezés országosan is rendkívül sikeres lett. A Vígszínház fejlesztésében külön programot szentelünk az ifjúsági előadások létrehozásának. A repertoárban évente legalább 2 (elsősorban) klasszikus mű bemutatását tervezzük, amely a kamasz korosztálynak – részben saját generációjuk színészeivel – létrehozott alaptörténeteire épül. Olyan produkciók létrehozása a cél, amelyek közelebb hozzák az oktatásban alapművekként kezelt alkotásokat, de nem helyettesítik az olvasást. Fontos, hogy a Vígszínház kamasz látogatói megértsék, a színház nem az irodalom „illusztráló” ága, hanem önálló művészeti terület, annak sajátos esztétikájával, dramaturgiájával és művészi kifejezőeszközeivel. Ezért bármely klasszikus mű színpadra állítása nem pótolhatja az olvasást. Emiatt a színházi műfajok terén is, a repertoárelőadások mellett igen változatos lehet a merítés: osztályterem-színházi előadás, színházi nevelési program, zenés színházi feldolgozás. Fontos, hogy az előadások életkori besorolása ne csak az alapmű mint tanulási anyag előkerülésével legyen összhangban, hanem az előadás stílusával, komplexitásával. Ebben három alapkörosztályt különböztethetünk meg: kisiskolás (6-10), kiskamasz (11-14), ifjúsági (14-18). Programunkban együttműködést alakítunk ki a XIII. kerületben újlipótvárosi és angyalföldi középiskolákkal, hogy az előadások előtt ill. után, alkotókkal történő beszélgetésekben a művek megértését, feldolgozását segítsünk. A Vígszínház ifjúsági programját a Közszolgáltatási szerződés keretében tervezzük megvalósítani.

2.3.9.3. Színházra nevelés

A színház érzéki megtapasztalása és katartikus felismerése saját emberi mivoltunknak. Ám ezt az élményt nem csak nézőként élhetjük meg. A színjáték közösségi alkotó energiánk felébresztésének és személyiségfejlődésünk formálásának egyéni útja (is) lehet, amelyhez közvetlen tapasztalással is eljuthatunk. A műkedvelő és diákszínpadok megerősítésének – a közhiedelemmel ellentétben – elsősorban nem az utánpótlásnevelés biztosítása a célja. Az öntevékeny színjátszás, megfelelő szakmai felügyelettel fontos személyiségfejlesztő és nevelő eszköz, amely segíti művelője társadalmi beilleszkedését és önismeretének kialakulását. Ez a színjátszást, mint kreatív tevékenységet a mindennapi tevékenységek körébe emeli. A cél, hogy a színház, mint önművelő tevékenység minden társadalmi csoportban – s lehetőleg a felnőtt korosztályban is – a szabadidő élményt adó napi eltöltésévé váljon.³³ A színház ugyanis közösségi ügy. A színházat a közönség lelkesedése és a vele való

³² Kamaszoknak készített produkciókat hoztunk létre kamasz és felnőtt szereplőkkel, rendező-pedagógus irányításával, akik közül mára sokan közönségszerető művészek lettek. A „Pál utcai fiúk”, a „Legyek Ura”, az „Iskola a határon” és éveken keresztül számos más nagy előadászámot megért sikeres produkció született, melyek az előadók és a befogadó közönség szempontjából is különlegességnek számítottak. A lehetőséget az egész szakma és főként a kis- és nagykamasz közönség felfedezte. Vidovszky György Bárkáról indult fiatal rendező-pedagógust azóta az ifjúsági korosztály színházának megteremtőjeként tartják számon.

³³ Hangsúlyozni kell, hogy nem kizárólag amatőr-színpadok próbáira gondolunk. A dramatikus játékoktól, a személyiségfejlesztő – terápiaként is használható – pszicho-dráma foglalkozásokon keresztül, a színházhoz kötődő beszélgetésekig széles skála áll rendelkezésre, hogy a színjátszás hívei érdeklődésüknek megfelelő időtöltést válasszanak.

minél szélesebb körű foglalkozása tartja életben. És valljuk be, ki ne álmodott volna életének valamely szakaszában a színpadi megmutatkozásról?³⁴

2.3.9.4. A Vígszínház diák programja

A Vígszínház iskolákkal is együttműködő VÍGDiák programjáról a honlapon lévő információk állnak rendelkezésünkre. A programban színházi nevelés, kulisszajárás, oktatócsomagok, kedvezmények, pedagógusok számára előadás látogatási lehetőségek, valamint korosztályi ajánlások szerepelnek. A kedvezményrendszer szempontjából a programot komplexebb kedvezményekkel akarjuk támogatni. A teljes színházra nevelési programot és az oktatási intézményekkel meglévő kapcsolatokat fontosnak tartjuk, ezért meg akarjuk vizsgálni a jelenlegi program részleteit, már csak azért is, mert munkatársaink között van az egyik legjelentősebb – ezen a területen kiemelkedő tapasztalattal rendelkező – színházi szakember.

2.3.10. TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

2.3.10.1. „3-at fizet, 2-t vihet” – társadalmi felelősségvállalási program

A Vígszínház társadalmi felelősségét sokféleképpen lehet és kell megközelítenünk. Ezek között alapvető szempont azoknak a hátrányos helyzetben lévő gyermekeknek ill. fiataloknak a támogatása, akik érdeklődnek a kultúra, a művészetek és ezen belül a színház előadásai iránt, de nincs lehetőségük arra, hogy a családban (vagy család nélkül) megvegyék a jegyeket. Azok számára, akiket – a hátrányos helyzetű családokkal foglalkozó karitatív szervezetekkel együttműködve – a programunkkal el tudunk érni és bejelentkeznek előadásainkra, társadalmi felelősségvállalási programot hirdetünk, aminek a neve: „3-at fizet, 2-t vihet”. Lényege, hogy a közönség azon tagjai, akik megtehetik, hogy névtelenül támogassanak nehézorsú gyermekeket és fiatalokat ill. hátrányos helyzetű családokat, hogy a Vígszínházban egy-egy előadásra eljőjenek, +1 jegy megvásárlásával hozzá tudnak járulni ehhez. A Vígszínház minden egyes jegyhez egy másikat biztosít, maga is támogatva a program megvalósulását; a jegyvásárlásokat transzparensen, a programban szereplők személyazonosságát anonim módon kezelve. Szeretnénk elérni, hogy a Vígszínház minden egyes előadására eljuthasson néhány olyan fiatal, vagy család, akik ezt egyébként nem engedhetnék meg maguknak.

4.1.1.1. Egy idea

Engem kezdetektől foglalkoztat a kérdés, vajon milyen módon lehetne a színházzal – tehát nem alkalmi performance-okkal, hanem az un. magas kultúrával – megszólítani a szegényebb embereket, a színházba sosem járókat, jőjenek akár egy faluból (ahonnan én származom), vagy Angyalföld külső részeiről, vagy akár a kultúrától elzárt magyar szórványból. A későbbiekben támogatók bevonásával előadásokat szeretnénk biztosítani azoknak, akik a színháztól rendre távol maradnak. A sérült, fogyatékos emberek számára már megnyílt a színházak világa. A legszegényebbek, a társadalom – vagy a magyar kulturális övezet – peremére sodródtak, a kultúrát nélkülözők számára egyre inkább bezárul. A szándék régóta foglalkoztat, csak a megvalósítás formáját keresem. A színházjegyek lassú, de folyamatos áremelkedése a társadalom 4/5-ét tartja távol a színház közösségteremtő pillanataitól. Ez a nyugati trend, ami a színházat a népszínháztól az elitszínház felé sodorja és amelynek Nyugat-Európában a végét is látjuk. A színház nem a (teljes) közösség, hanem az elit művészetévé válik. Ezt el kellene kerülnünk. Úgy érzem, hogy erre a találkozásra nekünk (színházcsinálók) legalább akkora szükségünk van, mint azoknak, akik ilyen program nélkül talán sosem jönnek felénk.

³⁴ Csányi János, A közösség kultúrája tanulmány 2005.

2.4. A FILM SZÍNHÁZA

2.4.1. MIT KERES A FILM A (VÍG)SZÍNHÁZBAN?

A Vígszínház stratégiai fejlesztésének alapelve a létrehozott művészeti érték komplex hasznosítása. Az alábbiakban a Vígszínház TV film-előállítási koncepcióját ismertetjük. Jelen fejezet a strukturált együttműködés megfogalmazását jelenti, a részletek kidolgozása – támogatásunk esetén – a döntést követő hónapokban, az igazgatóváltás időpontjáig végezhető el.

2.4.1.1. Az első magyar filmvállalat 1911-es vígszínházi alapítása

Filmkép a Vígszínház Hunnia Biograph Filmvállalatának stúdiójából 1911

Az első magyar filmvállalatot, a Hunnia Biograph Társaság és Filmgyárat 1911 nyarán Faludi Miklós, a Vígszínház akkori igazgatója alapította, a Vígszínház melléüzemágaként. A Filmgyár igazgatója a színház direktora és művészeti vezetője, rendezője pedig a híres színész, Góth Sándor lett. Így vált a mai Pannónia utca és Radnóti Miklós utca kereszteződésénél az 50 m hosszú és 25 m széles akkor kifejezetten korszerűnek számító, filmgyártásnak szentelt üvegcsarnok az első magyar filmműteremmé, melyben játékfilmek egész sorát, viszonylag rövid idő alatt összesen 14 egy-két tekercs hosszúságú némafilmet gyártottak. A forgatás francia operatőrök segítségével zajlott, a szereplőgárdát pedig a Vígszínház társulata adta. Az akkori filmes eszközökhöz alkalmazkodó játéktílus inkább vígjátékok készítésére volt alkalmas, így a Hunnia vállalatnál e műfajú filmek domináltak. A Vígszínház és az általa alapított filmgyár így vonult be a magyar filmgyártás történetébe.

2.4.1.2. A TV film-előállítási nehézségek

Magyarországon a 2010 utáni években jelentősen megnőtt a magyar nézőközönség TV filmek és (rövidebb) sorozatok iránti igénye, amelyből piaci rés keletkezett. Közben néhány alapvető probléma

évtizedek óta nehezíti – a '80-as években még virágzó, több milliós nézettséget is elérő – hazai TV film-előállítás fellendülését. A határainkon belül ill. a Kárpát-medencében élő 12,5 milliós lélekszámunk a TV ágazatban (is) csak félpiazi körülményeket biztosít, azaz a TV film előállítás Magyarországon nem tud tisztán piaci alapon működni. Nincs biztos megtérülés, emiatt az üzleti keretek jóval szűkösebbek, szükség van az állami támogatásra. Így a rendelkezésre álló források előre nem, vagy bizonytalanul tervezhetők. Mire a pénzügyi döntések megszületnek, szinte azonnal meg kell kezdeni a gyártást. Ebből a professzionális előkészítés hiánya következik, ami mind a gyártó hátteret, mind az alkotó területeket állandó rögtönzésre kényszeríti. Miközben a nyugati filmkészítésben a mozifilmektől a TV sorozatok átvették a prímet, Magyarországon a létrejövő TV filmek többsége szakmailag elcsúszott és/vagy fantáziátlan alkotás. Ezen belül is szinte közhelynek számít a jó minőségű forgatókönyvek hiánya. A TV film-előállítás megfelelő forgatókönyvekkel ellátása azonban nem egy-két tehetséges író, hanem a hivatásszerűen ebből megélt forgatókönyvíró réteg munkáján múlik, amihez kiépült, professzionálisan működő ágazat kell(ene). További gyártási probléma, hogy a televíziós stábok felkészületlenek arra, hogy hatékony és innovatív megoldásokkal dolgozzanak. Az eszközök újak, a gondolkodás a régi. Ez az irányításra, a gyártó stábokra és az alkotó/művészeti területekre majdnem azonos mértékben érvényes. A helyzet arra kényszeríti a nagyobb televíziókat, hogy a munkát külső gyártásba adják, ami jelentős mértékben megnöveli a gyártási költségeket. Ezt csak fokozza a magyar színészek sajátos foglalkoztatási és egyeztetési helyzete. Színészeink – különösen a kiemelkedő tehetségek – alapvetően színházban dolgoznak, a forgatási nap 12 órája tehát nem áll rendelkezésre a TV filmgyártás számára, mert a színész délelőtt színházban próbál, este játszik, ami a TV gyártás szempontjából időkiesést és mérhető pénzügyi veszteséget okoz, miközben a színész számára egy-egy hosszabb sorozatban való részvétel teljes fizikai és szakmai képessége szétforgácsolódásával jár. Ezzel a kör bezárult.

2.4.1.3. A színházi közszolgáltatás hatékonysági kérdései

A színházi oldalon ezzel párhuzamosan a közszolgáltatás hatékonyságának kérdése vethető fel. A magyar államháztartás a hivatásos színházak fenntartására jelentős központi költségvetési és önkormányzati támogatást biztosít. Gyönyörű palotaépületeket üzemeltetünk, nagy létszámú művészeti és szakmai társulatokat tartunk fenn, s a háttér infrastruktúrával a gyártó műhelyeket és a raktározás körülményeit is biztosítjuk. Több tagozatos hivatásos színházaink egy-egy vidéki nagyvárosban ma gyakran a legnagyobb létszámú és költségvetésű közintézmények. Azonban a ráfordított közpénz hasznosulása az elvi lehetőségekhez képest alacsony határfokú. A rendkívüli szakmai/művészeti erőt alkotó társulatok nagy investícióval elkészített előadásai vidéken csak rövidebb előadás-sorozatokat érnek meg, ami a színházi nézőszámra vetítve nem elég hatékony. A színház, mint komplex előadó- és társművészeti erőter teljesítménye csak ritkán jut el a szélesebb közönséghez. Ehhez a városi és országos televíziók bevonására lenne szükség. De ugyanez igaz a budapesti színházakra is, ha a művészeti műhelyek határfokát vizsgáljuk. A színházban párhuzamosan jelen lévő művészeti ágak munkája a színházi közönségre koncentrálnak. Szükség van a médiára és a filmre, hogy a kollektív alkotótevékenység társadalmi határfokát megsokszorozza.

2.4.2. A TV FILM-ELŐÁLLÍTÁS A SZÍNHÁZBAN

2.4.2.1. A TV filmkészítés integrációjának szakmai előnyei

A fent felvetett problémák megoldására jelen dolgozat egyrészt a színház művészeti központként értelmezésével és a társművészeti ágak színházi tevékenységgel párhuzamos megjelenítésével kíván válaszolni (lásd Alkotóműhely, társművészeti programok, fesztiválok e.tc.), másrészt a TV film-előállítás színházi munkafolyamatokba bevonásával új intézménymoddal kialakítását kezdeményezi. A színházszakmai munka filmkészítéssel összekapcsolása a közönségbázist a sokszorosára növeli, miközben a színház marketing lehetőségeit teljesen új alapokra helyezi. Közismertté, ún. sztárrá elsősorban a médián – ezen belül is a TV és mozifilmeken – keresztül válhat a színész. Nem beszélve a motivációs többletről, ha a társulat tagjai az évadban tervezett munkájukat filmes feladatokkal

egészíthetik ki. Ugyanakkor a TV film-előállításban való részvétel jelentős bevételekkel növeli a színház (szakmai) vállalkozási tevékenységét. Kétségtelen, hogy a Vígszínház számára a TV filmkészítés szakmai integrációja gazdasági, marketing és művészeti előnyökkel járhat.

2.4.2.2. Együttműködési lehetőségek

Terveink alapján a Vígszínház éves tevékenységével összekapcsoljuk egy TV stúdió film-előállítási programját. Mivel a színházi társulatok nyáron nem dolgoznak, a filmek többsége pedig nyáron forog, az együttműködésnek eleve adott a minimum feltétele. Ez az együttműködés elsőre összetett feladatnak tűnik, de valójában nem jelent mást, mint az – esetlegesen és rendezetlenül, de pontosan így megvalósuló – színházi és televíziós ágazati összekapcsolódás professzionális rendszerré szervezését. A tevékenység alapját jelentő 30 fős Alkotóműhely így nem csak színházi drámákat, librettókat és zeneműveket, hanem éveken át TV film forgatókönyveket is fejleszt. A rendező gárda kiválasztása nem csak a színházi, hanem televíziós feladatokra is történik. A tervezői és vizuális háttér nem csak színpadi, hanem operatőri és látványtervezési szakemberekkel is kiegészül. Az 50 fős színtársulat és a 100 fős vendégművész kör évadra szerződtetése olyan közös – színházi és televíziós – szakmai szempontok figyelembevételével történik, ami az adott évadban részleteiben is összehangolt munkát eredményez. Azaz, amikor a színész forgat, a színházban nem próbál (esetleg kevesebbet játszik), s amikor a színházban próbál, akkor nem (vagy kevesebbet) fogat. A próbák és fogatások szakmai ütemezése és a háttérfeladatok egy része is szorosan összehangolható (az egyeztetéstől a marketingen át a kiszolgáló hátterekig), mivel a két rokon ágazatban számos olyan szakterület van, ahol azonos szakemberek dolgoznak.

2.4.2.3. Kölcsönös gazdasági előnyök

A színház és a televízió együttműködése a társulat számára – a jelenlegi színházi alapfizetésekhez mérten – többletjövedelmet és egy teljes évadra előre ütemezhető változatos szakmai munkát teremt. Az összesített személyi kifizetések ugyanakkor mind a színházi, mind a televíziós feladatokra a két intézmény számára éves szinten még így is jelentős megtakarítással járnak. Ez a költségcsökkentés a televízió számára a TV film-előállításban versenyelőnyt jelent. Az együttműködés emellett biztosítja a televízió számára a több éves időigényes feladatok (forgatókönyvfejlesztés, gyártáselőkészítés) szakszerű elvégzését, ezzel megteremti a minőségi TV film-előállítás alapfeltételeit, valamint megoldja a színészegyeztetés gordiuszi csomóját is, mivel évente 2-3 egészestés TV film vagy 1-2 rövidebb TV sorozat úgy állítható elő, hogy abban optimálisan tervezhető 12 órás forgatási napokkal és az adott feladatra felkészül, arra koncentrálnak alkotókkal, színészekkel, stábbal lehet számolni. Az összehangolt művészeti/szakmai erőteret kiemelt vonzerőt gyakorolhat az érintett szakmák legjelentősebb alkotóira. A közös társulat a színház és a televízió számára egyaránt nagy létszámú, közismert művészekből álló, kiemelten finanszírozott „klasszikus társulat” felépítését és fenntartását teszi lehetővé.

2.4.2.4. A TV film-előállítás szervezeti koncepciója

A Vígszínház nonprofit közhasznú társaságként, jelentős állami és önkormányzati támogatással működik. A (TV) filmgyártás azonban Európában és Magyarországon is forprofit tevékenység, beillesztése egy nonprofit szervezetbe – a kötelező jogi és szervezeti különválasztás mellett – szakmai/művészeti szempontból lehetséges. A Vígszínház Nonprofit Kft-nek a tervezett TV filmgyártásra önálló társaságot kell létrehoznia, amelybe a tervezett stratégiai televíziós ill. filmgyártási partnereket is be tudja vonni. A filmelőállító társaság közös létrehozása esetén a Vígszínház mind a többségi tulajdonost, mind az ügyvezetést meg kívánja tartani, így a társaság a Vígszínház Nonprofit Kft. döntő befolyásával és irányításával fog működni. A pályázati helyzet nem teszi lehetővé, hogy érdemi tárgyalást folytassunk egy ilyen együttműködésről. Amit most tehetünk, hogy felvettük a kapcsolatot egy magyarországi televíziótársasággal, valamint az újonnan létrejött Nemzeti Filmintézet vezetőivel.

2.4.3. MOZGÓKÉP KONCEPCIÓK

2.4.3.1. TV filmek és kisjátékfilmek

A szakmai együttműködés keretében többek között széles közönségnek szánt (oktatási) alapműveket, a XIX-XX. század fordulóján játszódó történeteket (benne a Vígszínház első évtizedeivel), modern hősokeket, és régi magyar filmek remake-jeit tervezzük bemutatni. A játékfilmekre és kisjátékfilmekre vonatkozó tervek – az Alkotóműhely tagjai és/vagy a partner televízió javaslatai alapján – az Alkotóműhelyben kerülnek kidolgozásra. Mivel az Alkotóműhely minden évben egy-egy külső tag számára is részvételi lehetőséget biztosít, továbbá rendszeres pályázatokat hirdet meg, filmtervek érkehetnek a tágabb szakmai környezetből is.

2.4.3.2. Színházi produkciók és TV játékok rögzítése

Az együttműködés lehetőséget teremthet a Vígszínház bemutatott előadásainak professzionális rögzítésére, ezen belül egyes produkciók TV játékká átdolgozására. A TV játékok egykor a magyar televízió sikeres műsorelemét képezték, miközben a színházak számára lehetőséget teremtettek a színészek országos megismertetésére. Egy-egy színházi produkció TV játék feldolgozása gyártási szempontból gazdaságosan végezhető el, miközben a közcélú tartalomelőállítás támogatja. A Vígszínház sikerdarabjainak televíziós feldolgozása a hosszútávú értékmezőrzés legjobb lehetősége.

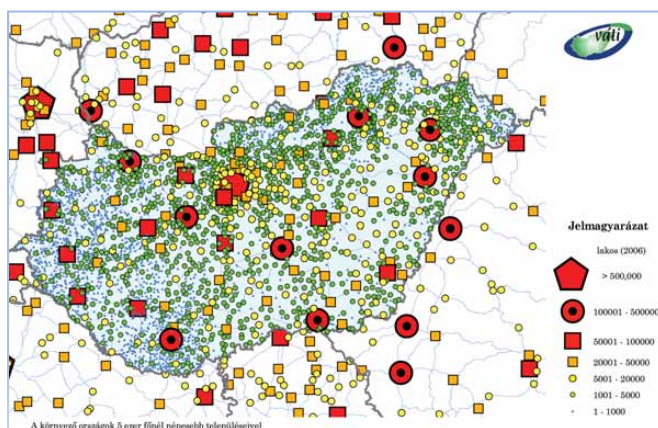
2.4.3.3. Werkfilmek és dokumentumfilmek

Fentiekén túl érdemes megemlíteni a marketing szempontból fontos werkfilmek, azaz a próbák és filmforgatások munkafolyamatait bemutató rövid dokumentumfilmek elkészítését. A média környezet fokozottan igényli a társulati munkát bemutató reklámanyagokat. A werkfilmek mellett egészségés dokumentumfilm akkor kerülhetnek a közös filmgyártás fókuszába, ha valamilyen közvetlen kapcsolatuk van a két intézmény tevékenységéhez (lásd pl. az első magyar filmvállalat, a Hunnia Filmgyár 1911-es vígszínházi alapítását bemutató dokumentumfilm terv).

2.5. A TURNÉK SZÍNHÁZA

2.5.1. TURNÉPROGRAM INDÍTÁSI SZEMPONTOK

2.5.1.1. Új közönségréteg a Kárpát-medencében

³⁵ 1990 óta a Kárpát-medencei (15-50 ezres) magyar kisvárosok művelődési házainak többségét felújították/átépítették és színpad-technikailag felszerelték. 2000 óta a kisvárosok lakói megnövekedett igényel fordulnak a rendszeres színházi előadások felé, ami kifejezetten a polgárosodással összefüggő folyamat. Az utóbbi években a helyi művelődési házak e közönségigény kiszolgálása érdekében rövid – 3-5 bérletes előadásból álló – színházi bérleteket hirdetnek meg. A hivatásos színházak

³⁵ Kép: A Kárpát-medence városai

azonban nem reagáltak erre a jelentős – mind településszámban, mind előadásszámban – megjelenő állandó közönségigényre. Az új közönségbázis többségében az alkalmi „hakni” csoportok turnéit láthatja.

2.5.1.2. Közszolgáltatás és elkötelezettség (a vidék Magyarországára iránt)

„A vidéki színház ügye fontosabb a nemzet életére, mint a fővárosé” – írja Ditrói Mór. A Vígszínház szakmai fejlesztésével – művészeti erejének és társadalmi súlyának megfelelően – hangsúlyt kívánunk helyezni az utóbbi 1-2 évtizedben megjelenő kisvárosi közönségigény és új közönségrétegek kiszolgálására, melyhez koprodukciós turnéprogram indítását dolgoztuk ki. A turnéprogramba az egyetemről/főiskoláról – gyakran elhelyezkedési esély nélkül kikerülő – legfiatalabb színházi művészgeneráció ún. független csoportjainak bevonását tervezzük. Azaz a turnéterv elsősorban nem a Vígszínház saját színházátára és szakembergárdájára épül, hanem a Vígszínház vendéggörébe újonnan bevonható ifjú művészeknek nyújt egészéves szakmai munkalehetőséget. Ez (az egykor ekhós szekérrel járó) művész-ifjúság a turnék során megismerheti a Kárpát-medence magyar vidékeit, megtanulhatja szakmáját és felkészülhet művészi hivatására, a szakma pedig kiválaszthatja közülük a legtehetségesebb szerzőket, színészeket, rendezőket és tervezőket.

2.5.1.3. A RAM, mint stratégiai partner

A XIII. kerületben, a Pannónia utca két végén egy-egy színház helyezkedik el, a Vígszínház és a kerületi önkormányzat tulajdonában álló RAM Colosseum. Az együttműködés városi elhelyezkedésük miatt értelemeszerű lett volna eddig is. A kölcsönös érdekek is gyorsan felismerhetők. A Vígszínház eddig kiszolgáló háttér-infrastruktúra (elsősorban próbaterem) hiánnyal küszködött, míg a RAM-ban az Experidance tevékenységének visszaesése/befejezése miatt jelentős infrastruktúra kapacitások szabadultak fel. A két művészeti intézmény hosszú távú együttműködése szakmai/művészeti erőteret hozhat létre, ami pozitív hatást gyakorolhat Újlipótváros, Angyalföld és a Főváros kulturális életére.

2.5.2. 7TED7HATÁR TURNÉPROGRAM

2.5.2.1. A turnéprogram célja és feltételei

A tervezett együttműködés közös Kárpát-medencei turnészínházi program létrehozására épül, a neve: „7ed7határ” turnéprogram, melynek szakmai háttérét a Vígszínház adja, elsősorban fiatal vendégművészek (továbbá társulatának Alkotóműhelye és egy-egy jelentős színművész) bevonásával, központi helyszínét pedig a RAM biztosítja. A program mintegy 100 határon belüli és túli Kárpát-medencei magyar (kis) városba juttathatja el a Vígszínház kifejezetten turnéokra készült, RAM-mal közös minőségi színházi produkcióit. Így évente legalább 100-150 előadás utazó turnék keretében, míg további 100 előadás (valamint a bemutatók és a próbák) Budapesten a RAM-ban, mint fővárosi turnéközpontban kerülhet a közönség elé. A program finanszírozásához a Magyar Államtól (a központi költségvetéséből) – a Vígszínház támogatásához kapcsolva –, és/vagy a Nemzeti Színház által felügyelt Déryné Program keretéből (pályázat útján) évente mintegy 150-200 millió Ft nagyságrendű céltámogatásra van szükség. Ez a központi és/vagy pályázati keret a teljes „7ed7határ” Kárpát-medencei turnéprogram működésének mintegy 50%-ára biztosít fedezetet, a hiányzó 50% a turnéprogram produkciós- és jegybevételein keresztül saját erőből teremthető meg. A program a színház közszolgáltatási feladatainak része lesz, de belső elszámolásunkban nem a társulat éves alapfeladatain belül, hanem szakmai vállalkozásként hozzuk létre. A 7ed7határ ezért - (elsősorban) vendégművészekkel és -szakemberekkel, ill. olyan társulati tagokkal valósul meg, akik a programban produkciós díjazással vesznek részt (lásd: 4.3.2.3. pont). A 7ed7határ turnéprogram egy szükséges és jó ügy mentén összeköti a kerület két hivatásos színházi intézményét is, mely együttműködésből további jelentős, Fővárosi hatású kulturális események szülehetnek.

2.5.2.2. A független színházak támogatása

A Vígszínház hozzájárulását a független színházak erősítéséhez elsősorban a 7ed7határ turnéprogram keretén belül tervezzük megvalósítani. Miért érdemes egy hivatásos színháznak a függetlenek támogatásával foglalkoznia? Azért, mert az ún. független/félhivatásos színházak a szakmai utánpótlás fontos műhelyei lehetnek. A felsőfokú intézményekből – ma már gyakran társulati szerződés nélkül – kikerülő kezdő művészek számára ezek a csoportok adnak megkapaszkodási lehetőséget a szakma peremén. Ugyanakkor ezek a kisműhelyek fontos szakmai innovációs bázisként, az új generáció laboratóriumaiként működhetnek. A szakmának pedig érdeke, hogy – a pályázatok ésszerű szabályozása mellett – a legtehetségesebb független csoportokat támogassa.³⁶ A 7ed7határ turnéprogram (ahogy fent írtuk) elsősorban nem a Vígszínház társulatára épül, hanem e fiatal műhelyek közül néhány csoportnak kínál stratégiai együttműködést és egészéves szakmai munkalehetőséget. A Vígszínház – bekapcsolódva a nemrég e célra létrehozott Déryné Programba – pályázati pénzügyi alapot kíván biztosítani ehhez. A független fiatal társulatok/csoportok a turnék során megismerhetik a Kárpát-medence magyar vidékeit, megtanulhatják a szakmát és felkészülhetnek hivatásukra. Akármilyen idealisztikusan hangzik, az ekhós szekér helyett egy kisbusszal turnézó ifjúság ugyanolyan életre szóló tapasztalatokat és élményeket gyűjthet ma, mint 150 évvel ezelőtt, és lelkesedésükre, tehetségükre ugyanúgy szüksége van a magyar vidéknek, mint ahogy akkoriban és ahogy mindig is volt. Kérdés csak az, hogy a művész életpálya felé törekvő (Budapesti és vidéki) fiatalokban megvan-e még Petőfi és Arany nemzetet felemelő elhivatottsága és lelkesedése?

2.6. A PROGRAMOK SZÍNHÁZA

2.6.1. VÍGSZÍNHÁZ NYÁR

Növekvő közönségréteg keresi a nyári Budapesten a találkozás, az igényes kultúra és a vacsora összekapcsolásával a minőségi szórakozás új lehetőségeit. A Vígszínház a nyári időszakban mégis bezárja kapuit. Az elmúlt években a művészeti- és szakmai társulat évadon belüli túlterhelése nem tette lehetővé a nyári hónapok kihasználását. Az épületek ott állnak kihasználatlanul. A Vígszínház nyári programterve ezt az időszak- és infrastruktúra lehetőséget kívánja felhasználni, egy kifejezetten közép-európai hagyomány XXI. századi turisztikai célú újraindítása érdekében.

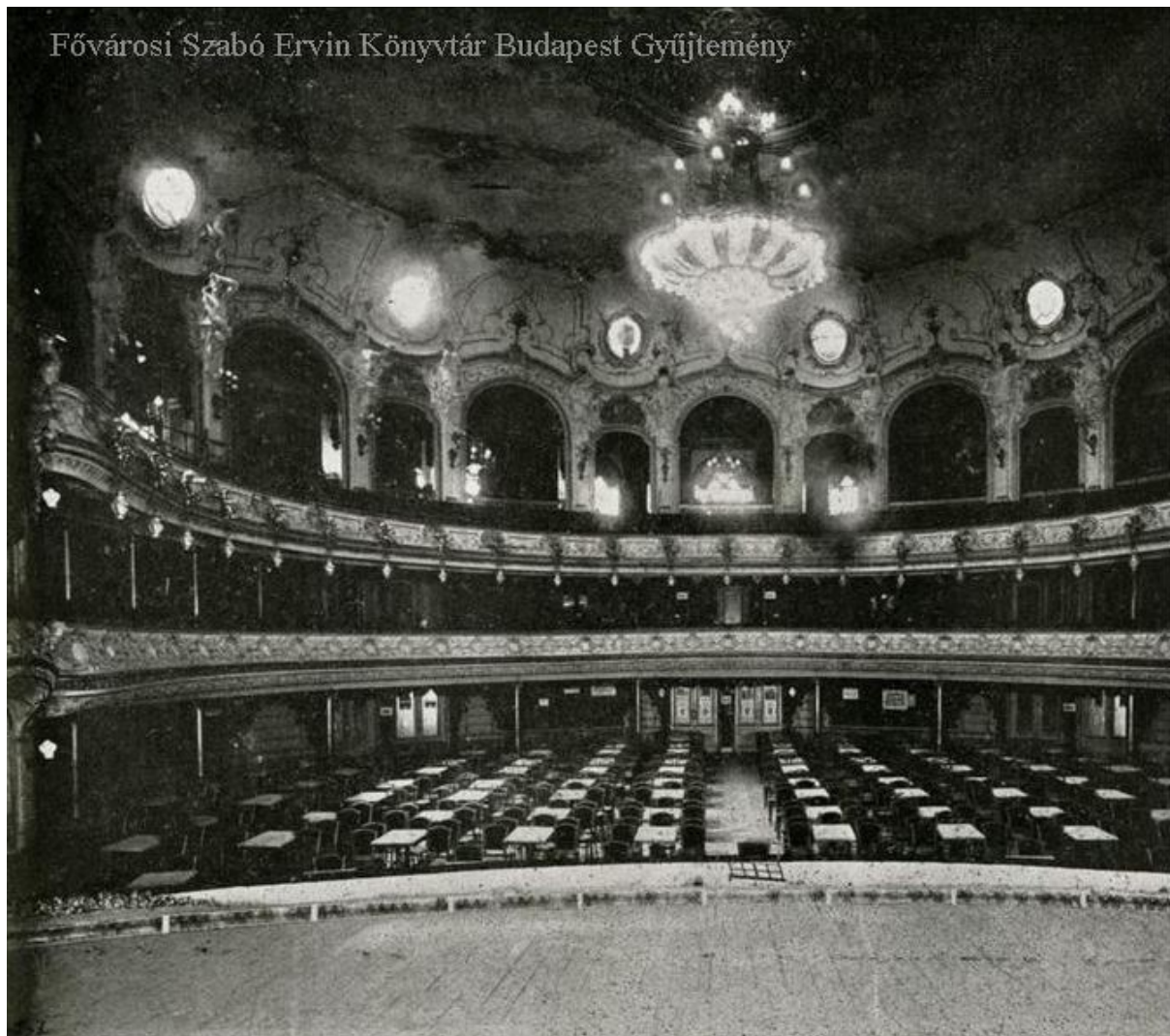
2.6.1.1. A pesti orfeum, mint újraéledő hagyomány

A művészszínházakhoz, a zenés népszínházakhoz, vagy a fővárosi koncerttermekhez képest a Vígszínház Nyár programja a korábbi közép-európai századfordulós hagyományokban gyökerező, sokműfajú orfeum-típusú színház XXI. századi megújítását tűzte ki célul. Milyen színház az orfeum? A XX. század fordulóján elsősorban Budapesten kialakult – étkezéssel összekötött, sokműfajú színházműködtetési forma, amely megteremtette többek között a mára hungaricumként nyilvántartott világhírű magyar operettet, vagy a Pesti Kabarét. A Vígszínház nyári programjában júniustól szeptemberig különleges színházi produkciók, előadó- és szerzői estek, klasszikus zenei és VIP club-koncertek, TV show-k, stand up-ok és kabarék, családi- és gyermekprogramok, önálló fesztivál programok kerülnek bemutatásra. A nyári program az Emtv. 6. melléklet I) pontja szerint „a helyi és

³⁶ A 7ed7határ program mellett – korábbi szakmai együttműködéseinket is folytatva – többek között a Maladype Színházzal, valamint a Forte Társulattal tervezünk szakmai együttműködést. Mindkét független színház a magyar színjátszás megújításának műhelye. Balázs Zoltán színész-rendező 2001-ben szerződtettem a Bárka Színház társulatába, ahol társulati munkái mellett a Maladype Színházzal éveken át több kiemelkedő produkciót hozott létre. Horváth Csaba koreográfus-rendező először a Debreceni Csokonai Színházhoz, majd – amikor Székesfehérváron stratégiai igazgatói feladatot vállaltam – a Vörösmarty Színházhoz szerződtettük, ahol a Forte Társulattal kiegészülve számos sikeres előadást rendezett (lásd: az év legjobb zenés/szórakoztató előadása 2019).

országos turisztikai célokhoz kapcsolódás” keretében angol nyelvű színházi előadássorozatot is tartalmaz. A Vígszínház eredetileg erre a célra is épített közönségforgalmi foyer-i (jelenleg büfék) és emeleti fogadótermei (szalonjai) asztalokkal és elegáns vacsorával várják a közönséget, ami a produkciók bemutatásának esti rendjét is átstrukturálja. Meggyőződésünk szerint a Vígszínház nyári turisztikai forgalma további közönségrétegeket szólíthat meg, egyben közösségi és kommunikációs lehetőséget nyújt a színház teljes tevékenysége számára.

2.6.1.2. A nyári színpad kialakítása

Fővárosi Orfeum 1902.

A Vígszínház nyári programjához minden évben 3 hónapra, júniustól augusztus végéig, valamint 1 hétre a szilveszter/újév időszakában új színpad- és nézőteret kívánunk kialakítani a színháztérben, valamint más elrendezést a foyer-ban, a Vígszínház nézőtéri fogadóterületein. A nagyszínpad meghosszabbításával a Vígszínház teljes földszinti nézőterét egyben lefedjük, ezzel hatalmas méretű egybefüggő színpadot hozunk létre, ami az eredeti színpaddal és a hátsó színpaddal mélyen benyúlik a kulisszák mögé, az oldalpáholyokig teljesen lefedi a zsölljét és középen azonos szinten fut ki a nézőtéri körfolyosóra. Erre az építhető és bontható, a nézőtéri székek fölé helyezett (nagyszínpaddal egybefüggő) stabil járófelületre a színpadtérbe (változtatható formákban) pódiumszínpadot építünk, míg a hatalmas járófelületre 2-4 személyes kis méretű elegáns asztalokat helyezünk el, hangulatlámpákkal, székekkel. Ugyanígy kis asztalokkal egészítjük ki a földszinti és emeleti páholyokat, valamint – ha megoldható – a karzatok első sorait. A térképzéssel olyan elhelyezést alakíthatunk ki,

mely eleve résztvevővé, játszóvá teszi a közönséget. A 'körön belülré' vonja a nézőt, ami azt jelenti, hogy nem a negyedik falon keresztül, kívülről figyeli az eseményeket. A játéktéren belül elhelyezve a néző eleve része, játszó társa az előadásnak. Vagyis tétlenül is aktív résztvevővé válik. Ha az egész tér a színpad, nézőként én magam is a színpadon vagyok. Ehhez természetesen szabadon változtatható játéktér kell, és ezt a vígszínházi zsöllye lefedése és a közönség játéktérbe helyezése teremtheti meg. Ebben a Vígszínház stílusában megfogalmazott egységes új belső térben a kis asztalokhoz ültetjük le a nyári program közönségét. A nézők az előadások rövid, sűrűbb szüneteiben pincérek felszolgálásával italokat fogyaszthatnak. Az új térképzéssel előadásonként várhatóan 600 főt tudunk elhelyezni.

2.6.1.3. A nézőtér berendezése

Mindig is érdekelték a színházi lépcsők. A foyerk magasba kúszó, páholyok felé kanyargó lépcsősorai, amiken hölgyek vonulnak, titkos pillantást vetve egymás ruháira, ahonnan urak intenek le, vagy megfésült kisfiúk vágyakoznak lerohanni, kettésével szedve a lépcsőfokokat.³⁷ Semmi sem jeleníti meg erőteljesebben ezt a világot, mint a Vígszínház nézőtéri lépcsősorai. A nyári előadás utáni vendéglátás számára berendezük ezt az önmagban is nagyvonalú közönségforgalmi területet. Megnyitjuk a Vígszínház 1. és 2. szintjén a páholyok mögött lévő korabeli fogadó szalonokat, asztalokkal berendezve, valamint (a jelenleg kissé lélektelen) nézőtéri büféket és a szeparálható közönségforgalmi fogadó területeken hangulatos ülőhelyeket alakítunk ki, hogy a 600 néző számára az előadás után terített asztalok mellett vacsorát tudjunk felszolgálni. A teljes nyári időszakra, valamint a szilveszter körüli hétre a Vígszínháznak ez a színpad és nézőtér elrendezése fogadja a közönséget, a turisztikai igényekhez is igazodó, minőségi programjaival és vendéglátó szolgáltatásaival.

2.6.1.4. Színház és étkezés

Sokat töprengtem, mielőtt a saját vendéglátási tevékenységet beillesztettem e tanulmányba. Ki tud a jövőbe látni? Ilyenkor egyszerűbb, ha a múltat nézzük. A Vígszínház 1896-os alapítási időszakában színház és vendéglátás kéz a kézben járt. A vendéglátás helyei, a páholyokhoz tartozó exkluzív nézőtéri szalonok beépültek a Vígszínház közönségforgalmi területébe (amit a színház jelenleg ki sem nyit a közönségnek). A múlt mintha a jövőről beszélne. A színháztámogatás akkoriban minimális mértékű volt, a kor színháztípusát az orfeumok jelentették, amelyben a vendéglátás meghatározó eleme volt a közönség kiszolgálásának. Gondoljunk csak a századfordulón írt drámák 3, 5 felvonására, amit a drámaírók és a színnigazgatók kifejezetten a szünetek társadalmi élete – ill. a vendéglátási bevételek gyarapítása – érdekében illesztettek az előadásba. Ma sincs ebben kivetnivaló. Ha a színház a közösség művészete, akkor társadalmi esemény is egyben. A vendéglátás a társasági élet része. A közönség egy jelentős része ma is keresi erre a lehetőséget, azonban színházaink – a szocialista színház örökségével a hátuk mögött – még nem mertek erre az igényre reagálni. Mivel az Vígszínház épületében változatlanul ott van a teljes korabeli társadalmi és társasági élet strukturális leképezése, benne a vendéglátás változatos helyszíneivel, ezt nem hagyhattuk figyelmen kívül. Ehhez biztosítani lehet a megfelelő körülményeket, feloldva azt az alapvető ellentmondást, ami a vendéglátás kereskedő logikája és a színház kollektív alkotó tevékenysége között feszül (lásd: 4.2.3.2. pont). A vendéglátás, mint kapcsolat és minőség kiemelt szerepet kaphat a Vígszínház új arculatának megteremtésében.

2.6.1.5. A Vígszínház Nyár program modellje (2021-től)

A Vígszínház Nyár programját 2021. nyaratól 3 év alatt tervezzük felépíteni. A nyári program számára a két évad között 10 hét (70 nap) áll rendelkezésre. A programsorozatban max. 4+1 színházi bemutatóval, legfeljebb 80 színházi előadást tudunk tartani, benne családi- és gyermekelőadással, zenés színházzal, angol nyelvű vendégprodukcióval, kabaré előadással és zenés táncszínházzal. Emellett legfeljebb további 80 önálló vendég programot lehet műsorra tűzni. Alkalmanként előadó- és

³⁷ (Csányi János, A közösség kultúrája tanulmány 2005.)

szerező estek, klasszikus zenei és VIP club-koncertek, TV show-k, stand up-ok, önálló fesztivál programok jöhetnek létre. A 3 nyáron keresztül tartó fokozatos fejlesztés után az egyes előadások és programok délután 16 vagy 17 órától, valamint este 20 órától kerülhetnek a közönség elé. A gyermekprogramokat hétvégén délután 13 vagy 14 órától is játsszuk. Fontos hangsúlyozni, hogy a Vígszínház Nyári programja ugyan a színház közszolgáltatási feladatainak része lesz, de belső elszámolásunkban – a társulat éves alapfeladatain és alapbérén felül – szakmai vállalkozásként hozzuk létre. A nyári program ezért (elsősorban) vendégművészekkel és -szakemberekkel, ill. olyan társulati tagokkal valósul meg, akik a programokban produkciós díjazással vesznek részt (lásd: 4.3.2.3. pont).

2.6.2. MŰVÉSZETI FESZTIVÁLOK

2.6.2.1. The Globe Fesztivál

A Vígszínház nyári programjából a tervezett angol nyelvű színházi sorozatot, mint tervezett visszatérő (fesztivál)eseményt emeljük ki. Korábbi szakmai kapcsolataink³⁸ alapján a londoni Shakespeare's Globe legjobb előadásait tervezzük minden nyáron egy-egy sorozatban Budapesten a Vígszínházban bemutatni. A Globe meghívását a Vígszínház új nyári színpadstruktúrája teszi lehetővé. A nézőtérbe mélyen benyúló színpad a londoni Shakespeare's Globe struktúrájával megegyező, 3 karzatszintes színházi belső tér létrehozását teszi lehetővé. Az angol nyelvű program speciális feltételei, finanszírozási igénye és a Főváros kulturális kínálatában kiemelt turisztikai jelentősége miatt a Fővárossal tervezett megállapodás kiemelt elemének javasoljuk.

2.6.2.2. V4 COMET Fesztivál

A COMET³⁹ a közép- és kelet-európai térség – hasonló társadalmi, politikai és gazdasági helyzetben lévő országainak – progresszív színházi törekvéseit önálló szervezeti formában kapcsolta össze. Alapító nyilatkozatát 2004. december 18-án Budapesten írtuk alá. A nemzetközi színházi szervezet a magyar jogrendszer alapján 2005 májusában, a kaliszi Nemzetközi Színházi Fesztiválon (Lengyelország), kiemelten közhasznú egyesületi formában jött létre (alapító elnöke jelen sorok írója volt). A kétezres évek fordulóját követően a COMET létrehozásának célja az volt, hogy szakmai, szervezeti és pénzügyi alapot biztosítson a közép-európai térség színházi együttműködéséhez, segítve egymás eredményeinek megismerését, a jelentős művészeti és szakmai teljesítmények felmutatását, cseréjét. (Tettük ezt akkor, amikor a V4-es együttműködés mai igénye még meg sem fogalmazódott). A COMET tehát a megerősödött Visegrádi Együttműködés színházi alapszervezete lehet, olyan kezdeményezés, amely az átalakuló Európában tudatos figyelmet és feltételeket teremthet a Közép-európai térség (V4-ek, balti és balkáni országok), kiemelkedő színházi kultúrája számára. A magyar szerepvállalás hazánk vezető szerepét erősítheti. A fesztivál speciális feltételei, finanszírozási igénye és kiemelt nemzeti és nemzetközi kulturális jelentősége miatt az EMMI-vel és a Fővárosi Önkormányzattal tervezett megállapodás kiemelt elemének javasoljuk.

2.6.2.3. Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál (Margitsziget)

A Szent Iván naphoz legközelebb eső hosszú hétvégén 6 napra tervezett, családoknak és gyermekeknek szóló fesztivál Magyarország és Európa tradicionális családi bábszínházait kívánja bemutatni minden évben a budapesti közönségnek. Európában ma ennek a különleges és népszerű műfajnak sehol sincs nemzetközi találkozási és bemutatkozási lehetősége. A fesztivál a XX. század eleji népligeti vásári

³⁸ Tim Carroll rendező, a londoni Shakespeare's Globe Theatre korábbi főrendezője (jelenleg a kanadai J.B.Shaw Festival Theatre főigazgatója) rendszeres vendégrendezője, tiszteletbeli társulati tagja volt jelen sorok írója által alapított Bárka Színháznak.

³⁹ A COMET a „COOPERATION OF MIDDLE-EUROPEAN THEATRES”, azaz KÖZÉP-EURÓPAI SZÍNHÁZAK EGYÜTTMŰKÖDÉSE mozaikszó, jelentése: üstökös.

bábjátékos-mutatványos hagyományt éleszti fel, a közös európai kultúrkör országhatárokat nem ismerő típus történeteinek és báb archetípusainak bemutatásával. A program vásári bábjátékokra (tradicionális családi bábszínházakkal), minicirkuszokra és élő szereplős vásári színjátékokra épül. Mindhárom kategóriában hazai és külföldi – műfajuk élvonalát képviselő – előadók léphetnek fel. A fesztivál kiegészülhet a gyermekek számára népi vásári kirakodó és vendéglátó elemekkel, interaktív játszótérrel, ódon de működő mechanikus bábszínházzal. Az eseményt verklisek, utcabohócok, vásári mutatványos művészek etc. színesíthetik. A program tehát elsősorban szabadtéri helyszínt igényel, melyhez kivételesen alkalmas környezetet biztosíthat a Vígszínházhoz legközelebb eső közpart, a szintén XIII. kerületi Margitsziget. A fesztivál speciális feltételei, finanszírozási igénye és a Főváros kulturális kínálatában kiemelt turisztikai jelentősége miatt a Fővárossal tervezett megállapodás kiemelt elemének javasoljuk.

2.6.2.4. Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál (Margitsziget)

Szinte közhelynek számít, hogy a legfontosabb nemzeti erőforrásunk és legkelendőbb exportcikkünk a kreativitásunk és a fantáziánk. Azaz a kultúránk. A föld talán leggazdagabb népművészeti kulturális örökségével rendelkezünk, azonban egyetlen kulturális esemény sem mutatja fel a maga műfaji és tájegységi teljességében ezt a páratlan nemzeti vagyont. A Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál létrehozása ezt a hiányt kívánja pótolni. A 6 naposra tervezett őszi eseménysorozat – javaslatunk szerint – a Budapesti Őszi Fesztivál (Cafe Budapest) keretében hozható létre. Programja a népzene-től a néptáncig, a népi kézművességtől a népmeséig, a népi motívumkincstől a népviseletekig és a népszokásokig, a népi építészettől a nemzeti gasztronómiáig a teljes Kárpát-medencei kulturális örökséget kívánja bemutatni. Terveink szerint a fesztivál televíziós vetélkedővel összekötve valósul meg. Az évente megrendezésre kerülő esemény nemcsak nemzeti büszkeségünket és összetartozásunkat, hanem a Kárpát-medencében velünk élő szomszéd népekkel kötött szövetségünket is erősítheti. A Kárpát-Medencei Népművészeti Fesztivál létrehozása segíthet abban, hogy az alapfokú oktatástól a kortárs művészetekig a figyelem középpontjába visszahelyezzük egyedi kulturális nemzetkarakterünket. A program előadásai a színház közszolgáltatási feladataiba illeszkednek, de a fesztivált szakmai vállalkozásként hozzuk létre. Megrendezését a Vígszínház új programszervezése teszi lehetővé, együttműködő partnerünk a Hagyományok Háza lesz (lásd: 9.2.5. melléklet). A fesztivál speciális feltételei, finanszírozási igénye, kiemelt nemzeti és nemzetközi kulturális jelentősége miatt az EMMI-vel és a Fővárosi Önkormányzattal tervezett megállapodás(ok) kiemelt elemének javasoljuk.

2.6.2.5. Vígszínház Horizont Fesztivál

A Horizont Fesztivál a Vígszínház komplex tevékenységének sűrített keresztmetszetét – aktuális előadásait, programjait, műhelyeit – mutatja be, ami a karácsony és újév közötti időszakban kiemelt eseménnyé válhat Budapesten. A Fesztivál a színházi előadások mellett lehetővé teszi a teljes mozgóképszakmai- és a kiegészítő programtevékenység keresztmetszetének bemutatását is, ami összeköthető a V4 COMET és az EU Színházi Unió nemzetközi együttműködések vezető szakembereinek, valamint a szakma és a média kiemelt szereplőinek meghívásával. A Horizont Fesztivál tehát minden év végén a Vígszínház egyfajta miniévada, igazi szakmai ünnep lehet, egyben évzáró ünnepi alkalom a színház társulata számára.

2.6.3. A SZÍNHÁZ, MINT KIÁLLÍTÓTÉR

Jelen sorok írója 1997-ben létrehozta az első állandó színházi kiállítóteret a Bárka Színház nézőtéri foyer-jában, ami nagy közönségforgalma miatt rendkívül alkalmasnak bizonyult képzőművészeti kiállítások bemutatására. A programot 2012-ben Székesfehérváron önálló színházi galéria megnyitásával fejlesztettük tovább. A havonta változó tárlatok gazdagították a programkínálatot, egyedi alkotásokkal díszítették a nézőteret, és a nagy forgalmú kulturális tér exkluzív bemutatkozási

lehetőséget biztosított a kortárs képzőművészet legtehetségesebb alkotói számára. A legkülönbözőbb műfajok jelentek meg: grafikák, fotók, díszlet- és jelmeztervek, festmények, rézkarcok, plakátok, gyermekrajzok. A Vígszínház emeleti büféje, valamint a Pesti Színház nézőtéri területei havonta változó képzőművészeti eseménysorozatokra adnak lehetőséget. A tematika természetesen minden esetben a színház bemutatóihoz, egyéb programjaihoz kapcsolódhat. A Vígszínház a kortárs képzőművészek számára is kivételes lehetőséget biztosít a nagyközönség előtti bemutatkozásra.

2.6.4. ZENEI JELENLÉT (LEMEZBEMUTATÓK)

GRUND vígszínházi fiúzenekar

A Vígszínháznak, mint repertoárszínháznak nem tartozik a feladatai közé, hogy koncerteket fogadjon be. Erre a Vígszínház Nyár ún. exkluzív klub-koncert sorozata keretében tudunk lehetőséget biztosítani úgy, hogy – az Alkotóműhely szakmai célkitűzéseiből kiindulva – lehetőség szerint ezzel is új zeneművek, lemezbemutató koncertek vígszínházi debütálását tegyük lehetővé. Szívesen támogatunk ugyanakkor olyan belső társulati kezdeményezéseket, mint a GRUND zenekar. A Vígszínház hangzástervező- és hangtechnikai szakterülete valamennyi eredeti zenei anyagunk professzionális felvételét el fogja készíteni, amely a kiadott írott művekkel együtt a Vígszínház forgalmazásában kerülhet értékesítésre.

2.6.5. TOVÁBBI KIEMELT PROGRAMOK, ESEMÉNYEK

2.6.5.1. Hunnia Biograph Filmklub (színházi szezonban, hétfő esténként)

A Hunnia Biograph Filmklub elindítása több célt is szolgál. Nem elég a TV film-előállítás programot kidolgozni, annak bemutatóit ill. a bemutatott filmek szakmai környezetét is ki kell alakítanunk. A Filmklub a filmművészet jelentős – másutt csak ritkán vagy egyáltalán nem játszott – munkáit mutatja be, kiemelt figyelemmel a XX. század magyar filmművészetére. A sorozatot ugyanakkor minden alkalommal összekötjük egy-egy alkotói beszélgetéssel, személyes vonatkozással, pl. a társulat kiemelkedő tagjaihoz és munkásságukhoz kapcsolódva. A másik szempont az üzemszervezésé, mivel a hétfői napokon esténként – lehetőség szerint – munkaszünetet tervezünk, így a hétfő esti eseményre a Filmklub előadásai kínálnak optimális megoldást.

2.6.5.2. Magyar Mecénás Bál (január eleje)

A Magyar Mecénás Bál és árveréssel összekötött kulturális vásár évente visszatérő kiemelt társadalmi- és média-esemény, aminek célja, hogy megismertessük egymással a kultúrát támogató nemzeti elitet és a támogatást igénylő aktuális művészeti projekteket, ráirányítva a figyelmet a kulturális ágazat egy-egy fontos programjára, fejlesztési tervére. A Vígszínház az eseményt a magyar művészeti mecenatúra társadalmi presztízisének növelése és saját pozicionálása érdekében rendezi meg. A Magyar Mecénás Bál egy teljes napot ölel fel, ami nap közben a lehetséges támogatók számára az esemény kuratóriuma által előválogatott projektek kulturális vásárát jelenti, este pedig a bál keretében neves művészek által felajánlott alkotásokból ill. ereklyékből álló éves (ideiglenes) gyűjtemény árverését valósítja meg.

2.6.5.3. Vígszínház születésnap (május eleje), szakmai díjak

A Vígszínház minden évben május 1-jén a születésnapját ünnepli. Ilyenkor kerülnek átadásra a Vígszínház elismerései és 8 hagyományos díja. A „Kiscsilag is csillag-díj” a legjobb epizodista, a Hegedűs Gyula-émlékgyűrű két évente a társulat titkos szavazása alapján a legjobb színész, a Harsányi Zsolt-émlékdíj a színházi kultúra ápolása, a Roboz Imre-émlékdíj a színház kiemelkedő művésze, az Ajtay Andor-díj a legjobb férfi színész és színésznő, a Vígszínház-díj a kiemelkedő művészeti teljesítmény, a Ruttkai Éva-émlékgyűrű a társulat titkos szavazása alapján a legjobb művészeti teljesítmény, a Várkonyi Zoltán-émlékérem éves váltásban a műszaki ill. adminisztratív terület legjobbjai számára kerül átadásra. Új szakmai programunk alapján – az egyébként gazdag díjazási lehetőségeket – tovább bővítjük azokkal a területekkel, amelyekre a kiemelt figyelemből eddig kevesebb irányult és pályázatunk támogatása esetén a jövőben hozzátartoznak a Vígszínház új művészeti programjához. Ditrói Mór-díjat tervezünk alapítani a szakmai innováció, Molnár Ferenc-díjat a legjobb dráma, Faludi Miklós díjat a kiemelkedő filmszakmai munka, és Mecénás-díjat a (helyzetéhez mérten) legjelentősebb támogató elismerésére. Emellett a Vígszínház-díjat a művészeti terület helyett a szakmai területeken kiemelkedő munkát végző társulati tagok elismerésére kívánjuk módosítani.

2.6.5.4. Pozsonyi Piknik (szeptember eleje)

Számomra nem elég a marketing, hogy egy eseményhez a Vígszínház nevét odaírják. Kérdés, hogy van, lesz-e érdemi részvételünk benne. A helyszín és a XIII. kerülettel megerősítésre váró kapcsolatok miatt a Vígszínház meghatározóbb szakmai közreműködése kifejezetten indokolt lenne a Pozsonyi Piknik eseményein. Pályázatunk támogatása esetén meg kell vizsgálnunk, hogy a Vígszínház hogyan és mivel tud érdemben az eseménysorozat résztvevőjévé válni (ennél többet itt nem tudunk írni róla).

2.6.5.5. Színházak éjszakája (szeptember vége)

A Színházak éjszakája program minden évben szeptember 20-a körül bevezeti a közönséget a kulisszák mögé a backstage-be. A program a Vígszínházról egyedi arcot igényel, olyat, amelyet kizárólag a Vígszínház hoz létre. A cél a szokásos kulisszajárások értelmének teljesebb kibontása. A színház rejtett világa, a színpad titkai, az épület zárt területei és a művészek jelenléte kiváló lehetőséget kínál a különleges éjszaka megtervezésére. Jelen dolgozatban széles spektrumát vázoltuk fel a Vígszínház előtt álló művészeti lehetőségeknek. A társulatban olyan összetett alkotói erőteret tervezünk létrehozni, aminek bemutatása, az érdeklődők beavatása pl. az új „vígszínházi stílus”, a „farce” próbafolyamatába – azaz a közönség jelenlétében egy ott született ötletből a teljes munkafolyamat modellezése, írókkal, rendezővel és színészekkel – lehetővé teszi, hogy egy éjjel leforgása alatt értő és elkötelezett törzsközönséggé formáljuk a többségében fiatal érdeklődőket.

2.6.5.6. Biblia-felolvasás (Advent, december eleje)

Hogy kerül a Biblia az asztalra? Miért tervezünk 24 órás biblia-felolvasást a színházban Advent idején? A XXI. század elején vissza kell térnünk a szellemi alapokhoz, a színházművészet szempontjából a közösség és kultúra spirituális gyökereihez,⁴⁰ hogy ismét felfelé tudjunk nézni és újra tudjuk tervezni az életünket. A megbomlott világrendből kilépve vissza kell térnünk a spiritualitáshoz, többek között azokhoz a szakrális előzményekhez, amelyekből (színház)művészetünk kifejlődött, mert életben maradásunkhoz rövid időn belül egy teljesen új társadalmi életvitelre kell átállnunk. Ehhez nyugati civilizációnk két alapművét, a Bibliát és a Tórát hívjuk segítségül. A történelemben a civilizációs újrakezdések nagy vallásalapításokhoz kötődnek. Semmi más nem tudott mindenre kiterjedő új szemléletet, új eszményeket és a mindennapi élet megélésében új gyakorlatokat létrehozni. Közösségi és kulturális identitást keresünk. Meg kell haladnunk a modern nyugat önsorsrontó, a természeti és (újabb) a társadalmi környezetet elpusztító szellemiségét. Korszakkváltás folyamatában vagyunk, kiindulópontokat keresünk a világegyetemben.

2.6.6. BÁRKA (SZELLEMI) MŰHELY – JÖVŐKÉP BESZÉLGETÉSEK

A programnév arra a jelkép erejű erőfeszítésre utal, amely teljes korunk – a rendszerváltozás óta eltelt 30 év – kulturális küldetését szimbolizálja. Ebben az értelemben az általunk alapított Bárka: ügy és nem egyszerűen színházművészeti program volt, a kulturális értékek civilizációs korszakokon átmentésének ügye. „A XX. század kultúrája a folyamatos pusztulás története. A XIX. század második felétől felerősödő szellemi áramlatok az egyéniség, az individuum diadalát hozták és kiteljesítették az egót. Az elkülönülés, a valamivel való szembenállás, tehát a tagadás szelleméből kiindulva az alkotás kiszakadt természetes közegéből, s ezzel öncélúvá és értelmetlenné vált. A Bárka létrehozása azt a vágyunkat jelenti, hogy a színház művészetét átmentsük egy olyan időbe, mely a kollektív létezés élményét feltehetőleg egészen másként ismeri és nem lesz már közvetlen tapasztalata arról, hogy a kultúra miből született.”⁴¹ Az azóta bezárt Bárka Színház ügye és küldetése semmit sem veszített aktualitásából. A fiatal nemzedékek egyre nagyobb szorongással méregetik, mit hoz számukra a holnap. Beszélgetéssorozatot kívánunk indítani a jövőről, mert hiányzik a kollektív jövőképünk. Mire való a jövőkép? Hogy mindannyian lássuk az előttünk lévő XXI. századot. Hogy el tudjuk dönteni, mi maradjon mögöttünk és mit vigyünk tovább. Hogy el tudjuk képzelni azt a világot, amiben élnek majd a gyermekeink. Tudósokat és művészeket, filozófusokat és politikusokat akarunk megnyerni arra, hogy beszéljünk arról, mit hagyunk az utódainkra. A Vígszínház szakmai köréből képzőművészeket kérünk fel, hogy a beszélgetések hatására rajzolják le, mit fognak látni az unokáink. A célunk az, hogy azokat is egy asztalhoz ültessük, akik másutt nem beszélnek egymással. Rangos sorozatot kívánunk teremteni a Bárka Műhely beszélgetéseiből, megőrizve egykori színházunk emlékét. A Jövőkép sorozat helyszíne a Pannónia Műhely lesz.

⁴⁰ A színházművészet, mint minden művészet, az őshit evolúciójának egy formája. Tehát nem csak szakrális eredetű, de spirituális lényegű. Értelmezhetetlen tehát az a színház, amely elfelejti, hogy eredeti rendeltetése az isteni szubsztanciával való egyesülés, behatolás a spirituális térbe. A színész kollektív tudatalattink médiuma, azaz inkább szerzetes, mint valamiféle (kultúr)prostituált. A színház lényegét mélyebben megérthetjük, ha profanizálódott vallásként tekintünk rá.

⁴¹ Csányi János, Bárka tanulmány 2001.

2.7. NEMZETKÖZI JELENLÉT

2.7.1. V4 COMET⁴² NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM

Vígyszínház homlokzat (részlet)

A COMET Egyesület 2005. május 3-án a lengyelországi Kaliszbán, 8 ország 9 színházának részvételével alakult meg, alapító elnöke jelen sorok írója, Csányi János volt. Létrehozásának célja, hogy szervezeti háttérrel és pénzügyi alapot hozzon létre a Közép-európai térség hasonló társadalmi, politikai és gazdasági helyzetben lévő országainak színházi együttműködéséhez, segítve egymás eredményeinek megismerését, a jelentős művészeti és szakmai teljesítmények felmutatását. A COMET, azaz “üstökös” olyan szakmai koncepció részeként térhet vissza, amely a Vígszínházat nem csak Magyarország, hanem a Közép-európai térség egyik színházi központjaként határozza meg. A COMET a Visegrádi Együttműködés színházi szervezete lehet, olyan kezdeményezés, mely a válságban lévő, átalakuló Európában tudatos figyelmet és feltételeket teremt a térség kiemelkedő kultúrája és színházi törekvései számára. (A COMET új programjához az együttműködési szándéknyilatkozatok a **9.2.4.** mellékletben találhatók.)

2.7.1.1. A V4 színházi koncepciója

A V4 Csoport országainak együttműködése ugyanazt az elvi és gyakorlati célt szolgálja politikai ill. gazdasági téren, amelyet egy évtizeddel korábban a COMET a színházi és kulturális területen kezdeményezett: a térség kivételes adottságait és erőforrásait koncentrálni tényezővé válni a közös Európában. Közép-Európa átalakulása – e drámai metamorfózisból eszmélve – a művészetek különleges aktivitását eredményezheti az előttünk álló évtizedekben. Ebben az időszakban térségünk

⁴² A COMET a „COOPERATION OF MIDDLE-EUROPEAN THEATRES”, azaz a KÖZÉP-EURÓPAI SZÍNHÁZAK EGYÜTTMŰKÖDÉSE mozaikszó, jelentése: üstökös.

lehet az európai kultúra megújulásának középpontja. Ezért, és ehhez kell szellemi és gyakorlati értelemben is közös feltételeket teremtenünk. A visegrádi gondolatnak nincs színházi koncepciója. Mivel a magyar részvétel a visegrádi országok kulturális pályázati alapjában rendre csekély mértékű, javasolni fogjuk a Magyar Kormánynak, hogy a COMET teljes programját vigye be a visegrádi együttműködés kulturális keretébe és támogassa, hogy a Vígszínház Közép-Európa egyik színházi-kulturális központjává váljon.

2.7.1.2. Közös adatbázisok létrehozása (web-rendszer, kiadványok)

A mindig 2 nyelven (angolul, valamint az adott nemzeti nyelven) működő egységes web-rendszer a tagszínházakról részletes, folyamatosan aktualizált adatbázist hoz létre, melyben a színház alapadatai, éves programja és aktuális havi műsorterve, a társulat adatai (részletes írott és képi anyagok), a színpadterek adatai, a repertoáron lévő előadások képi adatai, az utaztatható produkciók részletes turnéinformációi, a színház által kiadott nyomtatott anyagok (legalább kivonatolt formában) jelennek meg. A Nyílt levelezési fórum lehetővé teszi mind a COMET-tagok egymás közötti belső, mind a közönséggel való külső kapcsolattartást. A Mozcóképtár a COMET tagszínházai által ajánlott, turnéokra alkalmas előadások mozgóképes nyilvántartása lesz. A Drámaszinopszisok egységes szerkezetben a tagszínházak országaiban bemutatott vagy megjelent drámák szinopszisait gyűjti össze, egyesített és könnyen kezelhető szempontrendszer szerint, országokénti tagolásban. A web-rendszer éves Programnaptára tartalmazza az aktuális COMET események dokumentációját és a COMET teljes programtervét. A web-rendszer a COMET Alap finanszírozási programja. Az utólagosan, évente megjelenő nyomtatott kiadvány összefoglaló jellegű. A kiadás helye a COMET központ székhelye. Nyelve az angol és mindig az adott ország nemzeti nyelve. Lehetséges tartalma: a színházak anyagai, adatbázisok, a COMET éves munkájának összefoglalása etc., a Web-rendszerrel megegyező tematikával. A nyomtatott kiadvány a COMET Alap finanszírozási programja.

2.7.1.3. Drámafordítások létrehozása

A drámafordítások a közös Web-rendszer drámaszinopszisok adatbázisára támaszkodva, a térség országainak drámaterméséből jönnek létre. Ez egy-egy fordító számára alkalmazással vagy vendégalkotói megbízással valósulhat meg, amelynek végeredménye a meghívó színház számára lefordított dráma. A fordításokkal kapcsolatosan felmerülhet egy-egy nagyobb konferencia megrendezésének igénye is, a legfontosabb kortárs drámaírók törekvéseinek és a színházak tapasztalatainak összegzésével. A drámafordítások a COMET Alap egységesített rendszerben (pl. 1 dráma/év/pályázó (ország), egyenként legalább 3 közép-európai nyelvre fordítással) megvalósuló programja.

2.7.1.4. Konferenciák szervezése, színházi kutatás

A fontosabb lehetséges témák között a színházművészet kortárs törekvései Közép-Európa átalakuló társadalmában; a társművészetek, és kapcsolódó szakágak egyidejű bemutatkozása (pl. tervezők, kritikusok, vagy a művészeti területek mellett kulturális menedzserek, közönségszervezők, technikusok) tudományos konferenciája; kutatási témák a teljesség igénye nélkül: a modern dráma (avagy a színpadi szöveg) és a színházművészet viszonya a XXI. században a térség színházaiban; a finanszírozás és gazdálkodás, a szervezeti struktúrák átalakulása, jogi és törvényi feltételek átalakulása a rendszerváltozás óta eltelt három évtizedben; a nézők színházba járási szokásainak, a közönség összetételének változása, a fiatalok színházi igényeinek átalakulása Közép- és Kelet-Európa országaiban; a színház és a politika viszonya a rendszerváltozás óta eltelt időben etc. A COMET konferenciák állandó feladata a tudományos szintű felmérések, kutatások, elemzések, statisztikák bemutatása a COMET-tagok országaiban. A konferenciák összefoglaló anyaga a Web-rendszeren keresztül, valamint a helyben kiadott többnyelvű kiadványok segítségével jut el a szélesebb szakmai közönséghez. A konferenciák finanszírozását a tagszínházak saját forrásai bevonásával (pl. a

szállásköltségekhez), továbbá az egyéb COMET események kísérőprogramjaként történő megrendezéssel lehet hatékonyan biztosítani.

2.7.1.5. Vendégművészek, ösztöndíjak, előadáscserek

A COMET tagszínházaiban rendszeressé kívánjuk tenni vendégművészek meghívását, minden esetben a meghívó színház költségvetéséből, aminek finanszírozását a COMET Alap egészítheti ki (pl. a szállás és utazások támogatásával). A COMET ösztöndíjak a közös Web-rendszer adatbázisára támaszkodva jöhetnek létre, és a művészeti munkatársak mellett pl. a szervezők, gazdasági vezetők etc. számára is fontos tanulmányutat jelenthetnek, melyet a Web-rendszeren közzétett tanulmány (beszámoló) zár le. Az utazás javaslatunk szerint legfeljebb 1 hetes időtartamban, csereprogramként valósítható meg. Finanszírozására a saját források részleges bevonása jelenthet hatékony megoldást, amit a kölcsönösség elvét alapul véve a COMET Alap egészíthet ki (pl. a szállás és utazás finanszírozásával). A COMET program egyik alapvető feladata, hogy lehetővé tegye a tagszínházak között, lehetőleg viszonyossági alapon a jelentősebb előadások bemutatását. Az előadás-cserék finanszírozását a nyugati szintű fesztivál-gázsik helyett a költségek egységes rendszerével, a kölcsönösség elvét alapul véve javasoljuk kialakítani a COMET színházai között (pl. a napidíjakat és az ellátás költségeit a fogadó színház, a kommunikációs és szervezési költségeket megállapodás szerint a fogadó és/vagy az utazó színház, míg az utazás és szállás költségeit, valamint a gázsikat a COMET Alap finanszírozza).

2.7.1.6. Miniévadok, vendégévadok bemutatása

Miniévadnak az adott színházban az éves repertoár válogatásának kb. 3-5 napban történő bemutatását nevezzük (a Vígszínház programjában ez Horizont Fesztiválként szerepel, lásd: 2.6.2.5. pont). A miniévadokra a COMET tagok résztvevőket delegálnak. Az esemény értelemszerűen összekapcsolódhat workshop-pal, konferenciával. Vendégévad az, amikor az egyik tagszínház néhány előadásban a válogatott repertoárját és működési keresztmetszetét bemutatja egy másik tagszínházban. Ez a megszokott – átmenő forgalmat lebonyolító – fesztivál vendégszereplésekkel szemben a befogadó színház és annak közönsége számára teljesebb áttekintést, a vendégül látott színház törekvéseinek és eredményeinek mélyebb megismerését teszi lehetővé. A miniévadok, vendégévadok létrehozásához az utazást és a napidíjakat, valamint – vendégévadok esetén – a szállítást, szállást és a produkciós költségeket a COMET Alap, a napidíjakat a fogadó színház biztosíthatja.

2.7.1.7. Közös produkciók, workshop-ok, mesterkurzusok

Szakmai szempontból ez a COMET program kivételesen izgalmas kihívást, az eltérő nyelvi- és színházi kultúrák közvetlen találkozási lehetőségét jelenti. Szervezési-egyeztetési szempontból ugyanakkor talán ez a legnehezebb feladat, ezért egy-egy pályázati együttműködési ciklus végén, ill. alkalmanként lehet megvalósítani. A közös produkciók létrehozását teljes egészében a COMET Alap finanszírozza. Évente egy alkalommal, nyáron szakmai műhely létrehozását tervezzük, több pályázó színház tagjainak részvételével. Célja elsősorban nem a közönség számára bemutatott produkció létrehozása (bár természetesen ez is célkitűzés lehet), hanem a színházi műhelyek munkájának gyakorlati egyeztetése, a színházi munka kutatása, amelyen keresztül a tagszínházak munkatársai közvetlenül is megismerhetik egymás tevékenységét. Amennyiben az egyik tagszínház bármely területen európai jelentőségű mesterrel dolgozik, érdemes a tervezett workshop programját mesterkurzussal kiegészíteni. A workshop-ok megrendezését – a saját finanszírozási lehetőségek bevonása mellett – a COMET Alap biztosíthatja.

2.7.2. AZ EURÓPAI SZÍNHÁZAK UNIÓJA (UTE) TAGSÁG

A Vígszínház 2015-ben lett az Európai Színházak Uniójának tagja. Ez jelentős lehetőség mind a Vígszínház, mind a magyar színházi szakma számára. A valós tartalomról és lehetőségekről azonban kevés információval rendelkezünk. A Vígszínház honlapja a csatlakozáskor annyit rögzített, hogy az UTE „*célja a tagszínházak közötti kommunikáció erősítése, Európa legjobb színházai közötti szakmai párbeszéde segítése, átfogó kulturális programok, események, fesztiválok szervezése. (...) A tagok intenzív nemzetközi alkotómunkát folytatnak, egymással együttműködve számos vándorfesztivált, kiállítás és workshopot szerveznek.*” A Vígszínház számára az UTE tagságából fakadó kötelezettségek és szakmai lehetőségek áttekintését követően tudjuk a vonatkozó stratégiai terveket elkészíteni.

2.8. SZAKOKTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

2.8.1. DITRÓI MÓR ÉS A VÍGSZÍNHÁZ ISKOLÁJA

⁴³ Ditrói Mór, a Vígszínház alapító művészeti igazgatója 1897-ben, az alapítást követő évében indította el a Vígszínház saját színésziskoláját, ami jól mutatja, hogy milyen fontosnak tartotta a Vígszínház falain belülre helyezni a következő generációk oktatását. A korszerű színészképzés elindítása ugyanis akkoriban kifejezetten hiánypótló volt a Vígszínház számára. A saját iskola 1903-ig működött, amikor is megalakult belőle az Országos Színészegyesület Színészképző Iskolája, mely a XX.sz. első felében a Színművészeti Akadémia mellett a magyar színjátszás legjelentősebb színészképző műhelye volt.⁴⁴ Az elmúlt mintegy fél évszázadban a Színház- és Filmművészeti Egyetemen a Vígszínház meghatározó személyiségei, Várkonyi, Horvai és Kapás, Marton és Hegedűs D. színészgenerációkat tanított és hozott magával a Vígszínházba. A saját iskola azonban régóta nem működött. A 123 éves hagyományt a szakma jelenlegi hiányterületének, a szakmai háttérterületek utánpótlás-nevelésének Vígszínházhoz kapcsolásával kívánjuk

feléleszteni. A gyakorlati oktatásban a Vígszínház együttműködő partnere a – jelen sorok írója által 10 éve alapított – Színház és Film intézet lehet.

2.8.2. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÍNHÁZ ÉS FILM INTÉZETTEL (SZFI)

2.8.2.1. Az SZFI rövid bemutatása

A Színház és Film Intézetet (SZFI) 2009-ben hoztuk létre a mozgókép- és előadó-művészeti ágazatok hiányzó szakképzéseinek fejlesztése érdekében. 2011-ben alapítottuk az SZFI fenntartásában lévő Színház- és Filmművészeti Szakgimnáziumot, majd 2015-ben a Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Karával és a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karával közösen 13 egyetemi szakirányú továbbképzést engedélyeztettünk (a PTE MK együttműködési szándéknyilatkozatát lásd: **9.2.6.** melléklet). Az SZFI ezzel Európában a legnagyobb, összesen 110 mozgókép- és előadó-művészeti szakma oktatási anyagát dolgozta ki és hangolta össze, amiből mintegy 50 szakma képzése korábban a

⁴³ Kép: Ditrói Mór

⁴⁴ Forrás: Wikipedia

magyar oktatási palettáról teljesen hiányzott. Az SZFI⁴⁵ által kifejlesztett szakoktatási know-how 4 alapelv – duális rendszerű, minőségi szakoktatást biztosító, alacsony önköltségű, nonprofit/közhasznú képzési koncepciók összeegyeztetését tűzte ki célul, és a jelenlegi szakoktatási struktúrákhoz képest jóval részletesebb képzési programok kidolgozását tette lehetővé. Az összehangolt rendszer kiemelt gazdálkodási hatékonyságot eredményezett, mely alapján az SZFI önfenntartó szinten a szakképzésekben szokásos osztálylétszámokat átlagosan harmadára, 5-10 főre tudta csökkenteni, ami egybeesett a művészeti ágazatok elvárásaival. Az SZFI az ország legjelentősebb színházaival, filmstúdióival, televízióival, mintegy 50 színházi intézménnyel, film- és médiatársasággal kötött együttműködési megállapodást a gyakorlati oktatás megteremtésére. Az együttműködések minden esetben pénzmozgás nélkül történnek. Az SZFI az elméleti oktatást – emelt középszinten is – egyetemi tanárokkal végzi, a gyakorlati tárgyak oktatásához pedig a szakmák élvonalából, elsősorban az együttműködő intézményekből szerződtetett mestertanárokat. A gyakorlatvégzés a professzionális művészeti intézmények szakterületein 1-2 fővel, lényegében személyre szabottan valósul meg. A Vígszínház – mint kiemelt gyakorló helyszín – az együttműködéssel a színházi ágazat Kárpát-medencei szakképzéseinek irányítását végezheti. A szakmai kapcsolat a két intézmény között semmilyen pénzmozgást nem igényel (az SZFI együttműködési szándéknyilatkozatát lásd: 9.2.6. melléklet).

2.8.2.2. Inas a mesterek között

A szakoktatási együttműködés a Vígszínház és az SZFI között a kölcsönös szakmai érdekekre alapozva valósítható meg. Az együttműködés – szakterületenként egyidejűleg 1-2 tehetséges fiatal számára – a Vígszínházban, mint az egyik legnagyobb előadó-művészeti szervezetben a szaktudás elsajátításának kivételes lehetőségét, a Vígszínház számára a kiegészítő gyakornoki feladatok térítésmentes ellátását, összességében számottevő segédmunkavégzést (és bérmegetakarítást) eredményez, miközben a saját szakmai utánpótlás biztosítására a legtehetségesebbek közvetlenül kiválaszthatók. A mestertanárok az oktatásért és a gyakorlatvégzés felügyeletéért természetesen tanári díjat kapnak. A belső nevelés lehetősége, a vezető szakemberek tudásátadása, a belső utánpótlás-hiány és a széleskörű szakmai igény ellátása, az utánpótlásnevelés ágazati irányítása a Vígszínház rangját tovább növelheti. Ahogy jelentősen növelheti a színházművészet személyhez kötött mesterségeinek presztízsét, a kimagasló szaktudás értékét az inasok (gyakornokok) jelenléte a mesterek között.

2.8.2.3. Előadó-művészeti szakképzések 2019/2020

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül felsoroljuk azt a mintegy 60 színházi szakmát, amelynek átlagosan 1/3-át az SZFI (minden évben más-más képzésösszetételben) elindítja.

EGYETEMI SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSEK

forgatókönyv- és drámaíró, mozgókép- és előadóművészeti szakíró, kritikus, előadó-művészeti marketing (menedzser), előadó-művészeti műszaki vezető, előadó-művészeti gazdasági vezető, előadó-művészeti szervezetvezető, díszletfestő, díszletszobrász, hatásvilágítás tervező, színpad- és televíziós stage menedzser (segédrendező, asszisztens, ügyelő, sűgő, TV stage menedzser).

ÉRETTSÉGIRE ÉPÜLŐ FELNŐTTKÉPZÉSEK

színháztechnikus, scenikus, színpadmester, világítástechnikus, színpadi alsógépezet kezelő, színpadi díszítő, berendező, színpadi segéd díszítő, színpadi hangtechnikus, zsinórpadlás-kezelő (mesterképzés), rendezvényszervező, hangosító, stúdióvezető (mesterképzés), hangtárvezető (mesterképzés), hanglezem-bemutató, díszletkivitelező, színpadi fénytervező (mesterképzés), díszlettervező (mesterképzés), jelmeztervező (mesterképzés), divat- és stílustervező, smink és maszk, kaszkadőr (gyalogos kaszkadőr), közművelődési és közönségkapcsolati szakember (közönségkapcsolati

⁴⁵ (...) ill. személy szerint jelen sorok írója, Csányi János (...)

szakember), kulturális rendezvényszervező, előadóművészeti jegypénztáros, előadóművészeti közönségkezelő, előadóművészeti szervező, tánc instruktork.

EMELT KÖZÉPSZINTŰ, ÉRETTSÉGIRE ÉPÜLŐ ISKOLARENDSZERŰ KÉPZÉSEK (NAPPALI/ESTI)
gyakorlatos színész (színházi- és filmszínész), klasszikus zenész i. és ii. (magánénekes), klasszikus zenész I. és II. (zeneszerzés), pantomimes (fizikai színházi táncos), táncos I. és II. (kortárs-, modern táncos), táncos I. és II. (színházi táncos), színpad- és porond technikus, színpadi magasépítő, hangmester, művészeti és médiafotográfus.

ÉRETTSÉGIRE ÉPÜLŐ SZAKMAI KÉPZÉSEK

játékmester (színész-rendező színházművész) (mesterképzés), kellékes, kellékkészítő (mozgóképi, előadó-művészet), alkalmazott díszletfestő, alkalmazott díszletszobrász, díszletrajzoló, stylist, jelmeztervező asszisztens, kivitelező, fodrász-, smink- és maszkmester (mozgóképi- és előadó-művészet) (mesterképzés), asszisztens, ügyelő, tv stage menedzser, szakmai olasz nyelv (előadó-művészet).

2.8.3. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI EGYETEMMEL

Az SZFE rektorhelyettese Hegedűs D. Géza, a Vígszínház társulatának vezető tagja. Kiemelt jelentősége van tehát a közvetlen együttműködés fenntartásának a Színház- és Filmművészeti Egyetemmel, amelyet érdemes tovább erősíteni. Jelen dolgozat nem teszi lehetővé, hogy az erre vonatkozó javaslatunkat kifejezzük, annyit azonban le kell szögezni, hogy a Vígszínház számára a két intézménnyel – a Színház- és Filmművészeti Egyetemmel és a Színház és Film Intézettel – együttműködés a magyar szakmai utánpótlás-nevelésben kulcspozíciót biztosíthat.

Marton László és Hegedűs D. Géza végzős színészosztálya (SZFE)

„A színész egyénisége az igazi művészi érték.”
(Ditrói Mór)

3. SZERVEZETFEJLESZTÉS

3.1. A VÍGSZÍNHÁZ KÖZHASZNÚ SZERVEZETE

3.1.1. A MŰVÉSZETI TÁRSULAT FEJLESZTÉSE

Az állandó társulat működtetése a színházi munka hosszabb távon egyedül fejlődést jelentő lehetősége, és egyben a legfontosabb hagyománya is a mai magyar színháznak. A színház nem modern szervezet. A társulat ősi létezési forma, önmagában is érték a piacorientált világban. A modern társadalom ezt a viszonyrendszert már alig ismeri. Talán leginkább egy fennmaradt törzsi közösséghez lehetne hasonlítani. A cél a törzs együttesen kifejtett hatása egy másik külső, alkalmi közösségre, az adott este nézőközönségre. A törzs élére nem választható vezető, és nem választhatók a funkciók benne. A szerepeket (értsd: pozíciókat) meg kell szerezni és saját jogon betölteni. A színházi közösségben csak a többiek által elfogadott helyzet lehet hiteles. A viszonyok a személyes kapcsolatokon keresztül működnek, gyakran a korai közösségekre jellemző fizikai erőterek, érzelmi viszonylatok alakulása mentén. Ezért téves mind a két elv, ami a színházi közösséget a demokratikus döntési mechanizmus, vagy a kapitalista üzleti modell mesterséges hierarchiája alapján értelmezi, s ebből próbál a működésre vonatkozó megoldásokat keresni. A színházi közösség zárt és szenvedélyes, valamiképpen fennmaradt törzsi egység. Ősi lenyomata a korabeli emberi társadalmaknak.

3.1.1.1. Társulat a XXI. században

A szakmai fejlődést hosszú távon kizárólag az állandó alkotóközösség, azaz a társulati együttlét biztosítja.⁴⁶ Mégis, talán sosem volt ekkora kihívás a társulatépítés, mint ma, mert rég nem volt ekkora igény az összetartozás feltételeinek megfogalmazása és a közösségteremtésre. Nem csak a szétzilált szakmai környezet és a harmadik évtizede a jövőjéért küzdő ország, hanem a megbomlott civilizációs horizont is zavarja a tájékozódást. Hogyan építhető/fejleszthető egy művészeti társulat ma, és különösen, hogyan értelmezhető a XXI. században az alkotóközösség? Milyen alapok és milyen célok mentén lehet egy közösséget összefogni? Tény, hogy a Vígszínház társulatában jelenleg is számos kiemelkedő művész és pályája elején járó ifjú tehetség van, miközben az itt ismertetett szakmai programmal a Vígszínházból az ország legjelentősebb ún. klasszikus társulatát lehet létrehozni.

3.1.1.2. A klasszikus színtársulat igénye

A klasszikus társulat ebben a dolgozatban azt jelenti, hogy a társulatban a hagyományos színházi szerepkörök kiépítésére – korosztályonként, a mai szakmai igényeknek megfelelően – teljes egészében szükség van. Az európai drámairodalom jelentős részét ilyen szerepkörökre írták. A szerepkörök a középkori Commedia dell'arte szereptípusaiból kiindulva a zenés színházban (opera, operett) egészen a XX. századig fennmaradtak.⁴⁷ A XX. század rendezői színháza fokozatosan lebontotta ezeket az évszázadokon keresztül kialakult szerepköröket, azonban az alapkaraktereket a közönség a mai napig ösztönösen felismeri, ami segíti a történet mélyebb összefüggéseinek megértését. A film, különösen a

⁴⁶ Csányi János, A közösség kultúrája tanulmány 2005.

⁴⁷ Érdekességként álljanak itt 1830 tájáról egy magyar prózai vándortársulat tipikus karakterei: jellemszínész, apa, szerelmes, hős, intrikus, komikus apa, komikus szerelmes, komikus szolga + 4 segédszínész (azaz 12 férfi), valamint hősnő, anya, komikus öreg anya, csintalan naiva (azaz 4 nő).

zsánerfilm (nem beszélve a zsáner TV filmről) ma ugyanúgy használja a hagyományos szerepköröket, mint valamikor a színházak, mert széles közönséget kíván megszólítani. A Vígszínház klasszikus társulattá fejlesztése Alkotóműhelyünk szerzői számára lehetővé teszi, hogy az új művek közvetlenül a társulatra írhatók, és a népszínházi státusznak megfelelően széles közönség számára bemutathatók legyenek. Ahogy a televíziós filmkészítésben való részvétel is teljes társulati kiépítettséget igényel. A klasszikus társulat tehát mind a szerzők társulati jelenlétét, mind a filmkészítéssel együttműködést támogatja. Érdemes megjegyezni, hogy jelenleg nincs teljeskörűen kiépített klasszikus társulattal működő színház Budapesten, ami a Vígszínház, mint népszínház számára különleges lehetőséget jelent. A XXI. századelőn Közép-Európában a közönség fokozott igénytel fordult a hagyományos színházi műfajok ill. klasszikus művek bemutatása felé.

3.1.1.3. Innen és túl a létezésen

Varsányi Irén és Csontos Gyula

A színészeket szeretni kell, mert – nem tudom, sikerül-e pontosan megfogalmaznom – egyszerre szerencsétlenek és szépek. Szerencsétlenek, mert állandó kiszolgáltatottságban élnek, mert – olyanok, mint a kamaszok. Az az átok sújtja őket, hogy a bennük élő személyiségeket keressék, felismerve az összes emberi szenvedélyt. Ez pokoli tudás, amit idővel már nehéz elviselni. Úgy bánnak a lényükkel, mint valami lélegző tárggyal. Szépek pedig ugyanezért, mert ez a munka az emberi lét annyi szélsőséges pillanatát és közben annyi játékos örömet szabadít fel, hogy néha gyermeki ártatlanság és tisztaság sugárzik belőlük. Azt hiszem, innen és túl vannak az emberi létezésen.

3.1.2. SZAKMAI STRUKTÚRA ÉS -IRÁNYÍTÁS FEJLESZTÉS

3.1.2.1. A Vígszínház Rt. alapítása 1894-ben

A Vígszínház 1896. május 1-jén Jókai Mór az eseményre írt darabjával nyitotta meg kapuit. A színház alapításának terve azonban már évekkorábban felvetődött, ennek köszönhetően alapították meg 1894-ben a Vígszínház Részvénytársaságot, mely lehetővé tette az alapítás összetett folyamatainak elvégzését és a színházépület megépítését. A Vígszínház szervezete tehát 126 évvel ezelőtt részvénytársasági formában született meg. Ez több mint figyelemreméltó. Jelenlegi javaslatunk a tulajdonos Fővárosi Önkormányzat számára erre a hagyományra épül: a Nemzeti Színházhoz hasonlóan érdemes végiggondolni a Vígszínház nonprofit közhasznú részvénytársasági formában működtetését. Az alábbiakban felvázoljuk ennek szervezeti indokait. Természetesen az alábbi szervezeti struktúra a jelenlegi nonprofit közhasznú Kft. formában is működtethető, azonban az intézményegyüttes szakmai fejlesztéséhez az adekvát szervezet a Főváros kizárólagos tulajdonában lévő, zártkörűen működő nonprofit közhasznú részvénytársaság lehet.

3.1.2.2. A szakmai fejlesztések optimális struktúrája

A Vígszínház 2018-as működési paraméterei – 2 épületben, 3 játszóhelyen közel 700 előadás, 400 ezer néző, 256 fős társulat (és további 130 vendégművész), 3,3 milliárd Ft költségvetés – önmagában is szükségessé teszi egy szakmailag tagolt, önálló szervezeti egységekre és felelősségi szintekre osztott színházi szervezet létrehozását. Az intézmény hierarchiája jelenleg minden döntést egyetlen vezető kezében összpontosít, ami ennél a nagyságrendnél már működési problémákat s végeredményében

versenyhátrányt okoz. Ez a minőségi visszaesés egyértelműen bekövetkezett a Vígszínház utóbbi éveiben. Az általunk tervezett komplex szakmai fejlesztések: 3 épületben 4 játszóhelyen és további külső helyszíneken 1.190 előadás, 550 ezer néző, 260 fős társulat (legfeljebb 100 vendégművész) és 4,4 milliárd Ft költségvetés – a tagolt vezetői struktúrát különösen indokoltá teszik. Emellett el kell különítenünk egymástól a támogatott alaptevékenységek és a művészeti vállalkozások feladat- és felelősségi köreit. Ez a jelenlegi Kft-nél tagoltabb szervezeti struktúrát igényel, ahol a két nagyszínház: a Vígszínház (+ Házi Színpad), ill. a Pesti Színház (+ Pannónia Műhely) mint játszóhelyek, továbbá a két társművészeti ágazat: a filmkészítés és a komplex programszervezés (+ Vígszínház Nyár, + 7ed7határ turnéprogram, + fesztiválok), valamint a gazdálkodási- és a műszaki területek önálló igazgatási egységekbe rendezhetők. Azaz, a Vígszínház átfogó korszerűsítését nem csak szakmai, hanem szervezeti összefüggéseiben is érdemes elvégezni. A társasági formaváltás Kft-ről Rt-re a gazdasági év felénél, az igazgatóváltással együtt elvégezhető, ami lehetőséget teremt az eddigi szakmai folyamatok lezárására és egyfeljebb szinten újra indításra. Ez természetesen a fenntartó(k) döntési joga, mi legfeljebb ajánlást tehetünk. Összefoglalva, a Vígszínház új szervezeti struktúrája az alapítást megelőző, 1894-ben létrehozott részvénytársasági formában, 7 igazgatási területre tagolva oldható meg optimálisan, tulajdonosi döntés esetén zártkörű nonprofit közhasznú részvénytársasággá átalakulással.⁴⁸

3.1.2.3. Mire jó a közhasznú Zrt.?

Kérdés, valóban szükség van-e közhasznú részvénytársaságra, ha a Vígszínház jelenleg is közhasznú Kft-ként működik? A belső munkaszervezet egységeinek önálló, felelős működtetését – a művészeti területek elkülönítése mellett – a pénzügyi hatékonyság megteremtése is megköveteli. Javaslatunk lehetővé teszi, hogy elválasszuk és önálló felelősségi körökre bontsuk a szakmai területeket. Tehát röviden, a Zrt. létrehozása azt a célt szolgálja, hogy a szervezeti egységek önálló szakmai és gazdálkodási teljesítménye, valamint a teljes szervezet hatékonysága együtt és külön-külön is tervezhető, irányítható és mérhető legyen.

3.1.2.4. A szakmai szervezet módosított belső arányai

A Vígszínház 2018-as teljes 260 fős társulati (szervezeti) létszáma terveink alapján változatlan nagyságrendben marad. Ezen belül azonban az eddigi 50 főről 90 főre kívánjuk növelni a művészeti munkatársak létszámát, ami a színtársulat létszámának emelésével, valamint az Alkotóműhely 30 fős új létszámkeretével jöhet létre. Emellett megerősítjük az intézmény irányítási rendszerét anélkül, hogy a jelenlegi társulati létszám nagyságrendjét meghaladnánk, azaz belső átcsoportosításokat tervezünk, amelyek egyetlen szakmai egységet sem érintenek drasztikusan. Az új szervezeti egységek (igazgatóságok) kialakításával nem kívánjuk megváltoztatni a színház közszolgáltatási alaptevékenységének elsődlegességét, sőt! A szervezeti arányváltozások a Vígszínház korszerű és hatékony működésének megteremtését szolgálják.

3.1.2.5. A Zrt. vezetése (vezérigazgató vagy igazgatóság)

A játékelmélet a zéró összegű, azaz nyer/veszít játszma mellett ismeri a nyer/nyer játékelvet: *'mielőtt megküzdünk, nézzük meg, tudunk-e ketten nagyobb tortát csinálni. Ha igen, akkor előbb meg kell növelnünk... ez esetben a siker kulcsa, ha képesek vagyunk elmozdulni a versengőtől az együttműködő felé'*. A nyer/nyer játszma az előadó-művészeti tevékenységek alapmodellje. A Vígszínházat 1894-ben részvénytársasági formában alapították meg, nem véletlenül. A forma működőképességét bizonyult,

⁴⁸ A szervezeti formaváltás a tulajdonos ill. a finanszírozó(k) döntésétől függ. Amennyiben ez a javaslatunk nem kapna prioritást és a Vígszínház a jelenlegi Kft. formában marad, a belső szakmai hierarchiát abban az esetben is az itt megfogalmazott szervezeti struktúra szerint tervezzük kialakítani, egy jóval bonyolultabban szabályozott szerződési állománnyal kiegészítve.

mert a nagy intézmények irányításához szükséges különböző vezetői feladatokat nem egyetlen személyre bízta, hanem egy igazgatói team-re, ami átsegítette a vállalkozást a XX. század első felének legnehezebb időszakain. A részvénytársaság, mint munkaszervezeti forma kollektív/megosztott vezetést jelent, jól elkülönített feladatokkal és felelősségi körökkel. A részvénytársaság élén egyszemélyű vezetőként vezérigazgató, vagy kollektív vezetés esetén legalább 3 tagú igazgatóság állhat. E bekezdésben a kollektív vezetésben lévő lehetőséget vizsgáljuk. Három tagú igazgatóság esetén az első tag az elnök, aki magát az igazgatóságot vezeti, övé a stratégiai irányítás, ezen túl a helyzete reprezentatív, megjeleníti a részvénytársaságot. A második tag a vezérigazgató, aki az operatív ügyeket vezeti, ő a ranglétrán eggyel lejjebb van az elnöknél, de a napi feladatköre szélesebb. Kettejük közt nem alá-fölé rendeltség, hanem jogilag jól elkülönített munkamegosztás van (éppen ez a lényege az Rt. formának). Az elnök és a vezérigazgató külön-külön is aláíró, a legfontosabb ügyekben az aláírásuk közös. Harmadik tag is szükséges, de ő ebből a szempontból kiegyensúlyozó szerepet játszik. A részvénytársaság igazgatósági formája a gazdasági életben kiválóan működik, szétosztja a munkát és megosztja a felelősséget. Ez a mi esetünkben azt jelenti, hogy 1 helyett 2 (sőt, 3) lovat fog az ekhós szekér elé. A részvénytársasági forma – akár egyszemélyű vezérigazgató, akár 3 tagú igazgatósággal az élén – sokkal jobban leképezi a nagyszínház üzemmenetének speciális kettősségét, mint pl. az egyszemélyes Kft. Egy akkora intézményben, mint a Vígszínház – nem is beszélve arról, amit létrehozni tervezünk belőle – ez a szervezeti és vezetői struktúra nem csak a 126 éves hagyománynak, hanem a jövő kihívásainak is megfelel.

3.2. A SZERVEZET FELÉPÍTÉSE

3.2.1. SZERVEZETI REND

Az alábbiakban felsoroljuk a tervezett szervezeti egységeket és alegységeket, a hozzájuk tartozó létszámokkal. A szakmai szervezet fejlesztésére ugyanaz vonatkozik, mint a jelen tanulmány alapján tervezett teljes tevékenységfejlesztés ütemezésére: legalább 2-3 év szükséges ahhoz, hogy a szakmai innovációk lépésről lépésre, zökkenőmentesen beépüljenek.⁴⁹ Az egyes részlegek létszámáról nem kaptunk pontos adatokat, így az alábbi szervezeti terv létszámbecsléseken alapul.

3.2.2. IGAZGATÁS (40 FŐ)

3.2.2.1. Igazgatóság (8 fő)

3.2.2.2. Igazgatósági titkárság (3 fő)

- Jogi képviselet, szakértők, tanácsadók (külső)
- Orvosi szolgáltatás (külső)

○ Művészeti titkárság (3 fő)

○ Színpadi munkatársak (12 fő)

3.2.2.3. PR marketing (3 fő)

- Fotó-videó (külső)

○ Közönség szervezés (7 fő)

- Nézőtéri felügyelet (3 fő)

3.2.2.4. Belső ellenőrzés (1 fő)

3.2.3. GAZDASÁGI IGAZGATÁS (15 FŐ)

3.2.3.1. Könyvelés (3 fő)

3.2.3.2. Pénzügy (5 fő)

- Főpénztár (1 fő)

⁴⁹Itt kell megjegyezni, hogy a társulati létszámok az elmúlt években évről évre változtak, jelen tanulmányban a 2018-as adatokból indultunk ki, a teljes 260 fős létszámot egységekre visszabontva, miközben a pályázati dokumentációkból 2019-re már 287 fős társulati létszámról értesültünk.

- Jegypénztár (3 fő)
 - Vendéglátás (önálló társaságként) (2 fő)
 - Közönségforgalmi büfé vezetés (1 fő)
- 3.2.4. PESTI SZÍNHÁZ IGAZGATÁS (50 FŐ)
 - 3.2.4.1. Színtársulat (49 fő)
 - 3.2.4.2. Pannónia Műhely vezetés (1 fő)
- 3.2.5. VÍGSZÍNHÁZ IGAZGATÁS (50 FŐ)
 - 3.2.5.1. Színpadi alkotás (rendezés, koreográfia) (4 fő)
 - 3.2.5.2. Szcenikai alkotás (díszlet- és jelmeztervezés) (4 fő)
 - Fodrásztár (6 fő)
 - Jelmeztár, öltöztetés (10 fő)
 - 3.2.5.3. Színpadi hatástervezés (hatásvilágítás- és hatáshang tervezés) (2 fő)
 - Világosítótár (14 fő)
 - Hangtár (9 fő)
 - 3.2.5.4. Házi Színpad – vezetés (1 fő)
- 3.2.6. MŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY IGAZGATÁS (10 fő)
 - 3.2.6.1. Forgatókönyv- és drámaírás (4 fő)
 - 3.2.6.2. Zeneszerzés (2 fő)
 - 3.2.6.3. Dramaturgia, szerkesztőség (4 fő)
- 3.2.7. PROGRAMIGAZGATÁS (10 FŐ)
 - 3.2.7.1. Vígszínház Nyár vezetés (2 FŐ)
 - Programszervezés (2 fő)
 - 3.2.7.2. 7ed7határ turnéprogram és produkciós szervezés (6 fő)
- 3.2.8. MOZGÓKÉP ÜGYVEZETÉS (KÜLÖN TÁRSASÁGKÉNT) (10 FŐ)
 - 3.2.8.1. Mozgókép alkotás (rendezés) (1 fő)
 - Rendező asszisztencia (2 fő)
 - 3.2.8.2. Mozgókép előállítás (gyártás) (2 fő)
 - 3.2.8.3. Mozgóképtár (operatőrök, vágók) (5 fő)
- 3.2.9. MŰSZAKI IGAZGATÁS (75 FŐ)
 - 3.2.9.1. Műszakvezetés (3 fő)
 - Kelléktár (6 fő)
 - Bútortár (9 fő)
 - Díszlettár (24 fő)
 - 3.2.9.2. Műhelyház vezetés (2 fő)
 - Szabótár, ffi és női varróműhely (8 fő)
 - Kárpitos műhely (2 fő)
 - Asztalos műhely (4 fő)
 - Lakatos műhely (3 fő)
 - Gondnokság, szállítás (6 fő)
 - Portaszolgálat (8 fő)
- 3.2.10. (LÉTSZÁM TARTALÉK) (10 FŐ)⁵⁰

⁵⁰ A pályázathoz átvett adatok alapján a Vígszínház társulati létszáma a 2018-as 256 főről 2019-ben 287 főre emelkedett, így (legfeljebb) további 10 fős tartalékkal is számolhatunk.

3.2.12.2. A társulatfejlesztés alapelvei

Van még egy meghatározó kérdés, amelyre ki kell térnünk. Változik-e a társulat? A 260-270 fős létszámterv a társulat jelenlegi nagyságrendjét nem változtatja meg. Ahogy a 3.1.2.4. pontban jeleztük, a művészeti állomány belső arányának növelését tervezzük, ami a szakmai egységekben nem okoz meghatározó létszámváltozást. Az új irányítási struktúra nagyrészt új feladatkörökre épül, így a társulatban számottevő személyi érdekütközést ennek bevezetése sem fog okozni. Ezek mellett – eredményes pályázat esetén – figyelembe kell vennünk az igazgatóváltás nyár közepére eső időpontját is, ami alapján kimondható, hogy egy teljes évad áll mindannyiunk rendelkezésére ahhoz, hogy megismerjük egymást és minden társulati tag lehetőséget kapjon a képességeinek és motivációjának kibontására. A 2021 januártól kezdődő 3 évben a Vígszínház a térség meghatározó művészeti intézményévé kívánjuk fejleszteni, ami a munkavégzés folyamataiban szigorú minőségi követelmények bevezetését jelenti. Ebben a munkában azokra számítunk, akikben a szakmai képesség, a feladatvégzési igényesség, s a Vígszínház, mint alkotóközösség iránti elkötelezettség és együttműködési készség egyaránt kiemelkedő. Ezek a hosszútávú társulatépítési szempontjaink.

3.2.12.3. Hősök a backstage-ben – az új generáció

Ebben a dolgozatban nem hagyhatom figyelmen kívül a társulat egyik nagy lehetőségét, a fiatal művészek vígszínházi jelenlétét. Be kell vallanom, hogy elfogult vagyok az irányukban. Nem azért, mert kész és egységes csapat lennének, mert még nem azok. És nem is azért, mert kivétel nélkül kivételes tehetséget mutatnának, de nem is ezt néztem bennük. Hanem azt, amit az ember a jövőből lát, ha az egy generációval fiatalabbakra néz. Én több színházat, intézményt, szervezetet építettem fel eddig, néha a semmiből. Mindig mindenütt előre kellett néznie. Számomra szokatlanul nehéz ismeretlenül becsengetni, majd bemutatkozni egy 124 éve fennálló intézményben, ahol 286 szempár mozdulatlanul figyel. Az, hogy ezt most mégis megteszem, arra a társulat – fokozott figyelmet igénylő – ifjú tagjai külön is ösztönöznek. 54 évesen az ember egyszerre néz rá az időre. 30 éves sem voltam, amikor igazgatói pályámat elkezdtem, annyi, mint ők. Ma ugyanennyi a nagyfiam. Talán őt látom ezekben a fiatalokban, talán egykori magamat, vagy talán azt, amit ők fognak látni 25 év múlva. Amiért ma dolgozom. Vagy mindezt együtt. A Vígszínház fejlesztése nehezen képzelhető el a társulat fiatal tagjai nélkül. Ők az én hőseim.

A társulat fiatal tagjai

3.2.13. A TÁRSULAT JÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSAI

3.2.13.1. A társulat jóléti támogatása

A színész munkája kétségtelenül rendkívüli fizikai és idegi megterheléssel jár. Ezt talán a szélesebb közvélemény is tudja. Azt azonban kevesen tudják, hogy a színpad körül dolgozó, a közönség számára láthatatlan szakemberek lényegében ugyanezzel az igénybevétellel dolgoznak, gyakran a normális munkaidő 120-150%-ban naponta. Amit sem magas fizetés, sem a közönségelismerés nem ellentételez. Ez a feszített munka azok sajátja, akiket lelkük (lelkességük és lelkiismeretük) ösztönöz, akik arra születtek, hogy egész életükben másoknak adjanak. Egy ilyen dolgozat lehetővé teszi, hogy átgondoljuk, mit adhat az intézmény viszont, azaz mit tehet egy színház a társulatának jóléte érdekében. Természetesen a munkához mért fizetéseket kell mindenekelőtt biztosítani. Ez szerepel is a terveink között. Hatékony munkaszervezést kell létrehozni, amit a vállalatirányítási rendszer bevezetésével tervezünk. Ezen túl néhány olyan kiegészítő jóléti ill. mentálhigiénés szolgáltatást gondoltunk végig, amelyek bevezetésétől azt reméljük, hogy a kollektív szakmai munka minőségi javulásával járnak. Egyik az étkezés támogatása. Amennyiben a színháznak vállalkozási tevékenységre létrehozott saját vendéglátó egysége (társasága) lesz, a társulat tagjai a saját szolgáltatásban bekerülési áron étkezhetnek. Ezt szabályozni fogjuk. Másik, hogy a színházban, ahol kötelező az állandó orvosi ellátás biztosítása (előadások, munkahelyi orvosi feladatok), úgy akarjuk ezt kialakítani, mint a sportegyesületekben, hogy az ellátásnak egy-egy pszichológus és gyógymasszőr is a része legyen, akiket a társulat térítésmentesen vehet igénybe. Harmadik, hogy Budapest kiváló gyógy- és wellnessfürdői közül legalább 2 fürdővel olyan együttműködést kötünk, amely lehetővé teszi a társulat tagjai számára kedvezményes belépők biztosítását (lásd pl. Széchenyi Fürdő, Zsigmond Klubkártya). Nem várunk mindentől csodát, csak annyit, hogy a társulat tagjai azt érezzék, nem csak a munkájukra számítunk, de személy szerint is a Vígszínház közösségébe tartoznak.

3.2.13.2. Tihany – a társulat pihenőhelye (kedvezmény támogatással)

Az Echo Residence All Suite Hotel Tihany a Balaton egyik legszebb kilátással rendelkező, magas minőségű apartman szállodája szándéknyilatkozatot adott (lásd: 9.2.8. melléklet) és azzal kívánja támogatni pályázatunkat, hogy a Vígszínház társulati tagjait kedvezményesen, 1 vagy 2 hálószobás lakosztályaiban a teljes évben – meghatározott rendszer szerint – elhelyezi. A támogatási koncepció alapján a kedvezmény legalább 1/4-ét a Hotel, legfeljebb 1/4-ét a színház biztosítja, ezzel a társulat tagjai számára legalább 1/2 árú kedvezményes balatoni üdülési lehetőség jöhet létre. Az Echo Residence Hotel egész évben lényegében teltházzal működik, párok és családok körében egyaránt kedvelt apartmanszálloda, kiváló konyhájával, külön étkező teraszával, wellness részlegével, balatoni fürdési és tihanyi kirándulási (pl. kerékpárkölcsonzési) szolgáltatásaival kivételes lehetőség a társulat tagjainak a kikapcsolódásra.

3.3. KÜLSŐ KÖRÖK

3.3.1. ÁLLANDÓ VENDÉGMŰVÉSZEK

A 2018/2019-es évadban mintegy 130 vendégművész neve volt olvasható a honlapon. A magas létszám két okra vezethető vissza. Az egyik, hogy a társulat nem teljes, nincsenek szerződötten rendezők, tervezők, koreográfusok etc. (esetleg színészként), azaz hiányzik a színházon belüli állandó alkotói háttér, amit a vezetés külső szerződésekkel old meg. Ez bizonytalanná teszi a szakmai munka következetes felépítését, hiszen az irányítást külső szakembereknek engedi át. A másik, hogy a korábban létrehozott előadásokban a társulat felmondott tagjai is játszanak, miközben az elmúlt 10

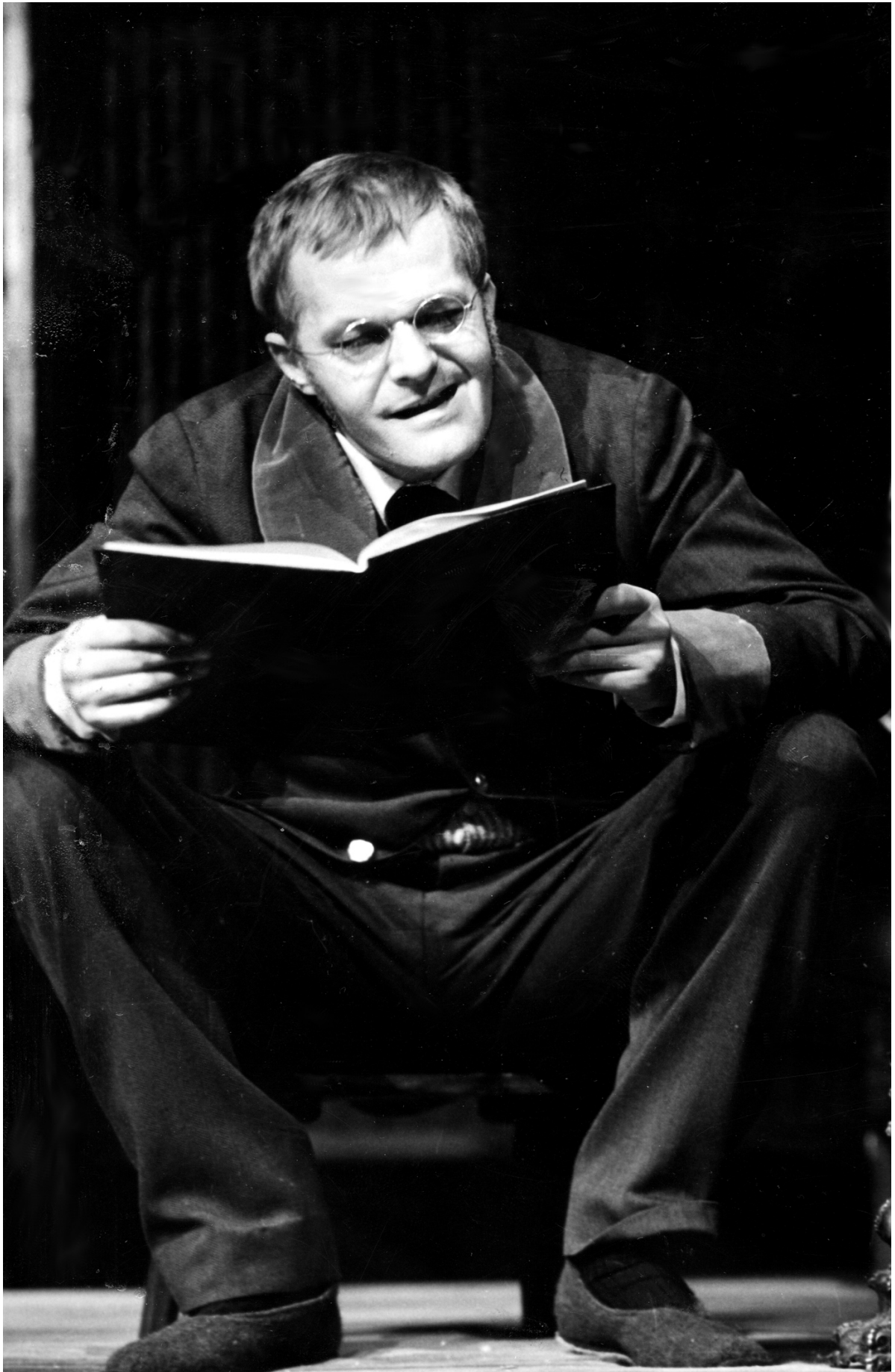
évben 47 színész hagyta el a Vígszínházat. Mindez kényszerhelyzetet eredményez a produkciók műsoron tartásakor. Ennyi vendégművésszel az előadások kitűzése az egyeztetések miatt ellehetetlenül, miközben minden este jelentős összegek folynak ki a pénztárból a vendégkörre, akik aztán elviszik a jó/rossz munka minden tapasztalatát, a megszenvedett eredményeket, a felépített kapcsolatokat és a társulat nem tud fejlődni általuk. A Vígszínház sodródik a kényszerhelyzetek mentén. Egy nagyszínházban indokolt, sőt, szükséges művészvendégek foglalkoztatása, de ennek egészen más céllal és (lehetőség szerint) a bevételekkel együtt kell létrejönnie. A repertoáron lévő produkciókat a társulat kell, hogy kiállítsa, írók, rendezők, tervezők, színművészek etc. Ehhez a tervezett koprodukción – a koprodukción bevételekkel együtt – érkezhettek a Vígszínház alapvető érdekeit figyelembe vevő vendégművészeket. Mik ezek az érdekek? A közönség érdeklődésének felkeltése, a finanszírozás koprodukción külső forrása és az egyeztetetőség. Két koprodukción programát tervezünk. A színházi koprodukción (lásd: 4.2.2.1. pont), valamint a film-előállítás együtműködéseket (lásd: 4.2.3.1. pont). Mindkét esetben jelentős létszámú vendégművész foglalkoztatására lesz szükségünk, azonban így is csak a jelenlegi nagyságrendjének 3/4-ében. A Vígszínház szakmai szervezete velük egészülhet ki, ugyanolyan átgondolt tervezés alapján, ahogyan a társulatot kell fejleszteni. Ez éveket vesz igénybe. Célunk az, hogy 2023-ra a színtársulatban tervezett mintegy 50 fő és az Alkotóműhelyben tervezett mintegy 30 fő mellett nagyságrendben 100 fős vendégkör jelenléte alkossa azt a művészeti erőteret, amit a Vígszínház színházi- és filmprodukcióiban láthat a közönség.

3.3.2. TÖRZSKÖZÖNSÉG – A BEAVATOTTAK KÖRE (VÍGSZÍNHÁZ TAGKÁRTYA)

A Vígszínház szervezetfejlesztésének külső köre a törzsközönséget, a Vígszínház iránt leginkább elkötelezett nézőink gyűrűit jelenti. Ennek részletes ismertetését a 6. fejezetbe foglaltuk.

Vígszínház főhomlokzat

Darvas Iván

4. A SZÍNIGAZDASÁG ÚJ STRATÉGIÁJA

4.1. ÚJ ÜZLETI KONCEPCIÓ

4.1.2. A KOMPLEX TEVÉKENYSÉG FOKOZATOS FEJLESZTÉSE

A XXI. század elején a kultúra válságos időszakát éljük. Nem mintha nyugati társadalmaink nem áldoznának minden évben hatalmas összegeket a kultúra finanszírozására, hanem mert a civilizációs válság magát a nyugati kultúrát veszélyezteti. Egy ilyen időszakban különösen felértékelődik a kulturális intézmények szerepe, melyek bátyaként állnak a minden értéket hordalékként sodró áradásban. A színház – művészeti ágakat integráló szerepe és (Közép-Európában) a közönség fokozott érdeklődése miatt – ezek közül is kiemelkedik. Különösen igaz ez a Vígszínház általunk tervezett fejlesztésére. Elemi kötelességünk, hogy minden lehetőséget megragadjunk, ami az európai kultúra tradicionális értékeinek megőrzését és a kortárs kultúra új teljesítményeinek létrehozását lehetővé teszi. Ezt a '20-as évek kezdetén úgy kell megtennünk, hogy abból változatlan finanszírozás mellett a korábbinál összetettebb közösségi érték és nagyobb teljesítmény szülessen. Ehhez meg kell vizsgálnunk, hogy a közösségi forrásokból fenntartott színház tevékenysége még milyen kihasználatlan lehetőségeket rejt; végig kell gondolnunk a létrehozott művészeti teljesítmény komplex hasznosítását; és meg kell ragadnunk minden lehetőséget a hatékonyság javítására. Mint látni fogjuk, az a szakmai sokszínűség, amit a társművészeti ágazatok színházi integrációjával képviselünk, nem csak a Vígszínház művészeti teljesítményének gazdagságát, hanem jelentős gazdasági megerősödését is szolgálja.

4.1.2.1. A Vígszínház vállalkozási lehetőségei

A '90-es évek első felében a magyar színházak este 7 órakor nyitották ki kapuikat. A színház kizárólag az esti előadás izgalmát jelentette a közönségnek. Jelen sorok írója a '90-es évek közepén, alig 30 évesen – számos más fiatal szakemberrel együtt – hivatásos színházat alapított⁵² és arra szövetkezett, hogy a jövőben a színházcsinálás további tartalmakkal gazdagodjon. Magyarországon a rendszerváltozást követően a Bárka volt az első állami színház, amely a színházat a társművészeti ágakkal együtt, komplex színházművészeti központként értelmezte.⁵³ Miért fontos ez? Mert a Bárkán bevezetett szakmai újításokból a XXI. század '20-as éveire (a jövőnkben) a magyar színházakban számos eredeti fejlesztésünk evidenciává vált (miközben a Bárka fennakadt valahol az özönvíz sújtotta térség

⁵¹ Várkonyi bon-mot-ját Lázár Egon idézi a szerződtetéséről szóló visszaemlékezésében.

⁵² A Bárka Színház alapítása 1996-ban, alapító igazgató: Csányi János.

⁵³ A Bárka nyitotta meg az első színházi kávézót, pódium színpadán a művészeti műfajok sokféleségével. A Bárka adta ki az első színházszakmai magazint, a Hajónaplót és a Bárka használta először állandó képzőművészeti kiállítótérként a színházban a nézőtéri foyert. A Bárka szerződtetett a társulatába először drámaírókat és filmrendezőket, mert a Bárka emelte be színházi tevékenységébe először a professzionális filmkészítést, leforgatva többek között majdnem a teljes Cseh Tamás életművet. Ahogy a Bárka hozott létre elsőként 50%-ban ösbemutatókból álló repertoárt is. A Bárka indította el az ifjúsági színház új szakmai koncepcióját, vagy vállalkozott Budapesten először a saját repertoárja mellett nagyarányú befogadott produkció bemutatására. A Bárka hozta létre a színházi tér szabad térkezelését egy hivatásos színház keretei között. A Bárka dolgozta ki a szabadbérlet konstrukciót, vagy a koprodukciókra épülő repertoár előnyeit. A Bárka volt az országban az első nonprofit közhasznú színházi társaság, másfél évvel a vonatkozó törvényt is megelőzve, és a Bárka lett az egyetlen állami támogatással, kerületi és (minimális) magántulajdonban alapított hivatásos színház. S tény, hogy a Bárka volt az egyetlen önkormányzati színház, amelynek állami tulajdonú műemlék épülete több mint 50%-ban magánerőből épült meg.

zátányain). Ha a Bárka a múltunk, ez a tanulmány azért készül, hogy megfogalmazzuk benne a (lehetséges) jövőt. Nyilvánvaló, hogy a Vígszínház korszerűsítését a következő években nem építhetjük az állami támogatás emelkedő összegeire. A gazdálkodás fejlesztéséhez meg kell erősítenünk az intézmény és a művészeti társulat szakmai vállalkozási lehetőségeit. A több mint két évtizeddel ezelőtt elindított kezdeményezések így teremtenek komplex fejlesztési lehetőséget a legnagyobb magyar prózai színház korszerűsítésére. A motivációt, ahogy a tapasztalataink egy részét is korábbi innovációink alapozták meg. Köszönet illeti azokat, akik egykor hittek benne és dolgoztak érte, és lehetővé tették, hogy múltunk szakmai kezdeményezései e jövőről szóló program részei legyenek.

4.1.2.2. Hatékonyság a színházi struktúrában

Az üzleti koncepció újragondolása során oda kellett figyelniük a – néha jelentéktelennek tűnő, vagy éppen nagyon is húsba vágó – részletekre. A létszámaramányok elemzése ritkán kerül egy színház stratégiai feladatai közé, ez esetben azonban mind a művészeti munkát végző munkatársak létszámaramány-növelésével, mind a vendégművészek számának csökkentésével foglalkozni kellett. Kiemelt figyelmet szenteltünk egy teljesen új fizetési rendszer kidolgozásának is. Nem elég ugyanis a kézhez vehető fizetés összegét növelni (mert ez – és erre a forrás megteremtése – kiemelt feladatunk), de újra kellett gondolni a teljesen elavult, egyszerre pazarló és nem eléggé ösztönző fizetési struktúrát is. Ugyanígy foglalkozni kellett a műsorszerkezet – a műsorrend és a műsoron tartási koncepció – ésszerűsítésével. Emellett vizsgálatunk tárgyát képezte a szcenikai eszközgyártás és a jelenlegi gyártó műhelyek fejlesztése, valamint a szállítás és raktározás ésszerűsítése. Ahogy nem hagyhattuk figyelmen kívül pl. a takarítás meghökkentő nagyságrendű szerződésének kérdését sem. Egy színházban a hatékonyság sosem csak megtakarítási célokat szolgál. A színház kollektív társulati teljesítményre épül. A hatékony munkavégzés segíti a közösségi alkotó energiák összpontosítását. Ezért érdemes az ésszerűsítés kérdésével a legapróbb részletekig foglalkozni. Egy 260 fős, eddig évi 3.300 millió Ft bevételű művészeti intézményben a hatékonyan kialakított munkarend a művészeti végeredményt is pozitívan befolyásolja.

4.1.3. A KÖZHASZNÚ MŰVÉSZETI VÁLLALKOZÁS

A Magyar Állam és a Fővárosi Önkormányzat jelenleg mintegy 1.800 millió Ft-ot fordít a Vígszínház támogatására. A saját bevételekkel együtt 2018-ban a társaság bevétele 3.300 millió Ft volt. Kérdés, hogyan lehet ebből 3 év alatt 4.400 millió Ft forgalmat elérő társaságot létrehozni? Ehhez mindenképp szükséges egy fogalmat tisztázni. Magyarországon kizárólag vállalkozási alapon nem lehet nagy előadásszámot és jelentős nézőszámot elérő hivatásos színházat működtetni, ahogy megfordítva: ma már kizárólag önkormányzati és állami támogatásra ill. jegybevételekre sem épülhet a színházak finanszírozása (ahogyan az eddig pl. a Vígszínház esetében történt). Egyik véglethez sem elég nagy Budapest és vonzáskörzetének lélekszáma és ezáltal a Magyar Állam és a Fővárosi Önkormányzat teherbírása.⁵⁴ A közösségi támogatásoknak kitettség középtávon stagnáláshoz, hosszabb távon leépüléshez vezet. Színházi hagyományunk és szakmai jövőképünk a német típusú társulati repertoárjátáshoz kötődik. Ez a struktúra magas szintű társadalmi értékkeremtést képvisel, ugyanakkor magas költségvetési támogatást is igényel. Van azonban egy keskeny út, amelyen következetesen végig kívánunk menni. Nonprofit közhasznú társaságként művészeti vállalkozásunk mindenképp a tervezett új szakmai modell komplex fejlesztését, ezen keresztül – az állami és önkormányzati támogatások szinten tartásával – (szakmai) vállalkozási többletbevételek fokozatos beépítését teszi lehetővé. Ennek optimális szervezeti formája ennél a működési volumennél a

⁵⁴ Az üzleti alapon megszervezhető nagyszínház feltétele a 4 millió lélekszám feletti közönségbázis (város) és a legalább 1.000 fős vagy afeletti befogadóképesség. Nem véletlen, hogy térségünkben a német típusú társulati repertoárszínház típus terjedt el, mely a minőségi közszolgáltatás mellett a speciális háttérszakmák fenntartását, továbbá kisebb-közepes színházak működtetését is lehetővé teszi, gazdag kulturális kínálatot – és ezzel jelentős versenyhelyzetet – teremtve szerte az országban.

nonprofit közhasznú részvénytársaság lehet (javaslatunkat lásd: a 3.1.2. pontban). Ez azonban nem feltétel, hanem az adekvát forma megválasztásának lehetősége. A döntés a tulajdonost és a fenntartó(ka)t illeti.

4.1.3.1. Vegyes – bázis és projekt alapú – gazdálkodás

Az üzleti terv a bázis alapú költségvetés és a projekt alapú szakmai vállalkozási tevékenység összehangolására épül úgy, hogy az a művészeti társulati előnyöket és a stabil közszolgáltatás szempontjait sem téveszti szem elől. Vegyes gazdasági tervezés esetén a közhasznú szervezet valamennyi egységére és azokon belül is számos részteljesítményére (programjára) önálló költségvetést kell készítenünk. Ez – egy nagyszínház és benne mintegy 80 szakma, valamint a bevont társművészeti ágazatok napi egyidejű együttműködésével – rendkívüli logisztika kihívást jelent és új kulturális vállalatirányítási rendszer kidolgozását igényli. A végeredmény azonban az állam és az önkormányzat szinten tartott támogatása mellett a közvetlen és közvetett saját bevételek emelkedése és a munkaszervezet hatékonyságának növelése lehet.

4.1.3.2. Kulturális vállalatirányítási rendszer bevezetése

⁵⁵ Magyarországon a kulturális intézmények egyszerre szegények és pazarlók. Az elmúlt három évtizedben a kulturális szférán belül nem fejlődtek ki a nagy intézmények korszerű üzemeltetési rendszerei. Milliárdos költségvetésű kulturális intézmények/társaságok működnek pazarló struktúrában, hatékony vállalatirányítás nélkül, miközben közvetlen cél szerinti tevékenységük forráshiányos, és munkaszervezetük egy multinacionális cég összetett rendszerének felel meg. Az átlátáshoz hiányoznak az átfogó statisztikai adatok. A vezetők nem rendelkeznek a döntéshozatalhoz naprakész információkkal sem a szakmai működés, sem a gazdálkodás területén. A Vígszínház üzleti nagyságrendje és összetett tevékenysége, az egyes belső szakmai egységek összehangolt működtetése kulturális vállalatirányítási rendszer kidolgozását teszi szükségessé. Tegyük hozzá, hogy ez hiánycikk a Közép-európai térségben.⁵⁶ A kulturális vállalatirányítás a vezetők számára napi szintű folyamatkövetést, stratégiai áttekintést és optimális döntéshozatalt biztosít, továbbá a nyilvántartásokat rendszerré szervezi, ezáltal az adminisztrációt összehangolja és jelentősen

leegyszerűsíti. Mindez várhatóan javítja a munkaszervezés hatékonyságát és összességében mérhető megtakarítást eredményez. A kulturális vállalatirányítási rendszer bevezetése támogatja a rendelkezésre álló közösségi források ésszerű, takarékos felhasználását és elősegíti a Vígszínház szakmai teljesítményének növelését.

⁵⁵ Kép: Faludi Gábor

⁵⁶ Jelen sorok írója 2006-ban készített elő egy kifejezetten nagyszínházakra modellezett vállalatirányítási rendszert.

4.2. ÚJ BEVÉTELI FORRÁSOK

4.2.1. (KÖZHASZNÚ) BÉRLET- ÉS JEGYBEVÉTELEK NÖVELÉSE

4.2.1.1. Ami eddig üres volt

2018-ban a Vígszínházban és a Pesti Színházban 679 előadás került a közönség elé. Egy egyszerű kalkulációval kiszámolható, hogy a 3 játszóhelyen, napi 1 előadással – ill. pénteken és szombaton napi 2 előadással – számolva (9 főpróbahetet és 2 hét karbantartást kivéve) 1.122 előadást lehetett volna tartani. Azaz a megvalósult előadások száma a lehetséges előadásszámhoz képest 60% volt. Ez azt jelenti, hogy a Vígszínház a lehetséges előadásszámát 40%-ban (443 előadás) nem használta ki. Ez a hatalmas tartalék két összetevőből áll. Az aránytalanul túlterhelt társulat miatt a színház vezetése nem merte a nyári időszakot a programidőbe bevonni. A 3 nyári hónapban ez legalább 108 előadást tenne lehetővé, de világos, hogy a 443 előadás-tartalék elsősorban nem a nyár szabadon hagyott időszakából, hanem az évközi előadáshelyek kihasználatlanságából következik. Ennek a tartaléknak a nagyobb részét szakmai és gazdasági programunkba beépítettük (lásd pl.: Vígszínház Nyár 2.6.1. pont), és éves szinten (a 100 előadásból álló egész éves turnétervvel, valamint az 50 előadásból álló fesztiválprogrammal együtt) 1.190 előadást hozunk létre. Ezzel a saját játszóhelyeken meghaladjuk az 1.000-es előadásszámot (a Pannónia Műhelyt a repertoártervben figyelmen kívül hagyva), ami jelentős növekedés ill. jegybevétel-növekedést generál. Hozzá kell tenni, hogy ezt a tervet kizárólag a teljes színházi üzem munkaterhelésének átalakítását követően lehet megvalósítani, azaz az eddig kihasználatlan esték és a nyári időszak nem terhelheti tovább az amúgy is túlterhelt színtársulatot és a szakmai háttereket.

4.2.1.2. Átlagjegyár adatok

2018-ban a Vígszínházban 1 előadásos átlagosan 941,31 fő vett részt és 3.381.502,14,- Ft-ot fizetett, az átlagjegyár 3.592,33,- Ft, a Pesti Színházban 1 előadásos átlagosan 462,85 fő vett részt és 1.554.618,14,- Ft-ot fizetett, az átlagjegyár 3.358,79,- Ft, a Házi Színpadon 1 előadásos átlagosan 71,69 fő vett részt és 160.692,7,- Ft-ot fizetett, az átlagjegyár 2.241,56,- Ft volt. 2018-ban a 3 játszóhelyen együttesen 1 előadásos átlagosan 571,88 fő vett részt és 1.991.606,64,- Ft-ot fizetett, az átlagjegyár 3.482,57,- Ft volt. Az átlagjegyárakból egyértelmű, hogy a Vígszínház jegyárait a következő időszakban nem lehet tovább emelni, az árképzésben differenciált és dinamikus árazást kell alkalmazni.

4.2.1.3. Az előadásszámok növelése

A Vígszínház 2018. évi – kitűzött előadásokra vetített – teljesítménye 92% feletti látogatottságot mutat. Mint az előző bekezdésekből is kiderült, a nézőszámok emelése elsősorban az évadon belül az előadások számának növelésével, továbbá a székhelyen kívüli programok (lásd 7ed7határ turnésorozat, margitszigeti fesztiválok) létrehozásával, valamint az eddig kihasználatlan 3 hónapos nyári időszakban a Vígszínház Nyár programjaival érhető el. 2018-ban a Vígszínházban 270 székhelyi és 4 külföldi előadás, a Pesti Színházban 268 székhelyi, 1 turné előadás és 2 külföldi előadás, a Házi Színpadon 141 előadás és 6 turné előadás került színre, ami 2018-ban összesen: 692 előadást jelentett. Jelen dolgozat alapján a 2018-as bázisévben elért 388.306 fő fizető nézőszámot 3 éves fejlesztéssel 2023-ra több mint 40%-kal, mintegy 550 ezer fizető nézőre tervezzük növelni. Ez az üzleti modelltervünk alapján a színház 2018-as nettó 1.065 millió Ft tényleges bérlet- és jegybevételéhez képest – 535 millió Ft emelkedéssel – nettó 1.600 millió Ft bérlet- és jegybevételt eredményez. Tehát csak az előadás- és nézőszám, és ezzel a közhasznú bérlet- és jegybevétel jelen tanulmány alapján

elvégzett növelésével olyan nagyságrendű bevételnövekedést érhetünk el, ami a 260 fős társulat megfelelő mértékű fizetéseikhez hiányzik.

4.2.1.4. Nézőtéri befogadóképesség növelés

A nézőszám növelésnek van még egy sajátos lehetősége, amit jelen sorok írója 2012-ben egy vidéki nagyszínház stratégiai fejlesztése során alkalmazott.⁵⁷ Az évtizedekkel ezelőtt elvégzett színházi rekonstrukciók a nézőtéri ülőhelyek számát nem maximalizálták (akkor ez még nem volt elsődleges szempont). Számos esetben a technikai vezérlőket és világítási pozíciókat a nézőtéri székek kiemelésével alakították ki. A Vígszínházban is ez történt, a 2. emeleti karzaton – a közepén lévő hátsó helyeknél jobb oldalkarzati ülőhelyeket (szimpla páholyokat) – megszüntették, holott a világítási lámpák a felette lévő állóhely sor terhére maradéktalanul elhelyezhetők lettek volna. Minimális beruházással legalább 25 széket lehet a karzat első sorába visszahelyezni, ezzel a 2. emeleten a legjobb helyeket létrehozva. A Vígszínház jelenleg 1.025 fős befogadóképességét ezzel 1.050 főre tudjuk emeli, ami a 92% átlagos látogatottság elérése esetén évente 16 millió Ft-ot meghaladó többletbevételt jelenthet a színháznak (ezt a szükséges vizsgálatok hiánya miatt nem építettünk be az üzleti tervbe).

4.2.1.5. Jegy- és bérletrendszer fejlesztés

A Vígszínház páholyai (nagylátószögben)

A Vígszínház jelenlegi bérlet- és jegyárpolitikáját csak kis mértékben tervezzük módosítani. A bérlet- és jegyárak emelése rövidtávon nem, hosszútávon is csak fokozatosan – az átlagkeresetek változásával együtt, de annak mértéke alatt – lehetséges. Ugyanakkor a differenciálásra, az olcsóbb és drágább helyek közötti különbség növelésére a jelenleginél nagyobb lehetőséget látunk. Ezt mindkét irányban meg kell vizsgálni, pl. a diákok, nyugdíjasok olcsóbb, ill. a páholyok drágább bérlet- és jegykonstrukcióira vonatkozóan is. Különösen, ha a páholyok árai további kapcsolt szolgáltatásokkal egészülnek ki (lásd pl. a 2.6.1.4. pontban az előadás utáni vacsora, vagy a szünetben felszolgált ital beépítését). A különböző műfajú előadások jegyár különbségét is erőteljesebben lehet érvényesíteni, a zenés produkciók javára. Itt kell megjegyezni, hogy meg kell szüntetni a jelenlegi 17%-os kedvezményes jegyvásárlást, ahogyan az előadások kezdete előtt más előadást meghirdető reklámok bejátszását is, mert ezekből minden figyelmes néző azonnal tudja, hogy az előadások a Vígszínházban nézőhiánnyal küszködnek. Ezek a megoldások a tapasztalatok alapján olyan nézettség csökkenési spirált indítanak, amely a közönség érdeklődését tovább gyengíti. Mi a bérlet- és jegyár kedvezményeket a szabadbérlet típusokba kívánjuk áthelyezni (melyek Vígszínházi elnevezései:

⁵⁷ Csányi János 2012/2013-ban a székesfehérvári Vörösmarty Színház stratégiai fejlesztési igazgatója volt.

Csillagszóró, Vígszínház, Pesti Színház, Kombinált, Vastaps), hogy a jegyvásárlást a bérletek felé tereljük. Emellett két olyan bérletet tervezünk bevezetni, amelyek az emelt összegű bérlet megvásárlásával kifejezetten többletbevételt biztosítanak a Vígszínház számára, azaz a tehetősebb törzsközönség számára a támogató szándékot a bérleteken keresztül teszik lehetővé. Ehhez bemutatót vagy előbemutatót kapcsolunk, és a bérletet exkluzív szolgáltatásokkal (pl. vacsorával) egészítjük ki, amelyen az esti előadásban fellépő művészek is megjelennek. Az új bérlettípust Mecénás bérlet (Vígszínház) és Mentor bérlet (Pesti Színház) néven tervezzük bevezetni.

4.2.2. (KÖZHASZNÚ) PRODUKCIÓS BEVÉTELEK NÖVELÉSE

4.2.2.1. A koprodukciónak szakmai és gazdasági értelme

Jelen sorok írója színházigazgatóként több alkalommal is foglalkozott a szakmai koprodukciónak rendszerszerű bevezetésével.⁵⁸ A színházi koprodukciónak az együttműködő partnerek számára egyszerre jelentenek szakmai és gazdasági előnyöket. A koprodukciónak lehetséges területei a költségek megosztásával – a közös tulajdonú produkcionak létrehozásától és mindkét színházban bemutatásától – az eszközgyártási együttműködésen át a külön társulat tagjainak felléptetéséig terjedhet. A szakmai előnyök kölcsönössége a teljesség igénye nélkül: a létrehozási költségek megosztása/csökkentése, a kettős helyszínnel az előadászám és nézőszám jelentős növelése, a marketing-kommunikációs lehetőségek szélesítése, a turnék létrehozása, a pályázati lehetőségek (pl. nemzetközi koprodukciónak) megteremtése, a létrehozó ill. fellépő alkotók/művészek idegen társulattól bevonása etc. A Vígszínház közhasznú produkcionak bevételeiből a koprodukciónak a tervezett bemutatók 50%-ára kiterjeszhetőnek látjuk. A partnerek a nagyobb magyarországi nyári színházak, pl. a Szegedi Szabadtéri Játékok, a Fertőrákosi Barlangszínház vagy a RaM Colosseum (lásd: 9.2.3. mellékletek) és mások, továbbá a COMET Közép-európai nemzetközi együttműködés ill. az UTE színházai lehetnek. Üzleti modelltervünkben a koprodukciónak együttműködéseket a jelentősebb vidéki nyári színházakra dolgoztuk ki, 60%-40% (elvi) együttműködési arányban, azaz a Vígszínház meghatározó közreműködését saját bemutatóiban fenn kívánjuk tartani.

4.2.2.2. A turnéprodukcionak és a fesztiválprogramok többletbevétele

A 7ed7határ program létrehozása (lásd: 2.5.2. pont) a benne lévő szakmai lehetőségeken túl a Vígszínház gazdálkodási potenciáljának erősödését is szolgálja. A program megrendezéséhez kiemelt állami céltámogatásra, vagy a Déryné Programkeretből pályázati támogatásra lesz szükség, amit a turnéhelyszínek az 50%-ban megosztott jegybevételekkel, valamint az előadásokként fizetett produkcionak díjakkal egészítenek ki. Számításaink szerint a program +0 egyenleggel valószínűsíthető meg, azaz a létrehozásának nem a bevétel-növelés az elsődleges célja. Ezzel szemben a Margitszigetre tervezett két külső fesztiváltervünk, a Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál, valamint a Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál hosszabb távon jelentős bevételt generálhat a színház számára. A közösségi direkt és/vagy pályázati fesztivál-támogatások mellett a jegybevételek, valamint az eseményekre építhető vállalkozási bevételek – pl. televíziós bevételek, vendéglátási bevételek, reklámbevételek, helybevételek etc. – kifejezetten érdekeltté teszik a Vígszínházat abban, hogy megerősített program- és turnészervező kapacitását e fővárosi jelentőségű nagyfesztiválok létrehozására is hasznosítsa.

⁵⁸ Különösen a Bárka Színház második ciklusában, valamint a debreceni Csokonai Színház fejlesztése során.

4.2.3. VÁLLALKOZÁSI BEVÉTELEK LÉTREHOZÁSA

4.2.3.1. A koprodukciós TV filmgyártás bevételei

A televíziós filmgyártás színházi munkafolyamatokba beépítése művészeti, gazdasági és marketing szempontból egyaránt meghatározó lépés. Logikus lépés, tegyük hozzá (a színházi világ igazán régóta vár erre). Ha ebben a fejezetben a terv gazdasági összefüggéseit vizsgáljuk, először a társadalmi hasznosulást kell felmérnünk. A művészeti ágak együttműködését megvalósító színházi társulat fenntartását a közösség (állam és önkormányzat) kiemelten támogatja. A színház filmgyártással összehangolt tevékenysége ennek a támogatásnak a hatványozott hasznosulását teszi lehetővé. Mivel a színházi társulatban a filmgyártáshoz is szükséges szakmai területek jelentős része együtt van, közösségi finanszírozás szempontjából nagyságrendi forráskiegészítés nélkül kettős teljesítmény hozható létre, a közönségbázis ugrásszerű növekedésével. A Vígszínház nagyszínház, egy ilyen intézmény egymaga is képes professzionális film-előállításra, amit meg is kell tennie. Ennek azonban célszerűbb megvalósításai a televíziós együttműködések (lásd: 2.4. fejezet), ahol mindkét ágazat a saját meglévő kapacitását egyesíti. Ez szervezeti szempontból közös társaságban valósulhat meg (a támogatott nonprofit színházi tevékenységet a forprofit filmgyártástól különválasztva). A közös társaságban a Vígszínházról a film-előállítás elsősorban szervezeti rendszerének (Alkotóműhelyének és társulatának) fejlesztését, valamint munkarendjének alkalmazkodását igényli. Ehhez a televíziók a film-előállítás forrásait és a speciális szakterületeiket, valamint a forgalmazást biztosítják. A közös társaság igénybe veheti a magyar filmfinanszírozás 30%-os de (legfeljebb 38,75%-os) közvetett támogatását. Mindezt gazdasági összefüggésekre lefordítva: a költségek 1/3-át normatív alapon a magyar filmtámogatás, 1/3-át a televízió(k), a fennmaradó 1/3-át a színház biztosítja. Ha emellett a TV a közös filmgyártás érdekében a színház számára a társulat díjazását kiegészíti, még mindig jelentős megtakarítással és versenyelőnyrel gyárthat, sokkal jobb szakmai/művészeti előkészítést követően. Ezen felül a filmforgalmazási részesedés a tulajdonviszonyok arányában mindkét fél számára további hosszú távú bevételi érdeket teremt. Összefoglalva: a Vígszínház részvételével megvalósuló új film-előállítási koncepció a játékelmélet nyer/nyer együttműködésének típuspéldája lehet, ami a Vígszínház számára gazdasági hasznot, kiemelt marketing értéket, a társulat számára pedig fokozott szakmai ösztönző erőt és tervezhető keresetkiegészítést teremt.

4.2.3.2. Saját vendéglátási tevékenység létrehozása

A Vígszínház 1896-os alapítási időszakában színház és vendéglátás kéz a kézben járt. A Vígszínház részvénytársaságként, kifejezetten vállalkozási tevékenységre jött létre, ahol a közönség nem csak a jegybevételeken keresztül, hanem – ahogy manapság a filmszínházakban – a fogyasztásán keresztül is hozzájárult a bevételekhez. Ha az adottság gazdasági lehetőségeit elemezzük, meghökkenítő végeredményre jutunk. A Vígszínház eddig a teljes vendéglátását bérbe adta, amelyből évente minimális bérleti díjat kapott (2018-ban kevesebb, mint 18 millió Ft-ot). Az előadások szüneteiben és a tervezett programokon a közönség kiszolgálása, a Vígszínház Nyár vacsorával kiegészített vendéglátása, az állandó társulat munkahelyi étkeztetése és büféje, valamint a Víg Kávéház tervezett megnyitása (mint egykor) a város egyik legnagyobb vendéglátó vállalkozásának létrehozását prognosztizálja, aminek bevétele üzleti modelltervünk (óvatos) becslése alapján évente 400 millió Ft + ÁFA. Ennek haszna (átlag 50%) jelentősen hozzájárulhat a színház gazdasági megerősödéséhez. A vendéglátás ugyanakkor – a filmgyártáshoz hasonlóan – forprofit tevékenység, amit nem illeszthetünk be egy támogatott nonprofit közhasznú szervezetbe, ezért önálló társaságként, a Vígszínház kizárólagos (vagy meghatározó) tulajdonában kell létrehozni. Ezzel az ellentmondás is kiküszöbölhető, ami a vendéglátás kereskedő logikája és a színház kollektív alkotó tevékenysége között feszül, és alkalmanként létrejöhet, amire a közönség nagy része mindig is vágyott, a színház utáni esti vacsora. Ha nem is a teljes nézőtér számára, és ha nem is minden estén, de a Vígszínház exkluzív nézőtéri szalonjaiban képes lesz a teljes vendéglátást biztosítani 600 fős közönség számára exkluzív

előadásai után.⁵⁹ Ez megfordíthatja a visszaesett bérbeadási tevékenységét, vonzó lehetőséget teremt a támogatást is tartalmazó Mecénás és Mentor bérletek fogadásaihoz, és merőben új szolgáltatást kínál a Vígszínház nyári programjainak.

4.2.3.3. Üzleti támogatások bevonása

A fentiek is mutatják, hogy a Vígszínházat a következő években képessé akarjuk tenni – a jegybevételek és az állami ill. önkormányzati támogatás mellett – arra, hogy negyedik bevételi forrásként saját vállalkozási bevételeire is támaszkodni tudjon. Ezt a színház gazdálkodása szempontjából a jövőre nézve stratégiai kérdésnek tartjuk. A 2018-as évben a Vígszínház mindösszesen 400 ezer Ft üzleti támogatást tudott elérni. Ezen a helyzeten alapvetően változtatni kell. Most kell kiépíteni azokat a(z elsősorban szakmai) vállalkozási tevékenységeket, amelyek csökkentik a Vígszínház közösségi támogatásoknak kitettséget. Ehhez természetesen – ha nem is meghatározó arányban – üzleti támogatások bevonására is szükség lesz. Ennek többféle megközelítést tartjuk szükségesnek. A Magyar Mecénás Bál (lásd: 2.6.5.2. pont) a kultúrát támogató gazdasági elit társadalmi megszervezésén és reprezentatív találkozásán keresztül biztosíthat a Vígszínház számára is kiemelt összegű eseménytámogatást. A Mecénás bérlet és a Mentor bérlet (lásd: 6.5.2.4. pont) a beépített támogatási lehetőségen keresztül a törzsközönség tehetősebb rétegét kívánja ösztönözni a Vígszínház iránti bizalmi elköteleződésre. A kiemelt üzleti támogató bevonása a brand-ek összekapcsolásával a színház társadalmi pozícióját kívánja támogatási lehetőségekre felhasználni. Emellett elsősorban a tervezett Vig Média reklám felületeinek barter és direkt értékesítésében, valamint (lehetőség szerint) a TV film-előállítás megosztott reklámlehetőségeiben látunk bevételi lehetőséget. Mivel ezek a feladatok külön figyelmet igényelnek, a következő években meg kell erősítenünk a színház PR marketing egységét, hogy a kommunikáció mellett a Vígszínház üzletpolitikáját is fokozaton felépítsük.

4.2.4. A VÍGSZÍNHÁZ ÜZLETEI

4.2.4.1. Színházi kisüzletek a Pannónia utcában

⁶⁰ Végül egy különleges lehetőség. A Vígszínház Pannónia utcai műhelysorán olyan kisüzletek létrehozását javasoljuk, amelyek közvetlenül a színház speciális szakmai munkájához kapcsolódnak és piacképesek. Ilyenek lehetnek pl. a színházi fodrászat, a szabóság (egyedi ruhakészítés), a speciális kellékgyártás, a jelmezkölcsönzés, valamint a már oda költözött közönségszervezés és jegyeladás. Ezek a színházi szakmák külső kereskedelmi funkcióval is működtethetők. A Vígszínház saját

kisüzletei a színház bevételeinek növeléséhez is hozzájárulhatnak, van azonban egy másik, nem elhanyagolható összefüggése a létrehozásuknak. A színházi szakmák művelői speciális, gyakran mesteri szintű szaktudással rendelkeznek. Amennyiben ezt vállalkozóként is a nagyközönség elé viszik, a laikusok számára betekintést engednek szakmai tudásukba, ezáltal kereskedésük nem csak

⁵⁹ Az ehhez szükséges háttér feltételek kidolgozása meghaladja jelen dolgozat kereteit és külön tanulmány tárgyát képezi.

⁶⁰ Kép: jelmezkölcsönző üzlet (MNF)

mesterszintű munkájuk, hanem a színház tevékenysége iránti elismerést és érdeklődést is erősítheti. Ez a külön kontaktusteremtés (ahogy a mesterek külön kereseti lehetősége) legalább annyira fontos, mint a belőle a színház számára keletkező többletbevételek.

4.2.4.2. Merchandising fejlesztés

A merchandising – ez esetben az emléktárgy értékesítés – az arculatátvitelnek, a jegybevétel kiegészítésnek és a kapcsolat megőrzésének lehetősége. Így nevezik a termékek összekapcsolását az adott művészeti eseménnyel (pl. előadással, filmmel, fesztivállal etc.) és/vagy művészeti intézménnyel. A Vígszínház saját lapot (lásd: Vígszínház Magazin), saját kiadású könyveket, kép- és hanghordozókat, a szereplőkről és az előadásról használati tárgyakat (portréfotót, előadasképet, dizájn pólót, sapkát etc.) vagy hétköznapi használati eszközöket (könyvjelzőt, hűtőmágnest, etc.), egyéb emléktárgyakat készít, ezzel is meghosszabbítva ez esemény emlékét és erősítve kapcsolatát a közönséggel. Bár az emléktárgy eladások mérhető bevételt is termelnek, egy színház sosem érheti el a nemzetközi sikerfilmek – gyakran a jegybevételeket is meghaladó – extra bevételeit. A Vígszínház emléktárgy értékesítése inkább a kapcsolat megtartásának az eszköze lehet. Az értékesítés helyszínét a Vígszínházban a bejáratú aula középpontja helyett egy kívülről is megközelíthető oldaltól mögötti – elkülönített – üzlethelyben, vagy a Pannónia utcai jegyeladáson kívánjuk elhelyezni.

4.3. ÜZEMELTETÉS OPTIMALIZÁLÁS

4.3.1. A TÁRSULATI LÉTSZÁMARÁNYOK ÉSSZERŰSÍTÉSE

2018-ban a Vígszínház Nonprofit Kft. 256 fő munkavállalót alkalmazott, ebből szellemi munkavállaló 93 fő, fizikai munkavállaló 163 fő volt (ennek azonban szakmai szempontból kisebb a jelentősége). Sokkal fontosabb, hogy 2018-ban a 256 főből nagyságrendben 51 fő (20%) volt művészeti és 205 fő (80%) szakmai munkatárs, ami egy színházművészeti intézmény esetén kifejezetten rossz arány. Üzleti modelltervünkben – a Vígszínház 260 fős társulati létszám nagyságrendjét megtartva – 86 fő (33,1%) művészeti és 174 fő (66,9%) szakmai munkavállalót terveztünk, ami a társulat új összetételében a művészeti munkatársak eddigi 1/5 arányát 1/3-ra növeli (35 fő szerződtetésével). Ennek a gazdálkodási összefüggésekre közvetett hatása van, mert ezzel a lépéssel – különösen a szerzők, rendezők, tervezők társulatba szerződtetésével, valamint a színtársulat további 10%-os létszámemelésével nagyságrendben csökkenteni tudjuk a vendégművészek számát. A Vígszínház elektronikusan hozzáférhető nyilvántartásaiban 2018-ban mintegy 130 vendégművész neve szerepelt. Ezt az arányt jelentősen, már első lépésben (2021-ben) legalább 2/3-ára tervezzük csökkenteni, hosszabb távon pedig egy sokkal ésszerűbb, az új programokra (lásd: pl. film-előállítás) koncentráció és azok költségvetését terhelő, azaz a Vígszínház és a társulat érdekeit elsődlegesen kezelő vendégművész struktúrát kívánunk kialakítani. Az Alkotóműhely társulaton belüli létrehozása és a klasszikus társulat kiegyensúlyozottabb kiépítése a vendégművészek nagyságrendi létszámcsökkentésével jelentős ésszerűsítést és megtakarítást eredményeznek.

4.3.2. ÚJ BÉR- ÉS DÍJFIZETÉSI STRATÉGIA

4.3.2.1. A 2018-as fizetési adatok

2018-ban a 256 fő munkavállaló bérköltsége 1.159.966,- Ft, járulék költsége 240.274,- Ft, ami összesen: 1.400.240,- Ft volt, ebből 93 fő szellemi foglalkozású munkatárs bérköltsége 476.904.000,- Ft, járulékuk 102.286.000,- Ft, a 163 fő fizikai foglalkozású munkatárs bérköltsége 627.789.000,- Ft, a járulékuk 126.643.000,- Ft volt. Egyéb megbízással 55.273.000,- Ft munkabér és 11.345.000,- Ft járulék került kifizetésre.

4.3.2.2. Az új fizetési struktúra alapelvei

A Vígszínház új fizetési struktúráját a legnagyobb körültekintéssel kell átalakítanunk. Az, hogy alapvető változtatásra lesz szükség, nem kérdés. A hozzánk eljutott információk alapján a 260 főre tervezet fizetéseket nagyságrendben és átlagosan 50%-kal kell megemelnünk ahhoz, hogy a térség legjelentősebb színházi programjához az ország legjobb szakembereit tudjuk szerződésben tartani. Másrészt a fizetések emelésével együtt igazságos – és a minőségi teljesítményt támogató – fizetési rendszert kell létrehozunk. A Vígszínház művészeti intézmény, amelyben nem csak a teljesítmény mennyiségének elismerése, hanem a minőségének és hatékonyságának ösztönzése is alapvető érdek. Ki akarunk lépni a túlórák rendszeréből, ami az idő elszámolására és nem a feladat hatékonyságára ösztönöz. Normális rendet akarunk teremteni az egyes társulati tagokra háruló munkamennyiségben, amihez – ahogy a 4.1.2.2. pontban írtuk – új szervezet-irányítási és nyilvántartási rendszert kell bevezetnünk. Célunk az, hogy a hét átlagosan 5 napján a törvény adta munkakereteken belül a Vígszínház dolgozói számára egyensúlyban tartható munkavégzést és magánéletet biztosítsuk. Szép szavak ezek, de 25 éves vezetői múlttal és több intézményalapítással/átalakítással a hátam mögött pontosan tudom e célkitűzések buktatóit.⁶¹ A Vígszínházban a legjobb szakemberekre van szükség valamennyi területen. Ezt erkölcsi elismeréssel (továbbá jó munkakörnyezettel, tehetséges alkotóközösséggel és inspiráló szakmai célkitűzésekkel), valamint a fizetések emelt szinten tartásával lehet elérni. A prémium teljesítményelvárás – amiért színházba mennek és a dráguló jegyeket megveszik az emberek – magas szintű megbecsüléssel kell ellentételezni. Ehhez a bevételek nagyságrendi növelésére is szükség van. Többek között ez a stratégiai jelentősége a saját szakmai vállalkozások létrehozásának. Üzleti modelltervünkben a társulat megbecsülése a legfontosabb. Elképzelhetetlen számomra, hogy alulfizetett emberek drága előadásokban vegyenek részt. Vannak színházak, melyek több-tízmilliót költenek szcenikára, díszletre és jelmezre, miközben minimálbért fizetnek egy-egy régen ott dolgozó munkatársnak. Ez egyszerűen tisztességtelen. Ha mindenki fontos, és mindenki magas színvonalon, hivatásszerűen látja el a feladatát (és ebből is kell megélnie), akkor mindegy, hogy esténként meghajol-e a színpadon, vagy a két felvonás között a szünetben takarít. A társulat tagjai egyenként nélkülözhetetlenek.

4.3.2.3. A Vígszínház fizetési struktúrája

A Vígszínház a 2018-as évben 1.400 millió Ft-ot fordított a társulat kifizetéseire. Ezt a keretet 2018-as üzleti modelltervünkben 50%-kal (azaz mintegy 700 millió Ft-tal), összesen 2.100 millió Ft-ra emeltük, amit évente további 7% (100 millió Ft) teljesítményösztönző díjjal terveztünk kiegészíteni. Mivel ennek pénzügyi fedezete a 3 éves szakmai fejlesztés (egyik) eredménye, a fizetések új rendszerét 2021-től 2023-ig 3 ütemre bontva kell megterveznünk. Az új fizetési rendszer 3+1 pillérré épül. A társulati alapbérekre, a társulati készenléti- és jutalékos díjakra, valamint a műsoron tartási díjakra. Mindezt évente a teljes társulat teljesítményértékelésével egészítjük ki. Az alapberek és járulékok valamennyi munkatárs társulathoz kötését és munkájának alapvető feladatait finanszírozzák. Az alapberek rendszere a szakmai bérminimumra (2018-ban br. 180.500,- Ft, 2020-ban br. 210.600,- Ft) ill. szorzatára épül. A művészeti területen ezért a meghatározott bemutatósámmal kötött próbákat kell teljesíteni. Az alapberekben emellett kifejezésre kerül a vezetők alapfelelőssége is. Az alapberekre ráépülő készenléti díjakat – szintén egységár ill. annak szorzata alapján – azok kapják, akik a produkciókban közvetlenül nem vesznek részt (pl. az adminisztráció vagy a műhelyek munkatársai), ill. azok, akik valamilyen kiemelt vezetői felelősséggel tartoznak. Az alapberek az Mtk. vonatkozó szabályai

⁶¹ Aki ismeri eddigi pályámat, tudja, hogy mindig kiemelt szempontnak tekintettem a társulati munka megbecsülését. 2006-ban, debreceni igazgatói kinevezésemet követően – külön pénzkeret igény nélkül, a gazdálkodás belső átszervezésével – 30%-os átlagos béremelést hajtottam végre, a társulat megalázóan alacsony fizetéseinek rendezése érdekében. A színház érdekében tettem. Minimálbérrel nem lehet prémium minőségű művészeti intézményt működtetni, ennek felismeréséhez semmilyen szakmai tudás nem kell.

szerint bér és járulékból tevődnek össze, a készletdíjak esetén ECHO-s bérekkel vagy számlás megbízási díjakkal is számolunk. Az Alkotóműhely tagjai a produkciók létrehozási költségéből a létrehozott műveik után, a film-előállításban közreműködő művészek és szakemberek a mozgókép produkciók után részesülnek megbízási díjban. A műsoron tartás költségeiből előadásenként a produkciók valamennyi résztvevője – tehát a színművészek és az alkotók(!) (szerzők, rendezők, tervezők) mellett az előadást előkészítő minden szakmai stábtagnak(!) – produkciós díjazást kap. Az 1 előadásra eső díjakat átlátható szempontrendszer szerint dolgozzuk ki az életkor, a társulati hierarchiában elfoglalt hely, valamint a Vígszínházban eltöltött idő figyelembevételével. Törekvésünk az, hogy a teljes rendszert egységessé és átláthatóvá tegyük, és a jogszabályokhoz ill. az egyéni helyzetekhez igazítsuk, elektronikus vállalatirányítási nyilvántartást és a munkavégzés napi szintű folyamatkövetését biztosítva. A minőségi teljesítmények elismerését a társulat minden tagja számára év végén az alapberek 10%-os keretének az egész éves teljesítményen alapuló elosztásával tervezzük kifejezni (0%-100%-ig). Mindezt egy igazgatói pályázatban – megfelelő belső adatok híján – ennél részletesebben nem tudjuk kifejteni. Előbb maradéktalanul át kell látnunk, majd 3 év alatt fokozatosan felépítenünk az új rendszert, hogy minden szakmai egységre és valamennyi társulati tagra lebontott naprakész adatokkal rendelkezünk. Az alapelv azonban egyértelmű: 3 év alatt átlagosan 50%-kal tervezzük megemelni az eddigi fizetéseket.

4.3.3. MŰSORSZERKEZET-OPTIMALIZÁLÁS

Végignézttem a Vígszínház majdnem teljes repertoárját. A látott előadásokból néhány elfogadhatatlan szakmai állapotban került a közönség elé. Mielőtt bárki a színészeket vagy a műszakot okolná, magán a műsorstruktúráján kell elgondolkoznia.

4.3.3.1. Rövid en suite-ek bevezetése, repertoár ésszerűsítés

⁶² 2018/2019-es évad végén a Vígszínház Nonprofit Kft. repertoárján: a Vígszínházban 10, a Pesti Színházban 18, a Házi Színpadon 15, azaz összesen: 43 produkció volt. Ez a meglévő repertoár a 2019/2020-as évadban a Vígszínházban 3, a Pesti Színházban 4, a Házi Színpadon 2 bemutatóval egészült ki, ami 2019/2020-ban 9 új bemutatót, így mindösszesen 51 repertoárelőadást jelentett. Miközben a 3 színpadon a színház havonta mintegy 100 előadást tud tartani. Ha valaki áttanulmányozza a havi műsorokat, abból is láthatja a problémát. Az egyes előadásokat a színház alig játssza. Ez különösen az új bemutatók esetén jelent nehézséget. Szakmai szempontból így majdnem minden előadás előtt próbálni kellene ahhoz, hogy az előadások megfelelő állapotban kerüljenek a közönség elé. Ez a feszített munkarenddel (és a sok vendégművésszel) megoldhatatlan. Marad a

színészek és a szakmai hátterek lelkiismeretessége és/vagy aznapi állapota. Ez az egyik következménye a túlzott méretű repertoárnak. Ebből keletkezik a másik probléma, amit az 1.2.2.5. pontban már szóvá tettük. A Vígszínház műsorterve még mindig a '80-as évek repertoárját alkalmazza, azaz mindhárom színpadán lényegében naponta változó műsorrendet követ (beleértve a napi

⁶² Kép: Gróf Keglevich István

átdíszítéseket, szállításokat, raktározásokat), ami gazdasági szempontból pazarlással jár. A szakembergárda folyamatos igénybevétele és túlórái, továbbá a díszlet-átépítések miatt elvesztett színpadi próbák nagy mértékben megterhelik a munkaszervezetet. Ezt a műsorrendet a magyar színházakban évtizedek óta a rövid en suite (sorozat) repertoárjátszás váltotta fel, ami a Vígszínházban is elkerülhetetlen. Ez csak annyit jelent, hogy az adott hónapban egymás utáni napokon kerül kitűzésre egy adott produkció. Az így létrejött munkaóra megtakarítás és színpadhasználat felszabadítás – nem beszélve az előadások szakmai karbantartásáról – pénzben és társulati energia összpontosításban sokszorosan megtérül, miközben a közönség az évad során továbbra is élvezheti a repertoár-játszából fakadó előnyöket, a program változatosságát. Ehhez azonban a műsoron tartott előadások darabszámát is ésszerűsíteni kell. A nagy repertoár üzemeltetési biztonságot jelent, mert kisebb a kockázata a bukásnak (gyorsan elő lehet venni mást, amire láthatóan szükség is van). Emellett a színház büszke arra, ha egy-egy produkció évtizedek óta műsoron van és a több századik előadásánál tart. De mit ér mindez, ha közben a havi 1-1 alkalom nem elég ahhoz, hogy az előadás megfelelő szakmai színvonalon kerüljön a közönség elé? Minden az arányok helyes megtalálásán múlik.

4.3.3.2. A társzművészeti programok műsorterve és programaránya

Közönségtalálkozóinkat színházi bemutatóink ritmusában, 3 hónappal a bemutatókat követően hozzuk létre. A Hunnia Biograph Filmklub előadásai a Házi Színpadon a színházi szezonban hétfő esténként kerülnek megrendezésre. A két nagyszínház foyér-jába tervezett, évente 2x10 képzőművészeti kiállítás témái és megnyitási időpontjuk is a színházi bemutatók ritmusához igazodik. Kiemelt eseményeink közül a Magyar Mecénás Bál január elején, a Vígszínház születésnap estje május elején, a Pozsonyi Piknik szeptember elején, a színházak éjszakája szeptember végén, a Biblia felolvasás Advent időszakában, decemberben jöhet létre. A repertoár aktuális keresztmetszetét bemutató Horizont Fesztivál és a V4 COMET Fesztivál várhatóan egymás után a színházi szezon végén májusban, a Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál Szent Iván éj környékén júniusban, a televíziós Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál az Budapesti Őszi Fesztivál időszakában szeptemberben kerül megrendezésre. Ha a színházon kívüli, szakmai vállalkozásként tervezett társzművészeti programok és szolgáltatások finanszírozási arányait nézzük – a 2018-as üzleti modellterv kiadási oldala alapján –, a teljes filmkészítés 4,55%, a négy művészeti fesztivál 3,86%, és a kapcsolódó teljes vendéglátó tevékenység 4,55% kiadással szerepel. Minden további új szakmai feladat – beleértve a Vígszínház Nyár programját vagy a 7ed7határ turnéprogramot – színházi közfeladatnak, tehát alaptevékenységnek tekinthető. Így a Vígszínház új programja 87,04%-ban továbbra is színházszakmai tevékenységet tartalmaz, miközben az alaptevékenységet kiegészítő saját szakmai vállalkozások 18,18%, mintegy 800 millió Ft bevétellel növelik meg az eddig szinte nem is létező vállalkozási bevételeket.

4.3.4. TOVÁBBI TEVÉKENYSÉG ÉSSZERŰSÍTÉS

4.3.4.1. A reklámköltség művészeti költséggé alakítása

A PR marketing (lásd: 6.) fejezet bevezetőjében és egyes pontjaiban is visszatérően szerepel, hogy direkt reklámok helyett a programkommunikációra (pl. TV film-előállítás, fesztivál- és társzművészeti programszervezés), a Víg Médiaóra (pl. TV magazin, lap- és könyvkiadás) és a közönséggel folytatott személyes kapcsolattartásra kívánjuk a színház kommunikációját építeni. Azaz kommunikáció helyett PR marketinget, a Vígszínház üzletpolitikáját kiépíteni. Gazdálkodási szempontból ez annyit jelent, hogy a korábbi direkt reklám költségek egy részét szakmai/művészeti költséggé alakítjuk át. Ha csak a lapkiadást emelem ki példaként, a direkt reklámelemek – az egy pillanatra ránézés érdekében legyártott, majd kidobott szórólapok, plakátok, hirdetések etc. özöne – helyett az információ egyetlen médiumban, komplexebb tartalommal és magasabb minőségben, egy új szakmai/szellemi teret megnyitva hasznosul. Ehhez természetesen meg kell oldanunk a széles közönséghez eljuttatását is (pl. elektronikus formátumban, ill. a bérletvásárlóknak ingyenes kiadványként). A Vígszínház Magazin

ugyanis mindazt tudni fogja, amit a direkt média elemei elérni kívánnak, azzal a különbséggel, hogy a magazin ezeket nagyobb eséllyel el is éri, mert reklám helyett megőrzendő értéket és terméket kínál. Ez az a módszer, ahogyan a gazdasági ésszerűsítés vagy a PR marketing átalakítás elveit a gyakorlatba átültetjük.

4.3.4.2. Gyártás és szállítás optimalizálás

A saját műhelyház és a scenikai eszközgyártás fejlesztéséről (esetleg konzorciumi formában más intézménnyel közös raktár- és műhelyház üzemeltetéséről) az 5.3.1. fejezetben, a gépkocsipark kapcsolódó fejlesztéséről a 5.3.2.3. pontokban írtuk le gondolatainkat.

4.3.4.3. Takarítás – a színház külső szerződéseinek felülvizsgálata

Meglepetten láttuk az 5 millió Ft-ot meghaladó szerződések között, hogy a Vígszínház vezetése a takarításra egy részvénytársasággal(?) kötött szerződést, ami 2 évre nettó 111 milliós becsült összegre jött létre. Nézzük, hogy a nettó 111 millió Ft, ami ÁFÁ-val 140.970.000,- Ft mire elég (a példában az ÁFA tartalmat keretként alkalmazva). A minimálbér a 2018-as modellévben br. 130.000,- Ft volt, ennek járulékokkal együtt 157.300,- Ft a keretösszege, a szakmai bérminimum br. 180.500,- Ft volt, ennek járulékokkal együtt 218.406,- Ft a keretösszege. Ha ezeket a béreket(!) vesszük alapul, a Vígszínház 27-37 fő takarítót tudott volna 2018-ban ebből a keretből napi 8 órában, bérekkal és járulékokkal alkalmazni. Ezt példának szántuk, hiszen e dolgozatban nincs lehetőség a hasonló észrevételekre. Nyilvánvaló, hogy felül kell vizsgálnunk ezeket a szerződéseket. Lezárva a konkrét példát, a takarítók ugyanúgy reggeltől estig jelen vannak a színházban, mint a társulati tagok. Külső szerződésükkel a szerződött társaság (jelentős) hasznát is meg kell fizetni. Ki kell dolgozni, hogyan tudjuk a napi- és a nagytakarítást a lehető legoptimálisabban elvégeztetni a színházon belül.

4.4. ÜZLETI MODELLTERV

4.4.1. MEGJEGYZÉSEK AZ ÜZLETI TERV ELŐKÉSZÍTÉSÉHEZ

Alapvető probléma, hogy a pályázat elkészítéséhez rendelkezésre bocsátott gazdasági információk nem tették lehetővé a pályázati kiírásnak megfelelő, szakszerű üzleti terv elkészítését (az, hogy a megadott adatok alkalmasak lennének a pályázati kiírásnak megfelelő 5 éves gazdasági koncepció kidolgozására, komolytalan). A Vígszínház által rendelkezésre bocsátott dokumentáció a 2019. évi terv adatok fő számain – és nem a 2019. évi tényszámokat – tartalmazza. Mi a baj ezzel? Ha valaki áttanulmányozza az elmúlt évek nyilvánosan hozzáférhető gazdálkodási dokumentumait, láthatja, hogy a Vígszínház az előző évekhez képest minden egyes évben jelentősen alul tervezte a bevételei oldal fő számain (pl. jegybevételek, támogatások). Erre az adatsorra kellene most ráépítenünk az új üzleti tervet. Ráadásul 2020 elejét írjuk. Az egy évvel ezelőtt, 2019. elején alul kalkulált tervszámokra nem lehet további 5 év működését megalapozottan ráépíteni, hiszen abból téves adatsorok generálódnak.⁶³ További probléma a 2019-es részletes gazdálkodási információk hiánya. A Vígszínház 2018-ban mintegy 3.300 millió Ft bevétellel rendelkezett (a 2017-es évről áthozott TAO-t levonva). Tekintve a volumet és a Vígszínház összetett szakmai tevékenységét, elégedetlenségünket kell kifejeznünk a tervezéshez szükséges részletes információk hiánya miatt. Ha a Vígszínház így tervezett eddig, az elgondolkodtató. Ha pedig megvannak a részletes gazdasági adatok, de azokat nem biztosítják a pályázók számára, az elfogadhatatlan.

⁶³ Egy konkrét példa: a fizető nézők száma 2017-ben 407.208 fő, 2018-ban 388.306 fő és 2019-ben 371.350 fő volt, a 2019-es tervben azonban csak 316.591 fő szerepelt. Ez a 15%-os alátervezéssel eltorzított adatsor lenne az 5 éves üzleti terv alapja.

4.4.2. A MODELLTERV LÉTREHOZÁSA

Fentiek miatt a honlapon fellelhető nyilvános dokumentumokból, azokon belül is elsősorban a 2018-as év kiadási tényszámaiból kellett kiindulnunk. Ezek a dokumentumok sem tartalmaztak valamennyi releváns információt, amiből teljesen áttekinthetővé vált volna a gazdálkodás, ezért számos esetben becslést vagy a különböző gazdasági évekből (2018 és 2019) származó adatokat és információkat vegyesen kellett felhasználnunk. A bevételi oldalon a közösségi támogatások esetén a Főpolgármesteri Hivataltól elkértük a 2019. évi tényleges adatokat. Az üzleti tervezés ilyen irányú megoldásai miatt ún. modelltervet hoztunk létre. A modellterv a Vígszínház 2018. évi gazdálkodási modelljét tartalmazza a felkutatható tényleges (megvalósult) gazdasági információk alapján úgy, mintha abba a – jelen pályázatban ismertetett – teljes szakmai koncepciónk már egészében bevezetésre került volna. Így összehasonlíthatóvá válik, hogy terveink milyen gazdálkodási volumen-emelkedést tesznek lehetővé, a Vígszínház 2018. évi működéséhez és gazdálkodásához képest. A nagyságrend világos: a Vígszínház Nonprofit Kft. 2018. évi 3.300 millió Ft (kiemelkedő) nagyságrendű teljes bevételéhez képest – az ebben a dolgozatban ismertetett programjaink megvalósításával – 4.400 millió Ft bevételt érhetünk el. Az 1.100 millió Ft bevétel növekedés – a közösségi (állami és önkormányzati) támogatások emelésének igénye nélkül – kizárólag a saját bevételek és szakmai vállalkozások létrehozásán alapul. Megjegyzést érdemel, hogy ezt a 2018-as év kimagasló (3.300 millió Ft) bevételi adataihoz mértük, amihez képest a Vígszínház 2019 elején (2.963 millió Ft, azaz) 337 millió Ft-tal kevesebb bevételt tervezett. Ha ez a visszaesés 2019-ben ténylegesen megvalósult, korszerűsítési programunk bevétel növekedése mintegy 1.440 millió Ft lehet. Ilyen nagyságrendű emelkedésre lesz szükség ahhoz, hogy a következő években a Vígszínház a Közép-európai térség kiemelkedő színházművészeti központjává váljon.

4.4.3. A MODELLTERV 3 ÉVES ÜTEMEZÉSE

Üzleti modelltervünk 3 éves, 2021 elejétől 2023 végéig tartó fejlesztési időszakot tartalmaz. A 3 év nem a mi találmányunk. Minden korábbi tapasztalat azt mutatja – beleértve jelen sorok írójának intézményalapítási ill. fejlesztési/átalakítási tapasztalatait is, hogy egy művészeti intézmény fejlesztése esetén a közösségi befogadás dinamikája ezt az intervallumot teszi szükségessé. A 3 éves fejlesztés részletes kidolgozásához ugyanakkor nincsenek megalapozott adataink (lásd: 4.4.1. pont), ezért a 9.1. mellékletben lévő 5 éves modelltervben – ahogy az alábbi 2018-as modelltervben is – számos esetben csak feltételezésekre és becslésekre hagyatkozhattunk.

4.4.4. ÜZLETI MODELLTERV 2018.

VÍGSZÍNHÁZ NONPROFIT KFT. 2018. ÉVI ÜZLETI MODELLTERV	nézőszám	db szám	összeg	megjegyzések
BEVÉTELEK (TELJES)			4 400 000 000 Ft	2018-ban Vígszínház N.Kft. teljes bevétele 3.617.713.000 - 317.599.000 (előző év TAO) = 3.300.114,- Ft
KÖZÖSSÉGI TÁMOGATÁSOK 42,04%			1 850 000 000 Ft	
MŰVÉSZETI ÉS MŰKÖDÉSI ALAPTÁMOGATÁSOK			1 797 000 000 Ft	
KÖLTSÉGVETÉSI TÁMOGATÁSOK			1 796 400 000 Ft	
Budapest Főváros Önkormányzata (és EMMI)				2019-as tervszám!
EMMI - TAO támogatás kiváltás				2019-es tervszám!
1% SZJA			600 000 Ft	2019-ből nincs adat, 2018-ban 367.000,- Ft
PÁLYÁZATI ÉS SZAKMAI CÉL-TÁMOGATÁSOK			53 000 000 Ft	

KÖZÖSSÉGI PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSOK			53 000 000 Ft	
Budapest Főváros Önkormányzata				2019-es tényszám! (bérfejlesztésre) 2018-ban 5.000.000,- Ft!
Budapesti Színházi Keret				2019-es tényszám! 2018-ban 20.000.000,- Ft
EMMI				2019-ből nincs adat (becslés), 2018-ban 9.116.000,- Ft
NKA				2019-ből nincs adat (becslés), 2018-ban 19.000.000,- Ft
Egyéb pályázati támogatások				
KÖZÖSSÉGI PROGRAM-TÁMOGATÁSOK			- Ft	
7ED7HATÁR				2021-től kezdődően tervezett 200.000.000,- Ft
V4 COMET Program és Fesztivál				2021-től kezdődően
Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál				2022-től kezdődően
Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál				2022-től kezdődően
Angol nyelvű vendégprodukció				2022-től kezdődően terv szerint 10.000.000,- Ft
KÖZSZOLGÁLTATÁSI BÉRLET- ÉS JEGYBEVÉTELEK 36,36%	550 000	1190	1 600 000 000 Ft	2018-ban a nettó jegybevétel 1.064.803.867,- Ft!
TÁRSULATI REPERTOÁRSZÍNHÁZ	415 804	800	1 121 993 154 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ	235 750	250	667 172 500 Ft	40 hét, 250 nap (+ 4x5 nap főpróba leállítás, + 10 nap felújítás) 2018-ban a Vígszínházban 274 ea. volt!
Koprodukciós zenés népszínház (népopera, musical, zenés színház)				1 koprodukciós bemutató - Külföldi/magyar musical sorozat
Próza				1 bemutató - Modern hősök sorozat
Koprodukciós zenés (tánc)színház vagy Koprodukciós próza zenével				1 koprodukciós bemutató - Régi vígszínházi szerzők sorozat
Próza zenével vagy ifjúsági színház zenével				1 bemutató - Vígszínház története v. Budapest anno (XIX.-XX. századforduló) sorozat
HÁZI SZÍNPAD	9 360	130	16 520 494 Ft	2018-ban a Házi Színpadon 147 ea. volt!
Próza				1 bemutató
Próza és vers				1 bemutató
Gyermekelőadás				1 bemutató
PESTI SZÍNHÁZ	149 094	320	395 100 160 Ft	50 hét, 320 nap (+ 4x5 nap főpróba leállítás, + 10 nap felújítás) 2018-ban a Pesti Színházban 271 ea. volt!
Próza				1 bemutató - Kortárs külföldi dráma (új fordítás) vagy Sikerfilmek színpadon sorozat
Koprodukciós próza				1 koprodukciós bemutató - Árpádház sorozat vagy magyar királydrámák sorozat
Próza zenével				1 bemutató - Shakespeare sorozat
Koprodukciós zenés ifjúsági színház				1 koprodukciós bemutató - Ifjúsági darab vagy Gyerekdarab sorozat (karácsonykor)
PANNÓNIA MŰHELY	21 600	100	43 200 000 Ft	
Koprodukciós (zenés) színház				1 koprodukciós bemutató
Ifjúsági- vagy gyermekelőadás				1 bemutató
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR	78 720	160	247 800 000 Ft	10 hét, 70 nap (16h-19h, 20h-23h)
NYÁRI SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK	44 160	80	135 240 000 Ft	

Koprodukciós zenés színház (musical, zenés színház)				1 koprodukciós és 1 saját bemutató du. és este
Angol nyelvű vendégprodukció				1 vendégprodukció este
Pesti kabaré				1 bemutató du. és este
Koprodukciós zenés táncszínház				1 koprodukciós bemutató este
Koprodukciós zenés családi- és gyermekelőadás				1 koprodukciós bemutató du. és este
NYÁRI SZÍNPADI PROGRAMOK	34 560	80	112 560 000 Ft	
Stand-up Comedy				vendégprodukciók du. és este
VIP Club-koncert				vendégprodukciók este
Zenés előadói est				du.
Bűvész show és minicirkusz családi- és gyermekprogram				du.
Talkshow, Tudományos előadás - Házi Színpad				du.
7EDZHATÁR - PRODUKCIÓS TURNÉSZÍNHÁZ PROGRAM	11 725	100	26 687 500 Ft	saját jegybevételeként a teljes jegybevétel 50%-ának beszámításával! elsősorban fiatal vendégművészekkel
ÖNÁLLÓ TURNÉPRODUKCIÓK	7 350	60	16 800 000 Ft	
Zenés turnéprodukció				1 produkciós bemutató
Próza turné koprodukció				1 koprodukciós bemutató
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR TURNÉ-ELŐADÁSOK	4 375	40	9 887 500 Ft	
Koprodukciós zenés színház (musical, zenés színház)				
Pesti kabaré				
Koprodukciós zenés családi- és gyermekelőadás				
MŰVÉSZETI FESZTIVÁLOK	34 842	50	46 756 146 Ft	
FESZTIVÁLOK - SZÉKHELY	11 316	12	33 948 000 Ft	
Vígszínház Horizont Fesztivál				5 nap
V4 COMET Fesztivál				5 nap
FESZTIVÁLOK - MARGITSZIGET	23 526	38	12 808 146 Ft	
Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál				4 nap
Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál				6 nap
MŰVÉSZETI KÖZSZOLGÁLTATÁSI PROGRAMOK	8 908	80	156 763 200 Ft	
KIEMELT BÉRLETEK	5 656	8	131 983 200 Ft	
Mecénás Bérlet (Vígszínház bemutató)				4 Vígszínházi bemutató jegyáron felüli összeg
Aranybérlet (Pesti Színház bemutató)				4 Pesti Színházi bemutató jegyáron felüli összeg
HÉTFŐ ESTI FILMKLUB	1 700	34	1 700 000 Ft	hétfőnként (szabadnapon) Házi Színpad
KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKMAI KIÁLLÍTÁSOK	1 000	20	1 000 000 Ft	1 kiállítás/hó, Vígszínház és Pesti Színház
KIEMELT ESEMÉNYEK	552	18	22 080 000 Ft	
Magyar Mecénás Bál és Árverés (Vígszínház)				
Vígszínház születésnap (térítésmentes, belső)				
Színházak éjszakája (térítésmentes)				
Bibliafelolvasás (térítésmentes) (Vígszínház)				Advent vagy Nagypéntek

Közönségtalálkozók (térítésmentes)				du. 5+3 és 2+2 és 2 prd. bemutató/év
V4 COMET szakmai események (térítésmentes)				
KÖZSZOLGÁLTATÁSI PRODUKCIÓS BEVÉTELEK 3,41%			150 000 000 Ft	
KOPRODUKCIÓK		40%	105 000 000 Ft	általában 60% saját- 40% koprodukciós partner megosztású koprodukciók
VÍGSZÍNHÁZ		40%	36 000 000 Ft	
Koprodukciós zenés népszínház (népopera, musical, zenés színház)				
Koprodukciós próza				
PESTI SZÍNHÁZ		40%	22 000 000 Ft	
Koprodukciós próza				
Koprodukciós ifjúsági színház				
PANNÓNIA MŰHELY		20%	5 000 000 Ft	
Koprodukciós zenés színház				
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR		40%	34 000 000 Ft	
Koprodukciós zenés színház (musical, zenés színház)				
Koprodukciós zenés táncszínház				
Koprodukciós zenés családi- és gyermekelőadás				
PRODUKCIÓS TURNÉSZÍNHÁZ		40%	8 000 000 Ft	
Próza turné koprodukció				
TURNÉPRODUKCIÓK ÉRTÉKESÍTÉSE + EXPORT			45 000 000 Ft	
ÖNÁLLÓ TURNÉPRODUKCIÓK		60	27 000 000 Ft	
Zenés turnéprodukció				
Próza turné koprodukció				
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR TURNÉ-ELŐADÁSOK		40	18 000 000 Ft	
Koprodukciós zenés színház (musical, zenés színház)				
Pesti kabaré				
Koprodukciós zenés családi- és gyermekelőadás				
VÁLLALKOZÁSI BEVÉTELEK 17,05%			750 000 000 Ft	2018-ban a Vígszínház Nonprofit Kft. teljes vállalkozási bevétele 56.774.000,- Ft!
MOZGÓKÉP-ELŐÁLLÍTÁS			300 000 000 Ft	
KOPRDUKCIÓS MOZGÓKÉPELŐÁLLÍTÁS			210 000 000 Ft	
MAGYAR FILMTÁMOGATÁS 30%			90 000 000 Ft	mozgóképköltés +30%-a
MOZGÓKÉP FORGALMAZÁS			- Ft	
VENDÉGLÁTÁS			400 000 000 Ft	2018-ban a Vígszínház Nonprofit Kft. büfé üzemeltetési bevétele 17.776.000,- Ft!
KÖZÖNSÉGFORGALMI BÜFÉ			58 212 616 Ft	minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!
Vígszínház				minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!
Házi Színpad				minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!

Pesti Színház				minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!
Pannónia Műhely				minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR VENDÉGLÁTÁS - ESTEBÉD/VACSORA			275 520 000 Ft	nettó 3.500 Ft vacsora átlagfogyasztás
VÍG KÁVÉHÁZ			9 125 000 Ft	napi 50 fő, minden vendég 500 Ft fogyasztásával!
MŰVÉSZETI FESZTIVÁLOK			6 968 400 Ft	minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!
MŰVÉSZETI KÖZSZOLGÁLTATÁSI PROGRAMOK			1 781 632 Ft	minden 3. néző 400 Ft fogyasztásával!
MUNKAHELYI BÜFÉ ÉS ÉTKEZTETÉS			48 392 352 Ft	a társulat napi 50% egyidejű bent tartózkodásával!
BÉRBEADÁS, KÖLCSÖNZÉS			- Ft	
SZÍNHÁZTECHNIKAI ESZKÖZÖK BÉRBEADÁSA			- Ft	
SZCENIKAI ESZKÖZÖK BÉRBEADÁSA			- Ft	
Díszlet bérbeadás				
Jelmez bérbeadás				
Jelmezkölcsönzés				
Kellékkölcsönzés				
MŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY			20 000 000 Ft	
NYOMTATOTT TERMÉKEK			16 000 000 Ft	
Szakmai magazin				az összes jegyvásárló 0,3%-a, értékesítve ennek 50%-a
Könyv				az összes jegyvásárló 0,2%-a
BEMUTATÁSI DÍJAK			- Ft	
Forgatókönyvek				
Színpad művek				
Zenék				
MŰVÉSZ KÉPVISELET			4 000 000 Ft	
EGYÉB BEVÉTELEK			30 000 000 Ft	
AJÁNDÉK- ÉS EMLÉKTÁRGY ÉRTÉKESÍTÉS			9 899 992 Ft	összes jegyvásárló 1,2%-a
RUHATÁR BEVÉTELEK			20 100 008 Ft	
EGYÉB BEVÉTELEK			- Ft	
SZPONZORÁCIÓ, REKLÁMBEVÉTELEK 1,14%			50 000 000 Ft	
ÜZLETI TÁMOGATÁSOK			42 000 000 Ft	
FŐSZPONZOR				2018-ban a BB-től 400.000,- Ft!
PRODUKCIÓKHOZ KAPCSOLÓDÓ TÁMOGATÁSOK				
PROGRAMOKHOZ KAPCSOLÓDÓ TÁMOGATÁSOK				
MÉDIAFELÜLETEK ÉRTÉKESÍTÉSE			8 000 000 Ft	
NYOMTATOTT ÉS ELEKTRONIKUS REKLÁMFELÜLETEK ÉRTÉKESÍTÉSE				
(BARTER MEGÁLLAPODÁSOK)				
INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK 0,00%			- Ft	

VÍGSZÍNHÁZ NONPROFIT KFT. 2018. ÉVI ÜZLETI MODELLTERV		megjegyzések
KIADÁSOK (TELJES)	4 400 000 000 Ft	
TÁRSULAT - ALAPBÉR 22,73%	1 000 000 000 Ft	2018-ban a Vígszínház Nonp. Kft. teljes társulati személyi kifizetése 1.401.782.000,- Ft, 50% emeléssel az új keret 2.098.260.000,- Ft
IGAZGATÁS - 40 FŐ	179 260 212 Ft	az egyes részlegek létszámáról nem kaptunk adatokat, így a modellterv létszámbebecsléseken alul
IGAZGATÓSÁG - 8 FŐ	69 453 107 Ft	2021-es szakmai bérminimum alapján, nett. 120.032,- Ft, szorzók: vezetői szintek és felelősség szerint! (lásd szervezeti ábra!)
IGAZGATÓSÁGI TITKÁRSÁG - 3 FŐ	11 524 407 Ft	
MŰVÉSZETI TITKÁRSÁG - 3 FŐ	10 483 488 Ft	
SZÍNPADI MUNKATÁRSÁK - 12 FŐ	36 692 206 Ft	
PR MARKETING - 3 FŐ	13 104 360 Ft	
KÖZÖNSÉGSZERVEZÉS - 7 FŐ	22 277 412 Ft	
NÉZŐTÉRI FELÜGYELET - 3 FŐ	9 173 052 Ft	
BELSŐ ELLENŐRZÉS - 1 FŐ	6 552 180 Ft	
GAZDASÁGI IGAZGATÁS - 15 fő	56 348 747 Ft	
KÖNYVELÉS - 3 FŐ	11 793 924 Ft	
PÉNZÜGY - 5 FŐ	17 035 667 Ft	
FŐPÉNZTÁR - 1 FŐ	5 241 744 Ft	
JEGYPÉNZTÁR - 3 FŐ	9 173 052 Ft	
VENDÉGLÁTÁS VEZETÉS (ÖNÁLLÓ TÁRSASÁG) - 2 FŐ	9 173 052 Ft	
KÖZÖNSÉGFORGALMI BÜFÉ VEZETÉS 1 FŐ	3 931 308 Ft	
PESTI SZÍNHÁZ IGAZGATÁS - 50 FŐ	138 906 214 Ft	
SZÍNTÁRSULAT - 49 FŐ	132 354 034 Ft	
PANNÓNIA MŰHELY VEZETÉS 1 FŐ	6 552 180 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ IGAZGATÁS - 50 FŐ	167 735 805 Ft	
SZÍNPADI ALKOTÁS - 4 FŐ	14 414 796 Ft	rendezés, koreográfia
SZCENIKAI ALKOTÁS - 4 FŐ	14 414 796 Ft	díszlet- és jelmeztervezés
FODRÁSZTÁR - 6 FŐ	19 656 540 Ft	
JELMEZTÁR, ÖLTÖZTETÉS - 10 FŐ	30 140 027 Ft	
SZÍNPADI HATÁSTERVEZÉS - 2 FŐ	11 793 924 Ft	hatásvilágítás- és hatáshang tervezés
VILÁGOSÍTÓTÁR - 14 FŐ	41 933 950 Ft	
HANGTÁR - 9 FŐ	28 829 592 Ft	
HÁZI SZÍNPAD VEZETÉS 1 FŐ	6 552 180 Ft	
MŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY IGAZGATÁS - 10 FŐ	36 692 207 Ft	
FORGATÓKÖNYV- ÉS DRÁMAÍRÁS - 4 FŐ	13 104 360 Ft	
ZENESZERZÉS - 2 FŐ	9 173 052 Ft	
DRAMATURGIA, SZERKESZTŐSÉG - 4 FŐ	14 414 795 Ft	
PROGRAMIGAZGATÁS - 10 FŐ	39 313 079 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR VEZETÉS - 2 FŐ	10 483 488 Ft	

PROGRAMSZERVEZÉS - 2 FŐ	7 862 616 Ft	
7ED7HATÁR PRG. ÉS PRODUKCIÓS SZERVEZÉS - 6 FŐ	20 966 976 Ft	
MOZGÓKÉP ÜGYVEZETÉS (KÜLÖN TÁRSASÁGKÉNT) - 10 FŐ	45 865 259 Ft	
MOZGÓKÉP ALKOTÁS - 1 FŐ	7 862 616 Ft	rendezés
RENDEZŐ ASSZISZTENCIA - 2 FŐ	7 862 616 Ft	
MOZGÓKÉP ELŐÁLLÍTÁS - 2 FŐ	10 483 487 Ft	
MOZGÓKÉPTÁR - 5 FŐ	19 656 540 Ft	
MŰSZAKI IGAZGATÁS - 75 FŐ	335 878 476 Ft	
MŰSZAKVEZETÉS - 3 FŐ	14 414 796 Ft	
KELLÉKTÁR - 6 FŐ	19 656 540 Ft	
BÚTORTÁR - 9 FŐ	27 519 156 Ft	
DÍSZLETTÁR - 24 FŐ	69 453 104 Ft	
MŰHELYHÁZ VEZETÉS - 2 FŐ	10 483 488 Ft	
SZABÓTÁR, FFI ÉS NŐI JELMEZKÉSZÍTŐ MŰHELY - 8 FŐ	23 587 848 Ft	
KÁRPITOS MŰHELY - 2 FŐ	6 552 180 Ft	
ASZTALOS MŰHELY - 4 FŐ	11 793 924 Ft	
LAKATOS MŰHELY - 3 FŐ	9 173 052 Ft	
GONDNOKSÁG, SZÁLLÍTÁS - 6 FŐ	19 656 540 Ft	
PORTASZOLGÁLAT - 8 FŐ	23 587 848 Ft	
ŐRZÉS, VAGYONVÉDELEM	- Ft	nem társulati tagok!
TAKARÍTÁS, VEGYTISZTÍTÁS	- Ft	nem társulati tagok!
TÚLÓRÁK	- Ft	a Készenléti és jutalékos díjakkal, valamint a Produkciók műsorán tartása díjakkal kiváltva!
JUTALMAK	100 000 000 Ft	éves bruttó alapbér 10%-a, december elején
DÍJAK	- Ft	4 új szakmai díj (vezető, alkotó, színész, szakember)
TÁRSULAT - KÉSZENLÉTI ÉS JUTALÉKOS DÍJAK 12,73%	560 000 000 Ft	
IGAZGATÁS - 40 FŐ	95 040 000 Ft	
IGAZGATÓSÁG - 8 FŐ	46 200 000 Ft	
IGAZGATÓSÁGI TITKÁRSÁG - 3 FŐ	7 920 000 Ft	
MŰVÉSZETI TITKÁRSÁG - 3 FŐ	7 920 000 Ft	
SZÍNPADI MUNKATÁRSOK - 12 FŐ	10 560 000 Ft	
PR MARKETING - 3 FŐ	9 240 000 Ft	
KÖZÖNSÉGSZERVEZÉS - 7 FŐ	3 300 000 Ft	jutalékos díjak!
NÉZŐTÉRI FELÜGYELET - 3 FŐ	6 600 000 Ft	
BELSŐ ELLENŐRZÉS - 1 FŐ	3 300 000 Ft	
GAZDASÁGI IGAZGATÁS - 15 fő	37 620 000 Ft	
KÖNYVELÉS - 3 FŐ	7 920 000 Ft	
PÉNZÜGY - 5 FŐ	11 880 000 Ft	
FŐPÉNZTÁR - 1 FŐ	3 960 000 Ft	
JEGYPÉNZTÁR - 3 FŐ	5 940 000 Ft	

VENDÉGLÁTÁS VEZETÉS (ÖNÁLLÓ TÁRSASÁG) - 2 FŐ	5 280 000 Ft	
KÖZÖNSÉGFORGALMI BÜFÉ VEZETÉS 1 FŐ	2 640 000 Ft	
PESTI SZÍNHÁZ IGAZGATÁS - 50 FŐ	3 960 000 Ft	
SZÍNTÁRSULAT - 49 FŐ	1 320 000 Ft	
PANNÓNIA MŰHELY VEZETÉS 1 FŐ	2 640 000 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ IGAZGATÁS - 50 FŐ	27 720 000 Ft	
SZÍNPADI ALKOTÁS - 4 FŐ	2 640 000 Ft	rendezés, koreográfia
SZCENIKAI ALKOTÁS - 4 FŐ	2 640 000 Ft	díszlet- és jelmeztervezés
FODRÁSZTÁR - 6 FŐ	3 300 000 Ft	
JELMEZTÁR, ÖLTÖZTETÉS - 10 FŐ	3 300 000 Ft	
SZÍNPADI HATÁSTERVEZÉS - 2 FŐ	3 960 000 Ft	hatásvilágítás- és hatáshang tervezés
VILÁGOSÍTÓTÁR - 14 FŐ	4 620 000 Ft	
HANGTÁR - 9 FŐ	4 620 000 Ft	
HÁZI SZÍNPAD VEZETÉS 1 FŐ	2 640 000 Ft	
MŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY IGAZGATÁS - 10 FŐ	7 920 000 Ft	
FORGATÓKÖNYV- ÉS DRÁMAÍRÁS - 4 FŐ	2 640 000 Ft	
ZENESZERZÉS - 2 FŐ	2 640 000 Ft	
DRAMATURGIA, SZERKESZTŐSÉG - 4 FŐ	2 640 000 Ft	
PROGRAMIGAZGATÁS - 10 FŐ	27 060 000 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR VEZETÉS - 2 FŐ	7 260 000 Ft	
PROGRAMSZERVEZÉS - 2 FŐ	5 280 000 Ft	
7ED7HATÁR PRG. ÉS PRODUKCIÓS SZERVEZÉS - 6 FŐ	14 520 000 Ft	
MOZGÓKÉP ÜGYVEZETÉS (KÜLÖN TÁRSASÁGKÉNT) - 10 FŐ	10 560 000 Ft	
MOZGÓKÉP ALKOTÁS - 1 FŐ	- Ft	rendezés
RENDEZŐ ASSZISZTENCIA - 2 FŐ	1 980 000 Ft	
MOZGÓKÉP ELŐÁLLÍTÁS - 2 FŐ	3 960 000 Ft	
MOZGÓKÉPTÁR - 5 FŐ	4 620 000 Ft	
MŰSZAKI IGAZGATÁS - 75 FŐ	212 988 000 Ft	
MŰSZAKVEZETÉS - 3 FŐ	8 580 000 Ft	
KELLÉKTÁR - 6 FŐ	3 300 000 Ft	
BÚTORTÁR- 9 FŐ	3 300 000 Ft	
DÍSZLETTÁR - 24 FŐ	5 940 000 Ft	
MŰHELYHÁZ VEZETÉS - 2 FŐ	6 600 000 Ft	
SZABÓTÁR, FFI ÉS NŐI JELMEZKÉSZÍTŐ MŰHELY - 8 FŐ	17 160 000 Ft	
KÁRPITOS MŰHELY - 2 FŐ	4 620 000 Ft	
ASZTALOS MŰHELY - 4 FŐ	8 580 000 Ft	
LAKATOS MŰHELY - 3 FŐ	6 600 000 Ft	
GONDNOKSÁG, SZÁLLÍTÁS - 6 FŐ	13 860 000 Ft	
PORTASZOLGÁLAT - 8 FŐ	75 144 000 Ft	
ŐRZÉS, VAGYONVÉDELEM	13 473 000 Ft	nem társulati tagok, 13.473.000,- Ft vagyonvédelem, őrzés (2018)

TAKARÍTÁS, VEGYTISZTÍTÁS	45 831 000 Ft	nem társulati tagok, 45.831.000,- Ft takarítás, vegytisztítás, rovarirtás (2018), 2019. évi szerződésben 110.783.049,- Ft
JUTALÉK ALAPÚ DÍJAK	137 132 000 Ft	
KÖZÖNSÉGSZERVEZÉS - 7-1=6 FŐ	19 666 406 Ft	nettó jegybevétel 50%-a/hó (kivéve: turnéprodukciók) x 2,5% x 12 hó
nézőtéri személyzet (jegyszedés, ruhatár, ültetés)	117 465 594 Ft	létszám x előadásszám/hó x 2.500,- Ft/ea. (5h/ea., 500,- Ft/h) x 12 hó (kivéve: turnéprodukciók)
PRODUKCIÓK LÉTREHOZÁSA 27,27%	1 200 000 000 Ft	itt számlás megbízással (vagy alkotók és előadók esetén ECHO-s megbízással), részben 50% ÁFA
MŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELY	90 000 000 Ft	részben 50% ÁFA
DRÁMA- ÉS LIBRETTÓ MŰHELY	19 000 000 Ft	2+2 dráma, 1+3 librettó, 1+3 műfordítás, részben vendégszerzők felkérése
FORGATÓKÖNYV-FEJLESZŐ MŰHELY	28 000 000 Ft	2+4 TV-filmek (ill. mini TV sorozatok) és játékfilm forgatókönyv, 2+4 TV játék és kisjátékfilm forgatókönyv, 1+3 dokumentumfilm forgatókönyv, részben vendégszerzők felkérése
ZENEI MŰHELY	16 000 000 Ft	1+3 musical, népopera, 2+4 kísérőzene (film, színház) részben vendégszerzők felkérése
SZERKESZTŐSÉG	27 000 000 Ft	14 szakmai magazin, 4 könyvkiadás, egyéb kiadás
TÁRSULATI REPERTOÁRSZÍNHÁZ	400 000 000 Ft	létrehozás kts.: vendég mv., díszlet, jelmez, scenika (szerzők nélkül)
VÍGSZÍNHÁZ	175 000 000 Ft	40 hét, 260 nap (+ 4x5 nap főpróba leállítás) 2018-ban a Vígszínházban 3 bemutató és 274 ea. volt!
HÁZI SZÍNPAD	60 000 000 Ft	
PESTI SZÍNHÁZ	140 000 000 Ft	50 hét, 330 nap (+ 4x5 nap főpróba leállítás) 2018-ban a Pesti Színházban 4 bemutató és 271 ea. volt!
PANNÓNIA MŰHELY	25 000 000 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR	240 000 000 Ft	10 hét, 70 nap (15h-19h, 20h-24h) 140 ea., létrehozás kts.: vendég mv., díszlet, jelmez, scenika (szerzők nélkül)
NYÁRI SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK	180 000 000 Ft	
NYÁRI SZÍNPADI PROGRAMOK	60 000 000 Ft	
7ED7HATÁR - PRODUKCIÓS TURNÉSZÍNHÁZ PROGRAM	50 000 000 Ft	saját jegybevételként a teljes bevétel 50%-a beszámításával, elsősorban fiatal vendégművészekkel
ÖNÁLLÓ TURNÉPRODUKCIÓK	50 000 000 Ft	
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR TURNÉ-ELŐADÁSOK	- Ft	
MŰVÉSZETI FESZTVÁLOK	170 000 000 Ft	
FESZTIVÁLOK - SZÉKHELY	30 000 000 Ft	Vígszínház Horizont Fesztivál, V4 Comet Fesztivál
FESZTIVÁLOK - MARGITSZIGET	140 000 000 Ft	Nemzetközi Vásári Bábjátékos és Mutatványos Fesztivál, Kárpát-medencei Népművészeti Fesztivál
MŰVÉSZETI KÖZSZOLGÁLTATÁSI PROGRAMOK	20 000 000 Ft	
KIEMELT BÉRLETEK	6 148 000 Ft	Mecénás bérlet (Vígszínház bemutató), Mentor bérlet (Pesti Színház bemutató)
HÉTFŐ ESTI FILMKLUB	4 080 000 Ft	Házi Színpad hétfőnként (szabadnapon)
KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKMAI KIÁLLÍTÁSOK	5 000 000 Ft	1 kiállítás/hó/bemutató, Vígszínház és Pesti Színház
KIEMELT ESEMÉNYEK	4 772 000 Ft	Magyar Mecénás Bál és Árverés, Vígszínház születésnap, Színházak éjszakája, Bibliafelolvasás, Közönségtalálkozók, egyéb
NEMZETKÖZI PROGRAMOK	30 000 000 Ft	
EU SZÍNHÁZI UNIÓ	5 500 000 Ft	EU Színházi Unió tagság, Előadáscserék, workshop-ok, minióvadok,
V4 COMET SZERVEZET	2 000 000 Ft	V4 COMET tagság, Közös adatbázisok létrehozása

V4 COMET FINANSZÍROZÁSI ALAP	22 500 000 Ft	Műfordítások, kutatások, konferenciák, szakmai események, vendégművészek, ösztöndíjak, előadáscserék, workshop-ok, minióvadok, együttműködések
MOZGÓKÉP PRODUKCIÓK	200 000 000 Ft	
ELŐKÉSZÍTÉS	- Ft	(lásd: Művészeti Alkotóműhely!)
FORGATÁS	179 000 000 Ft	TV-film (mini TV sorozat), Játékfilm, TV játékok, Kisjátékfilmek, Dokumentumfilmek, résztulajdon
UTÓMUNKA	21 000 000 Ft	
PRODUKCIÓK MŰSORON TARTÁSA 22,73%	1 000 000 000 Ft	számlás megbízással (vagy alkotók és előadók esetén ECHO-s megbízással)
TÁRSULATI REPERTOÁRSZÍNHÁZ	626 965 000 Ft	létrehozás kts.: vendég mv., díszlet, jelmez, szcenika (szerzők nélkül)
VÍGSZÍNHÁZ	286 510 000 Ft	40 hét, 260 nap (+ 4x5 nap főpróba leállítás) 2018-ban a Vígszínházban 3 bemutató és 274 ea. volt!
Koprodukciós zenés népszínház (népopera, musical, zenés színház)	167 680 000 Ft	1 koprodukciós bemutató, többségi finanszírozással
Próza	53 640 000 Ft	1 bemutató
Koprodukciós zenés (tánc)színház	12 950 000 Ft	1 koprodukciós bemutató, többségi finanszírozással
Próza zenével vagy Ifjúsági színház zenével	52 240 000 Ft	1 bemutató
HÁZI SZÍNPAD	57 432 500 Ft	
Próza	19 130 000 Ft	1 bemutató
Próza és vers	10 390 000 Ft	1 bemutató
Ifjúsági- vagy gyermekelőadás	27 912 500 Ft	1 bemutató
PESTI SZÍNHÁZ	232 360 000 Ft	50 hét, 330 nap (+ 4x5 nap főpróba leállítás) 2018-ban a Pesti Színházban 4 bemutató és 271 ea. volt!
Próza	44 040 000 Ft	1 bemutató
Koprodukciós próza	58 040 000 Ft	1 koprodukciós bemutató, többségi finanszírozással
Próza zenével	76 240 000 Ft	1 bemutató
Koprodukciós zenés ifjúsági színház	54 040 000 Ft	1 koprodukciós bemutató, többségi finanszírozással
PANNÓNIA MŰHELY	50 662 500 Ft	
Koprodukciós (zenés) színház	31 750 000 Ft	1 koprodukciós bemutató, többségi finanszírozással
Ifjúsági- vagy gyermekelőadás	18 912 500 Ft	1 bemutató
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR	74 856 000 Ft	10 hét, 70 nap (15h-19h, 20h-24h) 140 ea., létrehozás kts.: vendég mv., díszlet, jelmez, szcenika (szerzők nélkül)
SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK	74 856 000 Ft	
Koprodukciós zenés színház (musical, zenés színház)	46 510 000 Ft	1 koprodukciós és 1 saját bemutató du. és este
Angol nyelvű vendégprodukció (The Globe Festival)	- Ft	1 vendégprodukció a Globe Színházzal együttműködésben, este, lásd lent
Pesti kabaré	10 960 000 Ft	1 bemutató du. és este
Koprodukciós zenés táncszínház	6 630 000 Ft	1 koprodukciós bemutató este
Koprodukciós zenés családi gyermekelőadás	10 765 000 Ft	1 koprodukciós bemutató du. és este
7ED7HATÁR - PRODUKCIÓS TURNÉSZÍNHÁZ PROGRAM	183 374 000 Ft	saját jegybevételeként a teljes bevétel 50%-a beszámításával, elsősorban fiatal vendégművészekkel
ÖNÁLLÓ TURNÉPRODUKCIÓK	24 532 500 Ft	
Zenés turnéprodukció	13 147 500 Ft	1 produkciós bemutató
Próza turné koprodukció	11 385 000 Ft	1 koprodukciós bemutató

VÍGSZÍNHÁZ NYÁR TURNÉ-ELŐADÁSOK	30 897 500 Ft	
Koprodukciós zenés színház (musical, zenés színház)	20 980 000 Ft	
Pesti kabaré	4 815 000 Ft	
Koprodukciós zenés családi gyermekelőadás	5 102 500 Ft	
SZÁLLÍTÁS	1 474 000 Ft	
UTAZÁS	650 000 Ft	
SZÁLLÁS	75 400 000 Ft	(lehetőség: 50%-a vendéglátók finanszírozásával)
KÉSZENLÉTI DÍJ/NAP	420 000 Ft	csak vendégművészek és vendégelőadók esetén (a társulat számára az alap- és fellépési díjakban)
FÜGGETLEN SZÍNHÁZI PÁLYÁZAT - DÍJAK	50 000 000 Ft	csak vendégművészek és vendégelőadók esetén (a társulat számára az alap- és fellépési díjakban)
JOGDÍJAK	114 796 000 Ft	átlagos díj a műsoron lévő produkciók 56,5% havi bevételének 7%+6%-a x 12 hó (nincs jogdíj 43,5%)
MARKETING-KOMMUNIKÁCIÓ 4,55%	200 000 000 Ft	bemutatott produkciók bevétel 40%-ának 7%-a átlagos díj
KÖZÖNSÉGGAPCSOLATOK	91 751 760 Ft	
HONLAP FEJLESZTÉS	5 000 000 Ft	www.vigszinhaz.hu, honlap tartalomfeltöltés, honlapfejlesztés, üzemeltetés
KÖZÖSSÉGI MÉDIA TARTALOMFEJLESZTÉS	1 000 000 Ft	
HÍRLEVELEK, ONLINE FÓRUMOK	1 000 000 Ft	
KÉP- ÉS MOZGÓKÉP DOKUMENTÁCIÓ	30 751 760 Ft	werkfilmek (színház), Filmajánlók (színház, program, mozgókép), Filmdokumentáció (színház), Fotó dokumentáció, Társulati e-tabló
SZAKMAI MAGAZIN - VÍG MÉDIA	42 000 000 Ft	Nyomtatott magazin, web magazin, TV magazin
HIVATÁSOS NÉZŐ PROGRAM	12 000 000 Ft	
ÉRTÉKESÍTÉSI STRUKTÚRÁK	108 248 240 Ft	
ÉRTÉKESÍTÉSI HÁLÓZATOK	24 248 240 Ft	Honlap és saját jegyrendszer fejlesztés, Külső jegyértékesítési hálózatok (3% 50%-a), Jegyeladási együttműködések, barter megállapodások
KOMMUNIKÁCIÓS KAMPÁNYOK	84 000 000 Ft	16.770.000,- Ft hirdetés, reklám, propaganda (2018), Internet-kampány, 20 színházi bemutató kampány, szakmai program- és eseménykampány (4 fesztivál, 10 kiemelt orfeum program, 4 kiemelt esemény, 2 nemzetközi program etc.)
ÜZEMELTETÉS 9,09%	400 000 000 Ft	
VENDÉGLÁTÁS ÜZEMELTETÉS	200 009 780 Ft	a vendéglátási bevételek 50%-a, 17.776.000,- Ft (2018) helyett!
KÖZÖNSÉGFORGALMI BÜFÉ	29 106 280 Ft	Vígszínház, Házi Színpad, Pesti Színház, Pannónia Műhely
VÍGSZÍNHÁZ NYÁR VENDÉGLÁTÁS - ESTEBÉD/VACSORA	137 760 000 Ft	
VÍG KÁVÉHÁZ	4 562 500 Ft	
MŰVÉSZETI FESZTIVÁLOK	3 484 200 Ft	
MŰVÉSZETI KÖZSZOLGÁLTATÁSI PROGRAMOK	890 800 Ft	
MUNKAHELYI BÜFÉ ÉS ÉTKEZTETÉS	24 206 000 Ft	
INGATLANOK ÜZEMELTETÉSE	134 919 800 Ft	
HASZONBÉRELETI DÍJ	16 000 000 Ft	éves nettó jegybevétel 1%-a, Budapest Főváros Önkormányzata
KÖZÖS KÖLTSÉG	10 083 000 Ft	

IRODAFENNTARTÁS	5 760 000 Ft	Nyomtatás, Irodai fogyóeszközök, Rendszerhasználat (4.798.000,- Ft (2018) megtakarítás, saját Kulturális Vállalatirányítási Rendszer bevezetése), Postázás
KOMMUNIKÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSOK	19 504 800 Ft	5.464.000,- Ft telefon, posta, Internet (2018), Vezetékes telefon, Kábel TV, telefon, Internet, Mobiltelefon flotta
KÖZMŰ SZOLGÁLTATÁSOK	58 572 000 Ft	Elektromos energia, földgáz (fűtés), szellőzés, hűtés, víz, csatorna (2018-ban 1.844.000,- Ft), szemétszállítás (2018-ban 2.728.000,- Ft)
MŰHELYEK ÜZEMELTETÉSE	25 000 000 Ft	konzorciumi együttműködés, Díszletfestő műhely, Szabótár, ffi és női jelmezkészítő műhely, Kárpitos műhely, Asztalos műhely, Lakatos műhely
SZAKMAI MŰKÖDTETÉS	53 104 000 Ft	
SZÁLLÍTÁS	5 500 000 Ft	26.174.000,- Ft szállítási költség (2018) helyett, saját gpk. parkkal (lásd: Gpk. park fejlesztés, tartós bérlet, szervízdíj 4 évig nincs), üzemanyag, autópályadíj egyéb
KARBANTARTÁS	39 204 000 Ft	39.204.000,- Ft 2018-ban!
BIZTOSÍTÁS	8 400 000 Ft	
PÉNZÜGYI KÖLTSÉGEK	3 000 000 Ft	
BANKSZÁMLA KÖLTSÉG	3 000 000 Ft	becsült!
PÁLYÁZATI RÉSZVÉTEL	- Ft	önrész, jutalék
EGYÉB KIADÁSOK	8 966 420 Ft	
REPREZENTÁCIÓ	4 000 000 Ft	bemutatók, fesztivál nyitás és zárás (elsősorban virágkosár, virágok és belső vendéglátás etc.)
EGYÉB KIADÁSOK	4 966 420 Ft	ajándék- és emléktárgy bevétel 50%-a, egyéb
SZAKMAI TECHNOLÓGIA- ÉS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS 0,90%	40 000 000 Ft	
TECHNOLÓGIA- ÉS K+F FEJLESZTÉS 3%	- Ft	
SZAKMAI K+F - KULTURÁLIS VÁLLALATIRÁNYÍTÁSI RENDSZER BEVEZETÉS	- Ft	
TECHNOLÓGIAI ÉS TECHNIKAI FEJLESZTÉSEK	- Ft	színháztechnika és- technológia, (kutatást: V4 COMET program), fényfestés- és vetítéstechnológia, hatásvilágítás és-hang, utómunka
GPK. PARK FEJLESZTÉS	- Ft	32 személyes kisbuszok, 57 személyes busz, teherautók, 7 személyes gépkocsi, raktározás- és turnészállításra, egyben a 26.174.000,- Ft szállítási költség megtakarítása (2018)
SZAKMAI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS - VÍGSZÍNHÁZ	40 000 000 Ft	
HIÁNYZÓ PRÓBATERMEK MEGOLDÁSA - PANNÓNIA MŰHELY	20 000 000 Ft	Pannónia Műhely, kis próbaterem, táncterem
SZÍNPAD- ÉS NÉZŐTÉR FEJLESZTÉS	20 000 000 Ft	Vígszínház Nyár színpadstruktúra, nézőtéri ülőhelyszám növelés
REKONSTRUKCIÓ ÉS ÁTÉPÍTÉS - PESTI SZÍNHÁZ	- Ft	
ÚJ ÉPÍTÉSZETI TERVEK KÉSZÍTÉSE	- Ft	Konceptiótervek, engedélyezési tervek
IDEIGLENES FELÚJÍTÁSOK	- Ft	külön támogatással, szakmai terület, közönségforgalmi terület
HÁTTÉR INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS	- Ft	
MŰHELYHÁZ FEJLESZTÉS	- Ft	bérlet vagy együttműködési terv
VENDÉGLAKÁSOK	- Ft	
A TÁRSULAT PIHENŐHELYE - ÜZLETI TÁMOGATÁSSAL	- Ft	2+2 ágyas apartmanok, 25%-os díj/alkalom
TARTALÉK 0,00%	- Ft	

*„Vígyszínházi szellem! Az ég tudja, miben nyilvánul ez?
Komor Gyula mondotta egyszer (pedig ő tudja, hiszen
ő évtizedek óta dolgozik a második emelet dramaturgi
szobájában), hogy a kövekben van valami varázs.
Lehet, hogy igaza van.” (Hunyadi Sándor)*

5. INFRASTRUKTÚRA ÉS TECHNOLÓGIA FEJLESZTÉS

5.1. A VÍGSZÍNHÁZ INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉSE

5.1.1. FELÚJÍTÁSI IGÉNY

A Vígyszínház rekonstrukciós átépítésének befejezése, 1994 óta több mint 25 év telt el, ami azt jelenti, hogy a színházépületben hamarosan átfogó korszerűsítésre lesz szükség. A Vígyszínház épülete és technikai eszközei – a folyamatos karbantartás és eszközcserekel együtt is – időszakonként teljeskörű felújítást igényelnek. Mivel pályázatunkhoz a színház infrastruktúrájáról kevés érdemi információ áll rendelkezésre, ebben a dolgozatban csak a várható feladatot tudjuk rögzíteni.

5.1.2. SZÍNPAD- ÉS NÉZŐTÉR FEJLESZTÉS

5.1.2.1. A Vígyszínház új nyári színpad- és nézőtér struktúrája

A Vígyszínház teljes földszinti nézőterét lefedő, pódiumszínpaddal és elegáns asztalokkal berendezett nyári színpadstruktúrájának, valamint a nézőtéri szalonok megnyitásának és vendéglátásra berendezésének koncepcióját a [2.6.1.](#) pontban írtuk le.

5.1.2.2. Hiányzó próbatermek megoldása

Dolgozatunkban több helyen kitértünk a próbatermek megoldására (lásd: [2.3.4.](#), [2.3.6.](#) és [2.5.1.3.](#) pontok). A Pannónia Műhely létrehozása és a próbákra igénybevétele, ezzel a Házi Színpad némileg csökkentett előadásszáma, ami szintén próbatermeként is funkcionálhat, valamint a RAM-mal kötött stratégiai együttműködés egyaránt lehetővé teszi a hiányzó próbatermek pótlását. A RAM a Váci úton jelentős méretű önálló próbaterem bázissal rendelkezik, amelyet a Vígyszínház szükség esetén önállóan is bérbe vehet. Terveink alapján szükség lehet mindhárom megoldásra, mivel e dolgozatban rögzített programok az eddigieknél jóval nagyobb és összetettebb próbaigényt jelentenek.

5.1.2.3. Nézőtéri ülőhelyszám növelés (2. emelet)

A Vígyszínház épületének 2. emeleti karzatán oldalt megszüntetésre kerültek az ülőhelyek (lásd még: [4.2.1.4.](#) pont) és világítási fényvetők lettek elhelyezve. Holott a fényvetők – megfelelő pozícióban – a felette lévő állóhely sorban is elhelyezhetők. Minimális beruházással legalább 25 széket lehet a karzat első sorába visszahelyezni, ezzel a 2. emeleten a legjobb helyeket létrehozva. A Vígyszínház jelenleg 1.025 fős befogadóképességét ezzel 1.050 főre tudjuk emeli. A jó pozícióban lévő ülőhelyek javítják a 2. emeleti helyek keresettségét és évente jelentős többletbevételt eredményeznek.

5.2. A PESTI SZÍNHÁZ FEJLESZTÉSE – ÚJJÁÉPÍTÉS

5.2.1. A REKONSTRUKCIÓ ÚJRA TERVEZÉSE

⁶⁴ Jelen sorok írója valamikor az ezredforduló környékén tanácsadó szakértőként foglalkozott a Pesti Színház újjáépítési terveivel. Ennek már több mint 20 éve, és a Pesti Színház műszaki értelemben már akkor is kritikus állapotban volt. Tudomásom szerint azóta legalább 2 verzióban készültek tervek az átépítésére, azonban különféle okok miatt egyik sem valósulhatott meg. Pedig a Pesti Színház – minden erőfeszítés ellenére – alig alkalmas a közönség fogadására. A bejárat rész hosszú és keskeny, csőszzerű folyosója alkalmatlan a 6. legnagyobb budapesti színházépület közönségének fogadására. Egy igényesebb lépcsőházba is nagyvonalúbb bejárat vezet. A nézőtéri foyer-ban olyan szűk helyre zsúfolódik a közönség, ami méltatlan egy kulturális

intézményhez. Az alulméretezett büfék és a mosdók a szünetben egyszerűen megközelíthetetlenek. Kifejezetten felüldülést jelent a nézőterre beülni, ahol pl. a lepusztult hangvető lemezek valamikor az 60-as években készülhettek. A színpadtér és a héttér infrastruktúra alapvető hiányosságai, a színpad szűkösége, a tárolók hiánya vagy az, hogy a díszletek beszállítása a nézőtéren keresztül történik, tarthatatlan. A színház vezetésének a következő ciklusban el kell érnie a Pesti Színház újjáépítését. Újjáépítést kell írnom, mert a színház teljes területének közönségszervezési és használati áttervezésére van szükség. A színpadot a jelenlegi nézőtér helyére kell áthelyezni, azaz a teljes teret megfordítani ahhoz, hogy – a kistehergépkocsival korlátozottan bejárható Aranykéz utcából – közvetlenül a hátszínpadra lehessen a scenikai eszközöket rakni. A Váci utcai bejárat irányából pedig ki kell bérelni vagy megvásárolni azokat az üzleteket, amelyek elfoglalták az egykori bejárat aulát, és vissza kell építeni teljes szélességében mind a főbejáratot, mind a kétszintes foyer-t és az – esetleg páholyokkal is kiegészített – nézőteret. A Pesti Színház állapota jelkép. Azt a halaszthatatlan átépítési igényt szimbolizálja, amit a Vígszínház, mint intézmény egésze esetén el kell végezni, és amire a nézőtéri székcsere vagy a (trendi) rozsdás burkolatlemezek a foyer-ben már nem jelentenek megoldást. Az átépítésének elérése a következő igazgatói ciklus talán legnagyobb infrastrukturális kihívása lesz. Pályázatunk a megfelelő szaktudást és beruházási tapasztalatot biztosítani tudja ehhez.⁶⁵

5.2.2. IDEIGLENES FELÚJÍTÁSOK

Meggondolandó, hogyan kell kezelni a Pesti Színház épületét az újjáépítés megvalósításáig. Az alaprajzokat vizsgálva azt látjuk, hogy kisebb átszervezésekkel – összenyitásokkal, helytakarékosabb elburkolásokkal mind a közönségforgalmi részen, mind a szakmai területeken lehetséges olyan ideiglenes megoldásokat találni, amelyek enyhíthetik a legsúlyosabb problémákat. Ennek részleteibe bocsátkozni e dolgozatban nincs lehetőség, előbb az aktuális tervek átvizsgálására van szükség. Itt

⁶⁴ Kép: Vígszínház homlokzati szobor

⁶⁵ Jelen sorok írója igazgatói pályájával párhuzamosan a Bárka Színház átépítésének felelős vezetője, a (még átadás előtt álló) debreceni Latinovits Színház szakmai tervezésének vezetője, egy másik vidéki színházépítés koncepciótervének szakmai vezetője volt, valamint jelenleg – többek között – egy magáncélú (nem színházi) nagyberuházás ügyvezető feladatait is végzi.

megkönnyíti pl. a ruhapróbákat). A két koncepcióból a saját fejlesztésű Műhelyház közlekedéssel könnyen elérhető, a színházhoz logisztikai szempontból jól kapcsolható helyen bérleti díjjal és valamilyen léptékű beruházással jár, ilyen elhelyezésre konkrét lehetőséget is látunk. A másik, az együttműködés pl. a MÁO új Eiffel Csarnokával, mint frissen átadott modern raktár- és műhelyházzal az összekapcsolódás formájának (bérlet, közös társaság etc.) és a saját munkatársi gárda részvételi módjának átgondolását igényli. Ezt a lehetőséget alaposan meg kell vizsgálnunk, a Vígszínház munkatársaival is egyeztetve (a MÁO együttműködési szándéknnyilatkozatát a 9.2.7. melléklet tartalmazza). Összefoglalva, rövid időn belül nagyobb investíciót nem igénylő, korszerű megoldást kell találni, ami megfelelő alapterületeket és feltételeket – ezen belül a munkatársaknak sokkal jobb munkakörülményeket – biztosít a jelenleg széttagolt műhelyek és raktárak kapacitás bővítéséhez.

5.3.2. K+F ÉS TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEK

5.3.2.1. Színház és kutatás

Az a perspektíva, amit a Vígszínház szakmai korszerűsítésével felállítottunk, előtérbe helyezi a szakmai kutatás és fejlesztés (K+F) területét. Az egyik – kutatásra (is) épülő – programirányunk a Közép-európai térség színházainak együttműködésére kidolgozott V4 COMET nemzetközi program, melynek Konferenciák terve (lásd 2.7.1.4. pont) egyben tartalmazza a térségre vonatkozó kutatási koncepciót is. Fontosabb témák a teljesség igénye nélkül: a modern dráma (avagy a színpadi szöveg) és a színházművészet viszonya a XXI. században a térség színházaiban; a finanszírozás és gazdálkodás, a szervezeti struktúrák átalakulása, jogi és törvényi feltételek átalakulása a rendszerváltozás óta eltelt három évtizedben; a nézők színházba járási szokásainak, a közönség összetételének változása, a fiatalok színházi igényeinek átalakulása Közép- és Kelet-Európa országaiban; a színház és a politika viszonya a rendszerváltozás óta eltelt időben etc. A COMET konferenciák állandó feladata a tudományos szintű felmérések, kutatások, elemzések, statisztikák bemutatása a COMET-tagok országaiban. A konferenciák összefoglaló anyagát a COMET Web-rendszerén, valamint a helyben kiadott többnyelvű kiadványok segítségével juttatjuk el a szakmai közönséghez. Másik kutatási programunkat a Vígszínház működésének, belső folyamatainak és társadalmi összefüggéseinek megértése érdekében dolgoztuk ki, melyet a Kulturális vállalatirányítási rendszer (lásd 4.1.2.2. pont) statisztikai kiterjesztése tesz lehetővé. A felhasznált erőforrások hasznosulása, a közönségbázis változásai, a bemutatók és a programok hatása, a kommunikációs folyamatok elemzése etc. képezhetik kutatásaink tárgyát. A szellemi bázis, amit a Vígszínház új irányítási struktúrájával és Alkotóműhelyével hozunk létre, mind a vezetők, mind a meghatározó alkotóművészek számára szükségessé teszi a térségi külső- és az üzemi belső folyamatok elemzési lehetőségének megteremtését.

5.3.2.2. Technika és technológia fejlesztés

A Vígszínház színpadtechnológiai fejlesztését (alsó- és felsőszínpad gépészet, színháztechnika és -technológia) az aktuálissá vált átfogó felújítás keretén belül kell elvégezni (lásd 5.1.1. pont). A feladatról egyelőre töredék információkkal rendelkezünk. A nyilvános adatokból eddig egyetlen technikai terület, a hatásvilágítás nagyobb beszerzéseit látjuk. A Pesti Színház elmaradt beruházását az előző 5.2.1. pontban már érintettük. Az újjáépítés keretében a teljes színháztechnika és -technológia beszerzésére is szükség lesz. Szakmai terveinkből a film-előállításához az utómunka belső fejlesztését tervezzük, mert a film végeredményét nagymértékben meghatározza, ugyanakkor minimális hely, beruházás ill. fenntartás igénye van és a már meglévő utómunka stúdióhoz kapcsolható (lásd: Mozgóképtár). A technikai innovációkból színházban is használható „ledbox” falak kifejlesztését tartanánk célszerűnek, amit a show-színpadok (elsősorban könnyűzenei célra) már rendszeresen használnak, de színházi alkalmazása még megoldatlan. Az épített díszletek magas költségigénye és rárakódó építés-bontási, szállítási és munkaidő terhei miatt minden olyan fejlesztést meg akarunk vizsgálni, ami a színpadtér látványvilágának elektronikus képi kialakítását lehetővé teszi. Így merült fel egy 3D-s komplex ledbox-tér (színpadfelület, két oldalfal szögben állítva, esetleg tető) kialakításának

lehetősége is, ami a képi illúziót építés nélkül megteremti, sőt, korlátlan látványvilágot képes a színpadra helyezni, miközben változásai egy pillanat alatt elvégezhetők (itt elsősorban az épített falak díszletezésének kiváltásáról van szó). Jelen sorok írója néhány éve foglalkozott egy magyar találmány szakmai értékelésével, ami a térbe vetített 3D-s képek azonos idejű, „élőben” történő változtatásának fejlesztésén dolgozott. Amennyiben egy nagy felbontású – tehát a színházban is maradéktalan illúziót keltő ledbox-teret össze tudunk kapcsolni egy élőben – a színpadi játékkal együtt – vezérelhető 3D-s grafikai látványvilággal, a színházművészetben teljesen új perspektívát nyithatunk a díszletterek határoló felületeinek létrehozására, hogy a XXI. századi színpadon csak a jelmezek, bútorok és kellékek használatára legyen szükség. Ez állna legközelebb ahhoz a Shakespeare-i színház-ideához, amelyet a 2.1.1.1. pontban leírtam és ami mentén fejlesztési céljaink nagyobb részét kialakítottuk.

5.3.2.3. Gpk. park fejlesztés

A gépkocsipark fejlesztését a turnéprogram elindítása, valamint a saját Raktár- és Műhelyház létrehozása teszi szükségessé. Az átvett adatokból nem derül ki, hogy a Vígszínház jelenleg milyen szállítási eszközökkel és kapacitással működik, ezért az üzleti tervben becslésekre hagytuk.

Vígszínház homlokzatszobor

”A Vígszínház mai előadása minden elismerést megérdemel, s arra kérem a tiszta és jó embereket, akiknek szent az élet és a művészet, nézzék meg ezt a játékot. Gazdagabban és nemesebben jönnék ki a színházból.” (Kosztolányi Dezső)

6. PÁRBESZÉD A KÖZÖNSÉGGEL

6.1. AZ 'Í' TALPRA ÁLLÍTÁSA

6.1.1. A SZÍNHÁZ, MINT KOMMUNIKÁCIÓ

A színház (az előadó-művészet) élő kommunikáció, a társadalom, mint közösség önmagával folytatott nyílt párbeszéde. Nem hiszek a színház üzleti típusú PR tevékenységben, még ha olykor a hatékonyság illúzióját kelti is. Számomra a színház embertől emberig tartó személyes párbeszéd a rendelkezésünkre álló közös időben és térben, legyen szó előadásainkról, filmjeinkről vagy művészeti programjainkról. Ezért a Vígszínház kommunikációs stratégiáját elsősorban a program-kommunikációra, valamint a közönséggel történő személyes kapcsolattartásra építettük.

6.1.1.1. Vonzáskörök

Minden jelentős kollektív alkotó tevékenység köré koncentrikus körökben építhető fel a közösség. A magot néhány kiemelkedő tehetségű személyiség szakmai (és személyes) összefogása hozza létre, amelyhez belső körben kapcsolódik maga a társulat. E köré a társulattal rendszeresen együtt dolgozó visszatérő vendégművészek és szakemberek köre épül. A külső gyűrűben belül a beavatott törzsközönség helyezkedik el, aki akár napi kapcsolatban állhat a színházzal és a társulattal. Ezt a kört a közösségi média és a színház saját eszközeivel támogató feladatokra kívánjuk felkészíteni. A tágabb külső kör a Vígszínház közönségének szélesebb rétegét jelenti, amelynek érdeklődését folyamatosan mérnünk és ismernünk kell. Ezt követi az eseményeink, teljes művészeti tevékenységünk hírein keresztül a Vígszínházról a médiában értesülők köre, végül a teljes társadalmi bázis. Anélkül, hogy e körök mozgósításához a konkrét terveinket itt részleteiben ismertetnénk, ebben a szellemben kívánjuk felépíteni a Vígszínház intézményegyüttesének összetett kommunikációját, elsősorban a párbeszédre építve.

6.1.1.2. Program-kommunikáció

Mindenekelőtt egyedi programjainkat kívánjuk kommunikációs elemként (is) felhasználni. Az Alkotóműhelyben készült művek a művészeti és társadalmi elittel folytatott irodalmi és zenei párbeszédnek. Rendszeres megjelentetésük, színpadon vagy filmen történő bemutatásuk közvetlen dialógus a közönség egészével. Társulatunkra alapozott TV film-készítési terveink új stratégiánk kiemelt eszközei, melyek alkotó- és előadó-művészeink direkt népszerűsítését (is) szolgálják. A Víg Média 3 megjelenési formátumban tervezett Vígszínház Magazinja a törzsközönség és a színházlátogató értelmiség fórumává fejleszthető. Nagy publicitású fesztiválprogramjaink a Vígszínház tevékenységének, szellemi műhelyeinknek teremthet széles ismertséget. A program-kommunikációval koncentrált társadalmi figyelmet kívánunk irányítani arra az alkotó közösségre, amelynek szakmai munkáján keresztül nap mint nap a legalapvetőbb kérdéseket kívánjuk feltenni: honnan jövünk, kik vagyunk és mi a küldetésünk.

6.1.1.3. A szellemi elit bevonása

A kommunikáción belül külön is érdemes foglalkoznunk a szellemi elittel folytatott párbeszéd jelentőségével. Miért? Mert egy színházművészeti intézmény nem önmagában áll, hanem ezer szállal kötődik munkája során az ország szellemi teljesítményéhez. Ez különösen igaz lehet az itt ismertetett terveinkre. Alkotóműhelyünk a legfontosabb társadalmi és szakmai kérdések felvetésén keresztül hozza létre a bemutatott drámákat, forgatókönyveket, műfordításokat, librettókat, zeneműveket, ahogy színházi társulatunk az előadásokat ill. filmeket és társművészeti eseményeket. Szerkesztőségünk és kiadónk, a tervezett Víg Média magazinja és TV műsora, kiadott könyveink és egyéb kiadványaink lehetővé teszik, hogy olyan kérdéseket és/vagy válaszokat fogalmazzunk meg, amelyek gondolkodásra készítik értelmiségi közönségünket. A Bárka Műhelyben tudósokat és művészeket, filozófusokat és politikusokat akarunk megnyerni arra, hogy beszéljünk arról, mit hagyunk utódainkra. Az oktatási együttműködések a szaktudományokhoz kötik színházi tevékenységünket. A V4 programmal, valamint az UTE tagsággal kapcsolatokat építhetünk Európa – és azon belül Közép-Európa – művészeti elitjével. Nem sorolom. A szellemi elittel kiépített együttműködések lehetővé teszik, hogy a Víg színház hatással legyen a közösség kultúrájára, egyszersmind be tudja fogadni a meghatározó magyar és a nemzetközi szakmai törekvéseket.

6.1.2. BELSŐ KOMMUNIKÁCIÓ

A szervezet belső kommunikációja összetett szakmai terveink miatt fokozott figyelmet igényel. Ehhez a társaság szervezeti rendszerében jól elkülöníthető feladat- és felelősségi köröket és nagyobb önállósággal rendelkező szakmai egységeket hoztunk létre. A több művészeti ág tevékenységét is ötvöző színházi társaságnak egy multinacionális cégnél is összetettebb szakmai struktúrát kell működtetnie, csak kis csoportlétszámokkal. Ebben a munkaszervezetben különösen fontos a tevékenység hatékony és takarékos megszervezése, ezért a belső kommunikációt nem csak a hierarchia mentén, hanem azonos szintekre (körökre) bontva is meg kell szerveznünk, amit az új kulturális vállalatirányítási rendszer bevezetése jelentősen megkönnyít. Azért alakítottuk ki a vezetői struktúrát is tagoltabban és nagyobb felelősségre építve, hogy a hierarchikus működést kiegészítsék az azonos szinten létrehozott belső kapcsolattartási fórumok. Ez a személyes felelősségvállalás, a közös ügy és a kollektív alkotóképesség megteremtésének elemi feltétele.

6.2. MOZGÓKÉP-ELŐÁLLÍTÁS, MINT EXTRA PR

6.2.1. A SAJÁT TV FILMEK KOMMUNIKÁCIÓS HATÁSA

⁶⁶ A Víg színház részvételével előállított játékfilmek, TV játékok, kisjátékfilmek és dokumentumfilmek semmi mással nem pótolható eszközt jelentenek a színház kommunikációjában, amiről részletesen írtunk a 2.4.2. és a 6.2.1. pontokban. A filmkészítés a közönségbázist a sokszorosára növeli, miközben a színház marketing lehetőségeit teljesen új alapokra helyezi. Közismertté, ún. sztárrá elsősorban a médián – ezen belül is a TV és mozifilmeken – keresztül válhat a színész. A TV filmeket kísérő média kampányok az ismertté válás hatékony eszközei. A színészek ismertsége, sőt, kedveltsége pedig a legfontosabb eszköze a színházi közönség megnyerésének. Ez különösen igaz egy olyan lélekszámú ország esetén, mint Magyarország, melyben egy-egy generációban megismerhetők és meg

⁶⁶ Kép: Várkonyi Zoltán

is jegyezhetők a kiemelkedő tehetségek. Ha a Vígszínház színtársulatának többsége rendszeresen szerepel (az egyre jobb minőségű) TV sorozatokban, TV filmekben vagy TV játékokban, annak hatása közvetlenül mérhető lesz a jegyeladásban és a bevételek növekedésébe. Így tervezett TV film-előállításunk az elsődleges stratégiai eszköz a Vígszínház sikeres kommunikációja számára.

6.2.2. KÉP- ÉS MOZGÓKÉP DOKUMENTÁCIÓ, TV MAGAZIN

6.2.2.1. Képi dokumentáció

Ha nem szorgalmaznánk a Vígszínház TV film-készítési terveit, a mozgóképi dokumentáció abban az esetben is egyre meghatározóbb szerepet kap a színházak kommunikációjában. A színház a produkciók létrehozási folyamatairól werkfilmeket, továbbá az alkotókkal és a művészekkel filmajánlókat (ún. trailer-eket), és ezek mellett az előadásokról belső használatú dokumentációs felvételeket készít, miközben a hagyományos fotó-dokumentációt változatlanul alkalmazza. Ehhez már korábban fejleszteni kellett a Vígszínház média képességét, a társulati munkába operatőröket és vágókat is bevonva. Ezt a képességet erősíti tovább a részvétel a TV film-előállításban.

6.2.2.2. „Víg Világ” médiaközvetítések

A Vígszínház jelenlegi "VígLive" közvetítéseit – melyek heti rendszerességgel várják a nézőket a színház Facebook oldalán – „Víg Világ” néven kívánjuk megújítani és a közösségi oldal mellett fokozatosan a www.vigszinhaz.hu honlapra áthelyezni. A Víg Világ-ban tervezett werkfilmjeink segítségével bemutatjuk a készülő produkciók szereplőit, alkotóit és a háttérben dolgozó munkatársakat, valamint a produkciók létrehozása során képviselt szakmai törekvéseket. A beszélgetések között a társulat művészeinek közreműködésével az új bemutatók és a repertoáron lévő előadások trailer-eit láthatjuk. A bejelentkezések a közösségi oldalon interakcióra adnak lehetőséget, ill. exkluzív információkhoz juthatják azokat, akik programjaink iránt érdeklődnek.

6.2.2.3. A Vígszínház TV műsora

A televíziós műsor gondolatát a médiában való részvétel kommunikációs hatékonysága ösztönzi. Egy TV műsor rendkívül hatékony propaganda eszköz (amit egy színház a hagyományos kommunikáció finanszírozásával nem tud elérni). A saját TV műsor erejét ugyanakkor nem a direkt marketingben látjuk (ezzel több nagyszínház is próbálkozott már, szerény sikerrel), hanem közvetett, az előadásainkhoz kapcsolódó témafelvetéseken (tartalom összekötésen) keresztül, ami nélkülözi a direkt reklámelemeket. A TV műsor megvalósításában az Alkotóműhely teljes szellemi kapacitását (is) szeretnénk felhasználni, különösen a szerkesztőségre ill. a tervezett televíziós együttműködésre építve. A műsor címe: „Az én történetem”. Műfaja: televíziós beszélgetés. A koncepció szerint egy közismert, a szakmájában – és a Vígszínház éppen aktuális eseményében – jelentős teljesítményt felmutató személyiség hoz egy nem mindennapi történetet. A történet egy (ismert vagy akár teljesen ismeretlen) ember kivételes drámai tettéről, nem elvárható odaadásáról, kivételes szolgálatáról, heroikus erőfeszítéséről etc. szól. A műsorrész első felében a riporter azzal beszélget, aki elmeséli a konkrét történetet és elmondja, miért ezt mutatja be nekünk, vagyis: miért lett a kiválasztott esemény és személy az ő hőse. Bejön a történet mit sem sejtő szereplője, aki számára a meghívás és a történet meglepetést okoz, és akit megismerünk, nem csak a vele történeteken, hanem a gondolkodásán, életén keresztül. Ez háromoldalú beszélgetésben történik, melyet bejátszások egészítenek ki. Amíg az első és második fázis tart, egy színházi team (az Alkotóműhelyből szerző, rendező, színészek) szabad asszociációk alapján kanavázszerű rögtönzött játékot raknak össze az elhangzó beszélgetésből. Végül az improvizációt a műsorrész zárásaként – lehetőleg humoros formában – adják elő, feloldva a történetet. A műsor 50 perces. Egy adásban egy-egy (tehát kettő) ilyen történetet ismerhetünk meg. A műsor célja a figyelem felébresztése mindennapjaink kiemelkedő pillanatai iránt. Eleven drámai konfliktusok bátor felvetése, amelynek megoldása nem hétköznapi vagy értelemszerű, mindezzel a

morális elkötelezettség, az emberi tartás, az áldozathozatal méltó bemutatása, miközben indirekt célja természetesen a Vígszínház személyiségeinek mélyebb megismertetése, visszatérő utalásokkal a programokra, amit zárásként lehetőleg játékos, könnyed formában old fel a Vígszínház művészei által rögtönzött játék. A TV műsor 2 heti rendszerességgel jönne létre, a TV felvételek a Vígszínház valamelyik színpadán, közönség előtt történnek.

6.2.2.4. Társulati e-tabló

Az alapötlet a Harry Potter-filmek alig-mozduló újságképeiből egy elektronikus társulati tabló nézőtéri megfogalmazása. A társulat tagjai egy-egy képmezőben mozgóképen, de mozdulatlanul fénykép-szerű beállításokban vannak felvéve. Majd egy-egy pillanatban egy kacsintás vagy a néző felé egy félmosoly hatalmas meglepetést okoz. Az arc változhat szinte észrevehetetlenül egy boldog tekintetből egy búskomorba, és így tovább. Egy elektromos töltéssel rendelkező hajat visszajátszva az arc mozdulatlanul néz, miközben a haj lassan égnek emelkedik. A lehetőségek kimeríthetetlenek. Mit szolgál mindez – a játékosságon kívül? Mindenekelőtt a fantáziát, hogyha akarunk, egy egyszerű társulati tablóból is városszerte érdeklődést kiváltó látványosságot csinálunk. De szolgálja színészeink népszerűségét is. Nem lesz olyan néző, aki ne bámulná percekig az arcokat, ne akarna ellesni egy-egy kedves villanást kedvenc színészétől. A társulati e-tabló külön attrakciója lehet a Vígszínháznak.

6.3. A SZELLEMI MŰHELY ALAPJAI – LAP- ÉS KÖNYVKIADÁS

6.3.1. A BULVÁRON INNEN ÉS TÚL – A VÍG MÉDIA

Egy színház a külvilág felé akkor tud emberi dialógust folytatni, ha társulatán belül is emberi léptékű párbeszédet folytat. Ezt elsősorban a szakmai munka minősége és a közösség alkotó ereje határozza meg. Nem kell mindig és mindenáron a nyilvánosságban jelen lenni. Vagyis nem értünk egyet azzal a felfogással, hogy még mindig jobb, ha rosszat írnak rólunk, vagy ha botrányoktól hangosan működünk, mint ha észrevétlenek vagyunk. Mi a színházi munkánkban az emberek személyesebb megszólítására, előadásainkban pedig kulturális és szellemi ügyek képviselőjére törekszünk. Kulturális céljainkról pozitív képet szeretnénk teremteni a közönség tudatában. A Vígszínház Rt. 126 éve magán alapításban született. A semmiből, az alapítók saját fantáziájából és ambíciójából jött létre. Mint bármely színházi előadás, mint ahogy az emberi alkotások. Ezt a módot és tartalmat kell megjelenítenie a Vígszínház média-kommunikációjának is.

6.3.2. SZAKMAI MAGAZIN

6.3.2.1. Vígszínház Magazin (nyomtatott)

A Vígszínház havonta megjelenő szakmai lapja a színház élő krónikája. A magazin többféle funkciót kíván betölteni: speciális műsorfüzetként és általános szakmai folyóiratként a közönségnek szóló színes információs kiadvány, egyben a színházi munka szakmai kérdéseinek is teret adó fórum, a Vígszínház történetét rögzítő krónika és az Alkotóműhely munkáiból részleteket megjelenítő kulturális lap. Feladata, hogy az aktuális színházi- (és film)bemutatókhoz, kiemelt programokhoz kapcsolódó műsorfüzet legyen, továbbá az Alkotóműhely szerzőinek elsődleges megjelenési fórumává váljon, helyet biztosítva a társulat további író, költő, fotóművész, irodalomtörténeti kutató taginak a megjelenésre, valamint a nemzetközi programok (COMET, UTE) aktuális eseményeinek bemutatására. A Vígszínház magazin külön rovatot kíván szentelni Újlipótváros ill. a látványosan fejlődő XIII. kerület bemutatására. Emellett a magazin a társulat tagjainak nagyinterjúit, a Vígszínház történetéből egy-egy időszak felidézését és a színház jelenkori eseményeinek folyamatos rögzítését tartalmazza, gazdagabb színes fotó- és egyéb vizuális anyaggal, igényes kivitelben, jó minőségű papíron, a laikus olvasó számára

is követhetően és élvezetesen. Szándékunk szerint egyszerre szólítja meg a közönséget és a színházi munka általános kérdései iránt érdeklődő olvasót. A magazin létrehozásakor alapvető szempontunk a szakmai igényesség és személyesség, a magas szintű írni tudás. Ugyanakkor a Vígszínház magazinja a külső kommunikáció legfontosabb eszköze is lehet. Hozzájárulhat ahhoz, hogy pl. az eredeti művek létrehozása során valóságosnak tudjunk kezelni valamit, ami kezdetben még csak a gondolatainkban létezik. A magazint az Alkotóműhelyen belül önálló szerkesztőség készíti. Megjelentetését havi többes példányszámban tervezzük. A törzsközönség a lapot a bérletvásárláshoz grátisz kapja, emellett a Vígszínház Magazin előfizetőket is kíván gyűjteni. Terjesztését a Vígszínház jegyirodáiban, a saját nézőtéri helyszíneken és a partner színházakban, továbbá az art-mozikban, budapesti (és néhány vidéki) könyvesboltban tervezzük. Emellett meg kell vizsgálnunk a nyilvános terjesztés lehetőségét is. Reményeink szerint a Vígszínház Magazin 2-3 év alatt a magyar kulturális folyóiratok egyik sajátos, mással nem pótolható fórumává válik.

6.3.2.2. Vígszínház web magazin

A Vígszínház web magazinja a nyomtatásban megjelenő lap web formátuma, amelyben egyes témákat terjedelmi korlátok nélkül, sokkal részletesebben dolgozhatunk fel. Emellett a web magazin a művészekről olyan többlet tartalmakat tud a közönség és a nyilvánosság felé közvetíteni, amelyek széleskörű érdeklődésre tarthatnak számot.

6.3.3. KÖNYV-, KÉP- ÉS HANGHORDOZÓK KIADÁSA

Az Alkotóműhely tevékenységét könyv-, kép- és hanghordozók kiadásával tervezzük összekötni, melyet a Szerkesztőségi műhely, a Mozgóképtára és a Hatáshang-tervező háttér készít el. A saját kiadványok a merchandising elsődleges termékei lehetnek (lásd: 4.2.4.2. pont). A kiadói tevékenység a szakmai munkát nem csak rögzíti, hanem a művészeti végeredményt a színháznál maradandóbb hordozókra ülteti át. Ugyanakkor a kiadói tevékenység a közönség kommunikáció mellett a szakmai elitekkel való eszmecserének is a forrása. A kiadó a Vígszínház szervezete, a felelős kiadó a színház igazgatója, a főszerkesztő az adott kiadványnak megfelelő szakmai terület vezetője (Dramaturg-főszerkesztő, Mozgóképtár vezető, Hatáshang-tervezés vezető). A kiadványoktól alapvető elvárás, hogy a fejlesztési időszakot követően az eladott példányszámokon keresztül önmagukat finanszírozzák, ezzel a könyv-, kép- és hanghordozók kiadása az új szakmai minőség eszköze lehet.

6.4. ÉRTÉKESÍTÉSI STRUKTÚRÁK, KAMPÁNYOK

6.4.1. ÉRTÉKESÍTÉSI HÁLÓZATOK

A Vígszínház bérlet- és jegyértékesítését az egymást kiegészítő tradicionális közönségszervezés és az online technológia hálózataira építjük. A szociális érzékenységre és bizalomra, egymás megismerésére épülő hagyományos jegyértékesítést meg akarjuk őrizni, sőt, fejleszteni szeretnénk, mert a személyes kapcsolatokon keresztül terjedő információ a legjobb közönségszervező. Az online jegyértékesítést elsődlegesen a saját web-portál fejlesztésével kívánjuk erősíteni, mely kezelési költség nélkül működik, egyben lehetővé teszi a folyamatos monitoring és a SEO marketing (keresőoptimalizálás) bevezetését. A külső online jegyértékesítési rendszerek PR és marketing szempontból is fontos hirdetési felületek, ebben a körben a piacon elérhető összes rendszeren és jegyirodai hálózatban a teljes lefedettségre kell törekednünk. A bizományos értékesítés a klasszikus személyes kapcsolattartásra épülő közönségszervezés hálózattá szervezése. Ez nagyobb cégek, oktatási- és egyéb közintézmények etc. színházi együttműködésére épül. Emellett tovább kell fejleszteni a Vígszínház saját jegypénztári értékesítését, a saját eladást segítő általános jegyirodai szolgáltatásokkal, a viszonteladói kör kiszolgálásával és építésével, a Vígszínház jegyirodájának referencia irodává fejlesztésével. A cél, hogy

ismerjék és keressék szervezésünket és szakmai munkánkkal mindig a figyelem középpontjában legyünk. Jelen dolgozatban tervezett programok bőséges lehetőséget kínálnak ehhez.

Vígszínház erkély

6.4.2. KOMMUNIKÁCIÓS KAMPÁNYOK

Kommunikációs kampányait szakmai céljaink érdekében, e fejezetben ismertetett kommunikációs eszközeink összehangolásával hozzuk létre. Folyamatos bemutató kampányokat, szakmai program- és esemény kampányokat kell megterveznünk és kiviteleznünk. A legjobb közönség szervező azonban maga az előadás. Ha sikeresek a bemutatók, ha a színházban figyelmet keltő, vonzó események jönnek létre, ha a filmek által még szélesebb népszerűsége tesz szert a színészeink, ha tehetség és jó szellemiség sugárzik az előadásainkból és filmjeinkből, akkor az emberek szívesen visszatérnek és anélkül fogják a jóhírünket terjeszteni, hogy az a feladatunk lenne. Tehát mindenképp a szakmai tevékenység lényegére kell koncentrálnunk, a középpontba helyezett találkozásra színész és néző között. Az esti előadás csöndjében vagy harsány felnevetésében, ott abban a pillanatban dől el a színház sikeres kommunikációja.

6.5. KÖZÖNSÉGGAPCSOLATOK

6.5.1. A MEGSZOKOTT MARKETING ESZKÖZÖK KIVEZETÉSE

6.5.1.1. A direkt reklámok alkonya (a PR határai)

Egyre kisebb hatékonysága van az üzleti típusú reklámoknak. Minden közösségi felület – a teljes kulturális terünk – telített, mindenhol reklámok özöne próbál a gondolatunkba férkőzni. Amire persze az emberek (amennyire csak megtehetik) elzárkózással válaszolnak. A fiatal generáció tudatosan kizárja a reklámokat, őket ilyen eszközökkel már nem lehet megközelíteni. Tisztában vagyok egy (nagy)színház számára a PR-marketing jelentőségével. Mégis, jobbnak gondolom, ha egy előadásnak segítség nélkül megy a híre, ha a programok önmagukban jelentik a kommunikációt. A kivételesen sikeres előadás azonban ritka. A „csak” jó előadást csomagolni is kell. Itt viszont szeretnék meghúzni egy vonalat: nem hiszek abban a kommunikációban, ami ügynek tüntet föl valamit, ami nem az, kiemelkedő sikernek hirdet szakmailag is vitatható munkákat. Ez már az üzleti marketing logikája,

amelyben az igazság nem meghatározó elem. Ez a világ vesz körül minket, a Vígszínháznak azonban más a küldetése. Nem árt, ha a színpadon hirdetett értékeket magunk is követjük.

6.5.1.2. Hírlevelek, online fórumok

A közönséggel történő kapcsolattartásban az elsődleges feladat a személyre szabott (ún. targetált, azaz célzott) hírlevelek kiküldése. A Bérletvásárlók tájékoztatását a honlap hírei mellett ezek a személyre szabott hírlevelek végzik. Ehhez folyamatos kapcsolattartás szükséges, amely segíti az igények megismerését és a hírlevelek egyénítését. A kapcsolattartást tipizált körökre bontott online fórumokon keresztül is kezdeményezzük, különösen a fiatalabb korosztályban, hogy a színház szervezése közvetlen visszajelzésekkel is rendelkezzen az egyes közönségcsoportokból. Ez a megoldás lehetővé teszi az azonos érdeklődésű nézők kapcsolatfelvételét egymással, ami a Vígszínház körüli közösségek erősítését szolgálja.

6.5.1.3. A honlap web-portállá fejlesztése

A Vígszínház honlapja, a www.vigszinhaz.hu a PR marketing fejlesztés kulcsterülete. Egyetlen helyre kell ugyanis összpontosítani valamennyi kommunikációs elemet, létrehozva egy országosan is jelentős kulturális portált. A szakmai tevékenység és a művészek részletes bemutatása, az Alkotóműhely irodalmi és egyéb szerzői tevékenysége, az elkészült filmek megjelentetése (díjfizetés ellenében), a Víg Világ werkfilmjei és trailer-ei, a V4 COMET nemzetközi program teljes szakmai nyilvántartása (publikus és zárt felületekkel), a saját jegyeladás továbbfejlesztése, a Vígszínház web magazin, a nézőkkel folytatott párbeszéd felületei, az egykori előadások archív felvételei etc. mind-mind egyetlen portálba tömörítve érik el optimális kommunikációs hatékonyságukat. Ez a jelenlegi weboldal folyamatos továbbfejlesztését igényli. Célunk, hogy néhány éven belül a legjelentősebb kulturális portál a Vígszínház web legyen.

6.5.2. TÖRZSKÖZÖNSÉG ÉPÍTÉS

6.5.2.1. Közönségtalálkozók

A Vígszínházban minden bemutatóhoz kapcsolódóan közönségtalálkozókat hozunk létre. Fontosnak tartjuk, hogy egy-egy produkció alkotó stábjá közvetlenül és rendszeresen beszélgessen az érdeklődő közönséggel, megismerve a nézők véleményét és egyben lehetővé téve, hogy a közönség személyes kapcsolatba kerülhessen azzal, ami érdeklődést váltott ki belőle. A törzsközönség számára is izgalmas lehetőség, ha hiteles forrásból hallja a művészi szándékokat, a színházcsinálás műhelytitkait. Mivel a színház szeretett közös ügyünk, a nézőkkel való személyes találkozások kiemelten fontosak számunkra.

6.5.2.2. Szabadbérlet fejlesztés

A Szabadbérlet jelen sorok írója által a Bárka Színházban 2001-ben kifejlesztett bérlettípus, ami az elmúlt két évtizedben az egész országban elterjedt. A Szabadbérlet a klasszikus bérletrendszernek és a jegyeladásnak az előnyeit ötvözi. A Vígszínház az évad kezdetét megelőzően meghirdeti pl. 4 tervezett bemutatóját (szerzőkkel, címeikkel és lehetőleg a fontosabb szerepeket játszó színészekkel), és újra meghirdeti továbbra is műsoron tartott, korábbi kiemelkedően sikeres produkcióit. Ezek az előadások képezik a szabadbérlet típusok alapját. A nézők az évad eleji bérletárusításkor megveszik az egyes bérlettípusokat, azaz az adott előadásokra szóló jogosultságot, de az érvényesítések időpontjáról maguk döntenek. Ehhez a színház minden tárgyhavi műsorhirdetést megelőzően az aktuális előadás időpontokat eljuttatja a szabadbérletekkel rendelkezők számára, akik a jegyeladás megkezdése előtt kiválaszthatják saját színházi időpontjainkat. Ez a megnövelt szabadságfok a közönség egy rétege számára előnyösebb, miközben a színház szempontjából differenciáltabb kedvezményrendszer létrehozását teszi lehetővé (normál bérlet és a jegyeladás között köztes kedvezményt vezet be), és az

alkalmi jegyvásárlókat a bérlet – azaz a kiszámítható jegybevétel – felé tereli. A szabadbérletek tovább erősíthetik a Vígszínház és közönsége kapcsolatát.

6.5.2.3. Vígszínház tagkártya bevezetése

A Vígszínház jelenleg Víg Hűségkártya néven 5%-os jegyvásárlási kedvezményt alkalmaz, amit minden 25 ezer Ft feletti bérlet- és egyösszegű jegyvásárláshoz elektronikus kártyával biztosít. Mivel a kedvezmények rendszerét elsősorban a szabadbérletek (azaz a több látogatás) felé kívánjuk terelni (lásd: 4.2.1.5. pont), ezzel a kártyát a törzsközönsséggel tartott kapcsolataink kiszélesítésére használhatjuk (a nevét is tagkártyára módosítjuk). Ebben a tanulmányban a művészeti tevékenység és a kapcsolódó szolgáltatások széles körét foglalmazzuk meg. A kártya közbeiktatásával a Vígszínház törzsközönsségét olyan kapcsolattartásra ösztönözzük, amely – a bérlet- és jegyvásárlás mellett – alapesetben pl. a Vígszínház Magazin előfizetését, a szünetekben a vendéglátási szolgáltatások igénybevételét és kedvezményeit, és az elektronikus levelezés személyre szabását biztosítja. A kártya kiterjesztése azt is lehetővé teszi, hogy a színház a törzsközönssége számára olyan partnerhálózatot hozzon létre (pl. könyvesboltokkal, filmszínházakkal, kulturális eseményekkel együttműködve), amelyben a kártyahasználat kölcsönös kedvezményekkel jár. A tagkártya ezek mellett alkalmas lehet az alapvető statisztikai mérések, a törzsközönsség szokásainak és igényeinek feltérképezésére is. A kártyakibocsátás 3 típusát tervezzük. A tagkártyát lapszinten minden bérletet vásárló nézőnk számára biztosítjuk, ez a fenti alapszolgáltatásokkal jár együtt. A prémium tagkártyát kiemelt összegű bérletvásárlások és támogatást is tartalmazó bérletek esetén adjuk, ez már speciális kedvezményeket is jelent (pl. előadás utáni zártkörű estek vendéglátással). A tagkártya 3. szintje a társulat tagjai és tiszteletbeli tagjai számára kerül kiadásra, valamennyi jóléti szolgáltatással, belépéssel és kedvezménnyel (lásd: 3.2.13.1. pont). A Vígszínház tagkártya létrehozásával az a célunk, hogy a törzsközönsség számára a Vígszínházhoz tartozás presztízst és előnyöket jelentsen, a társulat számára pedig lehetővé tegye a kedvezményes szolgáltatásokhoz hozzáférés beazonosítását.

6.5.2.4. Pártoló Klub

A Vígszínház működését alapítása óta számos kiemelkedő személyiség, művész, politikus, üzletember támogatta. Terveinkből következően szükségesnek tartjuk olyan támogatói kör létrehozását, melynek tagjai azonosulni tudnak a színház új célkitűzéseivel, ismerik és szeretik az előadásokat, figyelemmel kísérik a programokat, fontosnak érzik a Vígszínház egyedi és összetéveszthetetlen művészi arculatának, a magyar színházi kultúrában elfoglalt sajátos helyének megőrzését, s ennek érdekében anyagi eszközeiket és kapcsolati tőkéjüket is hajlandók mozgósítani. A Pártoló Klub tehát a törzsközönsség elkötelezett, a színházat – a megemelt bérletárral együtt is – támogatni képes és hajlandó tagjait fogja össze. A tagok a Mecénás bérlet és az Mentor bérlet tulajdonosai, valamint a Mecénás Bál – tagságot igénylő – meghívottjai, akik elsősorban a gazdasági, kulturális és a politikai elit képviselői közül kerülnek ki. A Pártoló Klub tagok számára, a Vígszínház prémium tagkártyát biztosít, egyedi szolgáltatásokkal (pl. a Mecénás és Mentor bérletek előadásait követően, vagy a Mecénás Bálon – a színház nyújtotta informális keretek között – vacsorával egybekötött zártkörű találkozási lehetőséget a társulat tagjaival, részvételi lehetőséget a kiemelt belső eseményeken etc.). A Pártoló Klub saját zártkörű eseményei számára a Vígszínház nézőtéri szalonjaiban biztosítunk lehetőséget.

6.5.3. NÉZŐTÉRI JEGYZETEK – A „HIVATÁSOS NÉZŐ” PROGRAM

Lehet, hogy meglepő lesz az alábbi terv, de a szakmai kényszer szokatlan megoldásokhoz vezet. Jelen sorok írója rendkívül fontosnak tartja a magas színvonalú színházi kritikaírást, de ritkán olvashat ilyet. A nagy példányszámú lapok egyre csökkenő felületet biztosítanak a színikritikák számára, az online hírportálok hírozónében elsikkad a kultúra teljes területe. Az Internetes kritikákat közlő fórumok rendkívül vegyes minőségűek. A Vígszínház történetét tanulmányozva áhítattal olvassuk legjelentősebb költőink, prózaíróink, drámaszerzőink egy évszázaddal ezelőtti színházi kritikáit,

amelyek nem csak nyelvezetükben hordoznak értéket, de tartalmuk is rögzített máig érvényes gondolatokat, miközben cinkosan festették fel az egykori színi élet színes szóbeszédeit. Kevés a mértékadó kritikusunk, hiszen alig – vagy sehogyan sem – lehet a szakírásból megélni. A kritikaírás azonban fontos lenne, mindenekelőtt a közönségnek. A kritikus a közönség színházat értő tagja. Nem a színházzal, hanem elsősorban a nézőkkel folytat párbeszédet. A nézőket segíti az előadás értő feldolgozásában, az ő kíváncsiságukat ébreszti fel, az ő műveltségüket csiszolja. Tudjuk, hogy vannak olyan nézők, akik szeretik és értik is a színházat, és lehetnek közöttük olyanok is, akik élvezetesen tudnak írni. Akiknek van stílusa, esetleg műveltsége és bár nem ebből élnek meg, képesek elmondani a gondolataikat a közönségnek. A Vígszínház „hivatásos néző” programja őket kívánja megszólítani. Nézőtéri jegyzetek formájában lényegében rövid kritikaírással akarjuk ösztönözni a Vígszínház iránt elfogult azon nézőinket, akik saját írásaikat szívesen küldik be nekünk. A programot nyilvánosan meghirdetjük és lehetőséget teremtünk a meghatározott terjedelmű, válogatott nézőtéri jegyzetek egység-díjazás ellenében történő online (web-portál és közösségi média) megjelentetésére. A hivatásos néző programtól azt várjuk, hogy a közönség köréből kifejlődjön egy olyan véleményformáló jegyzetíró réteg – benne remélhetően akár hivatásos írókkal és kritikusokkal is – akik időről időre értő figyelemmel kísérik és a közönséggel – megfelelő fix összeg fejében – megosztják a Vígszínházról szóló élményeiket, gondolataikat.

Vígszínház páholy

6.6. KULTURÁLIS VÁLTOZÁSOK

Mielőtt pályázatunk szakmai fejezeteit befejezném, érdemes röviden elemezni a társadalmi és kulturális környezetre vonatkozó összefüggéseket. Hiszen nem csak a Vígszínház története, de teljes nyugati civilizációnk is fordulóponthoz – vagy ha úgy tetszik – keresztúthoz érkezett.

6.6.1. KORSZAKHATÁR

Korszakhatár. Állok és bámulom, mint valami megkerülhetetlen mérföldkövet. Mettől meddig tart? Elérkeztünk már hozzá? A korfordulók gyorsan megtörténnek, ahogy a homokórában a homokdomb egyetlen pillanat alatt leomlik és átrendeződik minden. Mint 1989-ben. Amit már mindenki tudott (de éppen senki sem remélt), egyszerre megtörtént. A civilizációs korszakok változásával azonban más a helyzet. Emberi léptékkal aligha mérhetők. Mégis ez jár mostanában a fejekben. Minden átalakul. Nem a kor, hanem a világunk egésze. Minden, amit és ahogyan ismertünk és ahogyan tettünk eddig. Mikor is változott utoljára? 2000 éve? Felkészülhetünk-e a korszak megváltozására? Negyedszázada egy korfordulóra sem tudtunk felkészülni. Talán nem is lehet. Reformátor őseink a megújulás nyughatatlan és kérlelhetetlen szellemét hagyták ránk. Ha valóban korszakhatárhoz értünk, nekünk itt és most a jövőt kell megalkotnunk.⁶⁷

6.6.2. A NYUGAT VÁLASZÚTJA

A nyugati civilizáció – a nyugati kultúrák összessége – szinte minden elemében újragondolásra szorul. Az élő természetet és erőforrásait felélő, reprodukciós képességét elvesztő, elöregedő, zsidó-keresztény civilizációs gyökereitől elszakadó, egész földrészeket háborúkkal sújtó, az üzleti érdeket mindenek fölé emelő és saját közösségei összetartozását lebontó, embertelen jövőt vizionáló és közben a fogyasztás multikultúráját dicsőítő, életvitelében és kommunikációjában felgyorsult nyugati társadalmak válaszúthoz érkeztek. Vagy megújul kulturális összefüggéseiben, szellemében és szervezeti rendszereiben a nyugat, vagy elveszíti esélyét a fennmaradásra a nála egységesebb és egészségesebb kultúrákkal szemben. A nyugat pénzügyi, technológiai, társadalom-szervezettségi vagy katonai erőfölénye már annyi előnyt sem biztosít számunkra, amíg ezeket a gondolatokat a közösségeink egészével végiggondolhatjuk.

6.6.2.1. Kultúra és közösség

Kultúra és közösség azonos gyökerű fogalmak. Akár egyenlőségjelet is tehetnénk közéjük. Nem képzelhető el közösség a saját kultúrája nélkül, ahogy nem beszélhetünk kultúráról közösségi összefüggései nélkül. A kultúra minden elemében közösséghez kötött, mert a közösség által és a közösség számára születik meg, s a közösség egységét, erősödését és – ha szükséges – megújulását szolgálja. A kultúra atomizálódása a közösség hanyatlásával jár. Bármely közösség kultúrájának szétverésével fegyverek nélkül is térdre kényszeríthető, mert a kultúra gyengülésével elveszik összetartó és ezzel önfenntartó ereje. Így hanyatlottak évszázados vagy évezredes birodalmak kezdetlegesebb, de vitálisabb civilizációk karjaiba. Ahogy fordítva is igaz: a közösség felemelkedése mindig saját kultúrája sikerességét és kiterjesztését jelentette. Mert a két fogalom nem csak egymásnak megfeleltethető, de nem is értelmezhető egymás nélkül. Korszakváltáshoz, egy új korszak hajnalához értünk, melynek kulcsa a közösségépítés képessége. A kultúra ügye stratégiai kérdés.

6.6.2.2. Jövőképhiány

A jövőképhiány nem magyar probléma. A nyugati democráciákban elsősorban az amerikai filmipar termel tömegfogyasztásra szánt – többnyire negatív – jövővíziókat, vagy mitikusnak szánt fantáziaképeket. Ezen kívül a nagyhatalmak hadiipara, a multinacionális cégek és a globális szervezetek, valamint egyes tudományágak kutatják titokban az ún. jövőt, tegyük hozzá, többnyire a

⁶⁷ Megjelent a Reformátusok lapja, 2017. 1. szám, „Reformátusok az új esztendőről” című újévi rovatában. Csányi János az MRE Református Közéleti és Kulturális Központ Alapítvány elnöke.

maguk érdekei szerint. A jövőkép társadalmaink számára mégsem látszik. Kor, sőt, korszakváltás küszöbéhez értünk, ám a XX. század óta olyan a mögöttünk hagyott idő, mint a hajnal előtti legsötétebb pillanat. Kollektív jövőképekre van szükségünk. Látnunk kell, el kell tudnunk képzelni évszázados távlatokban az életünket. Milyenek lesznek a városaink, a falvaink, a természeti környezetünk, hogyan működik majd a társadalmunk, milyen lesz a mindennapi életünk? Azaz, hogyan szerveződik a közösségünk és milyen lesz a kultúránk 50 vagy 100 év múlva? Vissza kell előznünk a technológiai forradalmat, amely megelőzött minket. Kezünkbe kell venni az irányítást a jövőnk felett.

6.6.2.3. Civilizációs újakezdés

A XX. század korábban sosem látott mértékű pusztítása és borzalmi – a kommunizmus, az I. világháború, a nemzeti szocializmus, a fasizmus, a II. világháború, az atombomba – megmutatták nyugati szellemünk és életformánk, egész nyugati civilizációnk csődjét. Azóta sem tértünk teljesen magunkhoz. Csoda-e, hogy kultúránk és művészetünk kiüresedett? A XX. század második felére a nyugati társadalmak tömegei tagadták meg hitüket, ami civilizációnk alapjainak megrendülésével járt. Erre semmilyen út nem vezet tovább. Vissza kell fordulnunk az időben, vissza kell keresnünk kulturális kiindulópontjainkat. Vissza kell térni a kezdetekhez és új ideákat alkotni, ahogy pl. a XIV.-XVI. században a reneszánsz fordult vissza az Antikvitás, a klasszikus görög-római kultúra felé. A XX. század zsákutcát jelentő művészeti törekvései, melyek felbontották a forma majd a tartalom egységét, mára nagyobbrészt folytathatatlanok. Vissza kell térnünk civilizációnk történetében ahhoz a kulturális egységhez, amely alapján újra alkothatjuk a jövőképet és benne a XXI. század művészetét.⁶⁸

6.6.2.4. A művészeti alkotás fogalomváltozása

A művészeti alkotás nem cél, hanem eszköz. Eszköz arra, hogy tanítson és a szó Shakespeare-i (teljes) értelmében szórakoztasson, spirituálisan felemeljen. Hogy legjobb képességeink összességével az 'egyensúlytalanságból' egy pillanatra 'egyensúlyt' teremtsen. A művészeti alkotás hozzájárul életünk jobbá, teljesebbé, igazabbá tételéhez, közösségünk fennmaradásához. Csakis ebben az esetben és értelemben használható rá a művészet fogalma. Ad vagy elvesz? Épít vagy rombol? Ha leegyszerűsítjük, ezt a különbséget kell felismernünk. A mögöttünk hagyott XX. század – világháborúkat megelőző – szellemi szétrobbanása relativizálta a művészeti alkotás értelmét. Holott a művészet nem függetleníthető attól, hogy támogatja-e a közösséget. Az alkotás akkor és csakis abban az esetben válhat művészetté, ha összhangot teremt a befogadó kollektív tudatával és hozzájárul egyén és közösség jólétéhez. Eljött az idő, hogy a XX. század zsákutcaiból visszaforduljunk és újra értelmezzük a művészeti alkotás fogalmát. Vissza kell térnünk a kezdetekhez, kultúránk alapjaihoz. Újra tartalmat és formát kell, hogy adjunk alkotásainknak. Művészetünk eszközeivel újra kell teremtenünk létezésünk spirituális értelmét.

6.6.3. A KULTURÁLIS EGYSÉG, MINT STRATÉGIAI ELŐNY

Kultúránk hordozója – úgy is mondhatnánk, hogy DNS-e – a nyelvünk. Civilizációnk alapja pedig a zsidó-keresztény kultúra. Egy civilizáció kulturális alapja szükségszerűen spirituális (pontosabban szakrális), mert az embert a teljes egészéből származtatja és oda vezeti vissza. Azok, akik vallásokat, népeket és kultúrákat, sőt, civilizációkat kívánnak összekeverni, nem értik a kultúra természetét. Az emberi társadalmak élő lények. A légköri felmelegedésre sem reagálhatunk az üvegházhatású gázok kibocsátásának növelésével, mondván, hogy úgylis ez a jövő. Éppen ellenkezőleg. Mivel a globalizáció folyamata – a XX. századi népességgrobbanás és a kommunikációs technológiák globális térnyerése következtében – elkerülhetetlen, nem a globalizációt kell felgyorsítanunk, hanem egyedi (nyelvünkhöz

⁶⁸ Érdemes megfigyelni, hogy az újra felemelkedő (több ezer éves) kínai civilizáció melyik Európát idealizálja, azaz mely korszakot emeli ki kultúrtörténetünkéből. Vajon miért a klasszikus épületek, vagy pl. a klasszikus zene iránt érdeklődik ilyen odaadással? Vajon miért nem a XX. század nyugati művészetében keresi az új ideát?

kötött nemzeti) kulturális hagyományainkat ill. nyugat/keleti kultúránk alapértékeit megvédenünk. A vallások, népek és kultúrák összekeverésének szánt-szándéka a bölcsesség hiányát mutatja, és társadalmi tragédiához vezet. Ez a szemlélet a jövőt statikusnak, a változást egyenes vonalúnak tekinti, olyanak, amilyen az emberiség története során sohasem volt és sohasem lesz. Ez a gondolkodás nem számol a háborúkkal, a globális kataklizmákkal, a természeti és társadalmi környezet hirtelen megváltozásaival, amire az adott közösségnek a fennmaradása érdekében reagálnia kell. Nem veszi figyelembe, hogy a túlélésre mindig csak az egységes, hitében és kultúrájában összetartó, egymást támogató közösségek voltak képesek. Az atomizált, egyénekre szakadt társadalom a közösség megszűnés előtti állapota. A kulturális egység civilizációs előny a fennmaradásért folytatott küzdelemben. Azok a népek, amelyek feladják kultúrájukat, összezavarják nyelvüket és szokásaikat, azok lemondanak fennmaradási esélyükről a szükségszerűen újra meg újra bekövetkező válságos helyzetekben. A megtartott hit, a közös nyelv, az egységes kultúra, a közösség összetartozása olyan civilizációs erő, amely átsegíti a közösséget a globális kataklizmánokon, békeidőben pedig lehetőséget teremt a felemelkedésre.

*

Mi, színházi emberek egész életünket és munkásságunkat a magyar kultúra és a magyar nyelv szolgálatába állítottuk. Nap mint nap innováció és hagyomány útján járunk, értékeink megőrzéséért és újrateremtéséért dolgozunk. Hát akkor ezt is kell tennünk. Ma, a XXI. század '20-as éveinek kezdetén legyen ez a Vígszínház régi/új kulturális alapstratégiája.

Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán

*„Vajjon mikor és ki fogja felvetni még egyszer ezt az én eltemetett gondolatomat és kik fogják valóra váltani a Nemzeti Géniusz kincsházának felépítését?”
(Ditrói Mór)*

7. SZEMÉLYES ADATOK

7.1. CSÁNYI JÁNOS SZAKMAI ÉLETRAJZ

7.1.1. FONTOSABB SZAKMAI ÉS KÖZÉLETI MUNKÁK

18 évesen, 1984-86-ig a **Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház** tagja.

1986-90-ig a **Színház- és Filmművészeti Főiskola** (SZFF) hallgatója.

1989-ben belép a Fideszbe, majd megalakítja az SZFF első (és egyetlen) Fidesz alapszervezetét.

1990-ben az **SZFF diákönkormányzat első elnöke**, vezető szerepet játszik az intézmény teljes átalakításában.

1990-91-es évadban a budapesti **Katona József Színház** tagja.

1990-ben Makk Károly rendezésében a **Magyar rekviem** c. játékfilm szereplője.

1990 végén kezdeményezi az állandó társulattal működő **Soproni Petőfi Színház alapítását**, társaival eléri az állami és az önkormányzati támogatás biztosítását, a színházi rekonstrukció előkészítését, a színtársulat és a színházpártoló társaság létrehozását. 1991 tavaszán a Soproni Petőfi Színház megalakul, de 1991 őszén a város az igazgatást egy budapesti színház vezetőire bízta.

1991-ben a színházalapítás drámai önkormányzati közgyűléseiről TV dokumentumfilm készül.

1992-ben Szőnyi G Sándor rendezésében **A pályaudvar lovagja** c. játékfilm szereplője.

1992-93-ban **A játék c. darabját** írja és rendezi.

1994-ben Sós Mária rendezésében **A pártütők** c. TV film főszereplője.

1993-94-ben létrehozza a **Szentivánéji álom c. produkciót**, melyhez műfordítást és díszletterveket készít, újraírja a Mesterember jeleneteket, rendezi és menedzseli az előadást, amit 2007-ben a Művelődési és Közoktatási Minisztérium – az elmúlt negyedszázad 7 legjelentősebb színházi produkciója közt – **érettségi tananyag**nak választ.

1995-ben megkapja a **színkritikusok rendezői díját**.

1995-96-ban a TV1 számára megrendezi **A fekete zongora c. TV filmet**.

1995-96-ban **megalapítja a Bárka Színházat**, létrehozva az első közhasznú szervezetként társulattal működő hivatásos színházat, új tulajdonosi struktúrát és szervezeti modellt alakít ki, megújítja a gazdasági és közönségszervezési területeket (pl. szabad bérlet kialakítása). Számos szakmai/művészeti innovációt vezet be, többek között: a színház művészeti központként értelmezése, a professzionális színházi tér újragondolása, az írói műhely létrehozása és az ősbemutatók előtérbe helyezése, saját lap alapítása (Hajónapló) és könyvek kiadása, a színházra nevelés és az ifjúsági színházi program elindítása, a színházon belüli filmgyártás kidolgozása (pl. Cseh Tamás életműsorozat TV felvétele), a társulatban született eredeti művek: drámák, filmek, zeneművek etc. megrendelése és bemutatása.

1996-2005 végéig a **Hajónapló c. lap felelős kiadója**.

1996-ban Bari Károly szerkesztésében megjelenik a „Csányi János, színházi ember” c. könyv.

1998-99-ben a **Bárka Színház rekonstrukciós beruházás** felelős vezetője.

1998-2005 között Dalok időrendben c. **Cseh Tamás életmű TV sorozat producere**.

2000-ben **Jászai-díjat kap**.

2001-ben a **Maraton c. dokumentumfilm producere** (rendező: Mispál Attila).

2001-ben viharos előzmények után újraválasztják, mint Bárka igazgatót. Az új színházi modell számos strukturális innovációja sikert hoz. A Bárka az új szakmai kezdeményezések és a fiatal tehetségek pályaindító helyszíne lesz, elismert szakmai műhellyé válik Budapesten.

2004-ben megrendezi a **Rómeó és Júlia c. előadást**, amelyhez műfordítást készít.

2004-05-ben a Corvin Sétány városrész fejlesztési nagyberuházás kulturális tervezésének vezetője (a tervek forráshiány miatt papíron maradnak).

2004-ben a 8 Közép-európai ország részvételével megalakuló **COMET nemzetközi színházi szervezetet alapító elnöke**.

2005-ben felkérésre a magyar színházi struktúra korszerűsítési programjának tervezője.

2005-ben a debreceni **Latinovits Színház szakmai tervezésének vezetője**, a **Debreceni Színházi Régió koncepciójának** kidolgozója.

2006-tól a **Csokonai Színház igazgatója**. Egy év alatt 70 új munkatárssal átalakítja a színház szervezeti struktúráját, gazdálkodását és művészeti programját. Létrehozza a **nemzetközi JEL Fesztivált** és megalapítja a **Kortárs Magyar Dráma Fesztivált** (Deszka Fesztivál). Elindítja a színház önálló **filmstúdióját** és **saját lapját**. 2007-ben a feltételek hiánya miatt igazgatói posztjáról közös megegyezéssel távozik.

2007-ben a **Liberté '56 játékfilm társproducere** (rendező: Vidnyánszky Attila)

2008-09-ben megalapítja a **Színház és Film Intézetet (SZFI)**, melynek igazgatójajént kidolgozza a szakoktatásból hiányzó 50 színházi és filmes szakma képzését.

2009 elején a Magyar Református Egyház egyesülésének, az **“Alkotmányozó Zsinat és ünnep” eseményeinek tervezője és programigazgatója**.

2010-ben a **Nemzeti Kultúráért Egyesület alapítója** és ügyvezető alelnöke, mely 2010. végén a Parlament felsőházi üléstermében jön létre. Az egyesület 2012-ben belső támadások miatt felfüggeszti működését.

2011-ben az SZFI fenntartásában **megalapítja a Színház- és Filmművészeti Szakközépiskolát**.

2011-ben a **Szívdobogás c. kisjátékfilm producere** (rendező: Bereményi Géza).

2012-13-ban a **Székesfehérvári Vörösmarty Színház stratégiai és fejlesztési igazgatója**. Új bérletrendszerrel és jegyárpolitikát, új pódiumszínpadot és kávézót, s új próbatermet hoz létre, kibővíti a nagyszínházi páholyokat, új képzőművészeti galériát alapít, létrehozza a színész-gyakornoki háttérrel és előkészíti a Koronázási Ünnepi Játékokat.

2012-ben **A magunk erejéből – Turistvándi c. dokumentumfilm producere** (rendező: Zsigmond Dezső).

2013-ban a Magyar Állami Operaházban R.Duncen-B.Britten: **Lukrécia meggyalázása c. opera rendezője**.

2014-ben **kidolgozza a Balaton Szimfóniája Nemzetközi Klasszikus Zenei Fesztivál** terveit, és az egykori székesfehérvári Királyi Bazilika fénykontúrokkal, valós méretben megépítését, a **„Fénybazilika” tervet**.

2014-ben a **Magyar Művészeti Akadémia** köztestületi tagja lesz, ahol **közgyűlési képviselővé** választják. 2015-ben kezdeményezi a Színházművészeti Tagozat Belső Műhelyének létrehozását.

2015-ben az SZFI igazgatójaként létrehozza a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karával az **SZFI egyetemi programját**, melyhez 12 egyetemi szakképzést dolgoz ki.

2016-ban a Magyar Református Egyházban a **Református Közéleti és Kulturális Alapítvány elnökévé** választják, ahol megalapítja és elindítja az RKK Műhely eseménysorozatát.

2016-ban kezdeményezi a **Bárka újra-alapítását**, melynek elhelyezéséhez 2017-ben egy használaton kívüli budapesti romos állapotú műemlék nagytemplom megmentését kezdeményezi.

2018 végétől a Stefánia Palota Kft. budapesti magán **ingatlan nagyberuházás** ügyvezető igazgatója.

2019-ben producerként **Triptichon címen kezdeményezi gróf Esterházy Jánosról szóló lengyel-magyar dokumentumfilmek létrehozását**, egyben elindítja a szintén koprodukciós nagyjátékfilm és TV sorozat előkészítését.

2020 elején a Vígszínház igazgatói pályázatára kidolgozza a színház átfogó korszerűsítési terveit.

7.1.2. SZEMÉLYES HÁTTÉR

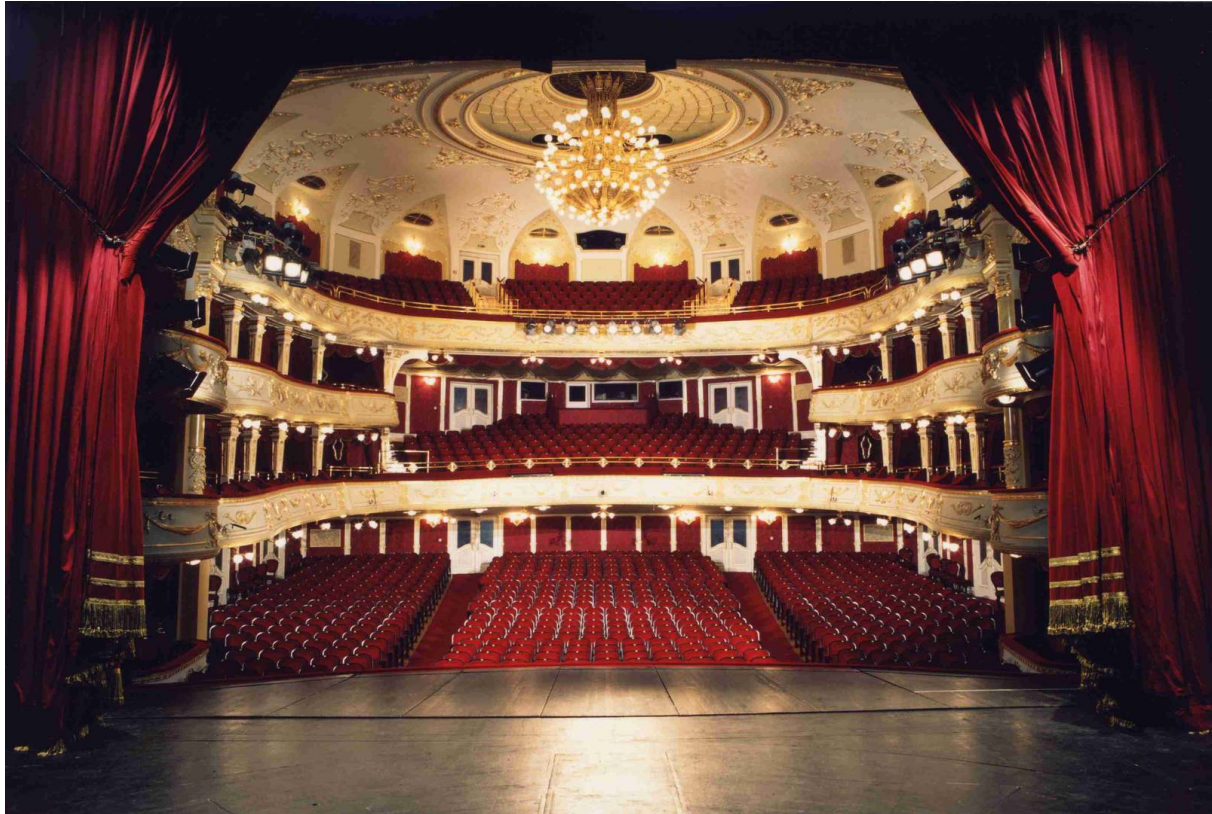
1966. február 1-én született Vácott. 1976-ig Kisnémedin, 750 lelket számláló Pest-megyei faluban, nagyszülei házában él, majd szüleivel és öccsével Vácra költöznek.

1980-84-ig középiskolai tanulmányait Vácott ill. Budapesten végzi.

1987-ben megházasodik, felesége Halász Margit tanár, író. 1990 márciusban születik Márton fiuk.

2007 májusban feleségül veszi Varga Gabriella színművésznőt. 2009 januárban születik Anna Róza lányuk.

Csányi János 2020. február 1-én 54 éves.

Vígszínház

7.2. PÁLYÁZATI DOKUMENTUMOK, NYILATKOZATOK

7.2.1. PÁLYÁZATI ALAPDOKUMENTUMOK

7.2.1.1. Végzettséget igazoló okiratok (hitelesített másolat)

- **SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI FŐISKOLA – DIPLOMA (1990)**

7.2.1.2. Szakmai gyakorlat igazolása (lásd: 7.1. pont Csányi János szakmai életrajz)

7.2.1.3. Hatósági erkölcsi bizonyítvány (3 hónapnál nem régebbi)

- **HATÓSÁGI ERKÖLCSI BIZONYÍTVÁNY**

7.2.1.4. Állami kitüntetések, díjak (felsorolása és másolata)

- **A SZÍNIKRITIKUSOK RENDEZŐI DÍJA (1995)**
- **JÁSZAI MARI-DÍJ (2000)**

7.2.2. PÁLYÁZATI NYILATKOZATOK

- 7.2.2.1. Nyilatkozat1 (Ptk. 2013. évi V. törvény 3:22.§)
- 7.2.2.2. Nyilatkozat2 (Mt. 211.§ (1)-(2) bek.)
- 7.2.2.3. Nyilatkozat3 (vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség)
- 7.2.2.4. Hozzájáruló nyilatkozat4 (elbírálásban részt vevők)
- 7.2.2.5. Nyilatkozat5 (személyes adatok kezelése)
- 7.2.2.6. Nyilatkozat6 (dokumentumok hitelessége)
- 7.2.2.7. Nyilatkozat7 (Fővárosi Közgyűlés nyilvánossága)

7.2.3. IGAZGATÓI BÉRIGÉNY

A pályázati kiírás tartalmazza az igazgatói bérigény pályázati bejelentését. Elfogadom a jelenlegi igazgatóval megegyező bér- és egyéb juttatások összegét, azzal a kiegészítéssel, hogy ez a fizetés a Vígszínház jelenlegi bevétel volumenéhez legyen kötve. Megválasztásom esetén egyeztetést kérek arról, hogy a Vígszínház saját bevétel növekedésével együtt az ügyvezető igazgató bérének és egyéb juttatásainak az összege milyen arányban változzon.

7.2.4. JAVASLAT AZ ÁTMENETI IDŐSZAKA

Jelen pályázati kiírás alapján az ügyvezető igazgató munkába lépésére 2020. július 1-től kerülhet sor. A döntés várhatóan még a tavasz folyamán megszületik, ami átmeneti időszakot hoz létre. Azonban az új vezetés július 1-től a szeptemberi évadkezdést már érdemi kérdésekben nem befolyásolhatja, a következő évad addigra minden összefüggésében eldől. A 2020-as gazdasági év költségvetését a színház korábbi igazgatója tervezi meg. A társulat következő évadra szerződötése az Emtv. szerint március 31-ig lezárul. A következő évadtervet és a bérlételezést legkésőbb tavasz végén/ nyár elején meg kell hirdetni. Az átadás-átvétel pillanatában tehát a szakmai/művészeti munka lényeges elemei a 2020/2021-es évadra már lezárulnak. Hiába jelenik meg a közönség és a fenntartó(k) jogos várakozása a színház új programja iránt, a hivatalba lépő vezetésnek július 1-től nem lesz eszköze a cselekvéshez. Ezért – pályázatunk támogatása esetén – egyeztetést kezdeményezünk az átmeneti időszak szabályozása érdekében. Alapvető szempont, hogy a szavazástól az átvétel időpontjáig tartó párhuzamos vezetői időszak (2. negyedév) során az új igazgató a szükséges feladatokat tulajdonosi felhatalmazása elvégezhesse. Ezen belül lehetővé váljon:

- A szerződötések átvétele.
- Az évadterv szakmai előkészítésének átvétele.
- A 2020/2021-es évad bérléthirdetésének átvétele.
- A Vígszínház 2020. évi üzleti tervének a teljes költségkereten belüli módosítás előkészítése.
- A Vígszínház SZMSZ szükséges módosításainak előkészítése.

Évad közben egy színházban egyik napról a másikra nem célszerű változtatni. Az évad során a szakmai munka minőségének biztosítása a legfontosabb feladat. A fenti kérdések tisztázásával 2020 második félévében – a színház folyamatos működtetése mellett – létrejöhet egy olyan felkészülési időszak, ami alatt a tervezett fejlesztések ütemezését és előkészítését el tudjuk végezni. Amennyiben támogatást kapunk a munkánkhoz, a jelen dolgozatban leírt programot 2021. január 1-től tudjuk ütemezetten elindítani.

7.2.5. A PÁLYÁZAT BEJELENTÉSE

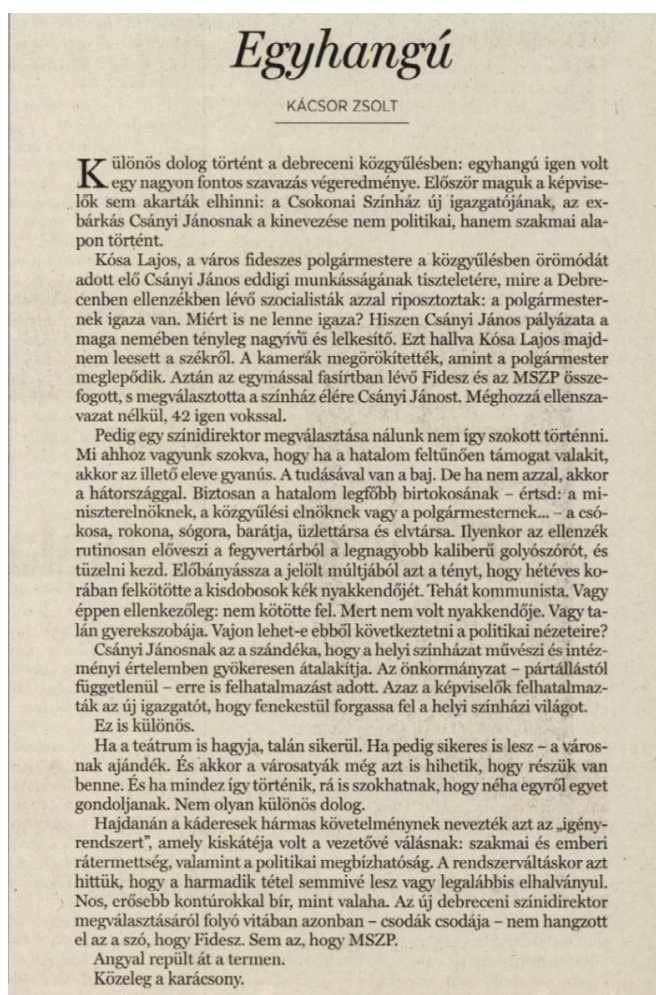
Mellékelt pályázatommal a Vígszínház Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatói állását – a 2020. július 1-től 2025. június 30-ig tartó időszakra – megpályázom.

„...még akkor is, ha ez tőlem szokatlan, csak annyit mondok, szeretlek, Vígszínház. Szeretem tehetséges művészeit, íróidat, akik barátaink, a hűséges műszakiakat, sőt ma még a vándormadarakat is, és mindenkit az irodák emeletein, és mindenkit, aki azért él ma és a jövőben, hogy munkálkodjék a színház-művészet felemelkedésén, jóhírén.” (Várkonyi Zoltán)

8. ZÁRÓ GONDOLATOK

8.1. SZEMÉLYES INDÍTTATÁS

8.1.1. KARRIER ÉS HITELESSÉG

8.1.1.1. A színházigazgató és a politika

Eddigi pályámon 5 alkalommal szavazott politikai testület rólam. Első alkalommal 1991-ben az általam kezdeményezett színházalapításról Sopron városának önkormányzata, ahol nagy többséggel a pártok összefogásával szavazták meg a színházalapítást. Másodszer 1996-ban Budapesten a Józsefvárosban, a Bárka Színház alapításakor, ahol mindkét politikai oldal és minden meghatározó párt mögém állt, csak egy pártfüggetlen csoportosulás fordult ellenünk.⁶⁹ A következő alkalommal 2001-ben ismét a Józsefvárosban döntöttek rólam és választottak meg újra a Bárka igazgatójának úgy, hogy minden parlamenti párt és mindkét oldal engem támogatott. A következő közgyűlési döntés debreceni színházigazgatói kinevezésem volt, ahol mindkét oldal minden pártja ellenszavazat nélkül támogatott minket.⁷⁰ Az ötödik alkalommal székesfehérvári pályázatunkról született döntés (ahol stratégiai és fejlesztési igazgatói feladatot vállaltam),⁷¹ és ahol szintén ellenszavazat nélkül kaptunk támogatást. Tudomásom szerint nincs rajtam kívül színházigazgató az országban, akit

különböző városok különböző politikai testületei minden alkalommal párthovatartozás nélkül

⁶⁹ A Bárka Színházat 1995/1996-ban a polgármesterrel szemben kellett megalapítanom, majd több mint 10 éven keresztül vezetnem.

⁷⁰ Kép: Népszabadság vezércikk, 2005.12.14.

⁷¹ Meghatározó részvétellel az igazgatói pályázat elkészítésében.

támogattak volna. Miért van ennek jelentősége? Mert mindenki tudja rólam, hogy '89-ben lettem Fidesz tag és – bár tagságomat első igazgatói jelölésem miatt nem újíttam meg – az elmúlt 30 évben támogatásom változatlan maradt. Ez azonban nem akadályozott meg az együttműködések létrehozásában, pl. abban, hogy Józsefvárosban a Bárka ügyében a legfontosabb harcostársam az akkori MSZP frakcióvezetője legyen, akire – ahogy más pártok vezetéséből a Bárka támogatóira – a legnagyobb hálával és szeretettel gondolok. Ahogy a soproni színházalapításra és a város országgyűlési képviselőjére, vagy egy idős frakcióvezetőre, vagy egy másik párt parlamenti frakcióvezetőjére, aki vette a fáradságot és megmutatta az Országháznak nekem. Egy államfőre, akivel hosszasan (3 órát) beszélgettem nemzedékünk küldetéséről. Egy rokonszenves, fiatal polgármesterre, vagy egy még fiatalabb országgyűlési alelnökre. Egy elkötelezett miniszterre, aki a példaképünk lehetne. Egy tehetséges parlamenti államtitkárra és nem sorolom. Kiváló emberek, a Magyar Országgyűlés legkülönbözőbb pártjaiból. A kérdést valójában másképp kellett volna feltennem. Minek szólt ez a széleskörű támogatás? Egyetlen válaszom van erre. Az ügyeknek és (remélhetően) a minőségnek. Egész eddigi pályámon mindig olyan ügyekért dolgoztam, ami nem csak az én – és nem is csak a velem együtt pályázó szakemberek ügye –, hanem mindig az egész közösség ügye volt. A munkám rendre túlmutatott rajtam. A színházigazgató a közönséget szolgálja. A teljes közösséget. Mindenfajta megkülönböztetés nélkül, mert a kultúra mindannyiunké. Jobb és baloldalé, liberálisoké és radikálisoké s azoké is, aki távol tartják magukat a politikától. A színházi nézőtéren – ahogy egy esküvőn, vagy egy kórházban – nem foglalkozunk azzal, ki hova tartozik. A nézőtéren a sötétben – egy-egy szívszorító vagy felszabadító pillanatban – egyek vagyunk. Bármilyen érzelmesen hangzik, a színháznak ez a küldetése. Kis faluból származom, ahol gyerekkoromban alig 700 ember élt. Nekem sosem jelentett nehézséget, ha szóba kellett állnom azokkal, akik mást és másként gondolnak, mint én. 25 éve vagyok vezető. Ismerem a vidék nyelvét, ahogy a budapesti értelmiség gondolkodását is. Színházi emberként megtanultam másokat megérteni, de a magam útját járom. Kevesebb mint 10 millióan élünk ebben az országban. A Kárpát-medencei magyarság lélekszáma talán 12,5 millió. Nem vagyunk kicsik, de elég nagyok sem ahhoz, hogy ne legyen elemi érdekünk megállapodni az alapvető kérdésekben. A kultúra ezek közé tartozik. A nyelvünk, a kultúránk ügye mindannyiunk ügye. Amikor állítólag Churchill-nek azt mondták, hogy a háború megnövekedett költségei miatt megszorításokat kell eszközölni a kultúra területén, Churchill azt felelte: „akkor mi az, amiért harcolunk?”. Nem mellékes, hogy a Churchill-nek tulajdonított aforizmát a miniszterelnök emelte át a közbeszédbe.⁷² Nehéz lenne a lényegét pontosabban megfogalmazni. Hozzáteve még a főpolgármester állásfoglalását: „A színpad – ahogy a kultúra – nem a politikusoké, hanem a művészeké és a közönségé.”⁷³ Úgy legyen.

Az elmozdulás elve

Soha egyetlen színházalapítás vagy átalakítás során sem akartam valami gyökeresen „mást” létrehozni. Ez igaz e dolgozatban rögzített terveimre is. Sosem hittem ugyanis, hogy akik a hivatásos magyar színjátszásban edződtek, a kialakult reflexeiket félre tudnák tenni. S talán erre nincs is szükség. Elég, ha bizonyos elmozdulást tehetünk a holtpontról. Persze ez akár csalódást is okozhat, hiszen – különösen a korábbi színházalapítások esetén – kezdetektől csodavárás vett minket körül, a nyilvánosságban és a társulaton belül egyaránt. Ha valaki visszakeresi egy-egy nagyobb munka során az általam adott nyilatkozatokat, utólag láthatja, hogy minden energiámmal próbáltam elkerülni a túlzott várakozásokat. Pontosán láttam ugyanis, hogy egy közpénzből finanszírozott, közfeladatokat ellátó hivatásos színházban a jövőt valójában a jelen utolérése jelenti. Az itt ismertetett teljes koncepció is erről szól. Szakmai fejlesztéseinkkel nem akarunk mást, csak utolérni a kort, amitől a Vígszínház – valahol a rendszerváltozás utáni években – elmaradt. Ezek az elmozdulások összességében mégis egy eltérő struktúrájú színházat, talán egy új művészeti intézménymodellt eredményeznek. A Vígszínháznak a XXI. század húszas éveinek kezdetére egészében, filozófiájában, művészeti programjaiban, szervezeti és gazdálkodási koncepcióiban is el kell mozdulnia erről a

⁷² Orbán Viktor beszéde 2015. október 31., Kunszentmiklós.

⁷³ Karácsony Gergely beszéde 2019. december 10., Budapest.

holtpontról, hogy újjá szülessen. E tanulmányban ennek az elmozdulásnak a meghatározása volt a feladatunk. A többi – pályázatunk támogatása esetén – az ezerarcú közönség dönti el.

8.1.1.2. Az alapítók idealizmusa

Színház- és szervezetalapításaim (ill. átalakításaim) során tudatosan – és talán lelki alkatom miatt is – mindig az IGEN lehetőségét kerestem. Törekvéseimet sosem állítottam szembe semmivel. Nem valami ellen, hanem valami érdekében dolgoztam és az évek során ez a meggyőződésemmé vált. Ugyanis (időnként) eredményesnek bizonyult. Még a legnehezebb helyzetekben, a legválságosabb pillanatok közepette is ezen igyekeztem. S ha ez nem sikerült nekem, ott voltak körülöttem mások. A Soproni Petőfi Színház vagy a Bárka Színház (később a Színház és Film Intézet és más szervezetek) alapítása néhány megrögzött és végletesen elszánt „gyakorlati idealista”⁷⁴ műve, akik makacsul nem adták fel jobbító szándékaikat. Megfigyeltem, hogy az emberek hajlamosak a jóra, mert a jó szándék még inkább fertőz, mint a rossz. Én az emberek lelkesedését, odaadását használtam fel egy zűrzavaros korban olyan ügyek érdekében, amelyekben hittem és amelyek valószínűleg messze túlmutatnak rajtam.

8.1.2. CSAK EGY MEGÉRZÉS

Hónapokkal ezelőtt egymás után több előadást néztem meg a Vígszínházban. Egyik alkalommal az épületből kijövet valamilyen megmagyarázhatatlan érzés fogott el (ahogy már előtte is). Mintha az évszázados falak között otthon lettem volna, pedig korábban alig jártam ott. Aztán autóval ösztönösen többször is arra kanyarodtam és újra ugyanazt éreztem: a Vígszínház épülete, mint valami lény, megszólított engem. Mivel hozzászoktam az elemzéshez, először nem is nagyon értettem a dolgot. Kezdként nem a Vígszínházban szocializálódtam, mi dolgom lenne nekem a Víggel? Majd hosszan elgondolkodtam és csak úgy elkezdtem utána nézni, mi is van a színházzal éppen, mit jelenthet ez a – múltat tekintve minden ok nélküli – különös érzés, ami teljesen független volt a látott (többnyire nem igazán meggyőző) előadásoktól? Mivel eddigi életem során megtapasztaltam, hogy időnként megérezem, ami lesz, elkezdtem gondolkodni a Vígszínházon és azon, hogy mit akar az épület tőlem? Hát ennyi történt. Lehet, hogy misztikusnak tűnik, de nagyon is valóságos volt. Ez lett a kiindulópontja annak, ami elvezetett a gondolathoz, hogy pályázatot készítek a Vígszínház korszerűsítésére.

8.2. BEFEJEZÉSÜL

Keresem az otthonom. Aki elolvassa az életrajzom, láthatja, milyen szakmai bátorság hajtott fiatalkoromtól kezdve, s milyen gazdag és összetett életpálya van eddig mögöttem. Ma, 54 évesen keresem azt a helyet, ahol tudásomat – tapasztalataimat, képességeimet és ambícióimat – egy helyre összpontosíthatom. Egy ilyen pillanatban szólított meg a Vígszínház épülete⁷⁵ és így kerültem abba a helyzetbe, ami végül e pályázatban összegződött. A Vígszínház számomra az otthon lehetőségét jelenti, ahol nem egyszerűen munkatársak és nem is csak szövetségesek, hanem egy család vesz körül. Nekem van családom. Két gyermekem közül Márton fiam 30 éves, a TV2 játékfilm gyártásért felelős producer igazgatója, Anna Róza kislányom 11 éves. Első feleségem, Halász Margit író, második feleségem, Varga Gabriella színművész. Elváltam és újra nősültem, az otthon ígérete így különösen összetett érzéseket kelt bennem. Elváltam, ahogy a szakmában is egy adott pillanatban el kellett válnom az általam másodjára alapított színháztól, a Bárkától (annak fennmaradása érdekében). Tudom milyen számkivetettnak lenni, farkasként vagy báránként az utakat járni. Tudom mit jelent a küzdelem az életben maradásért. Az otthon ígérete (vagy illúziója) egészen más. Az otthon a család helye, amire mindannyian vágyunk. A Vígszínház mindannyiunk otthona lehet. Így gondolkodunk róla, és így is akarunk vigyázni rá. Bármit is tervezünk – s ha e munkához támogatást kapunk – bárhogyan is

⁷⁴ Bérce László meghatározása.

⁷⁵ Lásd: 8.1.2. Csak egy megérzés

fejlesztjük tovább és teremtyük meg itt a közös jövőt, a Vígszínház olyan gazdag múltú, szépséges és felemelő művészeti műhely kell, hogy maradjon, mint amilyen a legjobb korszakaiban volt. A modern világ felszámolja, kiüresíti ezeket az élő kulturális intézményeket. A Vígszínház azonban mindannyiunk szív szerinti otthona lehet, akik ma ide tartoznak vagy akarnak tartozni. Akik egykor itt éltek és itt, ezek között a falak között játszottak, dolgoztak, akiknek hite, szenvedélye, fájdalma és öröme, győzelmei és veszteségei, együtt lélegző pillanatai beleivódtak a bársonyszékek, függönyök, kárpitok szövetébe, átszivárogtak a falakon és kifelé sugároznak ebből az épületből. Sugároznak, mint egy alig látható, halvány fény. A Vígszínháznak erős aurája van. Ide hozott világunknak és az ősök itt maradt, ránk hagyott világának aurája. Ez a kisugárzás különbözteti meg más helyektől, ahogy ez szólított meg engem is és talán ez tart mindenkit itt. Kiket évek, kiket évtizedek óta. Ahogy ez az eleven aura fogja körül és vonzza a közönséget is, akik egy és negyed évszázada családokon átívelő tradícióként adják tovább ennek az otthonnak a szeretetét. Egy családban a genetikai örökségek az arcban, az alkatban, az emberi természetben, a képességekben köszönnek vissza. Őseink ma általunk néznek itt körül. A gyermekem szemében anyám tekintetét látom. A fiam arcélében egy egész generáció tükröződik. Így van ez a mi vígszínházi családdunkkal is, csak itt nem a gének, hanem a szellemi örökség az, ami generációnként újra meg újra felbukkan egy-egy arcvonásban, mindig valamilyen új és új tekintettel vagy arcéllal kiegészülve. Ezért került ebbe a dolgozatba az alapító Ditrói Mór újat alkotó vehemenciája, vagy Várkonyi Zoltán nagyvonalú és nagy formátumú szenvedélye, és ezért kapott külön figyelmet Molnár Ferenc is. Ők a mi őseink. Rendkívüli szellemi örökségünket őrzik ezek a falak, ami 124 éve sugárzik a Szent István körút 14-ből Budapestre, az országra, a nagyvilágba. Őseink itt ülnek velünk. Az asztalfőn Ditrói Mór, a mögötte állók közt a fiatal Molnár Ferenc, az asztal másik végén (napszemüvegben) Várkonyi Zoltán. Figyelnek minket, szeretettel teli, kaján vigyorral a szájuk szegletében, hogy észrevettük őket. Mert látjuk és halljuk őket, ahogy ők is látnak és figyelnek minket. Mert a színház együtt lélegző, igaz pillanatai kívül esnek az időn. Ma itt ülnek ők is közöttünk, kései utódok és a még élő tanítványok gyűrűjében, az előttünk járó mesterek és kortársaink körében a Vígszínházban, fénylő otthonu(n)kban.

Vígszínház 1896.

9. MELLÉKLETEK

9.1. ÜZLETI MODELLTERV 2020.07.01. – 2025.06.30.

9.2. EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZÁNDÉKNYILATKOZATOK

9.2.1. PÁLYÁZATI PARTNEREK (AZ ALKOTÓTÁRSÁK KÖZÜL)

9.2.1.1. ... általános igazgatóhelyettes-jelölt szándéknnyilatkozata (zártan kezelendő)

9.2.2. KOPRODUKCIÓS ÉS TURNÉSZÍNHÁZI PARTNEREK

9.2.2.1. RaM Colosseum (Vona Tibor)

9.2.2.2. Sopron-Fertőrákosi Barlangszínház (Pataki András)

9.2.3. V4 COMET – NEMZETKÖZI PARTNEREK

9.2.3.1. Szlovákia – Szlovák Nemzeti Színház (Peter Kovac)

9.2.3.2. Szlovákia – Kassai Thália Színház (Czajlik József)

9.2.3.3. Csehország - Divadlo pod Palmovkou (Michal Lang)

9.2.3.4. Lengyelország – Lodz Teatr Nowy (Krzysztof Dudek)

9.2.4. FESZTIVÁL PARTNER(EK)

9.2.4.1. Hagyományok Háza (Kelemen László)

9.2.5. SZAKOKTATÁSI PARTNEREK

9.2.5.1. Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar (Dr. Lengyel Péter) e-mail

9.2.5.2. Színház és Film intézet (Csányi János)

9.2.6. SZCENIKAI ESZKÖZGYÁRTÁSI PARTNER(EK)

9.2.6.1. MÁO – Eiffel Műhelyház (Ókovács Szilveszter)

9.2.7. ÜZLETI PARTNEREK

9.2.7.1. Echo Residence All Suite Hotel Tihany (Horváth-Bertók Kata)

9.2.7.2. Echo Holding Zrt. (Sóti Berta)

9.2.8. SZAKMAI TÁMOGATÓK

9.2.9. Szakmai támogatók listája

A pályázat leadását követően – a több mint 80 kiküldött támogatáskérésből a hiánypótlási határidő miatt rendelkezésre álló egyetlen(!) nap alatt – az alábbi 53 kiemelkedő szakmai személyiség adta írásbeli támogatását az igazgatói pályázathoz:

NÉV	FELADATKÖR, DÍJAK
Andrásfalvy Bertalan	Széchenyi-díjas néprajzkutató, Akadémikus, az MMA tagja
Czajlik József	rendező, színházigazgató, Thália Színház Kassa
Csikós Mihály	építész, vezető tervező, cégvezető
Csutak Tamás	cégvezető, producer
Dárday István	Kossuth- és Balázs Béla-díjas filmrendező, forgatókönyvíró, Akadémikus, az MMA tagja
Deres Péter	vezető dramaturg, író, Pesti Magyar Színház
Dér András	Balázs Béla-díjas film- és színházrendező, egyetemi tanár
Farkas Adrienne	újságíró, riporter
Faragó Béla	Erkel-díjas zeneszerző, egyetemi tanár
Fekete Zsuzsa	újságíró, riporter
Finta József	Kossuth-, Ybl- és Prima Primissima-díjas építész, vezető tervező, Akadémikus (MTA és MMA), a Nemzet Művésze
dr. Galántai Csaba	színháztörténész, bábművész, rendező, egyetemi adjunktus, az MMA tudományos munkatársa
Gér András	zsinati tanácsos (hivatalvezető) Magyarországi Református Egyház
Gyarmathy Ágnes	Munkácsi-díjas díszlet- és jelmeztervező, tanár
Hamar Dániel	Kossuth-, Liszt- és Prima Primissima díjas népzeneész, előadóművész, úrkutató geofizikus, együttesvezető, WOMEX életműdíjas
Háy János	József Attila-díjas író, költő
Homolya László	építészmérnök, műszaki vezető, színházberuházási vezető (többek között Vígszínház)
Horváth-Bertók Kata	szállodaigazgató, cégvezető
Kelemen László	zeneszerző, folklorista, Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett, színházigazgató, Hagyományok Háza
Kesselyák Gergely	Liszt-díjas karmester, rendező, fesztiváligazgató, Érdemes Művész
Koncz Gabriella	Balázs Béla-díjas vágó
Krzysztof Dudek	színházigazgató, Teatr Nowy, Lengyelország
dr. Lengyel Péter	szobrászművész, adjunktus, dékán PTE MK
Lőrinc Katalin	Harangozó-díjas táncművész, koreográfus, egyetemi tanár
M. Tóth Géza	Oscar-díj jelölt, Balázs Béla-díjas filmrendező, producer, egyetemi tanár
Márta István	Erkel-díjas zeneszerző, kulturális menedzser, fesztiváligazgató, Magyar Fesztivál Szövetség elnöke
Meskó Zsolt	producer, rendező, forgatókönyvíró
Mihályi Gábor	Harangozó-, Seregi- és Prima Primissima-díjas koreográfus, rendező, társulatvezető, Érdemes Művész, az MMA levelező tagja
Mispál Attila	Balázs Béla-díjas film- és színházrendező, forgatókönyvíró

Michael Lang	rendező, színházigazgató, Divadlo Pod Palmovkou, Csehország
Nagy Katalin	újságíró, műsorvezető, riporter
Nagy Sándor	gyémántokleveles ny. villamosmérnök, c. főiskolai docens, nyugalmazott főgondnok
Ókovács Szilveszter	operaénekes, zenekritikus-publicista, műsorvezető, főigazgató, Magyar Állami Operaház
Pallagi Mihály	fővilágosító, hatásvilágítás-tervező
Pataki András	Jászai Mari-díjas rendező, dramaturg, színházigazgató, Soproni Petőfi Színház
Pawel Cebula	ferencesrendi szerzetes, pap, postulator (Gróf Esterházy János)
Peter Kovac	dramaturg, főigazgató Szlovák Nemzeti Színház
Raduly József	Magyar Örökség-díjas, az MMA tagja
Ravasz Ákos	dokumentumfilm rendező
Reviczky Gábor	Kossuth- és Jászai-díjas színművész, Akadémikus
Sági László	nagyvállalkozó, cégvezető
Sóti Berta	cégvezető vezérigazgató
Szarvas József	Jászai-díjas színművész, Érdemes- és Kiváló Művész, Akadémikus, közösségszervező
Szlávik István	Jászai-díjas díszlettervező
Szócs Géza	Kossuth- és József Attila-díjas költő, író, politikus
Tasnádi István	József Attila- és Balázs Béla-díjas forgatókönyv- és drámaíró, rendező
Turi Gábor	újságíró, diplomata, kulturális menedzser
Uray Péter	rendező koreográfus, művésztanár, egyetemi oktató
Virág Zsolt	művészettörténész, jogász, turisztikai- és fejlesztési szakértő
dr. Venczel Sándor	színházi közigazda
Vona Tibor	színházigazgató, RAM Colosseum
Vidovszky György	rendező, pedagógus, művészeti vezető, Kolibri Színház
Zsigmond Dezső	Balázs Béla-díjas filmrendező, Akadémikus

9.2.10. Szemelvények a levelekből

„Huhh! Hát nem hagytál sok időt rá! TÁMOGATOM a pályázatodat.”

„Régi ismeretségünk, és programjaid ismerete alapján teljes szívvel támogatom Vígszínházi pályázatodat, új, maibb színt jelentene a budapesti színházak életében, ha megnyernéd.”

„Csányi János igazgató, rendező pályázatát a Vígszínház igazgatói tisztségének betöltésére teljes meggyőződéssel és határozott ajánlással támogatom. A nagy gonddal, körültekintéssel és a holisztikus valamint strukturális rendszerszemlélettel szerkesztett tartalmas, értékes és impozáns pályázatot a szakmán kívülálló, de a színház iránt egész életében érdeklődő néző szempontjából ígéretesnek, értékhorozónak, építőnek és egy lehetséges irányban határozottan továbbfejlődést megvalósító koncepciónak érzékelem, tekintem, és ezért ajánlom a t. Bíráló Bizottság n.b. figyelmébe”

„Pestiesen szólva, ez nem semmi! Támogatom a programodat!”

„A Vígszínház igazgatására írt pályázatodat elolvasva, azt nagyon értékes, meggyőző dolgozatnak tartom, és fenntartás nélkül támogatom.”

„Csak egy valaki van, akinek mindig Igent mondtam: ez Te vagy:)) Így hát ide írom nagybetűkkel: TÁMOGATLAK!!!!”

„Köszönöm megtisztelő, megkereső e-mailedet, és az csak a legtermészetesebb, hogy támogatlak, nagy céljaid, végül közös ügyünk elérése érdekében. Tőled rátermettebb, képzetesebb, nagyobb alázattal rendelkező személyt nem ismerek! A tudásod, felkészültséged, nemes szerénységed engem teljesen elvarázsol, amit tudnod, érezned kell. Sok sikert és szerencsét kívánok a pályázatodhoz!”

„Szívesen támogatom névvel ezt az alapos, átgondolt pályázatot. Akármi is lesz a (nyilván inkább politikai, mint szakmai) döntés, az biztos, hogy hatalmas szellemi munka van benne. Gratulálok!”

9.3. KÖSZÖNET

Nem magamért csinállok színházat. Engem mindig az egész érdekelt, mindenekelőtt a társadalom egésze, benne a színház és a közönség, azaz a közösség. Nem tudok és nem is akarok a színházról egyedül gondolkodni. Eddigi pályám során ezért mindig azokat a társakat kerestem, akikkel együtt egy ügyért dolgozhatok. Akikkel és kikért elindulok ama keskeny úton, „amely az életre vezet”.⁷⁶ Kedves munkatársaim és szakmai támogatóim! Köszönöm, hogy mögém álltatok e pályázat elkészítésében.

Csányi János

2020.02.01.

Vigaszínház

⁷⁶ „Szűk a kapu és keskeny az út, amely az életre vezet – kevesen vannak, akik megtalálják.” Máté 7.14.